

વિષયાનુક્રમણિકા

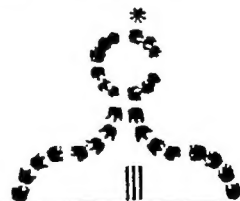
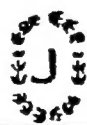
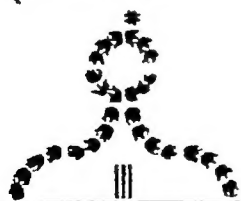
ભાગ ૧ ભા

ક્રમ	વિષય	પૃષ્ઠ
૧	પ્રસ્તાવના...	૨
૨	શ્રદ્ધાંજલિ...	૬
૩	મંગળાચરણ...	૧૫
૪	શ્રી અનાનુપૂર્વિ...	૧૬
૫	શ્રી પંચ પરમેષ્ઠિ પાદ ..	૨૨
૬	શ્રી ગુલાબચન્દ્રજી મહારાજના અમર આત્માને અર્ધાંજલિ ૨૫	
૭	શ્રી હર્ષચન્દ્રજી મહારાજને શ્રદ્ધાંજલિ...	૨૬
૮	શ્રી જગનલાલજી મહારાજની જીવન સમાલોચના...	૨૭
૯	શ્રી રત્નચન્દ્રજી મહારાજને શ્રદ્ધાંજલિ...	૨૮
૧૦	શ્રી હર્ષદ ઝાપીનું વિરહ ગીત...	૨૯
૧૧	શ્રી ગુલાબચન્દ્રજી મહારાજનું જીવન ચરિત્ર ..	૩૦

(ભાગ ૨ નો)

૧૨	શ્રી પ્રશ્નોત્તર સંગ્રહ...	૧-૧૩૦
૧૩	શ્રી ૭૬ સંગ્રહ ..	૧૩૧-૧૬૧
૧૪	શ્રી સ્તોત્ર સ્મરણ સમુચ્ચય.	૧૬૧-૧૯૫
૧૫	શ્રી પુષ્પ (કાવ્ય) સંગ્રહ...	૧૯૬-૨૦૮

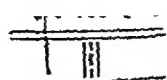
(ક્રીમત ડૉ. ૧-૦-૦ ☒ પોસ્ટેજ અમગ)

મુદ્રક શ્રી વાડીલાલ કાકુભાઈ સઘવી

મુદ્રણાલય : અમૃત વિજય પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ

મુદ્રણસ્થાન : ૧૬૩-૪ માણેકચોક, ત્રાવીની પોળ પાસે-અમદાવાદ.

પ્રશ્નોત્તરની પ્રથા ચરમ તીર્થંકર પ્રભુ શ્રી મહાવીર સ્વામીના વખતથી સુપ્રસિદ્ધ છે અને શ્રી ગૌતમ સ્વામીએ પોતાના એકલાના જ હિત ખાતર નહિ પરંતુ સમગ્ર ભવિ જીવોના કલ્યાણ નિમિત્તે અનેક અનેક પ્રશ્નો ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામીને પૂછી તેના યોગ્ય ખુલાસાઓ મેળવેલા છે જેનો ઘણો ખરો સગ્રહ એટલે ૩૬૦૦૦ પ્રશ્નોત્તરોનો શ્રી ભગવતી સૂત્રમા સમાવેશ થએલો છે. જેથી શ્રી ભગવતીજી સૂત્ર અત્યારે ખાસ એક ઉત્તમ કોટીના અગ્ર સૂત્ર તરીકે પ્રખ્યાત છે અને તેમાંથી જે ભવિ જીવને જે કાંઈ જાણવાની કે આદરવાની ઇચ્છા હોય તો તેમાંથી મેળવી શકે અને તે આદરવાથી ખરેખર દરેક આત્મા પોતાનું શ્રેય જરૂર સાધી શકે છે તે અનુસાર શ્રી અંભાત સ્થા. જૈન મંદને પૂજ્યાચાર્ય શ્રી ગુલાબચંદ્રજી મહારાજ પ્રત્યે ઘણો જ આદરભાવ હતો અને તેઓશ્રીની તપશ્ચર્યા અને ત્યાગે એટલી બધી ઉડી અસર પાડેલી કે જેઓ તેમની સાથે નીકટના પરિચયમા આવેલા તેમના જીવનમાં ખરેખર આધ્યાત્મિક પલટો આવ્યા વગર રહ્યો નથી તેઓશ્રીના ગુણોનું વર્ણન કરવું અશક્ય છે. છતાં તેમણે સ. ૨૦૧૦ ની સાલમા છેલ્લું ચાતુર્માસ અમદાવાદ કચેરુ તે વખતે મૂળીવાળા ભાઈશ્રી ચમનલાલ મણીલાલ શાહ, ભાઈશ્રી રતીલાલ ખીમચંદ ડેલીવાળા તેમજ ભાઈશ્રી શંકરાભાઈ ખીરંબંદલાલ શાહે તેઓશ્રીની પાસેથી આધ્યાત્મિક જીવનની માવી મેળવવા કેટલાક પ્રશ્નો પૂછી તેના ઉત્તરો મેળવી તેની નોંધ કરેલી તે પ્રશ્નોત્તરો અમોને પ્રસિદ્ધ કરવા માટે ભાઈ ચમનલાલે જે દિવસ દર્શાવી તે અમે સહોદ્રે બીકારી; કેમકે સ્વ પૂજ્યાચાર્યશ્રીના જીવનના એક ઉત્તમ પરિચય ભવિ જીવો મેળવી શકે આ ગીતે તેઓ અમોને મદદ થયા છે તે બદલ તેમના ઉપકાર બહુ શકાય તેમ નથી

આ પ્રશ્નોત્તરે ઘણા જ ઉપદેશો અને ચાતુ જમાનાના માણસો સહેલાઈથી સમજી શકે તેવા તેમજ આત્મિક જીવન પ્રત્યે ખેંચી જવા માટે ખાસ જરૂરી છે તેમાં બીજાકુલ શંકા નથી

આ પ્રશ્નોત્તરે મળ્યા બાદ તેઓશ્રીના જીવન ચરિત્રની આછી રૂપરેખા ભાઈશ્રી પા કાન્તિલાલ અબાલાલ તેમજ ગાહ શ્રીમનલાલ વાડીલાલ સ્ટાંપવાળાએ પુલ નહિ પણ પુલની પાંખડીરૂપે જે કાંઈ થોડો ઘણો તેમનો પરિચય થયેલો તેનો જીવન વૃત્તાન્તમાં સમાવેશ કરી જીવન ચરિત્રની ટુકડી નોંધ આ પુસ્તકમાં રજુ કરવા પ્રયત્ન કર્યો છે અને આ જીવન ચરિત્રને યોગ્ય રીતે ગોઠવી ચાતુ જમાનાની રીતે આકર્ષણરૂપ બનાવવા માટે શાહ કેશવલાલ અંબાલાલે પણ પૂરતો સાથ આપ્યો છે આ પણ વાંચનાર વ્યક્તિને એક સદ્માર્ગે વાળવામા અતિ ઉપયોગી થઈ પડે તેવું છે અને તેથી દરેક વાંચક ભાઈને તેનું મનનપૂર્વક વાંચન કરવાની અમે ખાસ ભલામણ કરીએ છીએ અને તેના દુર્ણરૂપે વાચકવર્ગને તેઓશ્રીનું જીવન જરૂર અમૃતમય બનાવી શકશે એવી અમેને દૃઢ શ્રદ્ધા છે.

આ પ્રશ્નોત્તરે અમેને મળ્યા બાદ બાળ જ્ઞાતિયારી વિદુષી મહાસતીજી શ્રી શારદાબાઈ સ્વામીનું ખલાતમા આગમન થયું અને શ્રી પારવતીબાઈ મહાસતીજીની નાદુરસ્ત તબીયતને લઈ તેમને પણ છેવટે ખંભાતમા જ ચાતુર્માસ રોકાવું પડ્યું તે દરમિયાન તેઓશ્રી પણ આ પ્રશ્નોત્તરે અમુક અમુક તપાસી ગયા અને ખાસ ઉપયોગી જણાતા તે બહાર પાડવાનો નિશ્ચય કરવામા આવ્યો અને તે પ્રશ્નોની સાથે તેમનો જીવન વૃત્તાન્ત અપાય અને આચરણમાં મુકવા જેવા વૈરાગી ગાયનો તેમજ જરૂરી ધાર્મિક સામગ્રીઓ તેમા રાખવા માટે પણ ખાસ જરૂરી નીવડે એ ભાવનાથી ભરેલો થોડો મોટો ગ્રન્થ થાય છતાં ઉપયોગી નીવડે એવો આશય રાખેલો છે જે આ પુસ્તકનો અનુભવ થવાથી માણસ પડશે. વળી આવું ઉપ-

યોગી પુસ્તક દરેક આત્માનો ઉદ્ધાર કરવામાં જરૂર મદદરૂપ બની શકશે એ તેના અગાઉથી ગ્રાહકો થનારની સંખ્યા જ તેની સાક્ષી-રૂપ જણાઇ આવે છે

આ પ્રમાણે પુસ્તક છપાવવાનું નક્કી થતાં અમદાવાદમાં સંઘવી વાડીલાલ કાકુભાઇ જુના અનુભવી અને તેની યોગ્ય રીતે ગોઠવણી કરી આપવામાં કુશળ હોઇ, તેમને આ પુસ્તક છાપવાનું કામ સોંપવામાં આવ્યું જે તેઓએ સહર્ષ વધાવી જે કાંઇ જરૂરી સદકાર અમોને આપ્યો છે તે બદલ શ્રી ખંભાત સઘ તેમનો આભાર માને છે

ટુંકમાં આ પુસ્તકની બે હજાર પાંચસો (૨૫૦૦) નકલ પ્રગટ કરવામાં આવી છે જેના ઘણાખરા તો અગાઉના જ ગ્રાહકો છે; જેથી પુસ્તક ઘણી રીતે ઉપયોગી નીવડે અને ભવિષ્યે જીવોને આધાર રૂપ બની જાય એજ અભ્યર્થના

આ પુસ્તક તૈયાર કરવામાં જે કાંઇ ભુલચુક રહી ગઇ હોય તેમજ છાપવામાં તેમજ પ્રુફ સુધારવામાં કદાચ કોઈ ભુલ રહી ગયેલી માલુમ પડે તો વાંચક તેને સુધારીને વાંચવા પ્રયત્ન કરશે એવી અમારી નમ્ર વિનંતી છે

લી.

૬ ચીનારી દાળ	}	શ્રી ખંભાત મ્વે સ્થાનકવાસી જૈન સંઘની
ખંભાત		વતી
		સઘવી મોહનલાલ ઇચ્છાલાલ

સં. ૨૦૧૨ ના કારતક વદી ૧૦ ના દિવસે બાળ બ્રહ્મચારી
વિદુષી મહાસતીજી શ્રી શારદાબાઈ સ્વામીએ સદગત પુણ્ય
તપસ્વી આચાર્ય શ્રી ગુલાબચન્દ્રજી મહારાજશ્રીને અર્પેલી

— શ્રદ્ધાંજલિ —

*

પૂજ્યાચાર્ય શ્રી ગુલાબચન્દ્રજી મહારાજને કારતક વદ ૧૦ કે
જે દિવસ વીર પ્રભુની દિક્ષા તીથિનો છે તે તેઓશ્રીને ઘણો પ્રિય
હતો અને જ્યાં જ્યાં તેમણે વિહાર કરેલો ત્યાં ત્યાં તે દિવસ માટે
ધર્મક્રિયા અને સવર ક્રિયા વધુ પ્રમાણમાં થાય તેવો ઉપદેશ અચૂક
આપતાં હતા.

આ પ્રમાણે જે દિવસ પોતાને જ પ્રિય હતો તે જ દિવસે
તેઓશ્રીનો સ્વર્ગવાસ થયો અને તે દિવસ તેમનો કારતક વદી ૧૦
નો હોવાથી અને તેઓશ્રીની પહેલ વહેલી સ્વર્ગવાસ તીથિ આવતી
હોવાથી તે તીથિ ખંભાતમાં જાહેર રીતે સારી રીતે ઉજવાય તે
માટે શ્રી ખંભાત સંઘે ઉત્સાહ બતાવેલો પણ તે તીથિ ચાર્તુમાસ
પૂર્ણ થયા બાદ દશમે દિવસે આવતી હોવાથી કોઈ પણ સાધુ-
સાધ્વીની સાનિધ્યમાં તે તીથિ ઉજવાય તો સારું એ ગણતરીએ શ્રી
ખંભાત સંઘે મહાસતીજી શ્રી જમુબાઈ તથા બા. બ્ર. મહાસતીજી
શ્રી શારદાબાઈ સ્વામી દા. જી. ને તેટલા દિવસ વધારે રોકાઈ જવા
વિરૂપિત કરેલી અને તેથી તેમણે તે માન્ય રાખી ઉપાશ્રયે નહી
રોકાતા ખંભાતમાં કંસારાવાડે રોકાયેલા અને ત્યાં આગળ મેદાનમાં
વ્યાખ્યાન આપતા અને જૈન-જૈનેતર તે અમૂલ્ય વાણીનો ઘણો જ
સારો લાભ લેતા હતા.

પૂજ્યાચાર્યશ્રીની સ્વર્ગવાસ તીથિનાં આગલા ત્રણ દિવસથી
ખંભાત સંઘમાં દશમ તથા અગીયારમું વ્રત કરવા માટે જાહેર
ઘોષણા અને છેલ્લે દિવસે તે આડો ૬૦ ની સખ્યામાં આવેલો.

હતો તે સિવાય બીજા પણ છુટક વ્રત-નિયમ સારા પ્રમાણમાં થએલાં. કારતક વદી ૧૦ નો દિવસ આવી પહોંચ્યો. તે દિવસે વ્યાખ્યાનમાં દરરોજ કરતાં સારા પ્રમાણમાં માનવ મેદની ભરાયેલી હતી. દરેક જાણુ પૂજ્યશ્રીના ગુણો સાંભળવા માટે ઉત્સુક હતાં અને શાન્ત વાતાવરણ જામી રહેલું હતું તે વખતે બાળ બ્રહ્મચારી વિદુષી મહાસતીજી શ્રી શારદાબાઈએ કહ્યું કે આપણે સૌ આજે શ્વ. પૂજ્ય આચાર્યશ્રી ગુલાબચન્દ્રજી મહારાજની શ્વર્ગવાસ તીથિ ઉજવવા માટે એકત્ર થએલા છીએ અને તે તીથિ ઉજવી ત્યારે જ કહેવાય કે પૂજ્યશ્રીને જે ત્યાગ અને તપ પ્રિય હતો તે બેમાંથી ગમે તે આપણે ગ્રહણ કરી તેની પ્રતિજ્ઞા લઈએ તો જ તે તીથિ ખરી રીતે ઉજવી ગણાય તે માટે કહેવામાં આવ્યું કે.—

(જાઓ જાઓ એ મેરે સાધુ-એ રાગ)

આવો આવો હો બન્ધુ બહેની ગુરૂ તીથિ ઉજવવા

ગુરૂ તીથિ ઉજવવા આવો ગુરૂ તીથિ ઉજવવા...

આવો આવો હો બન્ધુ બહેની... એ ટેક૦

આરભ પરિચય દુરે કરાવે, સવર માર્ગે વાળે;

જ્ઞાન તણો દીપક પ્રગટાવી, સશય સૌના ટાળે...આવો આવો ૧

ઉપદેશ આપી ભગ્ય જીવેના, જીવનને મુધાયાં;

મૂત્ર સિદ્ધાંતની વાણી સુણાવી, અનેક જીવને તાર્યા આવો આવો ૨

વિષય કપાયને દગ કરાવી, હામાભાવ મન લાગ્યા,

આત્મરસનો અનુભવ લઈને, તપશ્ચા માર્ગે વાળ્યા આવો આવો ૩

આ પ્રમાણે કાવ્યમાં જણાવ્યા આદ કહ્યું કે ત્યાગ અને દેહાગ્યમાં મહાન શક્તિ છે

मत्संगति कथय किं न करोति पुंसाम् ।

સં. ૨૦૧૨ ના કારતક વદી ૧૦ ના દિવસે બાળ બ્રહ્મચારી
વિદુષી મહાસતીજી શ્રી શારદાબાઈ સ્વામીએ સદગત પુણ્ય
તપસ્વી આચાર્ય શ્રી ગુલાબચન્દ્રજી મહારાજશ્રીને અર્પેલી

— શ્રદ્ધાંજલિ —

*

પૂજ્યાચાર્ય શ્રી ગુલાબચન્દ્રજી મહારાજને કારતક વદ ૧૦ કે
જે દિવસ વીર પ્રભુની દિક્ષા તીથિને છે તે તેઓશ્રીને ઘણો પ્રિય
હતો અને જ્યાં જ્યાં તેમણે વિહાર કરેલો ત્યાં ત્યાં તે દિવસ માટે
ધર્મક્રિયા અને સવર ક્રિયા વધુ પ્રમાણમાં થાય તેવો ઉપદેશ અચૂક
આપતાં હતા.

આ પ્રમાણે જે દિવસ પોતાને જ પ્રિય હતો તે જ દિવસે
તેઓશ્રીને સ્વર્ગવાસ થયો અને તે દિવસ તેમનો કારતક વદી ૧૦
નો હોવાથી અને તેઓશ્રીની પહેલ વહેલી સ્વર્ગવાસ તીથિ આવતી
હોવાથી તે તીથિ ખભાતમા જાહેર રીતે સારી રીતે ઉજવાય ને
માટે શ્રી ખભાત સંઘે ઉત્સાહ બતાવેલો પણ તે તીથિ ચાર્તુમાસ
પૂર્ણ થયા બાદ દશમે દિવસે આવતી હોવાથી કોઈ પણ સાધુ-
સાધ્વીની સાનિધ્યમાં તે તીથિ ઉજવાય તો સારું એ ગણતરીએ શ્રી
ખંભાત સંઘે મહાસતીજી શ્રી જમુબાઈ તથા બા. બ. મહાસતીજી
શ્રી શારદાબાઈ સ્વામી દા. જુ ને તેટલા દિવસ વધારે રોકાઈ જવા
વિરૂપિત કરેલી અને તેથી તેમણે તે માન્ય રાખી ઉપાશ્રયે નહીં
રોકાતા ખંભાતમા કસારાવાડે રોકાયેલા અને ત્યાં આગળ મેદાનમા
વ્યાખ્યાન આપતાં અને જૈન-જૈનેતર તે અમૂલ્ય વાણીને ઘણો જ
સારો લાભ લેતા હતા.

પૂજ્યાચાર્યશ્રીની સ્વર્ગવાસ તીથિના આગલા ત્રણ દિવસથી
ખંભાત સંઘમા દશમ તથા અગીયારમું વ્રત કરવા માટે જાહેર
થએલું અને છેલ્લે દિવસે તે આકેડો ૬૦ ની સખ્યામા આવેલો.

દનો ને સિવાય બીજા પણ છુટક વ્રત-નિયમ સારા પ્રમાણમાં થએલાં. કારતક વડી ૧૦ નો દિવસ આવી પહોંચ્યો ને દિવસે વ્યાખ્યાનમાં દરેક જણ કરતાં સારા પ્રમાણમાં માનવ મેદની ભગચેલી હતી. દરેક જણ પૂજ્યશ્રીના ગુણો સાબળવા માટે ઉત્સુક હતાં અને શાન્ત વાતાવરણ જામી ગયું હતું તે વખતે બાળ પ્રત્યક્ષારી વિદ્વાં મહાસતીશ્રી શાસ્ત્રાચાર્યશ્રી કલ્પ કે આપણે સૌ આજે ૨૪ પૂજ્ય આચાર્યશ્રી ગુલાબચંદ્રશ્રી મહારાજની સ્વર્ગવાસ તીથિ ઉજવવા માટે એકત્ર થએલા છીએ અને તે તીથિ ઉજવી ત્યારે જ કહેવાય કે પૂજ્યશ્રીને જે ત્યાગ અને તપ પ્રિય દનો ને ખેમાથી ગમે તે આપણે ગ્રહણ કરી તેની પ્રતિજ્ઞા લઈએ તો જ ને તીથિ ખરી રીતે ઉજવી ગણાય ને માટે કહેવામાં આવ્યું કે:—

(જાઓ જાઓ એ મેરે સાધુ-એ ગગ)

આવો આવો હો બન્ધુ બહેની ગુરૂ તીથિ ઉજવવા.

ગુરૂ તીથિ ઉજવવા આવો ગુરૂ તીથિ ઉજવવા...

આવો આવો હો બન્ધુ બહેની... એ ટેકો

આરભ પરિચય દુરે કરાવે, સવર માર્ગે વાળે,

જ્ઞાન તણો દીપક પ્રગટાવી, સશય સૌના ટાળે... આવો આવો ૧

ઉપદેશ આપી ભવ્ય જીવોનાં, જીવનને સુધાર્યા;

મૂલ સિદ્ધાંતની વાણી સુણાવી, અનેક જીવને તાર્યા આવો આવો ૨

વિષય કપાયને દુર કરાવી, ક્ષમાભાવ મન લાવ્યા;

આત્મરસનો અનુભવ લઈને, તપશ્ચા માર્ગે વાળ્યા આવો આવો ૩

આ પ્રમાણે કાવ્યમાં ગણાવ્યા બાદ કલ્પ કે ત્યાગ અને વૈરાગ્યમાં મહાન શક્તિ છે

सत्संगति कथय किं न करोति पुंसाम् ।

અર્થાત્—સત્સગ માણસો માટે શું નથી કરતો ? તે બધું જ કરી આપે છે. આપણામાં વહેવારમાં કહેવાય છે કે ‘સોખન તેવી અસર’ બાધબલમાં પણ આજ વહેવાર નીતિનો પ્રતિધ્વનિ આ વાક્યમાં સલળાય છે.

આપણે આપણા દૈનિક જીવનમાં વારંવાર કહેતા આવ્યા છીએ કે “ઘોળાની સાથે કાળાને બાંધશે તો વાન નહીં આવે પણ સાન જરૂર આવશે જ” વળી કહ્યું છે કે, “લાખો પાપી તરંગે સંત સગ કે પરતાપસે” આ બધા પ્રચલિત મુલાખીન વચનોનું કળ એ છે કે સત સમાગમનો મહિમા બહુ જ સુદર છે અને સંત સમાગમથી લાખો પામરો તરી ભવસાગર પાર પામી ગયાં તેવા દાખલા ઘણા સાંભળવામાં આવ્યા ને આવે છે.

આ પ્રમાણે આપણા આજના ચરિત્ર નાયક પૂજ્યાચાર્ય શ્રી ગુલાબચન્દ્રજી મહારાજનો જન્મ નરીઆદમાં થયેલો. તેઓ બહોળા કુટુંબમાં જન્મેલાં. તેમના જીવનની આખી રૂપરેખા આખી કહ્યું કે, કાળની ગતિ ન્યારી છે. જેમ સગર ચક્રવર્તિના સાઠ હજાર દીકરાને! એક જ દિવસે નાશ થઈ ગયો અને જેવી અસર થઈ તેવીજ અસર આપણા નાયકને તેમના કુટુંબના માણસોના નાશ થઈ જવાથી થઈ. આ સ સાર અસાર છે, તેમાં કોઈ કોઈનું નથી, તેમા જેટલા વળગી રહીએ તેટલું આપણું જાય છે; એમ સમજી આ સ સારમાથી છુટા થઈ ત્યાગ તરફ વળવાનું મન થયું એવામાં તેઓને મહારાજશ્રી ભાણજી સ્વામીનો સમાગમ થયો અને સ વત ૧૯૬૦ ના વૈશાખ સુદી ૫ ના દિવસે ઘોડનદીમાં દીક્ષા લીધી.

આટલું વિવેચન કર્યા બાદ મહાસતીજીએ બે માણસોએ શ્વ મહારાજશ્રીને શ્રદ્ધાજલિ અર્પિતું ગાયન જે ખંભાતના વિદ્વાન કવિ ધનશ્યામભાઈએ આ પ્રસંગ માટે જ બનાવેલું તે ઘણા ઉત્સાહપૂર્વક ગાયું હતું જે નીચે મુજબ છે:—

ખંભાત સંપ્રદાયના

સદગત તપસ્વી પુજ્યશ્રી ગુલાબચન્દ્રજી મહારાજને શ્રદ્ધાંજલિ (રાગ-રાખના ઝમકડાં)

મહા ત્યાગી, સંયમ રાગી (શ્રી) ગુલાબચન્દ્ર મહારાજ રે—
વંદન ભાવ ધરી કરીએ... એ રેક
જન્મભૂમિ નડિયાદ સુદાવે, નામ ગોવર્ધનમાધ;
ભાવસાર મોતીના મુત એ, માતા છે વખતખાઇ; (ગુરુના)
મનગમતાં કપડાં જાણતાં, નીલાવે ધરતું દાજ રે... વંદન૦ ૧
વિધિ વિધાને કુટુંબ આપું, પ્લેગ મહીં ઝડપાયું;
તે દેખીને પુજ્ય તણું મન, ત્યાગ તરફ દોરાયું-ગુરુનું મન ..
ધર ત્યજી, દીક્ષા કાળે, ગયા બાણજી ક્યામી પાસ રે... વંદન૦ ૨
થોડ-નદીમાં દીક્ષા લીધી, સુદ પાંચમ વૈશાખે;
વસ્તાચંદ્ર ગૃહચ અપાવે, ઓગણીમો ને સાટે-ગુરુને...
તપ કરતા, મેવા કરતાં, ગુરુચરણ તણા ઘર્ષ દાસ રે .. વંદન૦ ૩
અહપ સમય સાથે રહી જ્યારે, ગુરુજી સ્વર્ગ સીધાવ્યા;
ગિરીધરલાલજી, હગનલાલજી, સ્તનચન્દ્રજી મેઝ્યા-ગુરુદેવે...
વિદગતાં સદવ્રત ધરતાં, મુળપ-મુરત ચોપાસ રે... વંદન૦ ૪
અજમેઝે સાધુ સમેલન જઈ શોભાવ્યું આગે;
કાશનગઢ સૌરાષ્ટ્રે વીહરી, અધર્મના મૂળ કાગે-ગુરુજી...
જન જાગે તીર્થે ભાગે, ઉપદેશ દીયે જે વાર રે... વંદન૦ ૫
ગામ વટામણમાં નારીને, સર્પ ડર્યો બહુ ભારી;
સ્તોત્ર-સ્તવન બોલીને આગે, નાખ્યું ઝેર ઉતારી-ગુરુજી...
મન હરણે, શ્રદ્ધા પ્રગટે, શ્રી સંમ તણા દીલમાંય રે... વંદન૦ ૬

વીર પ્રભુની દીક્ષા તીર્થનો, મહિમા સમજાવે;
 એ હજાર ને ચારની સાથે, પૂજ્ય પદ્મવી પર આવે-ગુરુ...
 ખંભાતે દીક્ષા જાતે, દીધી સુલદ્રાબાઈ રે . વંદન૦ ૭
 રાજનગર વદ કાર્તિક દશમી, દોય સહસ્ર અગીયારે;
 ત્યાગી પુરૂષ એ શ્વર્ગ સ્પીધાબ્યા, વીર દીક્ષા તીર્થી જ્યારે-ગીધાબ્યા ..
 પૂજ્ય તણા ઉપકાર ઘણા, ના અનરથી વીસરાય રે... વંદન૦ ૮
 કાયાની માયા નવ રાખી, તનનો મોહ ન ધારે,
 તપ ને ત્યાગ તણુ જીવન એ, જીવ્યા આ સસારે-ગુરુ .
 પુષ્પ તણી સુવાસ ઘણી, ધનશ્યામ ગ્રહી લે આજ રે .. વંદન૦ ૯

સઘવીની પોળ {
 ખંભાત }

પ્રકારક

શ્રી શ્વે. સ્થાનકવાસી જૈન સઘ

*

આ ગાયન દ્વારા પૂજ્યશ્રીના જીવનની ઘણીખરી આછી રૂપ-
 રેખા આવી ગએલી હોવાથી તે વિષે કાર્ષ્ણ્ય પણ કહેવાનું રહેતું નથી
 પણ તેમણે દીક્ષા લીધા પછી પોતાનું મન ત્યાગ અને તપ ઉપર
 એવું તો વાળી દીધું કે, ત્યાગ અને તપના જેટલા જેટલા નિયમો
 અગ્નિકાર કરતા અને પોતાના આચરણમાં આચરતા તેટલો જ
 ઉપદેશ આપતા અને તે ઉપદેશ સામાના આત્મા ઉપર ઘણી અસર
 કરતો હતો.

શાસ્ત્રમાં ધન્નાજીએ શાસીભદ્રને કાયર કહેલા અને તે વખતે
 ધન્નાજીની સ્ત્રી સુલદ્રાએ મેણુ મારેણુ કે “ જહાલા ! કહેવું તો ઘણું
 સોહેણુ પણ કરવું અતી દોહણુ છે” તે સાંભળતાની સાથે ધન્નાજીએ
 પોતાની આઠ સ્ત્રીઓનો તે વખતે ત્યાગ કર્યો અને સયમ લેવાને
 માટે દ્રેયાર થઈ શાળીભદ્રને જાગૃતિ આપેલી ને અનુસાર પૂજ્યશ્રી
 જે જે ઉપદેશ અન્યને આપતા તેનું આચરણ પોતે કરી બતાવતા
 હતાં અને પોતે એટલું શુદ્ધ ચારિત્ર પાળતા કે તેમાં પોતે કોઈપણ
 જાતની ખામી આવવા દેતા નહીં પોતાના આત્માને જન્મોજન્મના

કર્મ મળતી દર કરવા માટે શરીર પરનો મમત્વ ભાવ ઉતારી તપશ્ચાતુ શરણું સ્વીકારેલું અને શરીરમાં જે કાંઈ રસ-કસ દાખ તે પોતાની જાતે તપ કરી બાળતા હતાં અને કહેતાં કે આ શરીર-માં જે કાંઈ રસ-કસ હશે-તેનો છવ ચાલ્યો જશે ત્યારે તેને બાળી નાખવાનાં છે તો હુ શા માટે મારી જાતે તે રસ-કસ બાળી મારા આત્માને ઉત્તત ન બનાવું ?

તેઓ એટલા પ્રખર વિદ્વાન અને નીડર હતાં કે ગમે તેવો મોટો લક્ષ્યાધિપતિ આવે તો પણ તેની શરમ રાખતા નહીં અને જગ પણ દયાયા વગર તેમની જૂઠ થતી હોય તો તે ચોકબું મોઢે કહી દેતા વળી કાઈ ત્યાગ અને સયમ માટે તેમની પામે પૂછવા આવતા તો તેમને સચોટ અને સરળ રીતે ઉપદેશ આપી તેમને એવી સમજણ પાડતાં કે સામાને મદદરૂપ થઈ તેમને માર્ગ સરળ બનાવી આપી ત્યાગ માર્ગે વાળતાં-આવી તેમની સદા માટે ભાવના હતી અને રહેતી

પોતાને ગમે તેટલી લાંબી તપશ્ચર્યા હોય તો પણ તેઓ કહેજે કંટાળતા નહીં અને કાંઈ પૂછવા આવે તેનો સતોપકારક જવાબ આપી તેમનું સમાધાન કરતાં તેના દર્ષાત રૂપે મુળીવાળા ભાઈશ્રી અમનલાલે અમદાવાદના આતુર્માસ વખતે પ્રશ્ન પૂછેલા તે પ્રશ્ન આ પુત્રકમા આપેલા છે તે ઉપરથી સમજશે

તેઓ માદગી પ્રસંગે નિર્દોષ દવા લેતાં અને વિલાયતી દવા લેવાની ના પાડતાં અને ઇન્જેક્શનની વાત આવતી ત્યારે નીડરપણે શરીર પર પોતાને મમત્વ નથી તેવું જણાવી, ડોક્ટરને તે લેવાથી સયમ માર્ગમા બાધ આવતો દેખાડી હિંસક દવા લેવાની સાફ ના પાડના અને પોતાના સયમ માર્ગમાં વિશેષ દૃઢ રહેતા આવે તેમને ત્યાગ પ્રત્યે અમીમ પ્રેમ હતો.

આવા પ્રખર ત્યાગી-ચોધા આગનાં જેવા સાધુની આપણે

બધા મરણ તીથિ ઉજવવા માટે ભેગા થએલા છીએ તો ઠાણાંજ સૂત્રમાં માતા-પિતાનું, શેઠનું અને સદ્માર્ગે ચલાવનાર ધર્મ ગુરૂનું ઋણ કોઈ પણ રીતે વાળી શકાતું નથી. ફક્ત તેમને કેવળી પરપેલો ધર્મ સમજાવી તે માર્ગમાં જોડલા આપણે સદાયરૂપ યજ્ઞએ તો જ કંઈક અંશે ઋણ મુક્ત થયા ગણાઈએ; પરંતુ આપણા પૂજ્ય નાયક ગુરૂદેવ મહાન તપસ્વી, શાસ્ત્ર પારગામી અને તેમના જીવનમાં ત્યાગ, વૈરાગ્ય અને તપનુ ધણું જ મહત્વ હતું અને તે આપણે સૌ સારી રીતે જાણીએ છીએ અને તપ તેમજ ત્યાગ બળનાં કારણે આપણે તેમની પુન્ય તીથિ ઉજવવા ભેગા થએલા છીએ માટે—

હે સુર બન્ધુઓ તથા બહેનો ! આપણા આ માનવનાં ઉત્તમ જીવનમાં તે મહાન પુરૂષનાં જીવનરૂપી રત્નો આપણે આજે ગ્રહણ કરવા જોઈએ અને તે દિસાએ આપણે તેમનાં જીવનમાંથી જે કાંઈ ત્યાગ કે તપ લીધો હશે તે જ લેએ ગણાશે અને 'કુલ નહી પણ કુલની પાખડી' એ દૃષ્ટાંતે તેમને ત્યાગ, દૃષ્ટિ સમક્ષ ગાંધી દરરોજ એકાદ નિયમ પાળવા માટે વ્રત-નિયમ અંગીકાર કરવામાં આવે તો જ આપણે તેમની પુણ્ય તીથિ ઉજવાયેલી ગણાશે. નહીં તો તે જીવન અને મૃત્યુ તીથિ ઉજવવાનો જે પ્રયત્નીત રીવાજ થઈ ગયેલો છે તે પ્રમાણે ગણાય માટે તે પ્રમાણે નહીં વર્તતા તે મહાન પુરૂષનાં સતસંગથી જે કાંઈ લીધું હોય અને જાણ્યું હોય તે સમજી તેને પચાવી આ માનવ જીવનને સફળ કરીએ તો જ ખરી રીતે પુણ્ય તીથિ ઉજવી ગણાય

આ પ્રમાણે અસરકારક ઉપદેશને લઈ વ્યાખ્યાનની પૂર્ણાકૃતિ થતાં સધનાં ઘણા ખરા માણસોએ એક વર્ષને માટે વ્રત-નિયમ લીધેલ અને આનંદસહ સર્વે વિખરાયા હતા

સદગત પરમ પુણ્ય ગુરુદેવ શ્રી ગુણબચન્દ્ર મહારાજને

— શ્રદ્ધાંજલિ —

એ ગુરુના ઉપકાર કેમ ભૂલાય ? .

૨

આપનો અમોને નાની હિમ્મત પન્નિય થએલો પરન્તુ તે લાલ અમોએ બાલ્યવયે લઈ ગૂમાવેલો; પણ જ્યારે ખંભાતમાં સવત ૧૯૯૫, ૧૯૯૮, ૨૦૦૨, ૨૦૦૫, ૨૦૦૬નાં ચાતુર્માસ થયેલાં અને તે ચાતુર્માસમા આપના મુખાર્ચિન્દ્રમાથી ઝરતી સૂત્રવાણીનો જે પ્રોધ પડતો હતો તેનું શ્રવણ કરતા અમારા હૃદય ઉછળી જતા હતા.

અમારો જીવાત્મા અનાદિ ઠાળથી ધર્મ પર સ્થીર હતો નહીં તે આત્માને આપે શાસ્ત્રનું શ્રવણ કરાવી-વચનામૃત કાનમાં રેડી જૈન ધર્મ વિશે વિશેષ શ્રદ્ધા અને સાચી સમજણ આપી સ્થીર કરી આપે અમારા ઉપર જે અધાગ ઉપકાર કરેલો છે તે કોઈ રીતે ભૂલાય તેમ નથી જ.

આપની સાથે કોઈ કોઈ વાર વિદાર તેમજ ચાતુર્માસ અગર માદગીના પ્રસંગે નીકટના પરીચયમા આવતા આપની પાસેથી જે કોઈ શાસ્ત્ર વિષે બાણવાનું અને સમાજ વિષે અનુભવવાનું મળેલ છે તે માટે અમે ઘણા જ ઝગણી છીએ.

આપના પરિચયમા દૃશ્યમાન થયેલી આપની ગભીરતાં, ઉપકારક શુદ્ધિ અને પ્રેમ કેટલા ઉદાર અને અદ્ભુત તેમજ આદર્શમય હતા એના સાક્ષી રૂપ અમારો અતઃ આત્મા જ છે અને આજે તે સ્મરણમા આવતા અમારા નેત્રો આંસુનાં ગિંદુએ છલકાય છે.

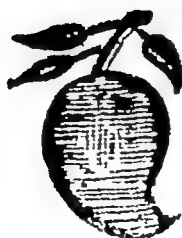
આપનાં અગણિત ઉપકારો તજે અમે દબાયેલાં છીએ એવા અમે આપને શી રીતે શ્રદ્ધાંજલિ આપી શકીએ ? છતાં પણ આપના જીવનની વિશિષ્ટતાઓ જન સમાજમા રજુ થાય અને તેનું વાંચન

કરતાં ભવ્ય આત્માઓને તેમથી પ્રેરણા મળે તેવા શુદ્ધ આશયથી
આપના પવિત્ર જીવનની આછી રૂપરેખા રજુ કરી, 'પુષ્પ નહીં પણ
પુષ્પની પાંખડી' રૂપે આપના પવિત્ર ચરણદમનમાં રજુ કરી અમે
મતદિગ્વિત્ સંતોષ અનુભવીએ છીએ.

સ્રી

સંઘવીની પોળ }
અંભાત }
તા ૧-૬-૫૬ }

આપના વિરહને યાદ કરી ગુણોને સંભારનાર
સંઘના નમ્ર સેવકો
પા. દાનિસાલ અંબાલાલ
ચીમનલાલ વાઢીલાલ સ્વોપચાળા

મંગળાચરણ

✽

અર્હન્તો ભગવન્ત ઇન્દ્ર મદિતાઃ સિદ્ધાશ્ચ સિદ્ધિસ્થિતા,
આચાર્યા જિનશાસનોત્તરિકગ. પુજ્યા ઉપાધ્યાયકાઃ,
શ્રી સિદ્ધાત ગુપાદકા મુનિવગ, ગ્તનત્રયા ગઢકા
પચ્ચેને પરમેષ્ઠિનઃ પ્રતિદિન, કુર્વન્તુ નો મંગલમ્ ॥ ૧ ॥

વીર પાર્શ્વનભિ. ગુપાર્શ્વ ગચ્છિઃ શ્રેયાંસ મહિ. શશિ,
નેમિનાભિજ વાસુપુજ્ય ચિમલ. પદ્મપ્રભઃ શીતલઃ;
કુટુ શાન્ત્યભિન દનાર્હન્મુનિ ધર્મોડજિત સભવોડ-
નત. શ્રી મુમતિશ્ચ તીર્થપતયઃ કુર્વન્તુ નો મંગલમ્ ॥ ૨ ॥

બ્રહ્મી ચંદન બાલિકા ભગવતી, રાજેમતી દ્રાપદી,
કૌશલ્યા ચ મૃગાવતી ચ સુલસા ગીતા મુભદ્રા શિવા;
કુતી શીલવતી ચ નલસ્ય દયિતા, ચૂલા પ્રભાવત્યપિ,
પદ્માવત્યપિ સુદરી દિનમુખ, કુર્વન્તુ નો મંગલમ્ ॥ ૩ ॥

વીરઃ સર્વ સુરાસુરેન્દ્ર મહિતો, વીરં શુધાઃ સશ્ચિતાઃ,
વીરેણ્ણાભિદતઃ શ્વકર્મનિચયો, વીરાય નિત્યં નમઃ;
વીરાતીર્ગમિદ્ પ્રવૃત્તમતુલ. વીરસ્ય ઘોર તપો,
વીરે શ્રોધૃતિદ્ધર્તિકાંતિનિચયઃ શ્રા વીર ! ભદ્રં દિશ ॥ ૪ ॥

મંગલ ભગવાન વીરઃ, મંગલ ગૌતમ પ્રભુ !
મંગલ શ્યુલિભદ્રાદ્યા, જૈન ધર્મોસ્તુ મંગલમ્;
સર્વ મંગલ માંગલ્ય, સર્વ કલ્યાણ કારણ;
પ્રધાન સર્વ ધર્માણા, જૈન જયતિ શાસનં ॥ ૫ ॥

શ્રી આનુપૂર્વિ'

*

(ચોપાઘ)

આનુપૂર્વી ગણુજયો જ્યે, છ માગી તપનું કળ હોય,
સંદેહ નવ આણો લગાર, નિર્મળ મને જયો નવકાર. ॥ ૧ ॥

શુદ્ધ વસ્ત્રે ધરી વિવેક, દિન દિન પ્રત્યે ગણુવી એક,
એમ આનુપૂર્વિ જે ગણે, તે પાંચસે સાગરના પાપને હણે. ॥ ૨ ॥

(દોહરા)

એક અક્ષર નવકારનો, શુદ્ધ ગણે જે સાર;
તે બાધે શુભ દેવનું, આયુષ્ય અપરંપાર ॥ ૧ ॥

ઓગણીશ લાખ ત્રેસદ હજાર, બસે બાસદ પળ;
ત્યાંહા સુધી તે ભોગવે, નવકાર મન્ત્રનુ કળ ॥ ૨ ॥

અશુભ કર્મ કે હરણકું, મન્ત્ર બડો નવકાર;
વાણી દ્વાદશ અ ગમે, દેખ લાગે તત્ત્વસાર ॥ ૩ ॥

આનુપૂર્વિ ગણુવાની રીત

*

- ૧ હોય ત્યાં ' નમો અચિદ્વંતાણુ ' કહેવું
- ૨ હોય ત્યાં ' નમો સિદ્ધાણુ ' કહેવું.
- ૩ હોય ત્યાં ' નમો આયરિયાણુ ' કહેવું
- ૪ હોય ત્યાં ' નમો ઉવજાયાણુ ' કહેવું.
- ૫ હોય ત્યાં ' નમો જોએ સવ્વસાહુણુ ' કહેવું.

१

१	२	३	४	५
२	१	३	४	५
१	३	२	४	५
३	१	२	४	५
२	३	१	४	५
३	२	१	४	५

२

१	२	४	३	५
२	१	४	३	५
१	४	२	३	५
४	१	२	३	५
२	४	१	३	५
४	२	१	३	५

३

१	३	४	२	५
३	१	४	२	५
१	४	३	२	५
४	१	३	२	५
३	४	१	२	५
४	३	१	२	५

४

२	३	४	१	५
३	२	४	१	५
२	४	३	१	५
४	२	३	१	५
४	३	२	१	५
३	४	२	१	५

५

१	२	३	४	४
२	१	३	४	४
१	३	२	४	४
३	१	२	४	४
२	३	१	४	४
३	२	१	४	४

५

६

१	२	४	३	४
२	१	४	३	४
१	४	२	३	४
४	१	२	३	४
२	४	१	३	४
४	२	१	३	४

७

१	३	४	२	४
३	१	४	२	४
१	४	३	२	४
४	१	३	२	४
३	४	१	२	४
४	३	१	२	४

५

८

२	३	४	१	४
३	२	४	१	४
२	४	३	१	४
४	२	३	१	४
३	४	२	१	४
४	३	२	१	४

୯

୧	୨	୪	୫	୩
୨	୧	୪	୫	୩
୧	୪	୨	୫	୩
୪	୧	୨	୫	୩
୨	୪	୧	୫	୩
୪	୨	୧	୫	୩

୧୦

୧	୨	୫	୪	୩
୨	୧	୫	୪	୩
୧	୫	୨	୪	୩
୫	୧	୨	୪	୩
୨	୫	୧	୪	୩
୫	୨	୧	୪	୩

୧୧

୧	୪	୫	୨	୩
୪	୧	୫	୨	୩
୧	୫	୪	୨	୩
୫	୧	୪	୨	୩
୪	୫	୧	୨	୩
୫	୪	୧	୨	୩

୧୨

୨	୪	୫	୧	୩
୪	୨	୫	୧	୩
୨	୫	୪	୧	୩
୫	୨	୪	୧	୩
୪	୫	୨	୧	୩
୫	୪	୨	୧	୩

१३

१	३	४	५	२
३	१	४	५	२
१	४	३	५	२
४	१	३	५	२
३	४	१	५	२
४	३	१	५	२

१४

१	३	५	४	२
३	१	५	४	२
१	५	३	४	२
५	१	३	४	२
३	५	१	४	२
५	३	१	४	२

१५

१	४	५	३	२
४	१	५	३	२
१	५	४	३	२
५	१	४	३	२
४	५	१	३	२
५	४	१	३	२

१६

३	४	५	१	२
४	३	५	१	२
३	५	४	१	२
५	३	४	१	२
४	५	३	१	२
५	४	३	१	२

१७

२	३	४	५	१
३	२	४	५	१
२	४	३	५	१
४	२	३	५	१
३	४	२	५	१
४	३	२	५	१

१८

२	३	५	४	१
३	२	५	४	१
२	५	३	४	१
५	२	३	४	१
३	५	२	४	१
५	३	२	४	१

१९

२	४	५	३	१
४	२	५	३	१
२	५	४	३	१
५	२	४	३	१
४	५	२	३	१
५	४	२	३	१

२०

३	४	५	२	१
४	३	५	२	१
३	५	४	२	१
५	३	४	२	१
४	५	३	२	१
५	४	३	२	१

શ્રી પરમેષ્ઠિ પાઠ

✽

ઔ જય અરિદ્ધતાણું, પ્રભુ જય અરિદ્ધતાણું;
 ભાવ ભક્તિસે નિત્ય પ્રતિ, પ્રણમૂ સિદ્ધાણું... ઔ જયં ગ્રે ટેક
 દર્શન જ્ઞાન અનન્તા, શક્તિ કે ધારી સ્વામી;
 યથાખ્યાત સમકિત હૈ, કર્મ શત્રુ હારી.. ઔ જયં ॥ ૧ ॥
 હૈ સર્વજ્ઞ સર્વદર્શી બલ, સુખ અનંત પામે સ્વામી;
 અગુરુ લઘુ અમૂરત, અગ્નય કહત્રાયે... ઔ જયં ॥ ૨ ॥
 નમો આયરિયાણું, છત્રીશ ગુણ પાલક-સ્વામી;
 જૈન ધર્મ કે નેતા, સધકે સત્યાલક... ઔ જયં ॥ ૩ ॥
 નમો ઉવજ્ઞાયાણું, ચરણ કરણ જ્ઞાતા-સ્વામી;
 અગ-ઉપાગ પઢાતે, જ્ઞાન જ્ઞાન જ્ઞાતા... ઔ જયં ॥ ૪ ॥
 નમો સગ્વ સાદ્ગણું, મમતા મદ હારી-ગુરુ;
 સત્ય અહિંસા અશ્તેય, બ્રહ્મચર્ય ધારી... ઔ જયં ॥ ૫ ॥
 ચૌથમલ કહે શુદ્ધ મન, જો નર ધ્યાન ધરે-ભાષ;
 પાવન પંચ પરમેષ્ઠી, મંગળાચાર કરે.. ઔ જયં ॥ ૬ ॥

શ્રી જિનવાણી

[૭૬ ત્રિભગી]

✽

જય જય જિનરાયા, સૂત્ર સૂણાયા, ધર્મ બતાયા, દ્વિતકારી,
 ગણધરણ ઝીલી, સધિ સુમેલી, નય રસ કેલી, વિસ્તારી;
 રત્નિ દ્વાદશ અંગ, ભગ તરંગ દ્રુવ અભગ, અતિ ભારી,
 ધન ધન પ્રભુ વાણી સળ સુખ દાણી, ભવીજન પ્રાણી ઉરધારી.

ગ્રે ટેક ॥ ૧ ॥

ષ્ટકાં નહિ તીર્થ કર, કેવળી ગણધર, અવધિ મુનિવર, મન જ્ઞાની,
જ્યા વિદ્યાચારી, પરવધારી, આદ્યારક શરીરી, મહા ધ્યાની;
નહિ ગગનગમણી, પદ અનુસંગણી, વૈદ્યિય હગણી, પરિહારી,

ધન ધન૦ ॥ ૨ ॥

દેવદિ ખમાસમાણુ, તાગણુ ભાવિયણુ, ઉદ્યમ લેખણુ જિન કીનો.
દોણુહીજ આધારે, પચમ આગે, ધર્મ જ ધારે, જિનછનો;
આશળન મોટો, સૂતકો જોટો, રચ ન જોટો, દિતકારી,

ધન ધન૦ ॥ ૩ ॥

શુદ્ધ સમ્યક્ તત્ત્વર, અતિ દૃઢ પચર, વાણી મુધાકર, જલધારી,
યા કયા વિધાગણુ, દિસા વાગણુ, શિવ મુખ કાગણુ, ભવ ધારી;
જો બુદ્ધિ બટાવે, ભર્મ કદાવે, પાપ છોડાવે, શ્રુત ચારી,

ધન ધન૦ ॥ ૪ ॥

તે ચિતા ઉચ્ચાટણુ, મોહની દાટણુ, ત્રિશલ્ય કાટણુ, કાતરણી,
અરિ કદ કુદાળી, બંધણુ પાળી, સુરતક ડાળી, સુત ઝરણી;
ભવદંધિ કે માહી, જહાજ કદાર્ધ, બેદા જર્ધ, નર નારી,

ધન ધન૦ ॥ ૫ ॥

સંશય વિપર્યય, અધ્યવસાય, તિલુચણુમાંહી, હોય નહિ,
ત્રિદોષ નહિત, ત્રિગુણુ સદિત, ત્રિપદી રીત, બેદ સહી;
શુદ્ધ ન્યાય આગંધી, શિવ વંદુ સાધી, કર્મ ઉપાધી, જીણુ વારી,

ધન ધન૦ ॥ ૫ ॥

યા ગિરાધન કરકે, ઇદામે મગકે, ઉપજ્યા નરકે, દુઃખ પાયા,
થયા દુર્લભ બોધી સદગતિ રાધી, આતમ શુદ્ધિ, નહિ પાયા;
વળી ગર્ભમે લટક્યા, ઔગતિ લટક્યા, જગતમે અટક્યા; ભયભારી;

ધન ધન૦ ॥ ૭ ॥

જિણુ દ્વિતકર જાણી; શ્રી જિનવાણી; સો ભવી પ્રાણી; મુખ પાયા;
સમકિત શુદ્ધ કરણે; મિથ્યા હગણે; ભવ જલ તરણે; શિવ પાયા;
ત્રિલોક રિખ જાચી; શારદા સાચી; તન મન રાચી; જયકારી;

ધન ધન૦ ॥ ૮ ॥

(કળશ-દોહા)

જિનવાણી જયકાર હે; અનુભવ રસદો સાર ॥
નય પ્રમાણુ વિચારજો; પક્ષપાત પગિદાર ॥ ૧ ॥
શમ દમ ઉપશમ ભાવશુ, જે સાધે નર નાર ॥
ત્રિલોક રિખ તિણુને સદા; પ્રણમે વારવાર ॥ ૨ ॥

(મધ્ય મંગલ)

હે પ્રભો ! આનંદ દાતા; જ્ઞાન હમકો દીજ્યે;
શીઘ્ર હી ધન દુર્લભા સે; પાર બેડા કીજ્યે;
ઐસી અનુચિત ઔર કિરપા, હમપે હો પરમાત્મા;
હોં સભાસદ સખ યદા કે; શીઘ્ર સે ધર્માત્મા ॥૩॥

ખંભાત સંપ્રદાયના

સદગત પરમ પુજ્ય ગુરુદેવ શ્રી ગુલાબચન્દ્ર મહારાજના
 અમર આત્માને અર્ધા જલિ
 (રાગ-મન્દાક્રાન્તા)

❀

તણને નિષ્કુર દેહથી, પ્રભુ મહાવીરનો મિત્ર સૂતો,
 મૃત્યુ દેખી ખડખડ હસી, 'એ' મહાપ્રાણ ભેટ્યો;
 શાંતિ કેરો અભય ઉરનો, આત્મ પ્રેમી જ યોગી,
 પોઢ્યો સ્થાયી ચીર સ્વતન અપીં એ અહિંસા પ્રયોગી...

લાજ્યો કાં ના, ફૂર કાળ એ, 'ગુલાબ-પ્રાણ'ને તોડતાં રે,
 થાંભ્યો કાં ના, જડમતિ-સમું આ કાર્ય કરતાં રે ? !
 સકળ સંઘમાં છાછ ગમગીની, મહામૂલ્ય 'ગુલાબ' જતાં,
 પ્યા મમ શિશુ કેરા હૃદય દુઃખથી વાત આ જણતામાં...

પ્રભુ વીર-યોગી સાચો, ઉર-મિલનના યોગને સાધનારો,
 સંપે સર્વને સુખમય થયા, સુમન્ત્રને ધોધનારો;
 સમાજ-કેરા દુઃખદ અનલે, કૈંક વીર-સુધા સિંચનારો,
 આત્મપ્રેર્યા નિરવ ઉરનો, ખોલ એ ખોલનારો...

પીડા પામી રૂદન સ્વરથી, ચિરાતુ જૈની પ્રાણ ખોલે,
 કાઠી જૈની-હૈયા વ્યથિત વિરહુ આત્મ સંતાપ ખોલે;
 ખોલે આજે સંઘપતિ સૌ, ખુદ શાંતિનો દૂત 'ગુલાબ' રે,
 આવી ક્યાંથી ત્રિપમ સમગે, ખંભાત લલાટે કષ્ટ આંધી રે...

સિદ્ધાંતો ને સત-નિયમથી, વળી ત્યાગ ને અડગ ટકધારી,
 વન્દનીય અમ શાસનમાં, ખરો ધ્યેયમાં ધ્યાન ધારી !
 એવા સુવાસિત 'જૈની-ગુલાબ'ને, હૃમેશ વંદના છે મારી,
 પ્રાર્થુ એવા ઘર-ઘર નરો, પામજો આત્મ શ્રેયકારી...

(રચયિતા.—જયન્તિલાલ વાઠીલાલ સંઘવી—અમદાવાદ)

સદ્ગત આચાર્ય મહારાજ શ્રી હર્ષચન્દ્રજી સ્વામીને

— શ્રદ્ધાંજલિ —

*

શ્રી હર્ષચન્દ્રજી સ્વામી, શ્રી હર્ષચન્દ્રજી સ્વામી વંદન હોળે...

અઢારસે એકાણું જન્મ તમારો જાણું, શીરસા શહેર વખાણું;

વંદન હોળે રે... શ્રી હર્ષચન્દ્રજી સ્વામી... ટેક૦

રાજબાઇના નંદ, પિતાજી ઉદ્દેચંદ, આપ હુશાનચંદ;

વંદન હોળે રે... શ્રી૦ ૧

ગંભીર ને ગુણવાન, વિનયી વિદ્યાવાન, ધર્મે નિરંતર ધ્યાન;

વંદન હોળે રે... શ્રી૦ ૨

વરીયા ગુણીયલ સન્નારી, બનીયા પછી વેપારી;

વેપાર કાધો ભારી, વંદન હોળે રે... શ્રી૦ ૩

વ્યાપારે ચિત્ત ધરી, આવ્યા મુખ્ય નગરી, પંજાબ સિંધે ફરી;

વંદન હોળે રે... શ્રી૦ ૪

એક દિન અનાયો ત્યાં, લાઇ માંસ જીવેનું જાય,

દેખીને ખેદ જ થાય... વંદન હોળે રે... શ્રી૦ ૫

મનમાં કયો વિચાર, ખોટો છે સંસાર, સાધુ થવું નિરધાર;

વંદન હોળે રે... શ્રી૦ ૬

સર્વ છોડીને ચક્ષીયા, ગુરૂ આણેકચન્દજી મળીયા,

મનના મનોરથ ફળીયા; વંદન હોળે રે... શ્રી૦ ૭

ઝોગણુસો ને છત્રીસ, જેઠ શુકલ ને ત્રીજ, દીક્ષા અતેરી લીધ...

વંદન હોળે રે... શ્રી૦ ૮

દીક્ષા લઈ વિચરીયા, જ્ઞાન અનુપમ વરીયા,

ઉપવાસ એકાતર કરીયા; વંદન હોળે રે... શ્રી૦ ૯

જ્યા જ્યા કયો વિહાર, દેતા ઉપદેશ અપાર,

સહુ જીવને સુખકાર; વંદન હોળે રે... શ્રી૦ ૧૦

ઝોગણીસો ઝોગણપચાસ, સુદ ખીજ ને ચૈત્ર માસ,

શીવપુર છીધો વાસ... વંદન હોજો રે... શ્રી૦ ૧૧

આજે નગર ખંભાતે, સંધ સહુ મળીને સાથે,

ઉજવે જ્યતિ પ્રીતે, વંદન હોજો રે... શ્રી૦ ૧૨

સદગત આચાર્ય મહારાજ શ્રી છગનલાલજી સ્વામીની

જીવન સમાલોચના

(રાગ-આવો આવો દેવ. મારા સૂતા સૂતા દાર)

*

પરમ પ્રતાપી, પ્રતિભાશાળી, છગનલાલજી મહારાજ,

ગાઇએ પૂજ્યતણા ગુણ આજ... એ રેક

અવલસંગના સુપુત્ર વૈષ્ણવ, રાણા રજપુત જાતે;

રેવાખાઈની કૃપે જનમ્યા, પુણ્યભૂમિ ખંભાતે... ગાઇએ૦ ૧

જૈન ઉપાશ્રય જાવા લાગ્યા, વણિક મિત્રને સગે;

ધીરે ધીરે ગાવા લાગ્યુ, મન સયમના રંગે .. ગાઇએ૦ ૨

મેવાભાવે શાળા ખોલી, જ્ઞાન સહુને આપે;

પોતાનુ પશુ જ્ઞાન વધારી, મોહના બંધન કાપે .. ગાઇએ૦ ૩

ઝોગણીમે સુવાદાસ સાલે, પોપ કશમ સુદ ગાજે;

સુરત ગામે દીક્ષા આપી, હૃષીચન્દ્ર મહારાજે .. ગાઇએ૦ ૪

પૂજ્યપદે શ્રી ભાણુજી સ્વામી ગોરધરલાલજી આગ્યા;

ઝોગણીમે ત્યાગીમા પોતે, પૂજ્ય પદવી સોહાયા . ગાઇએ૦ ૫

સમાજ સેવા નવીન જાગૃતિ, સ્વાશ્રય રીત સમજાવી;

જૈન અને શ્રાવિકાશાળા, કદ ઉપદેશ સ્થપાવી... ગાઇએ૦ ૬

જૈન દ્વિતેચ્છુ પત્ર કઢાવ્યુ, દીધા નવીન વિચારો;

જૈનેતખાં જૈન ધર્મના, રેડ્યા મુમંસ્કારો... ગાઇએ૦ ૭

મુ'બદ્દિમાં સ્થાનક બધાયું, પૂજ્યશ્રીના પ્રતાપે;
 અજમેરે સાધુ સંમેલન, જઈ દિપાવ્યું આપે... ગાઇએ ૮
 પૂજ્ય જસાણ પાસે શાસ્ત્રનું, વિશેષ જ્ઞાન વધાયું;
 અનુભવી આચાર્યે જગમાં, સુચારિત્ય પસાયું... ગાઇએ ૯
 ઓગણીસો પચાણના વૈશાખ, દશમ વદ જ્યારે;
 છોડી દુનિયા કાળ કર્યો, જ્યાં વાગ્યા દશ સવારે... ગાઇએ ૧૦
 દીક્ષા કાળ વરસ એકાવન, પૂજ્ય પદવી અગીયાર;
 ધન્ય જીવન એ ધન્ય મરણ એ, સદ્ગુણ મનુષ્ય અવતાર... ગાઇએ ૧૧
 મહાપુરુષના જીવન પથે, જાતા સરશે અર્થ;
 જો 'ધનસ્થામ' અમલ ના કરીએ, તો સધળું છે વ્યર્થ... ગાઇએ ૧૨

સદ્ગત આચાર્ય બાળ બ્ર. મુનિશ્રી રતનચંદ્રજી સ્વામીને

— શ્રદ્ધાંજલિ —

(રાખના રમકડા—એ રાગ)

*

ત્યાગથી જીવનને આ જગમાં, અમર બનાવ્યું રે;
 ગાઇએ ગુણ શ્રી રતનચંદ્રના, જેણે જીવન દીપાવ્યું રે ત્યાગથી ૦ ૧
 ખંભાતે ગલીયાણા ગામે, જન્મ્યા ગજપૂત જાતિ (૨)
 નામ સ્વાભાષ નાની વયમાં, ત્યાગ ભાવના ચાલી રે. ત્યાગથી ૦ ૨
 રૂના કાલા વીણવા કાળે, ગામ વરાખણુ જાવે [૨]
 મોંઘીબાઇની વાણી સુણતાં [૨], પાપ કરમ ના ભાવે રે. ત્યાગથી ૦ ૩
 આ સંસાર અસાર ગણીને, છોડી જગની માયા [૨]
 છગનલાલજી પાસે દીક્ષા [૨], લઇને મન હરખાયા રે. ત્યાગથી ૦ ૪
 સેવા કરતાં પૂજ્ય ગુરૂની, રહેતાં સરળ સ્વભાવે [૨]
 ક્ષમા ધર્મને અખંડ ધરતાં [૨], કોઇને નવ દુભાવે રે ત્યાગથી ૦ ૫

ઝોગણીસો પચાનુ સાલે, પૂજ્ય પદવી પર આવ્યા [૨];
 સત્ય દયા અદ્ભૂત પ્રતિભાથી [૨], સહુને મન લાવ્યા રે. ત્યાગથી ૦ ૬
 ભાદરવા સુદ અગીયારસના, પ્રભાતે વાગ્યા ચાર [૨];
 સ્વર્ગ સિંધાગ્યા દિવ્ય પુરૂષ ઝો, છોડી આ સસાર રે ત્યાગથી ૦ ૭
 દીક્ષા કાળ વર્ષ અડતાલીસ, પૂજ્ય પદવી નવ વર્ષ [૨];
 મદ્દા તપસ્વી પુણ્યાત્માને [૨], નમતાં થાયે હર્ષ રે. ત્યાગથી ૦ ૮
 એવા જીવનમાંથી થોડા, ગુણરૂપી મનો લખએ [૨];
 તો 'ધનરૂપામ' જરૂર આ બંધનમાંથી છુટા થઇએ રે ત્યાગથી ૦ ૯

સ્વર્ગસ્થ બાળ બ્રહ્મચારી મુનિશ્રી હર્ષદાસપીજીનું વિરહ ગીત

*

હર્ષદ વિનાનુ ગુરૂજી વિનાનુ સનું સનું લાગે;
 અમને સનુ સનું લાગે...

સહુને વદાલા સહુને ગમતા, નાના મોટા સર્વ જીવોને;
 ખોટ પડી ગઈ ગુરૂજીની, ખંભાત સંઘના વીરોને... હર્ષદ ૦ ૧
 ગુરૂ અમારા બાળ બ્રહ્મચારી, ગુરૂ અમારા સેવાભાવી;
 ખોટ પડી ગઈ ખંભાત સંઘને, સેવાભાવી મુનિની. હર્ષદ ૦ ૨
 ગુરૂ અમારા જ્ઞાની બ્યાની, ગુરૂ અમારા ખેવણહાર;
 ઝો પ્રભુજી! છીનવી લીધાં, ભગ્ય જીવોનાં તારણહાર. હર્ષદ ૦ ૩
 ઝો ગુરૂજી આ શું કીધું સર્વને છોડી શીવપુર કીધું;
 ગુરૂના વિયોગે આજે, ખંભાત સંઘને બહુ દુઃખ થયું... હર્ષદ ૦ ૪
 ખે હજાર ને નવની સાલે, વદી પાચમ ને રવીયારે;
 પોપ મહીને ગુરૂ પધાર્યા, પ્રભુજી તમારે દારે... હર્ષદ ૦ ૫
 સંઘનાં સહુ ભેળા થઇને, ગુરૂજીના ગુણલા ગાળે,
 'ચીમન' કરજોડી કહે છે, ગુરૂજીને જય જય થાળે હર્ષદ ૦ ૬

ખંભાત સંપ્રદાયના
સ્વ. પૂજ્યાચાર્ય શ્રી ગુણાબચન્દ્રજી
મહારાજને
સાદર-સપ્રેમ સમર્પણ:—

॥ श्री महावीराय नमः ॥

स्व पूज्याचार्यश्री गुलाबचंद्रश स्वामीनुं

જીવન ચરિત્ર

પ્રારંભ

આ જગતમાં કોઈ પણ મનુષ્ય એકની એક જ સ્થિતિમાં સર્વદા રહી શકતો નથી કાં તો તે પોતાના જ્ઞાન અને આચરણને ઉન્નત કરતો ચાલી આધ્યાત્મિક રીતે પ્રગતિ કરતો જાય છે અથવા તો તે સ્વાર્થ, લોભ અને મોહાદિને વશ થઈને અધમતાને પ્રાપ્ત કરતો જાય છે આથી જ કરીને પ્રત્યેક મનુષ્યે પોતાના જીવનનું લક્ષ્યબિંદુ યાને આદર્શ બહુ જ ડહાપણપૂર્વક નક્કી કરવાની અને પછી તેને જ અનુસરીને પોતાનું જીવન ગાળવાની આવશ્યકતા છે

જીવોને સુખી કરવારૂપ અનેક પ્રકાર છે; પરંતુ સદાને માટે સર્વોત્તમ સુખરૂપ એવું જે મોક્ષ પદ કે જેના કરતા ઉત્તમ વસ્તુ અથવા લાલ ખીજે કોઈ પણ કદખી શકાય તેમ નથી. જેના આગળ જગતની ઉત્તમોત્તમ વસ્તુ સ્થિતિઓ પણ વિસાતમાં નથી તેવી આત્મ વસ્તુનો લાલ પ્રાણીઓને કરાવવો અથવા તેમને તે લાલને માર્ગે દોરવા એના જેવી ભૂતદયા આ જગતમાં ખીજ કોઈ પણ

નથી આવા પ્રકારના ઉત્તમ માર્ગે તીર્થ કરે ચાલ્યા છે અને બીજાઓને દોષી છે અને ખોતાના અનુભવે જે તેમના કેવળ જ્ઞાન અને કેવળ દર્શનથી સંપૂર્ણ રીતે અનુભવી શક્યા છે તેનું નિરૂપણ કરવા ઉપરાંત તેને આચરણમા મુકવા અનેક રસ્તાઓ-પ્રકારો યોજ્યા છે અને તે માર્ગે ચાલીને ઘણા આત્માઓ મુક્ત થયા છે, થાય છે અને થશે તેમાં શંકા નથી જ.

આપણા ચારિત્ર નાયક પૂજ્ય શ્રી ગુલાબચન્દ્રજી તથા તેમના ગુરુદેવ પૂજ્ય શ્રી ભાણુજીરખજી મહારાજ વિગેરેના મહત્ત્વ વિષે આ પ્રકરણોમાં કંઈક કહેવાનું છે

પુણ્યશ્રીનું જીવન સામાન્ય સ્થિતિમાં ઉદ્ભવેલું અને સસારના મીઠા તેમજ કડવા બંને પ્રકારના સંયોગોમાં વિકાસ પામેલું તેમનું જીવન સ્નેહાળ, માનવ પ્રકૃતિ અને આત્માની ઉચ્ચ ભાવનાઓના મેળાપ રૂપ છે. સસારના એક નિર્લેપ વ્યક્તિ તરીકે જીવન ગાળનારની તે જીવન-કથા છે ધર્મના સત્ય સ્વરૂપનો તે પાઠ છે અને ઉપદેશકો માટે તે કર્તવ્યનો બોધ છે. સંસારના મિથ્યાપણાને સમજી તેની પાર પહોંચવાનો તે ઉપદેશ છે. સહનશીલતાનો તે અલૌકિક નમુનો છે હાલના સમયમાં વધતા જતા મોજશોખ અને દાંભીક જીવનનો તે શત્રુ છે કેવળ નવા વિચારને પકડી બેસનારા અશાંત અને અધીરા મનુષ્યોને માટે તે અકુશ સમાન છે

માનવ જીવનમાં કેવી અલૌકિક શક્તિઓ ભરેલી છે અને તે કેળવાય તો તેની સત્તા કેટલે સુધી પહોંચે છે તેનો આબેહુબ ચિતાર મુનિશ્રીનું જીવન પુરો પાડે છે.

પ્રકરણ ૧ હું

આવા એક પરમ ત્યાગી મદાપૂરણનો જન્મ આજથી લગભગ એંગી વર્ષ ઉપર નડીઆદ શહેરમાં થયેલો તેમનું કુટુંબ અમદાવાદી પોળમાં ગેરુ હતુ અને જાતિએ તે મેથા ભાવસાર હતા.

આ કુટુંબ એક વખતે ઘણી સારી સ્થિતિમાં હતુ પણ તેના પાછલા દિવસોમાં તે પૈસાની તાણુને લીધે એક મધ્યમ વર્ગનું કુટુંબ થઈ ગયું હતુ તે કુટુંબના અગ્રેસર મોતીલાલ જીવાભાઈ નામના ગૃહસ્થ હતા પૂજ્યશ્રીના માતૃશ્રીનું નામ વખતાબાઈ હતુ અને તેમને નાથાભાઈ નામના એક ભાઈ અને માણેકબેન તથા હાહીબેન નામની બે બેનો હતી તેમનુ સસારી નામ ગોરધન-ભાઈ હતુ.

મોતીલાલ સરલ શ્વભાવના, મહેનતુ અને શાત પ્રકૃતિના હતા ધર્મ અને નીતિના ઉચ્ચ સિદ્ધાંતો તેઓ પુરેપુરા સમજતા અને ઇશ્વરપરાયણ રહી પોતાના કાર્યમાં નિષ્ઠાપૂર્વક સમય વ્યતીત કરતા તેમના ધંધો વણાટ કામનો હતો અને તે કામ માટે તેમણે પોતાના મકાનમાં બે હાથશાળો રાખી હતી. વણાટ કામની તેમની નિપુણતા ઘણી હતી અને તેથી ઘાઘરાપાટ વિગેરે ચાલુ જતનુ વિવિધ કાપક વણુતા અને તે માલનો સારો ઉઠાવ પણ હતો. માલનુ વેચાણુ પણ પોતેજ કરતા હોવાથી નડીઆદ ગામની આબુઆબુના ગામમાંથી ત્યાના વહેપારીઓ તેમને ત્યા આવતા અને તેમનો વણેલો માલ સંતોષથી લઈ જતાં સંતરામના મંદીરમાં પણ મેળા પ્રસંગે અનેક લોકો આવતા અને તેઓનાના કેટલાક પરિચિત ભાઈઓ મોતીલાલના મહેમાન થતા અને મોતીલાલ તેમનુ તથા તેમના જ્ઞાતિજનોનુ આવે તે વખતે યોગ્ય સત્કાર કરતાં.

મોતીલાલ પૈમે ટકે સુખી હતા અને ઘર વગેરેથી સાધન-સપ્ત હતા આ ઉપરાંત પોતાના ધંધામાં નિપુણતા હોવાથી

વહેવાર કુશળ હોઇ એક સારા ગ્રહસ્થ તરીકે નડીયાદમાં તેમને ઘણા ઓળખતા હતા.

મોતીલાલના ધર્મપત્ની વખતખાઈ વિચારવત, ધૈર્યશીલ અને પરોણાગતમાં ઉદાર હતા, તેઓ ઘરનું કામ કરતા પોતાના પતિને તેમના વણવાના કામમાં મદદ કરવા ઉત્સુક રહેતા આવી સંસારમાં પવિત્ર અને ગભીર ગૃહિણીઓ ઘણી થઇ છે અને તેમણે જગતમાં જીવન જીવી બતાવ્યું છે આ વખતખાઈ તે આપણા ચરિત્ર નાયકના માતૃશ્રી તેમના જન્મથી તેમના માતાપિતાને ઘણો આનંદ થયો હતો.

આ પ્રમાણે ઇશ્વરપરાયણ અને પ્રૌઢ વિચારવાળી માતા અને કાર્યદક્ષ પિતા તેમજ ઉચ્ચ ભાવનાવાળા કુટુંબમાં આપણા ચરિત્ર નાયકનો જન્મ થયો તેમનું લાલન-પોષણ પણ યોગ્ય લાડથી કરવામાં આવ્યું.

યોગ્ય ઉંમર થતાં તેમને પ્રાથમિક નીશાળમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા અને ચારેક વર્ષ સુધી તે ભણ્યા તે અરસામાં તેમના પિતાને નડીયાદ છોડી વસો આવવાનું બન્યું અને વસોમાં પોતાનું ઘર વસાવીને રહેવા લાગ્યા નડીયાદનો અંતરે અભ્યાસ વસોમાં આગળ ચાલ્યો પણ શાળામાં ભણતા વિદ્યાર્થીઓની રીતભાતથી તેમના ઉપર ખોટી અસર થવા લાગી અને તેથી અભ્યાસમાં પાછળ પડવા માંડ્યું તેથી તેમના મા-બાપે તેમને નિશાળેથી ઉઠાડી લીધા અને પોતાના ધધાની મૂળ લાઇન વણવાનું કામ શીખવાને એક મોમીનને ત્યાં ગોરધનભાઈને મૂકવામાં આવ્યા જો કે મોતીલાલ તથા વખતખાઈની તીવ્ર ઇચ્છા હતી કે ગોરધનભાઈને અભ્યાસ સારો કરાવવો; કારણ કે તે સમજતા હતાં કે વિદ્યાજ્ઞ માનવની ઉન્નતિ કરી શકે છે. વિદ્યા માનવને વિવેક-અવિકતું ભાન કરાવે છે અને સદ્-વિદ્યા માનવને સાદા જીવન અને ઉચ્ચ વિચાર તરફ દોરી જાય છે; પરંતુ બાળ ગોરધનભાઈ વિદ્યા

અભ્યાસમાં પાછળ પડ્યા લાગ્યા જોડે અનિચ્છાએ તેમના પિતાએ તેમને વણાટ કામ શીખવા મુક્યા વણાટ કામમાં તે કુશળ થયા અને માલિતી મુજબ તેમાં એવી નિપુણતા મેળવી કે એક દિવસમાં પદરથી એળ ગજ કાપડ તે વણી શકતા અને તે વખતના હોંગીયાર દારીગરોમાં તેમની ગણના થતી

માતાપિતા-બન્નેના ગુણોની જુદી જુદી અસર બાળકોના મન પર થાય છે ઘણું ખરું બુદ્ધિનો વારસો પિતા તરફથી અને નીતિ તેમજ સહૃદયતાનો હિસ્સો માતા તરફથી મળે છે. પિતા બુદ્ધિને ખીલવે છે અને જીવનના કાર્યોને વિશાળ દ્રષ્ટિથી જોતાં શીખવે છે; માતા હૃદયને ખીલવે છે અને તેને લાગણીવાળું તથા નીતિવાન બનાવે છે અને ચારિત્રને પણ ખરાબર ઘડે છે.

આવા સરકારી માતા કે પિતાની છાયામાં બાળક ગૌરવન-ભાઈ કાપડ વણવાનું શીખી ધધો સારી રીતે કરતાં થયા ત્યાં થોડા જ સમયમાં તે જીવનમાં પલટો આવવાનો પ્રસંગ બન્યો અને તે એવો પલટો આવ્યો કે જીવનની આખી દિશા બદલાઈ ગઈ. જીવનને ઘડવામાં સંયોગો પણ કારણભૂત હોય છે-અને છે. આપણા ચરિત્ર નાયકના જીવનમાં આવેલ પલટાની વાત હવે કહીશું

પ્રકરણ ૨ જી.

વસોમાં આવીને વરસા પછી વિદ્યાભ્યાસ છોડી કાપડ વણવાનું કામ સરસ ચાલતું અને જીવન શાંતિપૂર્વક પસાર થતું હતું. તે અરસામાં બેથી ત્રણ વર્ષ બાદ વસોમાં ભયંકર પ્લેગ શરૂ

થયો અને તે પ્લેગમાં તેમના દાદા જીવરામભાઈનો એક સવારે દેહોત્સર્ગ થયો અંતિમ વિધિ પૂરી થતાં જ તેમની માતા વખત-બાઈનો પણ દેહોત્સર્ગ થયો એક જ દિવસે પોતાના દાદા અને પોતાની માતાનો સ્વર્ગવાસ થયો હશે તે વિરહે ગોરધનભાઈના આત્માને કેટલું દુઃખ થયું હશે તેની કલ્પના થઈ શકે નહીં. વાંચક ! તું જરા સ્વસ્થ થઈ વિચાર કરસે પણ આ વિષય કલ્પનામાં આવે તેમ નથી, એ તો જેના માથે પડે તે જ સમજી શકે

આટલું દુઃખ ઓછું હોય તેમ તેમના બીજા સગાઓ પણ આ પ્લેગમાં ઝડપાઈ ગયા અને છેવટે તેમના પિતા તેમજ તેમના પત્ની જ બાકી રહ્યા એટલે સ્થળ બદલવાથી બધા બચી જઈશું તે ધારણાથી તેમના પિતાશ્રી તેમજ તેમના પત્નીને લઈને તેઓ વસોથી સુરત આવ્યા. ગોરધનભાઈના વિવાહ અને લગ્ન બાળપણમાં જ બોરસદમાં રહેતા જીવીબેન સાથે થયેલા વિદ્યાર્થી જીવન શરૂ થતા પહેલાંજ તદ્દન બાદ્યાવસ્થામાં લક્ષ કરવાનો પુરાણો રિવાજ તે વખતે ચાલતો હતો તેમના પરિણીત જીવનના ક્ષણરૂપે એક બાળકી હતી. કાળની ગતિ ગલન છે અને પડેલું દુઃખ ઓછું હોય તેમ સુરતના પ્લેગમાં તેમના રહેલા બાકીના કુટુંબીઓ પિતા, પત્ની અને પુત્રી ઝડપાઈ ગયા

વસોથી સુરત આવવાનું એક બીજું પણ કારણ હતું વસો તરફ બજાટનો ધંધો નરમ પડવા લાગ્યો હતો અને આવક કરતાં ખર્ચ વધવા માડ્યો હતો પરિણામે કુટુંબ મધ્યમ સ્થિતિમાંથી ધીમે ધીમે ખરાબ સ્થિતિમાં આવવાને કારણે પણ પોતાનું વતન છોડેલું તે અરસામાં ૧૯૫૬ નો દુકાળ આવી પડ્યો. તે દુકાળે જે ખાનાખરાબી કરી છે તેનો ચિનાર એક નિષ્કુર હૃદયના માણસમાં પણ દયા ઉત્પન્ન કરે દુકાળમાં માણસો તથા જાનવરો ખુબ દુઃખી થયા આવા બધા કારણોએ તેઓ વસોનું ઘર વેચી નાખી

મુરત આગ્યા પણ ઉપર જાણાવેલ છે તે મુજબ મુશીબતમાં વધારે થયો તેમના એન માણેકમેનને ખોરસ પરણાવેલા હતા તે તથા તેમની દીકરી અને દીકરો એ સંઘળા એક વર્ષમાં પ્લેગમાં થોડા થોડા અતરે સ્વર્ગવાસી થયા

આ આવી પડેલા દુઃખમાં આપણા ગોરધનભાઈ એકલા હાથે મુશીબતોનો સામનો કરવા લાગ્યા મનમાં દુઃખ તો ખુબ હતું પરંતુ સહનશક્તિ કેળવી તે દુઃખ સહન કરી લીધું અને દુઃખથી ગભરાઈ ગયા નહિ

‘સહનશક્તિ કેળવો કહેવું એક બાબત છે અને તે કેળવી નેનો અમલ કરવો એ એક બીજી બાબત છે આજે ચારે બાજુ થોડાજ દુઃખમાં આપઘાતના સખ્યાખંધ બનાવો બની રહેલા છે તે સહનશક્તિનો અભાવ સુચવે છે સહનશક્તિ અને ધીરજથી માણસ દુઃખમાં શાંતિ જાળવી શકે છે અને ચિત્ત શાન્તિ જળવાતા દુઃખમાંથી નીકળવાનાં ઉપાય માણસ શોધી શકે છે દુઃખથી ગભરાઈને નાસનારને દુઃખ છોડતું નથી પરંતુ દુઃખમાંથી નીકળવાનો-દુઃખ હતીવું કરવાનો પ્રયત્ન માણસ કરી શકે છે આમ આપણા અરિત્ર નાયક પણ દુઃખ સહન કરતા પોતાના માથે આવી ‘પડેલું’ દુઃખ એ પોતાના કર્મનું જ ફળ છે એમ સમજી પરમાત્માના શરણે પોતાનું ચિત્ત જોડી સ્વસ્થતાપૂર્વક પોતાનું કામ કરતા. વાત કરવાની પણ જગા રહી ન હતી. વાત સાંભળનાર સારી વ્યક્તિ મળ્યા જાય તો ઘણી વખતે દુઃખ દર્દ વાત કરવાથી ઓછું કષ્ટદાયક બને છે

હવે તેમના વિચારોનું વહન બીજી તરફ વળ્યું. સંસારની અસારતાનો સાક્ષાત્કાર પોતાને થયો અને સતજનોના સમાગમની તે ઇચ્છા કરવા લાગ્યા અને સતદર્શન કરવા ચાહતા હતા. ઘણી વાર વિચારતા કે સસારી રહેવું કે સસાર તજવો ! સંસારનું

જીવન સારું કે ત્યાગીતું જીવન સારું ! એમ સંસારી તથા ત્યાગી જીવનની તુલના કરવા લાગ્યા. સંસારી જીવનની અનેક તૃણાઓ, બધનો, લોભ, મોહ, અસત્ય વ્યવહાર, ડોળ, શ્વાર્થ, પ્રપંચ, સુખ દુઃખ અને તે સર્વની વચમાં મનુષ્યને ઝોળિંતા ઝડપી લેનાર મૃત્યુ એ સર્વ તેમને સંસારની અસારતા સમજાવવા લાગ્યા. સંસારના સૌન્દર્યમાં કે ભાવનામાં ખરું સુખ નથી; તે માત્ર મયા છે અને ‘જુડી માયા, જુડી કાયા, જુડાં બેઠા બનાયા રે...’ એમ તેમના અંતઃકરણમાં ઠસવા લાગ્યું. આમ ચારે કોર વિપત્તિ માલમ પડતાં તેમાંથી સત્યની જાણાસા જાગી અને તે જાગેલી જાણાસાએ સદ્ગુણને મેળવ્યા અને પોતે સહનશક્તિ કેળવી ગુરૂચરણે પડ્યા. વિપત્તિએ મનુષ્યને હંમેશાં ધક્કો માર્યો છે સમજદાર વ્યક્તિઓએ વિપત્તિના સમયે આવી પડેલા સંજોગો વિચારી પોતાનું સુખ શામાં છે તે શોધી કહાડી તે તરફ દ્રવ્ય કરી છે અને તે દ્રવ્યમાં પોતાનું ઇચ્છિત પરિણામ-ફળ મેળવી શક્યા છે. આવા ધણા દાખલા એક નહિ પણ અનેક ઇતિહાસના પાને નોંધાએલા છે. આપણા ચરિત્ર-નાયકને પણ વિપત્તિએ જ માર્ગદર્શન આપ્યું તે આપણે હવે પછી જોઈશું.

પ્રકરણ ૩ જી.

એક કવિએ કહ્યું છે કે.—

“સુખ દુઃખ મનમાં ન આણીએ, ઘટ સાથે રે ધરીઆ.”

મનુષ્યના શરીરની સાથે જ સુખ અને દુઃખ સંબંધેલાં છે. મનુષ્ય માત્રના જીવનમાં દુઃખના દિવસો આવે છે. પૃથ્વી પર પૂર્ણ પ્રકાશ આવે છે અને પછી રાત્રિ તેને ઘેરી લે છે આ પ્રમાણે ઉદય અને અસ્ત-દરેક વસ્તુને, પ્રાણીને, મનુષ્યને, પ્રજાઓને, મહાપ્રજા-

ઓને, ગળ્યોને અને મહારાજ્યોને પણ લાગુ પડે છે જેને આદિ છે તેનો અન છે જ

મનુષ્ય જીવનમાં વિપત્તિ આવશ્યક છે. વિપત્તિ વગર ચારિત્ર ઘડાતું નથી અને માનવીની શક્તિઓ તેના પૂર્ણ વિકાસને પામતી નથી. જગતના મહા-પુરુષોના જીવન ચારિત્ર વિપત્તિએ જ ઘડેલા છે નિષ્કળતા, નિરાશા નિર્ધનતા અને એવી અનેક સંકટોની પગ પગઓમાં તેઓ અપડ્યા છે ભટક્યા છે અને આઘડ્યા છે મનુષ્યમાં રહેલી ગુપ્ત શક્તિઓને વિપત્તિ જ બહાર કાઢી લાવે છે, ફરક માત્ર એટલો જ છે કે સામાન્ય માણસ વિપત્તિઓથી દળાય છે અને મહાન પુરુષો તેનાથી ઘડાય છે

આપણા ચારિત્ર-નાયકના મુખી કુટુંબનો કેવો કશું અત આગ્યો તે આપણે જોયું હવે તે ઘણું ખરું એકાંતવાસમા રહેતા અને તેમની અપૂર્ણતાને દુર કરે, તેમના મનમાં ઉઠતી અનેક જ્ઞાનાસાગરોને સંતોષી તેમનો ઉદ્ધાર કરે તેવા મદદગારની આવશ્યકતા બહુ જ સ્પષ્ટપણે તેમને લાગવા માંડી અને તેવા પુરૂષને મેળવવા માટે તે ખુબ આતુર થઈ રહ્યા હતા

ખભાત સંપ્રદાયમા તે વખતે ઘણા સાધુ-સાધ્વીજી હતા અને તે સાધુઓ મુરત, મુખ્ય વગેરે સ્થળોએ ચાતુર્માસ કરતા. ખભાત સંપ્રદાયના આચાર્ય પૂજ્યશ્રી માણેકચ દજી મહારાજના હાથે દીક્ષિત થયેલા પૂજ્યશ્રી હર્ષચંદ્રજી મહારાજ પણ એક પરમ તપસ્વી, ક્રિયાપાત્ર અને વિદ્વાન સાધુ હતા તેમના સદુપદેશના પ્રભાવથી તેમજ તેમના ચારિત્રની સૌરભથી તેમનો શિષ્ય સમુદાય વિશાળ હતો આ શિષ્યોમા એક હતા મુનિશ્રી ભાણુજીરખજી મહારાજ તે મેશ્રી ભાવસાર હતા અને ખોટાદના રહીશ હતા સાણુદમાં સ. ૧૯૩૮ મા શ્રી ભાણુજીરખજીને ભાગવતી દીક્ષા પૂજ્યશ્રી હર્ષચંદ્રજી મહારાજ

રાજે આપેલી. મુનિશ્રી ભાણુજી શ્વામી પછી ઘણા શિષ્યો પૂજ્યશ્રી હરપંચન્દ્રજી મહારાજ પાસે થયેલા. પૂજ્યશ્રી હરપંચન્દ્રજી મહારાજનો સ્વર્ગવાસ સંવત ૧૯૪૯ ના ચૈત્ર સુદ ૨ ના રોજ ખંભાતમાં થયેલો અને તે પરમપ્રતાપી મહાપુરૂષની ગાદી પર મુનિશ્રી ભાણુજી શ્વામી આવ્યા. તે પણ પ્રખર બૈરાગી અને ક્રિયાપાત્ર હતા તેઓ પ્રકૃતિના ગભીર હતા. તેમની મુખાકૃતિ ઘણીજ મુદર હતી અને તેમનો ઉપદેશ પણ મનુષ્યના હૃદયને અસરકારક નીવડતો. તેઓશ્રી ઘણા ગામોમાં વિચર્યા અને અનેક માણસોને ધર્મના રસ્તે ચઢાવી સ્વ-પર કલ્યાણકારી થયા.

આવા પ્રખર વિદ્વાન પૂજ્યશ્રી ભાણુજી શ્વામી સવત ૧૯૫૯ માં શેપકાળ માટે સુરત પધારેલા અને તેજ વખતે આપણા ચરિત્ર નાયકને તેમનો ભેટો થઈ ગયો.

ધર્મનો પ્રકાશ શાંત હોય છે પણ તે સ્થિર અને નિત્ય હોય છે. તેને બાહ્ય ભપકાની જરૂર પડતી નથી. તેના સત્યોની શક્તિ ઘણી અગાધ હોય છે. તે પ્રકાશ ઘાસના ભડકા માફક ક્ષણિક હોતો નથી, પણ તે સૂર્યના તેજ જેવો નિત્ય અને બળવાન હોય છે; સાથે સાથે તે સૂર્ય જેવો ઉગ્ર નહિ હોતાં ચન્દ્રની પ્રભા જેવો શીતળ અને સુખદાયી હોય છે.

આવા પવિત્ર ધર્મનો ચારે બાજુ ઉપદેશ અને ચારિત્ર પાત્રન-દ્વારા ફેલાવો કરનાર પવિત્ર મહાત્માઓ દયાના નમુના છે અને તેઓ જગતના તોફાની મહાસાગરના અધારામાં કસાર્થ જતા મનુષ્યોને આશાસ્પી કિરણવાળા પ્રકાશની ગરજ સારે છે આવા મહાત્માઓ જ્યાં જ્યાં જાય છે ત્યાં ત્યાં તે એક અત્રાંકિક વાતાવરણ ઉભું કરે છે આ વાતાવરણનો લાભ જ્ઞાતુ ગોરધનભાઈને મળી ગયો. ટુંકની સુવાસ લીધા પછી તેને વારંવાર સુઘડું

ગમે છે તેમ ગોરધનભાઈ આ મહાપુરૂષથી પ્રભાવિત થઈ
કુરસદના સમયમાં તેમની પાસે આવવા લાગ્યા ધીમે ધીમે
પરિચય વધતો ગયો અને તેમનો ઉપદેશ પણ તેઓ સાલળવા
લાગ્યા પૂજ્યશ્રીને ગોપકાળ પૂર્ણ થયે આતુર્ભાસ માટે મુખ્ય યજ્ઞાનુ
હતુ તેઓ તૈયાર થયા ત્યારે મુરતમા એકલા ગળેના અને ગુરૂથી
પ્રભાવિત થયેલા આપણા ચરિત્ર નાયક પણ સાથે જ રહ્યા અને
ગુરૂની પાસે રહીને તેમની પાસેથી જ્ઞાન મેળવવા ઉત્સુક રહેતા
મુરતથી મુંબાઈ જતા રસ્તામા પડતી અનેક વિપત્તિઓનો સામનો
કરતા ગુરૂને જોઈ તેમના તરફના ભક્તિભાવમાં ઓર વધારો થયો
અને નિશ્વાર્થભાવે ધર્મના પ્રચાર માટે પોતાનું ચરિત્ર નિર્મળ-
પણે સાચવી, કષ્ટ ઉઠાવનાર ગુરૂના ચરણમાં આપણા ચરિત્રનાયક
દળી પડતા મુંબાઈમા રહીને તેમણે પોતાનું મસ્તક ગુરૂને સમ-
ર્પણ કરી, જ્ઞાન આપવા વિનતી કરી જીજ્ઞાસાનું હૃદય સમજદાર
ગુરૂ સમજી શકે છે અને શિષ્યની યોગ્યતા જોઈને તે બોધ કરે છે
અને જ્ઞાન આપે છે મુંબાઈના આતુર્ભાસમાં ગોરધનભાઈએ પોતાનો
અભ્યાસ શાત ચિત્તે આગળ વધાર્યો અને ગુરૂ ભક્તિમાં પણ સારી
એવી પ્રગતિ કરી તેમની ગુરૂભક્તિથી સતુષ્ટ થયેલા પૂજ્યશ્રીએ
પણ પોતાના હૃદયરૂપી ભંડારમાંથી અનુભવસિદ્ધ જ્ઞાનનું ધીમે ધીમે
ભાન કરાવ્યું મુંબાઈમા તેમની સાથે બીજા સાધુઓ પણ હતા.
અને ગોરધનભાઈ સિવાય એક બીજા વૈરાગી ચીકાભાઈ નામે હતા
આતુર્ભાસ પુરૂ થયે પુના, બીજાપુર, અહમદનગર વિગેરે સ્થળોએ
ધર્મોપદેશ કરતા કરતા પૂજ્યશ્રી ઘોડનદીમાં પધાર્યા ચૈત્ર માસ બેસી
ચુક્યો હતો અને દક્ષિણના સખત તાપમાં પગપાળા ચાલી ઘોડનદી
આવતી જ વખતે પણ ગોરધનભાઈ તથા ચીકાભાઈ પણ સાથેજ
હતા ઘોડનદીમા પૂજ્ય શ્રી પધાર્યા પછી આપણા ચરિત્રનાયક
મુપાત્ર ગુરૂની ઓળખાણ થવાથી પોતાની મનોવ્યથા એકાંતમાં

ગુરુને જાહેર કરી અને પોતાને શિષ્ય તરીકે સ્વીકારવા આગ્રહ-
પૂર્વક વિનંતિ કરી.

ગુરુએ તેમને આશ્વાસન આપી અધીરા નહી થવાનું જણાવી
વિદ્યાભ્યાસ ચાલુ રાખવા જણાવ્યું. આમ ગૌરધનભાઈ ગુરુના પવિત્ર
સહવાસમાં દિવસના દિવસ ગાળવા લાગ્યા. ગુરુ તરફ તેમનું ચિત્ત
સંપૂર્ણ લાગી ગયું તેમના મનમાં અનુભવે ખાત્રી થઈ કે, “ આ
ગુરુ અગાધ પ્રેમનો મહાસાગર છે એમની પાસે રહેવું એ જીવનની
એક દહાણુ છે એવા પ્રતાપી સદ્ગુરુના સમાગમમાં રહીને તેમના
ઉપદેશો, આધ્યાત્મિક અનુભવોનો લાભ લેતા રહીને ગૌરધનભાઈ
પોતાનો અભ્યાસ આગળ વધારતા રહ્યા અને ગુરુનો પ્રેમ સંપૂર્ણ-
પણે પોતાના તરફ વળે તેમ વર્તન કરતા રહ્યા.

પ્રકરણ ૪ થું.

અજ્ઞાનના બંધનો મનુષ્યને અહતા-મમતામાં બાધી દે છે.
આ બંધનનું નામ સંસાર છે એ બંધનમાંથી છુટવું સહજ નથી
ધણાખરા મનુષ્યો તે તેને બંધન હોવાનું જણાવું હોવા છતાં તેને
સુખનું સાધન માની રહ્યા છે સંસારના સુખ અનિત્ય હોવાનું
જ્ઞાન જ્યારે મનુષ્યને થાય છે ત્યારેજ તે સંસારની તુચ્છ વાસના-
ઓ શ્વભાવોની સામે યુદ્ધ કરવામાં ખરો પુરુષાર્થ હોવાનું તેને
સમજાય છે અને ત્યારેજ તે પુરુષાર્થ પાછળ તે મર્યો રહે છે

ગૌરધનભાઈને ગુરુ મહારાજ આશાભર્યા શબ્દોથી આશ્વાસન
આપતા હતા અને તેમના તરફ સાત્વિક પ્રેમ દર્શાવતા હતા આમ
તેમનું ચિત્ત શાંત થયું અને ચિત્તની શાંતિને લીધે તે દૃઢ નિશ્ચયી
થયા ભગવાન શ્રી મહાવીરના ઉચ્ચ આદર્શો અને સિદ્ધાંતો

તેમના હૃદયમાં દમી ગયા અને ડંડી ઢાગણીઓથી તેમનું મન ઉભરાઈ ગયું.

આ પ્રકારની શાત અને ગભીર પરિસ્થિતિ ગુરૂ પારખી શક્યા અને શિષ્યની અતરેચ્છાની પ્રત્યક્ષતા જોઈ તેમને તેમની ઈચ્છા મુજબ દીક્ષા આપવાનું ગુરૂએ મનમાં નક્કી કરી લીધું અને ધર્મ મૂલોની આજ્ઞા મુજબ તેમના સગા-વડાલાની પરવાનગી મેળવવા સઘળી તપાસ કરાવી અને તે તપાસ પછી તેમને દીક્ષા આપવા અંગેનો અભિપ્રાય ઘોડનદીના શ્રી સઘ પામે મદર્યો રથાનિક શ્રી સઘે તેમના આગણે આવેલ આ મહામગલકારી પ્રસંગને વધાવી લીધો. ઘણા પ્રેક્ષક થયા અને સંવત ૧૯૬૦ ના વૈશાખ સુદ ૫ ના શુભ દિને શ્રી સઘે તેમના કેઈ સગા નહીં હોવાથી તેમને દીક્ષાને યોગ્ય જાણી દીક્ષા આપવા ગુરૂ મહારાજને વિનંતિ કરી. તેજ ગામના રહીશ શ્રી વસ્તાચંદ ખુશાસચંદ દુગડે પોતાની શુભ કમાણીના દ્રવ્યનો સદુપયોગ કર્યો અને ભારે ઠાઠપૂર્વક પોતાને ત્યાંથી દીક્ષા આપવાનો સહુવો લીધો. ભારે ઠાઠથી વરંધોડો શહેરના બજારમાં થઈ શહેર બહાર આવ્યો અને શ્રી સઘની અનુમતિથી ગોરંધનભાઈને પરમ માંગલ્યકારી દીક્ષા આપવામાં આવી.

ગુરૂ સાથેના પૂર્ણ પરિચયથી ગુરૂને ખાત્રો થઈ ચુકી હતી કે તેમનો શિષ્ય આગળ જતાં તેના ચારિત્રની સુવાસ કેસાવશે અને તેથી જ તેમનું સંસારી નામ બદલી ગુણ-નિષ્પન્ન નામ શ્રી ગુણાભયંદ્રજી મહારાજ રાખ્યું અને તેજ નામથી તે ઓળખાયા.

દીક્ષા લીધા પછી દિક્ષીત જીવનમાં સાવધ રહેવાની ગુરૂ વારંવાર ચેતવણી આપતા અને આપણા ચારિત્રનાયક પણ પૂરી દૃઢતાથી અને સાવધપણે પોતાનું ચારિત્ર દિનપ્રતિ-

દિન નિર્માળ બને તેજ લક્ષમાં રાખી વર્તતા ગુરૂનો પ્રેમ દિનપ્રતિ-
 દિન વધતો ચાલ્યો અને પોતાની હૈયા વરાળ ઠંડી થઈ અને પોતે
 હવે શાશ્વત સુખના રાજમાર્ગ પર આવી ગયા છે તેમ અનુભવ
 કરવા લાગ્યા જ્ઞાન તેમજ વૈરાગ્ય લાવનો દિનપ્રતિદિન વધારે થતો
 ગયો અને આત્માને સંસારમાંથી મુક્ત કરવા માટે સવર માર્ગ
 સ્વીકાર્યો અને નિર્જરા માર્ગ અપનાવ્યો સાથે સાથે પોતાના પરમ
 ઉપકારી ગુરૂ મહારાજશ્રીની સેવા ભક્તિ પણ કરતા અને આ રીતે
 પોતાના નિશ્ચય માર્ગે આગળ વધતા રહ્યા તે આતુર્માંસ ઘોડનદીમાં
 જ કર્યું અને આતુર્માંસ પૂર્ણ થયે વિદ્વાન મુનિ શ્રી ગિરધરલાલજી
 મહારાજ પાસે આપણા ચરિત્ર નાયક રહ્યા શ્રી ગુલાબચંદજી
 મહારાજની જ્ઞાનસાધના આગળ વધારવામાં વિદ્વાન મુનિશ્રી ગિરધર-
 લાલજી ભારે મદદરૂપ થયા ઘોડનદીમાં ચીકાભાઈ સાથે જ હતા
 અને તે પણ પોતાના ભાવિ જીવનની પૂર્વ તૈયારી કરી રહ્યા હતા

સવત ૧૯૬૧નું આતુર્માંસ ખંભાતમાં કર્યું અને ત્યાંથી નિહાર
 કરી શ્રી ગિરધરલાલજી મહારાજ સાથે સુગત પધાર્યા તે વખતે
 દક્ષિણમાં વિચરી રહેલા પૂજ્ય શ્રી ભાણુજી શ્વામી પણ સુરત
 પધારેલા અને સવત ૧૯૬૨ નું આતુર્માંસ સુરતમાં ગુરૂ મહારાજ
 તથા મુનિશ્રી ગિરધરલાલજી, તપસ્વી છાટાલાલજી, હિરાચંદજી તથા
 ચતુરલાલજી સાથે કર્યું આ પહેલાં વૈરાગી ચીકાભાઈ દીક્ષિત થઈ
 ગયા હતા અને તેઓશ્રીનું નામ મુનિશ્રી બહેચરલાલજી રાખવામાં
 આવેલું. તેઓને પણ દીક્ષા પૂજ્યશ્રી ભાણુજી શ્વામીના વરદ હસ્તે
 અપાયેલી અને મુનિશ્રી બહેચરલાલજી પણ સુરતના આતુર્માંસમાં
 સાથે જ હતા સુરતનું આતુર્માંસ ખુબ યાદગાર નીવડ્યું અને ધર્મની
 જાહેજલાલી સારી થઈ

પરંતુ કાળની ગતિ ન્યારી છે. સુરતમાં પેગ શરૂ થયો અને
 તેની અસર શહેરના અમુક ભાગોમાં ફરી વળી શ્રી સંઘના એક

આવકને પ્લેગ લાગુ પડ્યો અને તે ભાર્મીની ઉત્કંઠા ગુરૂદશને કરવાની દત્તી તેમના તરફથી વિનંતિ લઈને એક આવક ગુરૂ મદારાજ પામે આવ્યા ત્રી સઘના માણસોએ આ એવી રાગથી પીડાના આવક-ભાર્મ પામે નહિ જવાની પૂજ્યશ્રી ભાણુજી સ્વામીને સાધારણ વિનંતિ કરી પરંતુ “પરોપકારાય મતાં વિમૂતયઃ ।”—સન્ત પુરૂષો પરોપકારને માટે જ હોય છે એમ જણાવી પૂજ્યશ્રી જાતે ત્યાં પધાર્યા અને છતાંસુ આવકની મનની ઈચ્છાઓ સતુષ્ટ કરી પરમ ઉપકારી ગુરૂજીએ પોતાના દેહનું મમત્વ તજીને મગણ સમીપ જઈ પહેચેલા આવકને ધર્માભિમુખ ધવામાં સદાયતા કરી પાછા આવ્યા બાદ પૂજ્યશ્રી ભાણુજી સ્વામીના શરીરમાં પણ તે એવી રાગ ગતિમાન થયો હોવાની અસર જણાવા લાગી

પૂજ્યશ્રીએ પોતાના નાના શિષ્યોને બીજા ઉપાશ્રયમાં (પ્લેગનું વાતાવરણ ન હોય ત્યાં) હુરિપુરા લઈ જવાની મુનિશ્રી ગિરધર-લાલજીને આજ્ઞા કરી અને તે તેમણે શિરોમાન્ય રાખી

આપણા ચારિત્ર નાયકે ગુરૂની સેવા છોડવાનું પસંદ કર્યું નહિ અને પોતાના પરમોપકારી ગુરૂની અનન્ય સેવા-ભક્તિથી વૈયાવચ્ચ કરી અને પોતે કૃતાર્થ થયા આ મેવા છેલ્લી હોવાનું ભાવિતુ નિર્માણ હશે એટલે પૂજ્યશ્રીની બિમારી વધતી ગઈ અને સંવત ૧૯૬૨ના આસો સુદ ૪ના દિવસે પૂજ્યશ્રી ભાણુજી સ્વામી સ્વર્ગવાસ પામ્યા. ગુરૂનો સ્વર્ગવાસ થતાં મુનિશ્રી ગુલાબ-ચન્દ્ર દણાજ દિલગીર થયા. ગુરૂની મુખમુદ્રા તરફ તે જોઈ શક્યા નહિ, તે તરફ જોતાં-જોતાં તે પુષ્કળ રહી પડ્યા. જે પ્રેમભર્યા વ્યક્તિઓ તેમના તરફ વારંવાર જોઈ રહેતા તે હવે સદાને માટે મીંચાઈ ગયા; જે મુખમાથી વારંવાર ધર્મ બોધતો ઝરે ઝરતો તે હવે સદાને માટે બંધ થઈ ગયો પૂજ્યશ્રીના સ્વર્ગવાસનો બનાવ ઘણો જ અસત્ય બન્યો.

અરરર ! ગુરુ શું કરું હવે ?

તમ જતાં મને એન ના પડે...

હૃદય ઉપજે ખેદ તો ઘણો,

યાદ આવતાં તમ તણા ગુણો ..

પ્રેમ આપનો વિસરશે નહિ,

હૃદય આપને ભુલશે નહિ..

જીવનમાં મને જ પ ના વળે,

ગુરુ-વિરહ થકી આત્મ મુજ જલે.

પોતાના ગુરુના અદ્ભૂત જીવનના અને તેમણે પોતાના ઉપર કરેલ અનેક ઉપકારોનો વિચાર કરતા કાંઈક શોકમાં ડુબતા મુનિશ્રી ગુલાબચંદ્રજીએ પોતાનું ચિત્ત ગુરુની ગાદી પર આવેલા પૂજ્યશ્રી ગિરધરલાલજી સ્વામીની સેવામાં પડેલી કાંઈક સ્વસ્થ થયા ગુરુનો વિયોગ હૃદયમાં અસહ્ય હોય છે અને તે વિયોગ કાયમ સાથે છે, તેમાં પણ આ વિયોગ દિક્ષા લીધા પછી થોડાજ વખતમાં થયો એટલે તે વધુ અકારો લાગ્યો.

મુનિશ્રી ગિરધરલાલજી અમદાવાદ જીલ્લાના ઘોળકા મહાસના તાપ્તાના વટામણ ગામના હતા તેઓ જન્મે ભાવસાર જ્ઞાતિના હતા અને તેમણે નાની ઉંમરમાં ખંભાત સંપ્રદાયના પરમ પ્રતાપી પૂજ્યશ્રી હર્પચંદ્રજી સ્વામી પાસે સવત ૧૯૪૦ માં ખંભાતમાં ભાગવતી દિક્ષા અગીકાર કરી હતી

તેઓ ખુબ અભ્યાસી, લેખક અને સારા કવિ હતા તેમજ ખુબ વિદ્વાન અને ઐતિહાસિક સામગ્રીના સંગ્રહક હતા. તેમના લખેલા કેટલાક પુસ્તકોમાં જૈન વિદ્યાર્થી પ્રશ્નોત્તર માળાનું પુસ્તક સામાયિક પ્રતિક્રમણના પ્રશ્નો તથા બીજી વિદ્યાર્થી જીવનમાં શીખવવા જેવી જરૂરી બાબતોના સંગ્રહ રૂપ હતું અને તેની બે થી ત્રણ આવૃત્તિઓ પ્રગટ થયેલી તેમજ તે જૈન સમાજમાં સારું ગ્રંથાન

મેળવી શક્યુ હતુ, આપણા ચરિત્રનાયકે તેઓશ્રીની સેવા કરી થાણું જ્ઞાન મેળવ્યુ અને તેઓશ્રીની આજ્ઞાથી તેઓશ્રીના કાંઈ ગુરુ ભાઈ બહેચરલાલજી સાથે ચાતુર્માસ કરવા લાગ્યા આ વંચી દરમીયાન તેઓશ્રીનો અભ્યાસ ચાલુ જ હતો આ ગીતે લગભગ ૨૦ વર્ષ પોતાના જ્ઞાન ચારિત્રની અભિવૃદ્ધિમાં નીકળી ગયા

પ્રકરણ ૫ મું

જગત એમ ધારે છે કે શરીરના વિનાશ સાથે મહા-પુરુષોના જીવનનો અંત આવી જાય છે પણ તેમ નથી. પુજ્ય શ્રી ભાણુજીરખજી મહારાજે દેદિપ્યમાન બનાવેલી ચીનગારી આપણા ચરિત્ર નાયકમાં વધુ ને વધુ વૃદ્ધિગત બનવા લાગી.

પૂજ્યશ્રી ગિરધરલાલજી મ ના સદવાસમાં તથા મહા પ્રતાપી શ્રી છગનલાલજી મ ની આજ્ઞાનુ પાલન કરી જુદા જુદા સ્થળે વિચરતાં સ ૧૯૮૩ના વૈશાખ માસમાં પૂજ્ય શ્રી ગિરધરલાલજી મહારાજ નાર ગામે બિરાજતા હતા તે વખતે મુનિશ્રી ગુણાનંદજી મહારાજ પણ સાથે હતા ત્યાં પૂજ્યશ્રી ગિરધરલાલજી સ્વામીની તખીયત વધુ બગડતી ગઈ અને તેઓશ્રી વૈશાખ વદ ૪ના રોજ સ્વર્ગવાસી થયા આપણા ચરિત્ર નાયકને પૂજ્ય શ્રી ગિરધરલાલજીનો વિયોગ બહુ આકરો લાગ્યો કારણ કે પૂજ્યશ્રી ભાણુજી સ્વામી પછી લાંબા વખત મુઘી તેમની જ હુકમ રહેલા અને તેમણે પણ કોઈ વખત મુનિશ્રી ગુણાનંદજી મ ના દિકરને દુખ થાય નહિ તેની ખાસ કાળજી રાખી હતી ખંભાત સપ્રદાયની પૂજ્ય પદવી પર હવે ખંભાતના જ વતની અને ક્ષત્રિય જાતિના મહારાજ શ્રી છગનલાલજી

સ્વામી આગ્યા તેમણે પૂ. શ્રી હર્ષચન્દ્રજી મહારાજ પાસે સંવત ૧૯૪૪ માં સુરત મુકામે દિક્ષા લીધી હતી તેમની આજ્ઞામાં રહી તેમની ગુરૂ તરીકે સેવા-લક્ષિત કરી આપણા ચરિત્ર નાયક તેમના ચારિત્રનું સુખરૂપ પાલન કરતા હતા. આમ જુદા જુદા સ્થળે વિદાર કરતાં સંવત ૧૯૮૪ નું ચાતુર્માસ સાણંદ થયું હતું.

સંવત ૧૯૮૯નું વર્ષ શ્રી સ્થાનકવાસી જૈન સમાજમાં ચિરસ્મરણીય રહેશે. તે વર્ષમાં સમસ્ત સ્થાનકવાસી જૈન-સમાજના અગ્રગણ્ય મુનિવરોએ અજમેર મુકામે એકત્ર થઈ જુદા જુદા દેશમાં ચાલી રહેલી જુદી જુદી પ્રણાલિકાઓનો અભ્યાસ કરી એકસરખો આચાર ઠરાવવા માટે અને તેમાં પણ શાસ્ત્રની ઉન્નતિ થાય તેવી રચનાત્મક પ્રવૃત્તિ નક્કી કરવા પ્રયત્ન કર્યો હતો. આ પરમ પવિત્ર પ્રસંગે ઘણા લાભ-બહેનો ગામે ગામથી અજમેર તરફ ગયા હતા.

ખંભાત સંપ્રદાયના પૂજ્યશ્રી છગનલાલજી મ. ને પ્રતિનિધિ તરીકે જવાનું હતું તેઓશ્રી તેમની સઘાતે મુનિશ્રી રત્નચન્દ્રજી, મુનિશ્રી ગુણાખચન્દ્રજી, મુનિશ્રી બહેચરલાલજી અને મુનિશ્રી ખીમચન્દ્રજી મ. ને સાથે લઈ અજમેર પધારેલા.

સંમેલનનું કાર્ય પૂરૂ થયે પૂજ્યશ્રી ગુજરાતમા પધાર્યા અને ખંભાતમા ચાતુર્માસ કર્યું અને મુનિશ્રી ગુણાખચન્દ્રજી ગુરૂની આજ્ઞા લઈ તે પ્રદેશમા રોકાયા જેપુર, આગ્રા વગેરે સ્થળોએ વિચરતા કીશનગઢમાં પધાર્યા અને ત્યાં સઘના આગ્રહથી સંવત ૧૯૮૯ નું ચાતુર્માસ કર્યું ચાતુર્માસ પૂરૂ થયે ઉત્તર પ્રદેશ થઈ પંજાબ બરફ જવાની લાવના હતી અને અલ્વર મુઘી પહોચી ગયા ત્યાં સામાન્ય દર્દ હતું અને ત્યાં રોકાયા હતા.

મારવાડ-માળવાના સાધુઓના સમાજમમા રહીને જ્ઞાન તથા ચારિત્રમા ઉત્તરોત્તર ચઢતા મુનિરાજોનો પરિચય થયો અને તે જ

પરિચયે આપણા ચરિત્ર-નાયકના જીવનમાં મોટો ફેરફાર કરાવ્યો તેમની પ્રવળ ઇચ્છા એ-ત્રણ વર્ષ તે પ્રદેશમાં રહેવાની હતી પરંતુ ભાગ્યમાં જીતી જ વાત દૂપાયેલી હતી.

સવત ૧૯૯૦ ના ચાતુર્માસ માટે અમદાવાદનો શ્રી સંઘ પૂજ્યશ્રી છગનલાલજી મની એવામા ઉપનિધન થયો અને અમદાવાદનું ચાતુર્માસ પૂજ્યશ્રીને અપતુ નહિ હોવાથી, મુનિશ્રી શુભાષ્યચન્દ્રજી મને અમદાવાદ પધારવા સૂચના આપવામાં આવી. ચાતુર્માસ નજીક હોવાથી અદ્ય સમયમાં જ અમદાવાદ આવવાનું હતું, તાપ પણ ઘણો જ પડતો હતો, એકાંતર ઉપવાસની તપશ્રયા ચાલતી હતી, વચ્ચે મોટી-મોટી તીથિઓના છટ્ટ-અઠ્ઠમ વગેરે પણ આવતા આવ્યા કમોટીના સમયે પણ આપણા ચરિત્ર નાયક પાર ઉતર્યા અને ગુરૂ આજ્ઞાને શિરોમાન્ય કરી ઉચ્ચ વિહાર કરી અમદાવાદ ચાતુર્માસ પધાર્યા આજ્ઞા-પાલનનો આથી વધુ સુંદર દાખલો કયો હોઈ શકે ?

ગોતાની અગવડનો વિચાર ક્યાં વગર ગુરૂ આજ્ઞા-શ્રી સંઘ આજ્ઞાને માન્ય કરવી એ એક નાની બાબત નથી અને તે પણ કોઈ પણ જાતના મન દુઃખ વગર માન્ય કરી અમદાવાદ શ્રી સંઘ પણ ભાગ્યશાળી થયો. કારણ કે તે ચાતુર્માસમાં ધર્મક્રિયા ઘણી સારી થઈ ત્યાંથી સવત ૧૯૯૧નું ચાતુર્માસ ખંભાત કરી અનુક્રમે સાચુદ્ર ખેડા અને સુરતમાં ચાતુર્માસ ક્યાં સુરતનું ચાતુર્માસ પૂર્ણ કરી સવત ૧૯૯૫ માં અમદાવાદ પધાર્યા આ વખતે પૂજ્ય શ્રી છગનલાલજી મહારાજની ગબીર માંદગીમાં મુનિશ્રી રત્નચન્દ્રજી માથે તેઓ પણ એવામા જોડાયા અને ઘણી સેવા કરી વૈશાખ વદ ૧૦ ના રોજ પૂજ્ય શ્રી છગનલાલજી મહારાજ સ્વર્ગવાસી થયા.

હવે ખંભાત સંપ્રદાયના આચાર્યની ગાદી પર ખંભાત તાબાના ગણીઆણા ગામના શીનોલ રજપુત જાતિના મુનિશ્રી રત્નચન્દ્રજી મહારાજ ખીરાજમાન થયા તેઓશ્રી મહાસતી મોંઘી-

બાઈના ઉપદેશથી પ્રભાવિત થયા હતા અને પૂજ્ય શ્રી ભાણુજી શ્વામીના હાથે દીક્ષિત થયા હતા. તેમને પૂજ્ય શ્રી છગનલાલજી મહારાજના શિષ્ય તરીકે ગણવામાં આવ્યા ખંભાત સપ્રદાયના આચાર્યની પદવી પર આવ્યા બાદ પ્ર. શ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજની સુવાસ બધા ક્ષેત્રોમાં વધુ ફેલાઈ ખંભાતના શ્રી સંઘમાં આદ્યો આવતો કંલેશ નાણુદ થયો અને પૂજ્યશ્રીના સદ્ગુણોથી શ્રી સંઘનું ઐક્ય થયું.

આપણા ચરિત્રનાયકે પૂજ્ય શ્રી રત્નચંદ્રજીની સેવામાં રહી તેમની આજ્ઞા વહન કરી સંવત ૧૯૯૫ નું ચાતુર્માસ મુનિશ્રી ખીમચંદ્રજી સાથે ખંભાત ક્યું. ખંભાતનું આ ચાતુર્માસ કાયમની સ્મૃતિ મુકી ગયું છે ચાતુર્માસના વાચનમાં ભગવતી સૂત્ર પસંદ ક્યું અને તેમાંનો ખંધકન્ઠપિતો અધિકાર દાખલા દલીલો સાથે ફરમાવવામાં આવ્યો. મુનિશ્રીની રાચકશેલી તેમજ તપશ્ચર્યાના પ્રભાવે નવયુવકોમાં સારી જાગૃતિ આવી અને તે બધા સાંજના પ્રતિક્રમણ કરવા આવતા થયા કેટલાકે તો તે વખતે જ પ્રતિક્રમણ કઠરથ ક્યું હાલ પણ તે નવયુવકોએ તે પદ્ધતિ ચાલુ રાખી છે અને આમ પૂ શ્રી ના ઉપદેશનો પ્રભાવ આજે પણ નજરે પડે છે ખંભાત ચાતુર્માસ કર્યા પછી તેઓશ્રી સૌરાષ્ટ્રમાં વિચર્યા અને ગુરૂ-આજ્ઞા લઈ જુદા જુદા સ્થળે વિચરી પોતાના ચારિત્રને નિર્મળ રીતે પાળતા રહ્યા સંવત ૧૯૯૮ નું ચાતુર્માસ ખંભાત કરવા માટે ગુરૂ-આજ્ઞા થઈ. ચાતુર્માસ કાળ નજીક આવવા છતાં પણ તેમના તરફના ચોક્કસ સમાચાર નહિ મળવાથી ખંભાત શ્રી સંઘના છ સાત શ્રાવકો તપાસ કરવા વટામણ ગયા...અને તેમને ત્યાંજ દર્શન થઈ ગયા મુનિશ્રીએ આવી રીતે અધીરા ન થવા સૂચના આપી અને જણાવ્યું કે “ ગુરૂ મહારાજની આજ્ઞા થઈ હતી એટલે હું ખંભાત વખતસર જરૂર આવી જઈશ ” વટામણમાં એક અદ્ભુત પ્રસંગ બન્યો. ત્યાંના રહીશ શ્રી હાલ્લાભાઈએ વટામણ બહાર નહિ જવાનું

વ્રત અગીકાર કર્યું અને વ્યાખ્યાનમાં બેઠા હતા તે વખતે તેમના ભત્રીજાના ધર્મપત્નિને સર્પદંશ થયો. ઘગથ્યુ ઉપાયોથી ઝેર ઉતર્યું નહિ બહારગામ લઇ ગયા સિવાય છુટકો ન હતો અને ડાહ્યાભાઈ બહાર જઈ ગઈ તેમ ન હતું આ બાઈને ઉપાશ્રયમાં લાવવામાં આગ્યા અને મુનિશ્રીએ ૭૬-સ્તોત્ર સંભળાવ્યા. હાજર રહેલા ગૃહસ્થોને ધર્મ પર શ્રદ્ધા રાખવાની જરૂરિયાત પર ભાર મુક્યો અને સમક્રિત રત્નને સાચવવા જતાં મુશ્કેલી આવે તો પણ ન ગભરાતા પોતાના વ્રત-નિયમોને ખરાબર વળગી રહેનારની મુશ્કેલીઓ દૂર થાય છે, એટલું જ નહિ પણ એમના આત્માની ઉન્નતિ થાય છે આ વાત બુદ્ધ દાખલા-દલીલોથી સમજાવી શ્રી સવતી ધર્મ-ભાવનાને મુદ્દા કરી તે બાઈને થોડા વખતમાં જ આરામ થઇ ગયો.

બીજે દિવસે વટામણથી વિહાર કર્યો ઉપવાસ હોવા છતાં વરસડા પહોંચ્યા અને ત્યાં પારણુ કર્યું ત્યાંથી બીજે દિવસે વિહાર કરી એક દિવસ તારાપુર-સાયમા થઇ ખંભાત પધાર્યા તે વખતે અદૃશ્ય હતો અને ખીમચ-દળ મહારાજને ઉપવાસ હતો પારણાના દિવસે જાણે કસોટી બાકી હોય તેમ વરસાદ ચાલુ રહેવાથી ખગોરના પારણુ થયું આ બધા પ્રસંગે મુનિશ્રીના ચિત્તની શાંતિ તો તેની નેજ હતી.

આજ વર્ષમાં મધ્યર પડિત મુનિશ્રી ગખ્ખુલાલજી મહારાજ દાણા ર ખંભાતમાં જ આતુર્માંસ ખિરાજતા હતા તેઓશ્રી પણ પ્રખર વિદ્વાન અને સૂત્ર-સિદ્ધાંતનાં સારા જાણુકાર અને વ્યાખ્યાનકાર હતા આમ બે વિદ્વાન મુનિરાજોનું આતુર્માંસ ખંભાતમાં થવાથી તે સાલમાં ધર્મ ક્રિયા સારા પ્રમાણમાં થઇ મુનિશ્રી ગખ્ખુલાલજી મ ની પ્રેરણાથી શ્રી સવતી પર્યુપણુ પર્યામાં શ્રી નવકાર મંત્રનો અખંડ જાપ કરવાની શરૂઆત થઇ અને ત્યારથી તે પરમ

યવિત્ર જાપ દર ચાતુર્માસમાં ખંભાતમાં થાય છે ચાતુર્માસ પૂર્ણ થયે મુનિશ્રી ગુલાબચન્દ્રજી સ્વામી શહેર બહાર પરામાં શેપકાળ માટે રોકાયા હતા.

સં. ૧૯૯૯ ના ચોપ માસમાં ખંભાતના શ્રી સંઘના લાંબા વખતના મતભેદો તથા ઝઘડાનો સુખદ અંત આવ્યો અને ખંભાત શ્રી સંઘના ઉત્થાનની શુભ ધડી આવી પહોંચી સં. ૧૯૯૯ નું ચાતુર્માસ સાણુંદમાં થયું. સ. ૨૦૦૦ નું ચાતુર્માસ વસોમાં કરી સં. ૨૦૦૧ નું ચાતુર્માસ અમદાવાદ કુર્યું શેપકાળના સમયમાં ઘણા ગામોમાં ખાસ કરીને નાના ગામડાઓમાં રહેવાનું તે પસંદ કરતા શેપકાળમાં પણ તપશ્ચર્યા ચાલુ જ રહેતી

સં. ૨૦૦૨ નું ચાતુર્માસ કરવા ખંભાત પધારેલા અને તે વર્ષમાં તેમના તપશ્ચર્યાના પ્રભાવથી અને જ્ઞાનગર્ભિત વ્યાખ્યાનોથી ઘણી તપશ્ચર્યા થઇ હતી અને બીજી પણ ધર્મકરણી વિશેષ થઇ હતી તે ચાતુર્માસમાં તેમની સ્મૃતિ કાયમ રહે તેવા એક મહામાંંગલિક શંકર કાર્યની શરૂઆત તેઓશ્રીના ઉપદેશથી શરૂ થઈ

પર્યુષણ પર્વમાં ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામીના જન્મનો અધિકાર વંચાતો હતો હતો તે વખતે વ્યાખ્યાનમાં તેમણે ઔપચારિક રીતે એક પ્રશ્ન કર્યો કે “તમે ત્યાગને વધુ મહત્વ આપો કે ભોગને ?” જવાબ મળ્યો. “ત્યાગને” એટલે બીજી પ્રાસ્તાવિક વાત કરીને પૂછ્યું: “...તો પછી ભગવાનનો જન્મ દિવસ ઉજવો છો અને દીક્ષા તિથિ ક્યારે આવે છે તેનો તમને કાંઈ પણ દિવસ ખ્યાલ આવે છે ?” બોધની અસર સારી થઇ.

તે દિવસે શું કરવાથી ઉજવણી સારી થાય તે બાબતમાં મુનિશ્રીની પાસે સ્વયં માંગવામાં આવ્યું તેઓશ્રીએ ત્યાગની ભાવના શ્રી સંઘમાં વધતી રહે તે ભાવનાથી તે દિવસે ઉપવાસ-પૌષ્ઠ અને તે કરવા અને તે ન બની શકે તો તે દિવસે દશમું વ્રત-દેશવગા-

સિક વ્રત (જેમાં ગૌચરીથી જરૂરી સામગ્રી મેળવી આખી રાત્રિ-
દિવસ ધર્મકાર્યમાં વ્યતિત કરવાનો હોય છે) કરવા બાબત સૂચન
કયું શ્રી સંઘના ફેટલાક ભાઈઓએ તે સૂચના સહર્ષ સ્વીકારી અને
યાવજીવન તે દિવસે દશમુ વ્રત કરવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી જે અઘપિ
પણ ચાલુ છે ચાર શિક્ષાવ્રત પૈકી દશમાની (શિક્ષાવ્રત બીજું)
ઉપેક્ષા કરવામાં આવતી તેથી તેમજ મિહાઈ લાવીને ખવરાવવાની
પ્રથાથી તે ખુબ નારાજ હતા અને અખતરા તરીકે તેજ ચાતુર્માસના
ભાદરવા સુદ ૩ ના રોજ શરૂઆત કરી અને તે દિવસે પણ આ
વ્રતની શરૂઆત થઈ. તેની સ્મૃતિમાં આ પણ દર વર્ષે ઉજવાય છે.
જે દિવસે આ વ્રતની શરૂઆત થઈ તે દિવસે શ્રી સંઘમાં અનેરો
ઉત્સાહ હતો એકદર ચોમાસું સારૂ વીત્યું અને શેપકાળ અન્યત્ર
વિચરી સં. ૨૦૦૩ નું ચાતુર્માસ ખેડામાં કયું અને સ ૨૦૦૪ ના
વર્ષમાં ચાતુર્માસ સાણંદ પધાર્યા અને ત્યાંના શ્રી સંઘમાં ધર્મોદ્યોત
સારો થયો.

વાચક ! આપણા ચરિત્ર નાયકના ચાતુર્માસના વર્ણન અને
તેમા થયેલ ધર્મ જથ્થાની હકીકત વાંચી તમને સતોષ થયો હશે
આજ વર્ષમાં તેમના પર મોટી જવાબદારી આવી પડશે અને જે
જવાબદારી ન આવે તો સારું એવી ઇચ્છા હોવા છતાં પણ કુદરતી
રીતેજ તે આવી પડે છે, તે વાત હવે પછી આપણે જોઈશું.

પ્રકરણ ૬ હું.

જગત પરિવર્તનશીલ છે. આજે જે સ્થીતિમાં એક
વસ્તુ જુએ છે તે સ્થીતિ બદલાતાં વાર લાગતી નથી.
માણસના મનના અમુક વિચાર આજે હોય છે તે કાલે

અવશ્ય બદલાય છે પરંતુ સુવિચારશીલ માનવ દિવસે-દિવસે સદ્વિચાર તરફ વળતો અને વધતો જાય છે.

વેપારી દુકાનની શરૂઆત નાના વંધાર્થી કરે છે ધીમે ધીમે વધે તેના વિકાસશક્તિ તથા મંજોગોને અનુલક્ષીને આગળ વધતો જાય છે પ્રગતિશીલ માનવી રાજ્ય પ્રગતિ કરતો જાય છે અને તેના હૃદયમાં નિરાશા આવતી જ નથી અને નિરાશાનું વાદળ આવે અગર મુશ્કેલી આવે તો તે જરા પણ ડગતો નથી તે તો પોતાના કર્તવ્ય-ધ્યેય તરફ અવિરત ગતિએ આગળ જ વધે છે.

ચારિત્રશીલ મુનિરાજો તેમના જ્ઞાન-ચારિત્રમાં દિનપ્રતિદિન આગળ વધતા જાય છે અને તે જ કારણે સ્થવિર સાધુઓનો મહિમા શાસ્ત્રકારોએ વર્ણવ્યો છે અને કહે છે કે:—

“સ્થિવર મહાત્માઓના ગુણુચામ-સેવા ભક્તિ કરતાં ઉત્કૃષ્ટ રસ આવે તો તીર્થંકર નામ-ગોત્રનો બંધ પડે”

કહેવાનો આશય એટલો જ છે કે આપણા ચારિત્રનાયક સયમની પરાકાષ્ટાએ પહોંચવા અહોનિશ ચિંતન કર્યા કરતા અને દિનપ્રતિદિન તપશ્વર્યામાં આગેદૃશ થતી જતી. તેઓશ્રી તપસ્વી નામ ધરાવના નહોતા અને લૌકિક દષ્ટિએ તપસ્વીનું બિરૂદ તેમને મળ્યું પરંતુ તે ધૈર્ય તપશ્વર્યા તરફ વધતા જતા હતા અને ખોરાક તરફ ઉદ્ભ્રાંસીનવૃત્તિ ત્યાગવૃત્તિ પ્રધાનપણે હતી આમ પોતે સયમ માર્ગમાં પ્રશાંત ચિત્તે આગળ વધતા હતા સાણંદના શ્રી મંથમાં ઉત્સાહ થઈ રહ્યો હતો.

સંવત ૨૦૦૪ ના પર્યુષણ પર્વ શરૂ થયા અને પૂરા થયા ત્યાં જ ભાદરવા સુદ ૧૦ ના રોજ રાત્રે ૪ વાગે ખંભાત સંપ્ર-દાયના પુજ્યાચાર્ય શ્રી રતનચન્દ્રજી મહારાજનો સ્વર્ગવાસ થયો અને આપણા ચરિત્ર-નાયકના માથા પરનું ગુરુહત્ર કાયમને માટે વિદાય થયું.

ખંભાત સંપ્રદાયના આચાર્ય પૂજ્ય શ્રી રત્નચન્દ્રજી મહારાજ
 “યથા નામ તથા ગુણાઃ” દત્તા તેમજ સંપ્રદાયના આચાર્ય
 તરીકેની કારકર્મમાં આવક વર્ગને દૈનિક કરેલા ખંભાતના ચાતુર્માસમાં
 સાથે તપસ્વી મહારાજ શ્રી ઋષ્યચન્દ્રજી સ્વામી દત્તા તેમજ ઉપ
 ઉપવાસ કરેલા પૂજ્યશ્રીની તળીયત સત્સંગીના દિવસે બગડવાથી.
 વ્યાખ્યાન આપી શકેલા નહિ તે પછી જીજ્ઞે દિવસે સામાન્ય ઉપચાર
 કરતાં તળીયત થોડી મુઠરેલી અને તપસ્વીજીનું પારણું મુદ્દ ૯ ના
 રાજ શાંતિપૂર્વક પાસે બેસાડીને કરાવેલું જીજ્ઞે દિવસે પૂજ્ય શ્રી
 દેવસી પ્રતિક્રમણ કરી આવકવર્ગને પ્રત્યાખ્યાન આપી કુદરતી દાન્યતે
 ગમેલા અને તેજ વખતે શંદીએ તેમના પર કારમો હુમલો કર્યો

યોગ્ય ઉપચાર કરવામાં આવ્યા તેઓશ્રીને અતિમ સથારે
 દરાવવામાં આવ્યો શ્રી નવકાર મંત્રનું સ્મરણ ચાલુ હતું સમાધિ-
 પૂર્વક ભાદરવા મુદ્દ ૧૧ ના સવારે ચાર વાગે પૂજ્યશ્રી રત્નચન્દ્રજી
 સ્વામી સ્વર્ગે મીઠાવ્યા.

ચારે તંક તારથી સમાચાર મોકલતાં શુક-ભક્તિથી પ્રેરાઈને
 ઘણા ભાઈઓ અમદાવાદ સાણંદ, ખેડા અને વસોથી આવેલા તેમજ
 અતિમવિધિ ખુબ ઉત્સાહપૂર્વક શ્રી સ્ત્રી કરેલી; જે વિધિ માટે એમ
 કહી શકાય કે ‘ભૂતકાળમાં ઘણું નથી અને ભવિષ્યમાં ઘણું છે’
 તે શકાસ્પદ છે’ પૂજ્યશ્રી ખુબ જ શાંત, નિર્મળ સ્વભાવના, સંતોષી,
 સદ્વિજ્ઞ અને સેવાભાવી ઉપરાત આનંદી પણ હતા વૈયાવચ્ચ કરવાના
 પ્રસંગે જરા પણ ખામી ન આવે તે ખાસ કાળજી રાખતા તપસ્વી

---

*શ્રી ઋષ્યચન્દ્રજી મહારાજ નાર ગામના વતની હતા જાતે પાટીદાર
 હતા અને નારમાં શ્રી સધના ખુબ અગ્રગણ્ય વ્યક્તિઓમાંના એક
 હતા તેમજ પોતાના પુત્ર-શ્રી વિગેરે મુકી સંવત ૧૯૮૫ માં સુરત
 મુકામે પૂજ્યશ્રી જગનનાથજી મહારાજ પાસે દીક્ષા લીધેલી અને તેમને
 પૂજ્યશ્રી રત્નચન્દ્રજી મહારાજના શિષ્ય તરીકે જાહેર કરવામાં આવેલા.

શ્રી કુલચન્દ્ર તેમના શિષ્ય હોવા છતાં પણ તેમની વૈયાવચ્ચ તેમણે જો કરી છે તે જૂઠી શકાય એમ નથી.

આ દુષ્ટ સમાચાર સાંભળે પહોંચતાં આપણા ચારિત્રનાયકને ખુબ આઘાત થયો. તેમ થવાનું વિશેષ કારણ એ હતું કે પૂજ્યશ્રીની માફગીના સમાચાર પણ તેમને મળેલા નહિ અને આ સમાચાર એકાએક વીજળી તૂટી પડે તેમ આવ્યા.

પૂજ્યશ્રી રતનચન્દ્ર મહારાજના સ્વર્ગવાસથી આપણા ચરિત્ર નાયકના માથા પર એક ભારે જવાબદારી આવી પડી. વૃદ્ધાવસ્થા, તપશ્ચર્યાથી કૃપ થઈ ગયેલું શરીર, સાધુ-સાધ્વીની અદ્ય સખ્યા, ક્ષેત્રોમાં મુનિરાજોની હાજરીની જરૂર અને આ કપટ સંભોગોમાં ચતુર્વિધ શ્રી સંધના આચાર્યની જવાબદારી ઉપાડવાનું કામ ખરેખર મુશ્કેલ હતું. આચાર્યની જવાબદારી નાની-મુની નથી. ચતુર્વિધ શ્રી સંધના આચાર્યની પદવી ઉપર મુસયમી, સહિષ્ણુ અને ચારિત્રશીલ મુનિરાજ શોભી શકે કારણ કે તેમના ચારિત્રની ઉજ્જવળ છાપ ખીજ સમુદાય ઉપર પડે છે.

આપણા ચરિત્ર નાયક ગુણીયલ અને જ્ઞાન-ક્રિયા સપત્ર હતાં એટલે આચાર્ય પદવી તેમનાથી શોભશે તેમ આવકવર્ગનું માનવું હતું. આ પ્રમંગે ખભાતથી આઠ ઇંશ માણસો સાંભળે શ્રી સંધના આગેવાનો સાથે પૂજ્યશ્રીની મેવામાં ઉપસ્થિત થયા અને પૂજ્યશ્રીને શ્રી સંધના ઉત્થાનના કાર્યમાં સપૂર્ણ સહયોગ આપવાનો પોતાનો નિશ્ચય જાહેર કર્યો અને પૂજ્યશ્રીને થયેલ આઘાત અંગે દીક્ષમોહ વ્યક્ત કરી.

આ વખતના સાંભળના શ્રી સંધને સદ્કાર જુલાશે નહિ. પૂજ્યશ્રીને આશ્વાસન આપવામાં અને તેમને તેમના ચારિત્રપાસનમાં સહાયરૂપ બનવામાં અને સાથે સાથે ધાર્મિક અનુષ્ઠાનોમાં વધુ રસ-પૂર્વક લાગ લેવામાં શ્રી સંધે સારો લાગ લીધો.

સંસારનો ક્રમ છે કે “ જે ચીજની તમે ઇચ્છા કરો તે તમારાથી દુર ભાગે અને જે ન ઇચ્છા તે આવી મળે.”

પૂજ્ય પદ્મીની જવાબદારી પોતાના શિર પર ન આવે અને ગુરૂની જ્ઞાપનામાં રહી પોતાનો સયમ નિરાપાધપણે પાળવો એવા ધ્યેયવાળા આપણા ચરિત્રનાયકના માથે મોટી જવાબદારી આવી પડી

સાણુદત્ત ચાતુર્માસ પૂર્ણ કરી પૂજ્યશ્રીએ સૌરાષ્ટ્ર તરફ વિદાર કર્યો આ વખતે તેમની સાથે શ્રી ખીમચંદ્ર મહારાજ હતા. શ્રી ખીમચંદ્ર મહારાજ વૈયાવચ્ચમા તથા સહનશીલતામાં નમુના રૂપ હતા તેમણે ખંભાત સપ્રાપ્તના પૂજ્યશ્રી છગનલાલજી મહારાજ પાસે દીક્ષા લીધી હતી અને ઘણા ચાતુર્માસ તેમની સાથે કર્યા હતા. પોતાની સાથેના મુનિરાજોની સેવાભક્તિ કરવી તે જ તેમનું મુખ્ય કર્તવ્ય હતું. ગુરૂ આજ્ઞાનો ગુણુ તેમનામાં મુખ્ય હતો જ્યારે તેઓશ્રી આપણા ચરિત્ર-નાયકના પરિચયમાં આવ્યા ત્યારથી તે તપશ્ચર્યા તરફ આકર્ષાયા પારસમણિની સોખતમાં લોહું કંચન અને તેમ શાંત સ્વભાવી, સેવા-ભક્તિરત એવા શ્રી ખીમચંદ્ર મહારાજ તેમના ગુરૂની ઉપર તપશ્ચર્યા તથા આકરા ત્યાગની સારી છાપ પડી અને તેઓ પણ તે જ તરફ આગળ વધ્યા સહનશીલતાની પણ હૃદય હોય છે તેનો એક દાખલો અને આપવા યોગ્ય છે

પૂજ્યશ્રી દોઢ-ગાગડ રોઝાઈ સૌરાષ્ટ્ર જવા નીકળ્યા શ્રી ખીમચંદ્ર મહારાજને આખે મેતેયા હોવાથી સવારે ઠંડીલ જતા રસ્તામાં પડી ગયા અને સખત ઈજ્જ થઈ પૂજ્યશ્રીના આગળ વધવાના ભાવ જોઈ તેમણે પોતાની ઈજ્જને ગોણુ ગણી વિદારમાં આગળ વધ્યા ગુરૂ-નિષ્ઠાનું તથા સહનશીલતાનું આથી સાચું ખીન્નું કયું ઉદાહરણ હોઈ શકે ? આગળ જ્યારે વધી શકાયુ જ નહિ ત્યારે તેમણે પોતાને થતા દુષ્પની હકીકત જાહેર કરી અને ત્યાં રોઝાયા. આ સમાચાર ખંભાત આવતા ખંભાતથી એ-ત્રણ શ્રાવકો પરિ-

સ્થિતિથી વાકેફ થવા ત્યાં ગયા અને બંને મુનિશ્રીની વૈયાવચ્ચ માટે એક વધુ સાધુના સાથની જરૂરીયાત સમજી બાળશિષ્ય શ્રી હર્ષદ મુનિને ખલાતથી વિહાર કરવા સૂચના કરી.

શ્રી હર્ષદમુનિ ખલાત સપ્રદાયના પ્રતાપી પૂજ્યશ્રી રત્નચંદ્ર મહારાજના શિષ્ય હતા તેઓએ નાની ઉંમરે દીક્ષા લીધેલી અને પોતાના ગુરૂ પાસે રહીને અભ્યાસ કરેલો. ટુંક વર્ષના ગુરૂ પરિચયમાં ગુરૂના વૈયાવચ્ચના મહાન ગુણની છાપ તેમના પર મુંઝેર પડી હતી ખંભાતના ચાતુર્માસમાં તેમજ ખીજા ફરેક સ્થળે તેઓ વિચર્યા છે ત્યાં તેમના શાંત સ્વભાવનો અને ગુરૂ આત્માધારકપણાનો પરિચય થયો હતો અને પૂજ્યશ્રી રત્નચંદ્ર મહારાજના સદ્ગુણો તેમના આ બાળ શિષ્ય દ્વારા પ્રગટ થયેલા જોઈ સૌ હર્ષ અને સ્તોષ પામતા.

ખંભાતથી સૂચના મળતા આ સેવાભાળી મુનિરાજ પોતાના ગુરૂની સેવા કરવા માટે તરત જ નીકળી ગયા કોઈ પણ જાતની આનાકાની વગર અને એક પણ દ્રવ્ય વ્યતીત કર્યા વિના બનતી ત્વરાએ તે કોઈ પહોંચી સેવામાં ઉપસ્થિત થયા આ સ્થળે તેઓશ્રીને બે લાલ મળ્યા સેવાનો અને શાસ્ત્ર અધ્યયનનો. તેમની સેવા અને ભક્તિથી પૂજ્યશ્રી ગુલાબચંદ્ર તથા મુનિશ્રી ખીમચંદ્ર ઘણા જ સંતુષ્ટ થયા અને લગભગ દોઢ માસ રહી યોગ્ય વૈયાવચ્ચ કરી તે દરમિયાન શાસ્ત્રનું અધ્યયન પણ તેમને કરાવવામાં આવ્યું આ પ્રસંગની કોઠના આવકોની સેવા-ભક્તિ ખરેખર પ્રશસનીય છે જો કે તે ગામના આવકો તપગચ્છીય હતા પણ ગુણીયલ હોઈ ભગવાન શ્રી મહાવીરના શ્રી સધના કોઈ પણ મુનિરાજની સેવા-ભક્તિ કરવાની પોતાની ફરજના ભાનવાળા હતા આવા ગુણીયલ શ્રી સધ તથા બાળ મુનિશ્રી હર્ષદમુનિની સેવાભક્તિથી બંને મુનિઓની શરીર પ્રકૃતિ સુધરી. કોઠના સ્વધર્મિ સાધુ સેવા-ભક્તિકારક આવક બન્યુંઓ ખરેખર પ્રશસાને પાત્ર છે. ત્યાંથી વિહાર કરી ગુંદી, સરગવાળા વગેરે ગામો

થઈ વટામણુ પધાર્થા અને શેષકાળ ત્યાં રોકાયો ત્યાં પૂજ્યશ્રીને પગે ઠોકર વાગવાથી સખત પીડા થઈ અને ચાલવામાં મુઝેલી ઉભી થઈ

સંવત ૨૦૦૫ ના વર્ષમાં અક્ષય તૃતીયાને દિવસે ખંભાતમાં એક બહેનને મહામાગલિક વર્ષીતપનુ પાગણુ હતું. પૂજ્યશ્રીનું કૃપ શરીર અને તેમાં પણ પગની પીડા, શ્રી ખીમચન્દ્ર મહારાજની નાદુરસ્ત તબીયત અને મગજની સામાન્ય અસ્થિરતા હોવા છતાં શ્રાવિકા બહેનની તપશ્ચર્યાના પારણા સમયે પધારવાની આગ્રહપૂર્વક વિનતીનો સ્વીકાર કરવામાં પૂજ્યશ્રીને તથા તેમની સાથે રહેલા સેવા-ભાત્રી શ્રી હર્ષદમુનિને કેટલું કષ્ટ પડ્યું હશે તેનો વિચાર કરવા જેવો છે. સાથે એ વાત પણ વિચારવાની જરૂર છે કે:-

ચાલ્લો ભાવના તાલ્લી સિદ્ધિ :

તપસ્વી બહેનની ભાવનાને કૃષ્ણભૂત કરવા પૂજ્યશ્રી તથા તેમની સાથે રહેલા સાધુઓએ ઉદાવેલ કષ્ટ આપણને આજે પણ વિચારમાં નાખી દે છે ધન્ય છે આ મુનિ મહાત્માઓની સહનશીલતાને ! વંદન હો તેમ ત્યાગી મહાત્માઓને !

ખંભાતમાં આવ્યા બાદ શ્રી હર્ષદ મુનિનો અભ્યાસ સારી રીતે આગળ વધ્યો. સ. ૨૦૦૫ નું ચાતુર્માસ ખંભાતમાં થયું. પૂજ્યશ્રીની અસ્વસ્થ તબીયતના કારણે અને બાળ મુનિશ્રી હર્ષદ મુનિને કેળવવા માટે આ ચાતુર્માસમાં વ્યાખ્યાન આપવાનું કામ શ્રી હર્ષદ મુનિને પૂજ્યશ્રીએ સોંપ્યું અને પોતે પોતાના તપશ્ચર્યાયુક્ત જીવનમાં વધુ દેટ મુકી એકાંતર ઉપવાસનો પોતાનો ચાલતો ક્રમ બદલી ચાર ચાર ઉપવાસ (ચોલા) ના પારણા શરૂ કર્યા અને પારણામાં પણ અલપ અને તુચ્છ આહાર લેતા હતા. તપશ્ચર્યા દરમિયાન બાળ મુનિ શ્રી હર્ષદ મુનિના અભ્યાસ પર પુરતું ધ્યાન પૂજ્યશ્રી આપતા આ વખતની પૂજ્યશ્રીની તપશ્ચર્યા તેમનું સ્મૃતિચિહ્ન બની છે આ બાળ શિષ્યને પણ તપશ્ચર્યાનો રંગ લાગ્યો અને તે પણ ધીમે ધીમે આગળ વધ્યા તેમની યોગ્યતા જોઈ બપોરના તેમને શાસ્ત્રવાંચન કરાવતા.

પૂજ્યશ્રીની ઇચ્છા આખા ચાતુર્માસમાં ચાર ચાર ઉપવાસ કરવાની હતી પરંતુ અતરાય કર્મની પ્રગળતાએ તેમને રોક્યા ત્યાગી પુરૂષો હંમેશાં ત્યાગ તરફ આગળ વધવાના ભાવવાળા હોય છે. આપણા ચરિત્રનાયકને પર્યુષણ પર્વ વીત્યા બાદ મરડાનું તીવ્ર દર્દ ઉપડ્યું અને તે દર્દની પરવા કર્યા વગર તેઓ તપશ્ચર્યામાં તલલીન રહ્યા. તેઓશ્રી ફરમાવતા કે—

ગાથા—ધમ્મારામે ચરે ભિક્ષુ, ધિમ્મં ધમ્મ સારહી ।
ધમ્મારામે ર-તે દન્તે, ધમ્મચેર સમાહિત્યે ॥

શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર ૧૬-૨૫

ભાવાર્થ—ધર્મ બાજે ફરે ભિક્ષુ ધીર ને ધર્મ સારથી,
ધર્મમાં રક્ત દન્તાત્મા, ધમ્મચર્ય સમાહિત

ગાથા—લાલાલાલે સુહૃદુકખે, જીવિએ મરણે તહા ।
સમાનિન્દાપસંસાસુ, તહા માણાવમાણ્યે ॥

શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર ૧૯-૯૦

ભાવાર્થ—લાલ કે હાનિમાં નિંદા, શત્રુતિમાં મૃત્યુથી તથા;
સુખ કે દુઃખમાં જીવી, સાધુ રાખે સમાનતા

ગાથા—જયા મિગરસ આયંકો, મહારણુભિમ જાયધ ।
અચ્ચન્તં રૂપમૂલભિમ, કોણું તાહૈ તિગિચ્છધ ॥
કો વા સે ઓસહંદેધ, કો વા સે પુચ્છધ સુહ ।
કો સે ભત્તં ચ પાણું, વા આહરિ-તુ પણામએ ॥
જયા ય સે સુહી હોધ, તયા ગચ્છધ ગાયરં ।
ભત્ત પાણુસ અદાએ, વલ્લિરાણિ સરાણિય ॥

શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર ૧૯, ૭૮, ૭૯, ૮૦

ભાવાર્થ—આતક મૃગને જ્યારે, થાવે મદ્દા અરણ્યમાં;
ચિકિત્સા કે કરે તેની, વૃક્ષના મૂળમાં જઈ

લાવી કોણુ દવા આપે, કે પૂછે મુખ કે દુઃખને,
તેને દે કોણુ લાવીને, ખાન પાન કહો તમે.
નીરોગી તે ખને જ્યારે, ત્યારે જાય અગ્નિમાં;
લીલાં ઘાસ અને પાણી, શોધે છે ભોજનાર્થ તે

ખભાતના શ્રી સદે આયુર્વેદિક, ધરગથ્યુ તથા દાકતરી ઇલાજ
દવા લેવા ઘણો આગ્રહ કર્યો પણ જવાબ મળ્યો કે —

ગાથા—અપ્પા ચેવ દમે યવ્વો, અપ્પા હુ ખલુ દુદ્ધમો ।
અપ્પા દંતો સુહી હોઇ, અસ્સિ લોગ્ગે પરત્થ ય ॥
શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર ૧-૧૫

ભાવાર્થ—દમવા યોગ્ય આત્મા છે, આત્મા દુર્લભ છે ખરે;
દમો આત્મા સુખી ધાવા, આલોક ને પરલોકમા.

ગાથા—અચ્ચેલગસ્સ લુહસ્સ, સંજયસ્સ તવસ્સિણો ।
તણેસુ સયમાણુસ્સ, હુજા ગાય વિરાહણા ॥
શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર ૨-૩૪

ભાવાર્થ—સયમ ને તપશ્ચાથી, આત્માને દમવો લલો,
દમાશે નહીં તે ખીજ, વધ ને બધતોથી તે.

આમ શ્રી સધની તીવ્ર ઇચ્છા ઉપચાર કરાવવાની હતી પરંતુ
પૂજ્યશ્રીની દેહ પગ્ની છૂટી ગયેલી મમતતને લીધે તેઓશ્રીના તરફથી
મળતા જવાબ સાલળી શ્રી સધ ચૂપ થઈ જતો આ વખતે સદ-
ભાગ્યે અમદાવાદના શ્રી સધના કેટલાક આગેવાનો પૂજ્યશ્રીના દર્શનાર્થે
આગ્યા હતા તેમણે પણ મહારાજશ્રીની આવી તખ્તીયત જોઇ
સામાન્ય દવા લેવા આગ્રહલરી વિનંતી કરી ખભાતમાં પરમાર્થ
દૃષ્ટિથી ચાલતા હોમિયોપેથીક દવાખાનામાં સેવાભાવી ડૉ કાંતીલાલ-
ભાઈની સલાહ લેવામાં આવી અને તેમની તદ્દન અદ્ય આરંભવાળી
દવા થોડા દિવસ લેવામાં આવી ધીમે ધીમે તખ્તીયત સુધરી અને
તપશ્ચર્યાનો આરભ થયો.

આ પ્રસંગે એક યોગીનું ચિત્ર સ્મરણમાં આવે છે. એક લેખકે યોગીના લક્ષણ લખતા જણાવ્યું છે:—

“ આદ્યાર વિહારે વિચરતારે, નહે ગીરી ગુફામાંય (૨)

ધડી ધડી સંમતે સંભાળતો, ગાણુ આત્મ તણુ ગાય (૨)

યોગી રમે સમભાવમાં

પૂંજે નિ દે કોઈ માનવી, રે, તેમાં રાખે સમભાવ (૨)

પરિસહ સહે ધણુ આકરા, છોડે તોયે ન સ્વભાવ (૨)

યોગી રમે સમભાવમાં

ખંભાતનું ચાતુર્માસ આ રીતે પૂર્ણ થતાં આપણા ચરિત્ર નાયક બાળ મુનિ હર્ષદ મુનિને સાથે લઈ ઘોરસહ, ધર્મજ વગેરે સ્થળોએ ફરી સવત ૨૦૦૬નું ચાતુર્માસ અમદાવાદ પધાર્યાં આ ચાતુર્માસમાં મુનિ શ્રી હર્ષદ ઋષિજી મહારાજને વ્યાખ્યાન આપવાની મુદત તક મળી તેમજ જ્ઞાન વૃદ્ધિ કરવાનો પણ સમય મળ્યો ચાતુર્માસ સારી રીતે પૂર્ણ થતાં-સાણુદ ચાતુર્માસ પુરું કરીને શ્રી ખીમચંદજી મહારાજ ભેગા થયા અને શેષકાળ દરમ્યાન પ્રાતિજ નરક વિહાર કર્યો

સવત ૨૦૦૭માં વર્ષિતપના પારણા નિમિત્તે પૂજ્યશ્રીને ખંભાત પધારવાનું થયું આ વખતે પૂજ્યશ્રીની સાથે મુનિ શ્રી ખીમચંદજી, કુલચંદજી તથા હર્ષદ મુનિ દ્વિતા વિશેષમાં લોબડી સંપ્રદાયના શતાવધાની પડિત રત્ન મુનિશ્રી પુનમચંદજી મહારાજ તથા મારવાડી મુનિ શ્રી તારાચંદજી મહારાજ ખંભાતમાં મિરાજમાન દ્વિતા આમ ખંભાતમાં ત્રિવેણી સંગમ જેવો આનંદ થઈ રહ્યો હતો.

સંવત ૨૦૦૭માં મુનિશ્રી કુલચંદજી તથા શ્રી હર્ષદ મુનિને સાણુદ ચોમાસુ મોકલી પૂજ્યશ્રી વટામણ ચાતુર્માસ પધાર્યાં આ ચાતુર્માસમાં ધર્મધ્યાનની અભિવૃદ્ધિ સારી થઈ. તે ચાતુર્માસ પૂર્ણ કરી સૌરાષ્ટ્ર તરફ પૂજ્યશ્રી પધાર્યાં.

વાંચક ! સામાન્ય સાધુના જીવનથી શરૂઆત કરી, જ્ઞાન સ્થિતિ
બની, તે જ્ઞાનને આચરણમાં મુકી તપસ્વી બની, પોતાના દેહનું પણ
જ્ઞાન ભૂલી જઈ યોગદશા જેવી સમાધિપૂર્ણ દશામાં આગળ વધતા
જતા આપણા ચરિત્ર નાયકને જોઈ તને સતોષ થયો હશે.

ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામીના શાસનમાં આવા
મહાન પ્રતાપી પુરૂષો ઘણા થઈ ગયા છે અને તેમનાથીજ
આ જૈન શાસન ઉજ્જવળ છે. તપશ્ચર્યાનું અવલંબન
સ્વીકારવું અને તેને અંગીકાર કરી તે માર્ગે અસ્ખલિતપણે
આગળ ચાલ્યા જવું એ સાધુ જીવનની ઉત્તમ દહાણ છે.
આપણને જીનવાણી આજ્ઞાઓનું પાલન કરવાનું કામ મુશ્કેલ
લાગે છે પણ તે વીર-વાણીના પ્રવચનોનું પાલન કર્યા પછી
મુશ્કેલીઓને ઓળંગવા માટેનું મનોબળ જાગૃત થાય છે.

સ તશિષ્ય એક સ્થળે લખે છે કે:—

પ્યાલો વીર તણો કોણ પાય ?

પ્રેમ સહિત પાયે કોઈ પ્યાલો, જન્મ મરણ દુઃખ જાય...પ્યાલો
એ રસ માટે મશત મુનિજન, સિદ્ધ સ્વરૂપ થાય...પ્યાલો
પિનાગને અમર પ્યાલો, દેવ-રૂપે દેખાય...પ્યાલો
અધિકાર ટાળે અંતરનું, નયને બધું નીરખાય...પ્યાલો

આપણા ચરિત્ર નાયકની આત્મકૃત્યને કસોટીમાંથી પસાર થતાં
આપણે જોયા હજી પણ મુશ્કેલીઓમાં કેવા આગળ વધતા જાય છે
તે હવે પછીના પ્રકરણમાં આપણે જોઈશું.

પ્રકરણ ૭ મું

કેટલીક વખતે એમ માલમ પડે છે કે માણસ ઉંમર લાયક થાય ત્યારે શરીર કૃશ થતાં તેની પ્રવૃત્તિઓમાં તે શિથિલ બનતો જાય છે અને કેટલાક કામો પણ કરી શકતો નથી.

આપણા ચરિત્રનાયકના સંબંધમાં તેથી ઉલટું જ બન્યું. શરીર વૃદ્ધ થવા છતાં ત્યાગ તપશ્ચર્યા ઉત્તરોત્તર વધતાં જ ગયા અને ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામીના ફરમાનથી જરા પણ આધું-પાધું નહિ થતાં તેજ મુજબ વર્તન કરવાને વધુ દૃઢ અને વધુ વેગવત બનતા ગયા. શ્રી સધના માણસોની કાયમ વિનંતિ હતી કે “આપના માથે જવાબદારી વધતી આવી છે, શરીર ધીમે ધીમે નરમ થતું જાય છે માટે તપશ્ચર્યા અંગે જરા શાંતિ રાખવા કૃપા કરો” જવાબ ટુકમાં જ મળતો કે, “શરીરનો ધર્મ સડવું, પડવું, બગડવું, નાશ પામવું તે છે અને આત્માનો સ્વભાવ નિરંતર પ્રગતિશીલ રહેવાનો છે.

ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામીએ તેમના કાર્યકુશળ અને તીર્થંકર નહિ પણ તીર્થંકર સરીખા ગણધર શ્રી ગૌતમ સ્વામીને શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રમાં “સમય માત્રનો પ્રમાદ ન કરીશ” તે વાત પોકારી પોકારીને કહેલ છે

શ્રી ગૌતમ સ્વામી વિવેકી. શાંત પ્રકૃતિના ગુરુઆજ્ઞાને મંપૂર્ણ આધીન હતા દુશ્મનને પણ દુષણ ન મળે તેવું નિર્મળ-પૂર્ણિમાના ચન્દ્ર સરખું તેમનું ચારિત્ર હતું. છતાં આ બાબત તેમને કેમ કહેવામાં આવી હશે? આ હકીકત પાછળ ગૂઢાર્થ રહેલ છે આયુષ્ય મર્યાદિત છે અને ખપાવવાના કર્મનો જથ્થો ખુબ છે તે સંજોગોમાં એક ક્ષણ પણ પ્રમાદમાં વીતનાં આત્માને અનેકગણ નુકશાન થાય છે.

આત્માનો પ્રવૃત્તિશીલ સ્વભાવ છે. તમે તેને સત્ પ્રવૃત્તિથી નહિ રોકો તો તે અવળે રસ્તે જવાનો જ છે અને સત્પ્રવૃત્તિ વધારવાથી શરીર નબળું દેખાવમાં પડે છે પણ આત્મા મજબુત બનતો જાય છે અને મજબુત આત્મા જ નિર્જરા કરી શકે છે.

ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામીને પણ સાડાબાર વર્ષ ને એક પખવાડિયુ તપ કરવું પડ્યું તો આપણી ગણતરી ગણી શકાય જ નહિ, માટે હે બન્ધુઓ ! તમે મારી ચાલતી સત્પ્રવૃત્તિઓને રોકવાનું-તેને ધીમે પાડવાનું ન કરો.

મુનિશ્રીની ઉપર પ્રમાણેની વાણીથી આવકો ગોલતા બધ થઈ જતા અને તેઓશ્રીની હ્રદય સોસરી વાણીથી મૌન ધારણ કરવું પડતું. આમ ચારિત્રશીલ આત્માનો પ્રભાવ જગતમાં બધે જ પડે છે ચારિત્ર સૂર્ય સરખું છે તેને જાહેરાતની જરૂર પડતી નથી અને તે સૂર્ય જાહેરાતની કદાપિ ધ્રુવજા પણ કરતો નથી. ચારિત્રશીલ આત્માની છાપ જગતમાં સર્વ વ્યાપી છે તે જ્યાં જાય છે ત્યાં શીતળ છાંયા પડે છે અને તે છાંયામાં શુદ્ધાસુઓ શીતળતા અનુભવે છે. સ સારથી થાકેલો આત્મા થાકીને શુરૂ ચરણે આવે છે અને શુરૂ તેની યોગ્યતા જોઈને તેને બોધ કરે છે અને તે થાકેલ આત્મા હળુકર્મી હોય તો તેની તેને અસર થાય છે અને તે માર્ગ પ્રદર્શ કરી શુરૂના ચરણમાં શીર ઝુકાવી દે છે.

આપણા ચરિત્રનાયકની ધ્રુવજા સૌરાષ્ટ્રમાં જવાની હતી અને તે તરફ વિદ્યાર પણ કર્યો હતો પરન્તુ ખભાતમાં એક શુદ્ધાસુ હળુકર્મી આત્મા મુખદ્રાણેનને દિક્ષા લેવાના ભાવ હોવાથી તેમના તરફથી વિનંતિ થતા ખભાત તરફ પધારવું પડ્યું. ચારિત્રશીલ આત્માને રથજનો દુરાગ્રહ હોતો જ નથી. પોતાનું ચારિત્ર બરાબર સચવાય અને તપ-સયમમાં બાધ ન આવે તેવી પ્રવૃત્તિ તે હંમેશા

કરતો રહે છે અને તેમ કરતાં કોઈ જાણુ આત્માને આત્મકથ્યાણુની જૂખ લાગે તો તે સતોષવા પ્રયત્ન કરે છે.

ખંભાનમાં શાહ બાપુલાલ મોહનલાલ ગાંધીના ધર્મપત્ની સુભદ્રાબેનને દીક્ષા લેવાનો વિચાર થયેલો હોવાથી તેઓ વિનંતિ કરવા માટે ગયેલાં અને તે વિનંતિને ધ્યાનમાં રાખી પૂજ્યશ્રી સૌગટ તરફ ન જતાં ઝેટલામાં વિચરી રહેલાં હતાં તે વખતે ધંધુકાવાળા તેઓશ્રીને ચાતુર્માસ માટે વિનંતિ કરવા આવેલાં.

તેમનો સારો પ્રેમભાવ અને ધર્મની ધગશ જોવાથી ધંધુકા ચાતુર્માસ અનુકૂળતાએ કરેવા જણાવેલું થોડોક ટાઇમ વિહાર કરી પાછા પઢામણુ આવેલા અને ત્યાંથી ગોલાણા, રોણી, દહેડા થઈ ખંભાત પધાર્યા.

ખંભાત આવ્યા પછી દીક્ષા લેનાર બાપુનું મુહુર્ત જોવાવવામાં આવેલું અને તે મુહુર્ત સંવત ૨૦૦૮ ના ચૈત્ર સુદી ૧૦ ના રોજનું આવેલું. તે દીક્ષાનો વરથોડો શા. બાપુલાલ મોહનલાલ ગાંધીના ઘેરથી ઘણી જ ધામધુમ સાથે ચૈત્ર સુદી ૯ ના રોજ સાડા ત્રણ વાગ્યાના સુમારે ચઢાવી બજારના મુખ્ય લક્ષ્માં ફેરવી પીઠમાં થઈ લાલબાગ-હરમતિયામાં ઉતારવામાં આવેલો.

ચૈત્ર સુદી ૧૦ ના દિવસે સવારના સાડાસાત વાગ્યાના સુમારે આંબાવાડિયાની શીતળ છાયા હેઠળ પૂજ્ય મુનિ શ્રી ગુલાબચન્દ્રજી, મુનિ શ્રી ખીમચન્દ્રજી તથા મુનિ શ્રી પ્રલયચન્દ્રજી તેમજ બાળ ધ્વ શ્રી હર્ષદમુનિ તથા મહાસતીજી શ્રી પાર્વતીબાઈ, પરસનબાઈ, જસુ-બાઈ તથા બાળ ધ્વ. નિદુષી શ્રી શારદાબાઈ મહાસતી તથા સંઘના સઘળા માણસો હાજર રહેલા હતા તે વખતે બાપુલાલ મોહનલાલ ગાંધીએ પૂજ્યશ્રીને પોતાના ધર્મપત્નિ સુભદ્રાબાઈને દીક્ષા આપવા માટે અનુમતિ (આજ્ઞા) આપી અને તે અનુમતિ લીધા બાદ પૂજ્ય-શ્રીએ તે સુભદ્રાબાઈને આપેલ મુહુર્ત અને ટાઇમસર ભાગવતી દીક્ષા

અગીકાર કરાવી અને તેમને બાળ ધ. વિદ્યુષી શારદાબાઈ મહાસતીના શિષ્યા તરીકે સંઘમાં જાહેર કર્યા અને તે વખતે તેમનું નામ શ્રી સુભદ્રાબાઈ સ્વામી જાહેર કર્યું.

દીક્ષાનું કામકાજ પતી ગયા પછી મદારાજશ્રી પરામાં થોડોક વખત રોકાયા બાદ ત્યાંથી વિહાર કરી સ્ટેશન આગળ બગલે ગએલા અને ત્યાં થોડો સમય રોકાયા બાદ ત્યાંથી વિહાર કરી ધંધુકાવાળાની ચાતુર્માસ માટે ચિનંતિ આવેલી હોવાથી તે ચિનંતિને માન્ય રાખી સંવત ૨૦૦૮ની સાલનું ચાતુર્માસ કરવા માટે અનુકૂળતાએ વિહાર કરી ધંધુકા પહોંચેલા.

ધંધુકાનું પૂજ્યશ્રીનું ચાતુર્માસ તે ક્ષેત્રમાં ચિરશ્રમરણીય બની ગયું છે આ ચાતુર્માસમાં આપણે આગળ જોયું છે કે, પૂજ્યશ્રીની તખ્તીયત ખંભાતમાં બગડી અને ધીમે ધીમે સુધરવા લાગી હતી. ત્યાં જ પૂજ્યશ્રીએ ફરી વધુ વેગથી ચાલવાનો સંકલ્પ કરી અધાર તપશ્ચર્યા કરી શ્રી સઘને પણ બ્યાખ્યાનમાં ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના '૧૯ મા અધ્યયનમાંથી દરમાવતા કે:—

ગાથા—જહા ગેહુ પલિત્તમ્મિ, તસ્સ ગેહુસ્સ જો પહુ ।
સારભણ્ડાણિ નીણુધ, અસારં અવર્ધજ્જહ ॥

ભાવાર્થ—જ્યારે કોઈ ધર બળે છે ત્યારે તે ધરનો ધણી તે મહાનમાંથી મૂલ્યવાન વસ્તુઓને સૌથી પ્રથમ કાઢે છે તેમ આ સઘણું જગત જરા ને મૃત્યુથી સળગી રહેલું છે તેમાંથી હે સાધક ! તું આત્માનું સત્ય બચાવી લે અર્થાત્ તું આત્મ કલ્યાણ કરી લે વળી માનવ જન્મ મળવો પણ દુર્લભ છે તો મનુષ્ય જન્મ મેળવી, ધર્મનું આરાધન કરવાની ખાસ જરૂર છે

ગાથા—લભન્તિ વિમલા ભોયા, લભન્તિ સુર સમ્પયા ।
લભન્તિ પુત્તમિત્તંચ, એ ગા ધમ્મો ન લભધ ॥

ભાવાર્થ--આ જગતમાં મનોરમ્ય ભોગ મળે, દેવની સંપત્તિ મળે, પુત્ર અને મિત્ર મળી જાય પરંતુ એક ધર્મ મળી શકતો નથી માટે હે ભવ્ય આત્માઓ ! આવો અવસર એજે ન જાય તે ધ્યાન રાખો નહીં તો જેમ એક પ્રવાસી ભાથુ લીધા વિના અટકીમાં ચાલવા માટે તો તે ભૂખની પીડાથી દુખી થઈ જાય છે તેમ સદ્ધર્મનું આચરણ કર્યા વગર પરલોકમાં જાય તે વ્યાધિ-રોગથી પીડીત થતો દુઃખ પામે છે.

આવા ગંભીર જ્ઞાનગર્ભિત અને વૈરાગ્યવાસિત ઉપદેશની અસર શ્રોતાજનો પર પણ સારી પડી. વળી પૂજ્યશ્રીએ ત્યાગ-તપશ્ચર્યાનું વધુ અવલંબન પોતે લીધું અને એકલી સંવર ક્રિયા કરવા અને સાથે સાથે નિર્જરા માર્ગ અપનાવવા અને તેજ માર્ગે કલ્યાણ ધરે એમ સારી રીતે સમજાવતા. શ્રાવક વર્ગે પણ આ ચાતુર્માસમાં સારી સેવા-ભક્તિ કરી. ચાતુર્માસ પૂર્ણ થયે પૂજ્યશ્રીએ સૌરાષ્ટ્ર તરફ જવા વિહાર કર્યો.

તે અરસામાં શ્રી કુલચન્દ્રજી મહારાજ નવા શ્રી હર્ષદ મુનિ વટામણમાં હતાં ત્યાં શ્રી કુલચન્દ્રજી મહારાજનું પડી જવાથી હાડકું ભાંગેલું તેમની અને શ્રી હર્ષદ મુનિની નરમ તખ્તીયતના સમાચાર મળતા ખંભાત શ્રી સધના માણસો તેમને ખંભાત તેડી લાવવા માટે ગએલા પણ તખ્તીયત વધુ નરમ લાગતા ત્યાંથી તાત્કાલિક ડોળી કરી ગોલાણા, રોણી, ફહેડા ધર્મ ખંભાત લાવેલા અને શ્રી હર્ષદ મુનિ માટે ફવાના ઘણા ઉપચાર કર્યા પણ તેમની તખ્તીયત સુધારા પર ન આવતા આખરે સંવત ૨૦૦૬ ના પોષ વદી ૫ ને સોમવારે સવારના આઠ વાગે આ ફાની દુનિયા છોડીને તેઓશ્રી સ્વર્ગવાસી થયા.

શ્રી હર્ષદ મુનિના સ્વર્ગવાસથી ખંભાત સધમાં ઘણો જ હાહાકાર વર્તી ગયો અને આ સમાચાર ખંભાત સંપ્રદાયના

તમામ ક્ષેત્રોમાં તારથી જણાવેલા અને તેજ પ્રમાણે એક તાર રાણપુર સધ ઉપર ફરેલો અને તે સમાચાર પૂજ્યશ્રી ગુલાબચંદ્રજી મહારાજને પહોંચાડે તેવી રીતે જણાવેલો; કારણ કે પૂજ્યશ્રી ચારિત્રમાં એટલા બધા દૃઢ હતા કે તેમના વિહારની પણ કોઈને ખબર પડતી નહિ અને ક્યાં વિચરે છે તેના સમાચાર પણ કોઈને જણાવતા નહિ એટલે ખભાત શ્રી સધ તેમને માંદગીના સમાચાર પણ જણાવી શકેલ નહિ અને છેવટના જ સમાચાર સ્વાભાવિક રીતે રાણપુર મોકલેલા અને તે વખતે પૂજ્યશ્રી રાણપુરમાં જ હતાં જેથી તેમને તાત્કાલિક સમાચાર મળેલા.

તે વખતે તેમની સાથેના લીબડી સપ્રધાયના શતા. ૫. રત્ન મુનિશ્રી પુનમચંદ્રજી મહારાજ તથા શ્રી નવીનચંદ્રજી મ. હતા શ્રી હર્ષદ મુનિના દેહોત્સર્ગના સમાચાર મળતાં જે પોતાના સપ્રધાયનો લઘુશિષ્ય એક જ દીવારૂપ હતા—તે જતા તેમને ઘણો જ આઘાત લાગેલો.

તે વખતે રાણપુર સધવાળાએ તથા શ્રી પુનમચંદ્રજી મહારાજે પૂજ્યશ્રીને ઘણું જ આશ્વાસન આપી સાત્વન આપેલું પણ તેમના હૃદયમાંથી તે આઘાત ખસેલો નહિ પૂજ્યશ્રીને આશ્વાસન આપવા માટે ખભાત સધના તથા વટામણ સધના કેટલાક માણસો રાણપુર ગએલા અને તે વખતે તે માણસોને જોઈને પૂજ્યશ્રીને ઘણું લાગી આવેલું અને તે દક્ષ એટલું જ જોઈયા કે “એને શું થઈ ગએલું ?” એટલું જોલતા હૃદય ભરાઈ આવતાં પુષ્કળ રડી પડેલા. આવા પ્રખર વિદ્વાન અને ચારિત્રશીલ આત્માને આ આઘાત એટલો લાગેલો કે જોનાર માણસનું હૃદય કંપાવી નાખે. આવો આઘાત તેમના આખા જીવનમાં રૂઢી નહિ લાગેલો તેવો જોનારાને લાગેલો અને તેમને તે શ્રી હર્ષદ મુનિની વિરહ-વેદના એટલી લાગી આવેલી કે તેનું વર્ણન કેવી રીતે આલેખવું તે પણ સમજાતું નથી. દક્ષ તેમને અતરાતમા જાણે

પૂજ્યશ્રીને આશ્વાસન આપવા માટે ખંભાતથી ગચ્છેલા ભાઈઓ પહેલાં બોટાદથી પૂજ્ય શ્રી માણેકચન્દ્રજી મહારાજને ત્રણ-ચાર સાંધુઓને મોકલેલા. પૂજ્યશ્રીને એટલો બધો આઘાત લાગેલો કે બીજો દિવસે પણ વ્યાખ્યાન આપવા માટે તેમનું હૃદય કબુલ કરતું ન હતું જેથી બોટાદથી આવેલા સાંધુઓએ વ્યાખ્યાન આપેલું અને તે વખતે તેમણે તથા રાણપુરના સંધપતિએ શોકાંજલી આપતાં પ્રવચન કરેલાં રાણપુર સંધવાળાએ ખંભાત સંધવાળાનું બહુમાન કરેલું અને તે પછી ખંભાતથી જનારા માણસો પૂજ્યશ્રીની પાસે બેઠેલા અને શ્રી હર્ષદ મુનિની વિગતવાર વાતચીત કરેલી અને પૂજ્યશ્રીને આશ્વાસન આપેલું અને ખંભાત તરફ વિદાર કરવા માટે વિનંતી કરેલી અને ફરીથી પ્રતિક્રમાણુ થઇ રહ્યા બાદ ખંભાત ચાતુર્માસ કરવા માટે ઘણી આગ્રહભરી વિનંતિ કરેલી અને તે વખતે પૂજ્યશ્રીએ “ અવસરે જોઇ લેવાશે ” એમ કહેલું. તે પછી પૂજ્યશ્રીને વંદન કરી ત્યાંથી મંગલિક સંભળી રાતની ટ્રેનમાં બોટાદ પૂજ્ય શ્રી માણેકચન્દ્રજી મહારાજને વંદન કરવા ગયેલા.

આ સ્થળે બોટાદ સંપ્રદાયના મુનિવર્ગેએ, પંડિત રતન મુનિ પુનમચન્દ્રજી મહારાજે અને રાણપુર સંધે હર્ષદ મુનિના સ્વર્ગવાસથી દર્શાવેલી હમદદી અને ભાવના ચિરકાળ યાદ રહેશે જ વળી બોટાદ સંપ્રદાયના પૂજ્યશ્રી માણેકચન્દ્રજી મહારાજ તથા તેમના મુશિષ્યો અને બોટાદ તથા રાણપુરના શ્રી સંધના આવકોની પૂજ્યશ્રી પ્રત્યેની ભક્તિ અને સેવા પણ ખરેખર અભિનંદનને પાત્ર છે.

પૂજ્યશ્રી રાણપુરમાં શેષકાળ પુરો કરી બોટાદ થઈ પાળાયાદ પધાર્યા. ખંભાતમાં આ વખતે વર્ષિતપના મહાન માંગલિક પ્રસંગે એક તપસ્વીની બહેનને પૂજ્યશ્રીને ખંભાત પધારવા માટે વિનંતિ કરવાની ભાવના થઈ આવી. પૂજ્યશ્રીની વૃદ્ધાવસ્થા અને તપશ્ચર્યાથી કુશ થયેલું શરીર વગેરે જોતાં તેઓશ્રી પધારે તેવી ધારણા તે બેનની

ન હતી અને તેવી ધારણા રાખી શકાય તેમ પણ ન હતું. છતાં પણ એક તપસ્વીની ભાવનાની પ્રળયતાએ એક ઉચ્ચ તપસ્વી પૂજ્યશ્રીના વિચારો બદલાય છે એ પણ ધર્મભાવનાનો પ્રભાવ.

ખભાતથી ચાર-પાંચ ગૃહસ્થો વિનંતિ કરવા પાળીઆદ ગયા અને વિનંતી કરી સંતોષકારક જવાબ ન મળ્યો. આથી તપસ્વીની બેને તથા શ્રાવકોએ બીજો દિવસે સચોટ શબ્દમાં ફરી વિનંતિ કરી પૂજ્યશ્રી પોતાની મુશ્કેલીનો વિચાર કરતા હતા છતાં સાથેજ આ બેનવું પણ મન સંતોષાય તેવો ઉકેલ શોધતા હતા ખભાતના ભાઈઓ મુનિશ્રીને આદાર-પાણીનો સમય ધર્મ ગયો છતાં પણ સ્વર ક્રિયામાંથી ઉઠ્યા નહિ વિશેષમાં પૂજ્યશ્રીની સેવામાં નિવેદન કર્યું કે "શ્રી ખીમચન્દ્રજી મહારાજની તળીયત બરાબર નથી. આપની મુશ્કેલી અમો સમજીએ છીએ અને આપ ફરી વિચાર કરી અમારી વિનંતિ સ્વીકારો" તપસ્વી બેને આજ વખતે અભિગ્રહ ધાર્યો હોય તેમ ગદગદ કંઠે વિનંતિ કરી કે "આપની અનુકૂળતાએ આપ ખંભાત પધારવા કૃપા કરોઃ આપ નહિ પધારો ત્યાં સુધી હું પારણું ફરીશ નહિ."

આ વિનંતિની સચોટ અસર થઈ અને પૂં એ જવાબ આપ્યો કે "અવસરે જોઈ લેવાશે" આવો આશાજનક જવાબ મળવાથી ખભાતના ભાઈઓ સતુલ થયા અને બોટાદ પૂજ્યશ્રી માણેકચંદ્રજી મહારાજના દર્શનાર્થે ગયા. આ વખતે ફાગણ માસની ગરમી શરૂ થઈ ગઈ હતી

પૂજ્યશ્રી વીંછીઆ, ચુડા, હડાળા, ધંધુકા, વટામણ ધર્મ જોઈ સુદ ૧૨ ના દિવસે ખભાત પધાર્યા. તપસ્વીની બહેનની ભાવના ફળી અને સુદ ૧૩ ના દિવસે તે બહેને શાંતિપૂર્વક પારણું કર્યું.

આ ચાતુર્માસ પૂજ્યશ્રીએ ખભાતમાં કર્યું. આ વખતે બરવાળા સપ્રદાયના મુનિશ્રી હરિદાનજી પણ ખંભાતમાં ચાતુર્માસ બિરા-

જતા હતા પૂજ્યશ્રીએ આ ચાતુર્માસમાં શ્રી ભગવતી સૂત્રનું વાંચન કરેલું; અને તામલી તાપસનો અધિકાર એવી સંયોગ શૈલીથી ફરમાવેલો કે તેની અસર શ્રોતાજનો પર ખુબ મુંદર પડી મેઢની પણ સારા પ્રમાણમાં લાગતી હતી અને ધર્મકરણી પણ ઘણા સારા પ્રમાણમાં થએલી તે ચાતુર્માસમાં કેટલાક નવજીવાનોએ મહારાજશ્રીને વાત કરી કે, “અમારે શાસ્ત્ર અધ્યયનો ભણવાનો વિચાર છે માટે અભ્યાસ આપો.” જેથી પૂજ્યશ્રીએ સંજ્ઞાના પ્રતિક્રમણ થઇ રહ્યા બાદ પોતાના મુખાર્વિન્દથી શ્રી દશવૈકાલિકના અધ્યયનોનો અભ્યાસ કરાવવા માંડ્યો અને તેજ વખતે ખલાતમાં પુરૂષ વર્ગમાં જો અધ્યયનો શીખવવામાં આવ્યા હોય તો પ્રથમ હતા અને તે અભ્યાસ હજી સુધી ચાલી રહેલો છે અને તે અભ્યાસમાં આઠથી દશ જણે ઘણી સારી પ્રગતિ સાધી છે તે ચાતુર્માસમાં ઘણી જ શાંતિ હતી, પર્યુષણ પર્વ પણ રૂડી રીતે પસાર થયેલા ચાતુર્માસમાં પૂજ્યશ્રીએ પણ તામલી તાપસની પેરે અધાર તપશ્ચર્યા કરેલી

તે અરસામાં તેમની પાસે ૧૫ વર્ષથી રહેતા સેવાભાવી મુનિ શ્રી ખીમચન્દ્રજી મહારાજની તખીયત આસો વદી ૧ ના દિવસથી બગડી અને તેમને તાવની તથા ઉધરસની બિમારી શરૂ થઇ ગઇ ઉપચાર કરવા છતાં તે બિમારી મટી નહિ અને અશક્તિ આવી જતા ગભીર સ્વરૂપ પકડ્યું અને છેવટે આસો વદી ૧૧ ના દિવસે રાતના એકાએક તખીયત વધુ બગડી અને તેની ખચર પૂજ્યશ્રીને પડતા મુનિ ખીમચન્દ્રજી મહારાજને વ્રત-નિયમની આલોચણા કરાવી અને તેમને સમજાવત કરી સધારો કરાવ્યો તેમજ તે પછી દશવૈકાલિકનું ચોથું અધ્યયન સંભળાવી ફરીથી વ્રતોની શુદ્ધિ કરાવી પૂજ્યશ્રીએ આખી રાત જાગૃત અવસ્થામાં કાઠી સવારના પ્રતિક્રમણના સમયે પ્રતિક્રમણ સંભળાવેલું સવારમાં ખીમચન્દ્રજી મહારાજની માંઢગીના ગભીર સમાચાર સંઘમાં ફેલાતા અતિમ દર્શન કરવા માટે ટોળે-ટોળા ઉભરાયા અને તે વખતે બસવાળા સપ્રદાયના શ્રી હરિદાનજી

મહારાજને નવકાર મન્ત્ર, મંગલિક, લોગશ્સની સ્તુતિ વિ ધાર્મિક વાચન સંલગ્નવામાં આવતું હતું તે અરસામાં એકદમ શ્વાસની વૃદ્ધિ થતાં આસો વઢી ૧૨ ના દિવસે સવારના નવ વાગે શ્રી ખીમચન્દ્ર મહારાજ આ ક્ષણભંગુર દેહનો ત્યાગ કરી કાળધર્મ પામી સ્વર્ગ સીધાવ્યા.

મુનિ ખીમચન્દ્ર મહારાજ તેમની સાથે સવત ૧૮૯૫ ની સાલથી રહેલા અને પૂજ્યશ્રીની ખંતથી એકધારી સેવા વૈયાવચ્ચ કરેલી વળી શાંત પ્રકૃતિના હોવાથી પૂજ્યશ્રીની સાથે ઘણો જ સારો મેળ હતો. આવા સેવાભાવી મુનિનો વિયોગ તેમને ઘણો લાગી આવેલો વળી શ્રી પુલચન્દ્ર મહારાજ વૃદ્ધ હતા તેમને પગે વાનું દર્દ હતું જેથી કાર્ક બની શકે તેમ ન હતું એટલે પૂજ્યશ્રીને શ્રી ખીમચન્દ્ર મહારાજના દેહોત્સર્ગ થયા પછી પારાવાર દુઃખ થયેલું છતાં શુરવીરતાથી અન્નેડ ચારિત્ર પાળી રહ્યા હતા.

મુનિશ્રી ખીમચન્દ્ર મહારાજે પોતાના જીવન દરમીયાન સેવા વ્રત બહુ સુદર રીતે પાળ્યું અને પાછળની અવસ્થામાં તપશ્ચર્યા યુક્ત જીવન વીતાવી પોતાનું કલ્યાણ કર્યું.

પૂ શ્રીની સાથે રહેલા વયોવૃદ્ધ શ્રી પુલચન્દ્ર મહારાજ વિહાર કરી શકે તેમ ન હતા તેથી તેઓશ્રી હવે એકલા પડ્યા ખંભાતના શ્રી સદે ચિંધરવાસ રહેવા વિનંતિ કરી પરન્તુ તેઓશ્રીએ ‘અવસરે જોઈ લેવાશે’ તેવો દુકો જવાબ આપ્યો અને પોતાના ત્યાગ-તપશ્ચર્યા યુક્ત જીવનમાં સમભાવપણે વિચરવા લાગ્યા.

પ્રકરણ ૮ મું

જગત આખું અશાંતિથી ભરેલું છે એવી વાત જ્યારે કોઈ કહે છે ત્યારે ઘણીવાર તે વાત માનવા આપણે તૈયાર હોતા નથી. એક ઉપાધી દુર થાય ત્યાં ખીજી ઉભી હોય જ, આમ જીવનચક્ર ફર્યાજ કરે છે

વાંચક ! આપણા ચરિત્રનાયક હવે એકલા પડ્યા તેમની સાથેના મુનિઓ થોડા વર્ષમા સ્વર્ગવાસી થયા પોતે ક્રિયાપાત્ર હતા અને જરા પણ ક્યાશ ક્રિયામાં આવવા દેતાં નહીં તેઓ પ્રસંગ આવે સધારો કરી લે તેવી ડઠ ભાવનાવાળા હતા સઘના શ્રાવકોને પણ આવી રીતની તેમના સાથી વગરના જીવન વિષે સ્વાભાવિક ચિંતા રહેતી

સહભાગ્યે વસોના રહેનાર ભાવસાગર સોમચંદભાઈ તેમની પાસે ઘણા વખતથી રહેતા હતા તેમની ઈચ્છા પૂજ્યશ્રી પામે દીક્ષા લેવાની થઈ પૂરી તપાસ કરી સવત ૨૦૧૦ના વૈશાખ સુદ ૩ ના દિવસે ખંભાત નાર તથા ખીજા ગામના શ્રાવકોની હાજરીમા તેમને ખેગમપરામા દીક્ષા આપવામા આવી અને તેમનું નામ શ્રી હિતમચન્દ્ર મહારાજ રાખવામાં આવ્યું

સવત ૨૦૧૦ નું ચાતુર્માસ અમદાવાદ શ્રી સંઘની વિનતીથી અમદાવાદ થયું. આ ચાતુર્માસમાં શ્રી ભગવતી સૂત્રનું વાચન ચાલુ હતું અને સાથે તપશ્ચર્યા પણ ચાલુ હતી તેમની તપશ્ચર્યાથી અને વ્યાખ્યાનથી પ્રભાવિત થઈને તે સઘમા તપશ્ચર્યા પણ સારી થઈ દિવાળી પર્વનો અકૃમ પૂજ્યશ્રીને હતો વ્યાખ્યાન પણ ચાલુ જ રાખતા સવત ૨૦૧૧ ના કારતક મુદ ૧ ના રોજ પારણ કયુ અને નવા વર્ષના શુભ દિન આવનાર સઘના ભાઈબહેનો પૂજ્યશ્રીના દર્શન કરી તથા માંગલિક સાંભળી કૃતાર્થ થયા

ખીજે દિવસે સવારે તેમને ઉપવાસ હતો વ્યાખ્યાનના સમયે ઉપરના માળે નહીં જઈ શકવાથી, હિતબુદ્ધિથી પ્રેરાઈને વ્યાખ્યાન ભોયતળાએ જ આપવાની શરૂઆત કરી સ્તુતિ બોલતાંજ તે બેભાન થઈ ગયા અને ઢળી પડ્યા ડોક્ટરને જોલાવવામાં આવ્યા અને ચિકિત્સા કરાવી ઉપવાસ હોવાથી દવા લીધી નહીં અને તખીયત ગંભીર બનતી ગઈ તેથી અમદાવાદના શ્રી સદ્દે ખભાત તારથી ખખર આવ્યા આ સમાચાર ખભાત મળતા જ ખભાતથી ઘણા ભાઈ-બહેનો તરતજ અમદાવાદ ગયા રાતના ત્યાં પહોંચી દર્શન કર્યા પૂજ્યશ્રીને તે વખતે જોઈએ તેવું ભાન ન હતું અમદાવાદના શ્રી સદ્દે તથા સરસપુરના રહીશ ભાવસાર જીવરાજભાઈએ પૂજ્ય-શ્રીની જે સારવાર કરી છે તે ભૂલી શકાય તેમ નથી

ખભાત થતાં જ પ્રતિક્રમણનો સમય થયો જાણી પોતે સાવધ થઈ પોતાની જાતે પ્રતિક્રમણ કર્યું આવી ગંભીર માંદગીમાં પણ પોતાનું નિત્ય કર્મ-પોતાની ફરજનું ભાન તેમને સંપૂર્ણ હતું તે બાબત તેમની ત્રિશિષ્ટતા છે.

શ્રી મહાવીર સ્વામીનું પ્રવચન-“સમય માત્રનો પણ પ્રમાદ ન કરીશ” તે વચાર્થરૂપે પૂજ્યશ્રીએ જીવનમાં ઉતાર્યું હતું સવારે જાગ્રત થયા ત્યારે તેમને માણસોની હાજરી અને તેમના મુખ ઉપરની સ્થિતિથી તેઓ પોતાના દર્દની ગંભીરતા સમજી ગયા ડોક્ટરી ઈલાજ માટે શ્રી સદ્દે વિનતી કરી પોતાના સયમને બાધ ન આવે તેવી આયુર્વેદિક દવા લેવાની સમતિ આપી દવાનો પ્રયોગ શરૂ થયો ગોચરીનો વખત થતા જ પોતે આહાર-પાણીની નિર્દોષતા જાળવવા માટે આ ત્યાગી શ્રેષ્ઠ આત્મા જાતે ગોચરી પધાર્યા અને ગવેપણા કરી અદ્ય આહાર-પાણી મેળવી તે દિવસ પસાર કર્યો શ્રી સદ્દે હાલ તપશ્ચર્યા બંધ રાખવા વિનતી કરી પણ આ ત્યાગી પુરૂષ જરા

પણ શરીરની પરવા કરે તેમ ન હતા અને પોતાનો ક્રમ બરાબર ચાલુ રાખ્યો. સાંજના કાર્જ પણ વાપર્યા વગર જીવતા પચ્ચખાણુ કર્યા અને પ્રતિક્રમણુ કર્યું

આમ પૂજ્યશ્રીને માંદગીમાં આરામ થતો ઉપરથી જણાતો હતો પરન્તુ શરીર અશક્ત બનતું જતુ હતુ. તેમની ઈચ્છા પ્રથમ જણાવ્યુ છે તેમ— “બળતા ઘરમાંથી જેટલું નીકળે તેટલું કાઢી લેવું” —એવી હતી એટલે તેમણે તો પોતાનો ચાલુ ક્રમ તપસ્થાયુક્ત જીવનનો ચાલુ જ રાખ્યો. આમ ચાતુર્માસ પૂર્ણ થયુ ચાતુર્માસ પૂર્ણ થયે વિહાર કરવાની અને નજીકના પરામાં-સરસપુર જવાનો વિચાર હતો પરન્તુ હડીને ચાલવાની શક્તિ નહી હોવાથી થોડા દિવસ રોકાવાની જરૂર પડી

આ માંદગીમાં તેઓશ્રીની સારવાર થઈ શકે તે માટે સરસ-પુરના ભાવસાર જીવરાજભાઈ દશમું વ્રત કરી પૂજ્યશ્રી પાસે રહ્યા અને પોતાનાથી બની શકતી વૈયાવચ કરી શરીર નરમ પડવા છતાં અંદરનો બળવાન આત્મા તેની આત્મશક્તિના બળે પોતાની વેદનાની કોઢને પણ બબર પડવા ન દેતાં શાંતિ-પુર્વક આત્મરમણમાં રહેતા અને પોતાના માટે કોઢને કાંઈ પણ તકલીફ ન પડે તેમ ચિંતવતા અને તેમ વર્તન કરતા.

કારતક વદ ૮ ના રોજ ખભાનના વતની શ્રી. માણેકલાલ ભગવાનદાસ ઝવેરી પૂજ્યશ્રી તરફ સદ્ભાવનાને લઈ માંદગીના સમાચાર સાંભળી મુખ્યથી બબર કાઢવા દર્શનાર્થે આવેલા તેમની તખીયત ધીમે ધીમે સ્વસ્થ થતી જાય છે તેમ બહારથી જણાતુ હતું અમદાવાદના મુખ્યસિદ્ધ ખેરરા વૈદે પણ તે વખતે આવી તખીયત તપાસેલી અને અશક્તિ ધીમે ધીમે ઓછી થશે તેમ જણાવેલુ આ ભાઈ સાથે મહારાજશ્રીએ લગભગ પોણા કલાક મુઘી વાતચીત કરેલી અને “હવે શ્રી માણેકલાલભાઈની ઇચ્છા આજે મુખ્ય ખાસ

કામ હોવાથી જવાની છે” એમ સઘની વાડીલાલ કાકુભાઈએ મહારાજશ્રીને જણાવતા મહારાજશ્રીએ હાથ ઉંચો કરી રોકાઈ જવા રૂપ ઇશારો કર્યો અને તેથી જ તેઓ રોકાઈ ગયા અને સદ્ભાગ્યે તેમને તેઓશ્રીના અંતિમ સમયનો લાભ મળ્યો.

કારતક વદ ૯ ના દિવસે તેમની તબીબત એકાએક બગડી ખભાતથી પણ કેટલાક ભાઈ-બહેનો ખબર મળતા ગયા. અમદાવાદના શ્રી સઘના ભાઈઓએ તથા ખભાતથી જનાર ભાઈઓએ મહારાજશ્રીની રાત-દિવસ પાસે રહી સારવાર કરેલી કાવતક વદ ૧૦ ના રોજ દશમુ વ્રત કરવાની પ્રતિજ્ઞા મહારાજશ્રીની પ્રેરણાથી જ ખભાતના કેટલાક ભાઈઓએ લીધેલી અને તે ભાઈઓએ ત્યાં સવારમા દશમા વ્રતની પ્રતિજ્ઞાનો અમલ કર્યો.

સવારે નવકારશીનો સમય પુરો થવાથી મહારાજશ્રીએ પાણી વાપર્યું અને દશ વાગ્યાના સુમારે કુદરતી હાજતે જવાની જરૂરીયાત થતા સારવારમા રહેલા શ્રાવકોના સહકારથી બહાર જઈ આવી હાજત કરી પાછા આવવા તૈયાર થયાં પણ ચાલી શકાયું નહિ એટલે મહારાજશ્રીને શ્રાવકોએ ઉંચકી લાવી પાટ પર સુવાડ્યા. પાણી તથા પ્રવાહી ખોરાક તરીકે દૂધ વગેરે આપવામાં આવતું પણ અશક્તિ વધતી જતી હતી.

અગીયાર વાગે તેમજ એક વાગે મહારાજશ્રીએ કેટલા વાગ્યા છે તેમ પુછેલું બાકી તો તે સમાધિપુર્વક આત્મ ચિંતનમાં સુષ્પ રહેલા હતા એક વાગ્યો છે તેમ સાલળા પોતાને અંતરમા પ્રેરણા થઈ હોય તેમ પોતાના આત્માને સ્થિરતામા લાવી દવા-પાણી વગેરે લેવાનું બધું કરી દીધું અને પડખાભેર સુષ્પ રહ્યા. સારવારમા રહેલા શ્રાવકોએ સમય અનુક્રમ જાણી સઘારો કરાવ્યો અને પચ્ચખાણુ કરાવ્યા બાદ શ્રી દર્શવૈકલિક સૂત્રનું વાચન શરૂ કર્યું ત્રણ અધ્યયન વંચાઈ રહ્યા બાદ ચોથા અધ્યયનની શરૂઆત

થતાં મહારાજશ્રીએ પડખુ ફેગ્યુ અને જે તરફથી વાંચનારનો અવાજ આવતો હતો તે તરફ કાન રાખી સમાધિપુર્વક તે સાંભળવા લાગ્યા.

પૂજ્યશ્રીના મરણની વેદના પારાવાર હતી તે વેદના ઘણી લયકર હોવા છતાં તેમની સહનશક્તિ કોઈ અજબ પ્રકારની હતી આટલી વેદના હોવા છતાં મેં પર તેની કાંઈ અસર દેખાતી ન હતી વળી મુખેથી અરેરાટી વિગેરે કાંઈ પણ શબ્દ નીકળતો નહીં પણ શાંત ચિત્તે પોતાના આત્માની રમણતામાં સ્થીર થઈ વેદના સહન કરી રહેલાં તે વખતે અચાનક ત્રણ હેડડી આવતાની સાથે પૂજ્યશ્રીનો આત્મા શાંતચિત્તે મરણની વેદના ભોગવી આ નંદર દેહને મૃત સ્વરૂપમાં મુકી આ જ્ઞાની દુનિયા છોડીને ચાલ્યો ગયો. તે વખતે બપોરના અઢી વાગ્યા હતા. તેઓશ્રી કાળ ધર્મ પામ્યા તે વખતે ઘણા સ્ત્રી-પુરુષો હાજર હતા. તેમણે ત્યાં જ ચાર લોગસ્સનો કાઉસંગ કરેલો અને પૂજ્ય-શ્રીના દેહને વસ્ત્રથી તુરત આચ્છાદિત કરી દીધો.

પૂજ્યશ્રીના દેહોત્સર્ગના સમાચાર અમદાવાદ શહેરમાં વાયુ વેગે ફેલાઈ જતાં તેઓશ્રીના મૃત-દેહને નીરખવા માટે લોકોના ટોળે ટોળા આવવા લાગ્યા.

પૂજ્યશ્રીના દેહોત્સર્ગ થયાના અને તેમની શ્રમશાન યાત્રાના સમાચાર તારથી ખભાત, મુરત, મુમઇ ખેડા, સાણુદ વટામણ, ધંધુકા, લખતર, નાર, વસો વિગેરે સ્થળે મોકલી આપેલાં અને તે ઉપરાંત ત્યાના સ્થાનીક સમાચારમાં પણ મોકલી આપેલા.

પૂજ્યશ્રીની શ્રમશાન યાત્રાને નીકળવાનો સમય અનુકુળ હોવાથી સઘળે સ્થળેથી માણસો ઘણીજ સારી સંખ્યામાં વખતસર આવી પહોંચેલા.

ખહારગામથી માણસો આવ્યા પછી ઉછામણીની શરૂઆત કરેલી ઉછામણીમાં ખભાત, નાર, સાણુદ, ધંધુકા, વસો વિગેરે

ગામોના લોકોએ ખુબ જ ઉત્સાહપૂર્વક માગણી કરેલી અને તેથી ઉછામણીમાં ધાર્યા કરતા ઘણી જ સારી આવક થયેલી આ બંધુય પૂજ્યશ્રીનો ત્યાગ, તપશ્ચર્યા અને માનવી પ્રત્યેનો અધ્યાગ પ્રેમ દેખાડી આપે છે તે વખતે શુભ ખાતાની ટીપ પણ સાગ પ્રમાણમાં થયેલી. પૂજ્યશ્રીનો દેહ જ્યા આગળ રાખવામાં આવેલો ત્યાં આગળ દરીયા-પુરી સપ્રદાયના સાધ્વીઓ પણ સરી સંખ્યામાં હાજર રહેલાં અને તે પાલખીની વિદાયગીરી થતા સુધી રોકાએલા

પૂજ્યશ્રીની પાલખી જ્યારે ઉપાશ્રય બહાર લાવવામાં આવેલી ત્યારે સોના-રૂપાના કૂલોથી વધાવેલી અને તે વખતે ખાધે લેતી વખતે મોટા અવાજે 'જય જય નંદા-જય જય ભદ્રા' બોલી ઉપાડેલી તે વખતે સઘમાં દરેક જણ પોતાના આંતરીક ઉમળકા સાથે સોના-ચાદીના કૂલો પૈસા, બદામ, અનાજ વિ ઉછાળતાં મુખેથી રસ્તામાં 'જય જય નંદા-જય જય ભદ્રા' બોલતા અને આત્મિક શોક દર્શાવતા, દોલતખાનાના ઉપાશ્રય આગળથી નીકળી રાયપુર, માણેકચોક, પાનકાર નાકા, ઘીકાટા રોડ દીલ્હી ચકલા, શાહપુર ફરવાળ બહાર થઈ સાબરમતી નદીના પવિત્ર મેદાનમાં આવ્યા અને એક મોટા જુલદ અવાજે 'જય જય નંદા-જય જય ભદ્રા' બોલી પાલખી ખાધેથી નીચે ઉતારેલી પાલખીને તથા પૂજ્યશ્રીના દેહને નીરખ્યા અને વંદન કરવા દરેક રસ્તે પુષ્કળ માનવ મેદની ઉમેલી જોવામાં આવતી હતી.

પૂજ્યશ્રીના ત્યાગ શુવનમાં વપગતી ચીજોની ઉછામણી મેદાનમાં કરવામાં આવેલી તે ઉછામણી ત્યાગની હતી જેથી તે ઉછામણી થતાં મુદ્દપતીને સાણના એક ભાઈ જીન્ગીપર્થ ત બ્રહ્મચર્ય પાળવા માટે નક્કી કરી લઈ ગએલા તેમજ પુરું તથા પાના પણ બ્રહ્મચર્યનો થોડોક ટાઇમનો નિયમ લેવાનો નક્કી કરી એક ભાઈને આપેલા આ રીતે પૂજ્યશ્રીની વપગતી ચીજો લેવા મા પણ ઘણા ભાઈઓએ વ્રત નિયમ લીધેલા તે પછી અગ્નિ સંસ્કારની ઉછામણીનો સમય આવ્યો

અને તે ઉછામણી રૂપીયાના આંકડાથી શરૂ થયેલી અને છેલ્લી માંગણી ખંભાતવાળાના આવેલી તે માંગણી કરનાર પા. માણેકલાલ ભગવાનદાસ જેઓ મુળધથી પૂજ્યશ્રીના દર્શન માટે આવેલાં અને કારતક વદિ ૯ ના દીવસે મુળધ જવાના હતા પણ પૂજ્યશ્રીના કહેવાથી એક દિવસ રોકાએલાં તેમને પોતાના મનને એવું લાગી આવેલું કે “ પૂજ્યશ્રીએ મને રોકાઈ જવા કહ્યું તો તે અગ્નિ સંસ્કાર મારે કોઈ પણ દિસાએ કરવો જોઈએ તેવું ધારી પૂજ્યશ્રીના અગ્નિ સંસ્કારની માંગણી કરેલી ” અને તે રૂ. ૧૨૦૧ માટે પોતે કબુલ કરી લીધેલી. આગળ વધનાર કોઈ નીકળ્યું નહીં સદર માણેકલાલે જ્યારે પૂજ્યશ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજ ખંભાત દેહોત્સર્ગ થએલા ત્યારે પણ રૂ. ૩૫૦૧ માટે માંગણી કરી અગ્નિ સંસ્કાર કરેલો.

ઉપર પ્રમાણે ઉછામણી થઈ રહ્યા બાદ પૂજ્યશ્રીના દેહને શ્રી માણેકલાલ ભગવાનદાસ ઝવેરીએ ત્રણ પ્રદક્ષિણા કરી અગ્નિ-સંસ્કાર કરેલો. તે વિધિ પૂર્ણ થઈ રહ્યા બાદ તે મેદાનમાંથી ઘણા સ્ત્રી-પુરુષો રડતા હોયે અને વીલે મોઢે એક ખંભાત સપ્રદાયના અમૂલ્ય રત્નને ગૂમાવી પાછા ફરેલાં તે વખતનું કંઈક દૃશ્ય જોતાં ભલભલાની આંખમાં પાણી ભરાઈ જાય અને આઘાત લાગ્યા વગર રહે નહીં તેવું હતું.

પૂજ્યશ્રીના દેહની અતીમ ક્રિયા થઈ રહ્યા બાદ ત્યાંથી ઘણી મોટી સંખ્યામાં માણસો જેઓ બહારગામથી આવેલાં હતા તે પોતાને મળતી ગાડીમાં વિદાય થઈ ગએલાં; જેથી રાતના ટાઇમે ઉપાશ્રયમાં ફક્ત ખંભાતના જ ભાઈઓ રહેલાં બીજા દરેક સ્વસ્થાને પહોંચી ગયેલા ખંભાતવાળા ભાઈઓને તે રાત્રી ઉપાશ્રયમાં કાઢતા ઘણી જ લાખી લાગેલી અને ઉપાશ્રય સૂતો-સૂતો લાગતો હતો; જેને લઈ આસપાસ નિઃશબ્દતાની ઘણી જ ભય કરતા ભાસતી હતી અને વાતાવરણમાં નિર્જીવ શાંતિ જણાતી જેમ તેમ કરીને રાત્રિ પસાર કરી. સવારની વહેલી ગાડીમાં ખંભાતના ભાઈઓ ત્યાંથી રવાના થયા.

પ્રકરણ ૯ મું.

પૂજ્યશ્રીના જીવન વિષેની વિગતો આગલા પ્રકરણોમાં આવી ગઈ છે આ પ્રકરણમાં તે જીવનની આછી રૂપરેખા ટુંકમાં આપવાનો પ્રયત્ન છે.

પૂજ્યશ્રીએ પોતાની ભરજીવાનીમા આ સસારમાં માનસીક ઉપાધીથી કટાણા દુઃખગર્ભિત બની જતાં સત્સંગ મળતાં વૈરાગ્ય તન્મય મન વાળી દીક્ષા લીધેલી તેમને બાળ અવસ્થામાં ગુરૂને વિશેષ પડેલો જેથી ગુરૂ વગરના થઈ ગયેલા. પોતે દીક્ષા પર્યાયમાં દરેક સાધુઓની સાથે હળીમળી રહેલા અને જ્ઞાન સપાદન કરેલુ તેઓશ્રી જ્ઞાન મેળવતા અને તેની સાથે તપ પણ કરતા હતાં અને મોટી તિથિઓએ ઉપવાસ વિગેરે બાલ્ય અને અબ્યતર તપમાં અહોનિશ રહેતાં હતા પૂજ્યશ્રીએ ધણે દુર વિહાર કરી સારો અનુભવ મેળવેલો હતો તેમને પોતાના સપ્રદાયના ક્ષેત્ર ઉપર બહુ મોહ ન હતો જેથી તેઓશ્રીએ પોતાની અનુકૂળતાએ સુખે સમાધિએ વિચરી પરક્ષેત્રમાં ધણુ આતુર્ભાસ પણ કરેલા તેમણે ખલાત સપ્રદાયના કોઇપણ સાધુ કરતા વધારે આતુર્ભાસ પરક્ષેત્રમાં કરેલા છે તેઓએ સૌરાષ્ટ્રમાં ચાર પાંચ આતુર્ભાસ તથા પાલણપુર, પાટણ, ઘેડનદી, મુબઇ વિં રથજે પણ આતુર્ભાસ કરેલા તેમને દીક્ષા પર્યાયમાં ધણુ લાભો અનુભવ મેળવેલો હતો તેઓશ્રી હમેશ કાર્યરત રહેતા. પુરસદના સમયે શાસ્ત્રનું વાંચન કરતાં હતા તેમને આજસ બીલકુલ ન હતી વળી તે ઉપરાંત કામ સિવાય, ખેડેલા આસન ઉપરથી કદાપિ ઉઠતા નહિ એકજ આસને ધણુ સમય એસતા અને વાચન કરતા દર્શને આવેલા માણસોની સાથે પણ ધાર્મિક સિવાય બીજી કોઇપણ વાતચીત વિશેષ કરતા નહિ અને આવેલા માણસને જેમ બને તેમ ધર્મક્રિયામાં તે વધુ જોડાય તેવા ઉપદેશ આપતા હતા પૂજ્યશ્રીએ પોતાના ત્રીસ વર્ષ દીક્ષા પર્યાયમાં સાધારણ તપશ્ચર્યા કરેલી, પણ તે પછી સવત ૧૯૮૮ ની સાલનુ

ચાતુર્માસ ક્રીસનગઢ ક્યાં પછી એકાંતર ઉપવાસની તપશ્ચર્યા કરેલી તે તપશ્ચર્યા ચાલુ રાખી, તેમાં છઠ્ઠ, અઠમ, ચાર વિન્ની તપશ્ચર્યા પણ કરતાં. તે તપશ્ચર્યા તેમના જીવનની છેલ્લી ઘડી મુધી ચાલુ રહેલી એટલે તેમને ત્રીસ વરસના ગાળામાં ફક્ત સવત ૨૦૦૫ ની સાલમાં ખભાત ચાતુર્માસમાં ગભીર માંદગી થએલી તે વખતે એ માસ પુરતી તપશ્ચર્યા હળવી કરેલી. તે સિવાયનો બધો સમય ચાલુ તપશ્ચર્યામાં ગાળેલો. આવી મહાન તપશ્ચર્યા ક્યાં છતાં પોતાની જાતે ગોચરી વિં લાવતાં અને ઘણો લાંબો વિહાર કરી લાંબે પથ જતા અને ચાતુર્માસ કરતા હતા.

પૂંશ્રીએ જ્યાં જ્યાં વિહાર કરેલો અને જે મનુષ્યો તેમના સમાગમમાં આવેલા તે દરેકને પૂંશ્રી ઉપર ઘણો લાય રહેતો વળી તેમણે સૌરાષ્ટ્રમાં ઘણો સમય વિચરી, ચાતુર્માસ કરી ઘણી ખ્યાતિ મેળવેલી હતી. પૂંશ્રી પ્રત્યે ઘણા સાધુ-સાધ્વીઓને માન હતું તેમનું જ્ઞાન ઉચ્ચ કોટિનું વખણાતું હતું. તેમણે પોતાના ચારિત્રમાં કાંઈ લગાડેલો નહિ હોવાથી તેમનું ચારિત્ર શુદ્ધ નિર્મળ ગણાતું હતું. વળી તેમની પાસે ગમે તેવો માણસ ગએલો હોય અને ધર્મની બાબત પુછે તેમની સાથે પૂંશ્રી ધીરજથી વાત કરતા હતા જેથી તેમના પ્રત્યે ઘણાને માન હતું. વળી પૂંશ્રી કોઈપણ ક્રિયાનુષ્ઠાનના વિધિમાર્ગમાં છુટછાટના વિરોધી હતા વળી તેમને નિર્ઐશ્ય પ્રવચન પર દૃઢ શ્રદ્ધા હતી અને આગમ સિવાયનું વાચન કદાપિ કરતા નહિ અને વ્યાખ્યાનમાં દૃષ્ટાંત પણ આગમના આપતા તેઓ દર્શનાર્થે આવતા દરેકને સામાયિક, પૌષ્ઠ વ્રત, પ્રતિક્રમણ વિ. ક્રિયાઓ કરવા પ્રત્યે ખુબ જ ભાર મૂકતા અને જેમ અને તેમ સવરકરણીમાં વધારો થાય તેમાં લાભ સમજી ઉપદેશ આપતા હતા તેમનું દૃષ્ટિબિંદુ જેમ અને તેમ સવરકરણીમાં વધારો થાય તે તરફ હતું.

તેઓ ચારિત્રને ખસેલ પહોંચે અને હાનિ થાય તેવું વાચન કદાપિ વાંચતા નહિ અને બીજાને વાંચવા માટે પણ

અવરોધ કરતાં હતાં. તેઓ અલ્પ પરીગ્રહી હતાં પરને રાજ્ય કરવા પોતાના ચારિત્રને ખીલકુલ ડાઘ લગાડતા નહિ અને પોતાના આત્માને ડાઘ લાગે તેવું આચરતા નહિ. તેઓ લોકૈષણથી પર હતા અને લોકાના સામુ નહિ જોનાર હતા. દુનિયા પોતાના નાટે ગમે તેમ ખોલે અને દુનિયાને ગમે કે ન ગમે પણ તેઓ ચારિત્રમાં મધ્ધમ રહી ચીતરાગની આસા પ્રમાણે વર્તવાના એક જ નિશ્ચયવાળા હતાં

ધર્મ ધ્યાનના ચારે લક્ષણો જેવા કે આસાશ્ચિ નિસર્ગશ્ચિ, ઉપદેશશ્ચિ ને સૂત્રશ્ચિ તેમનામાં અહોનિશ જોવામાં આવતી તેઓ ધૈર તપશ્ચર્યા કરતા હતા અને છેલ્લા વીશ વર્ષથી તેમની તપશ્ચર્યા ચાલુ હતી અને પારણાના દિવસે પણ લુખો-સુકો આહાર લેતા હતા અને તેમણે એવી ધૈર તપશ્ચર્યા કરી શરીરને છેક સુકે-ભુકે બનાવી દીધું હતું અને તેઓ વિશેષ ભાગે મહાન તપસ્વીના અધિકાર વ્યાખ્યાનમાં વાચતા-તેનું અનુકરણ કરતા હતા. પૂજ્યશ્રીએ પોતાનું શરીર એવું બનાવી દીધેલું હતું કે શાસ્ત્રમાં ધના અણુગારનું વર્ણન આવે છે તેમની યાદ તાજી કરાવે તેવું હતું

પુજ્યશ્રીને ત્યાગ સિવાયની કોઈ વાત ગમતી નહિ. જેથી જેમ અને તેમ ત્યાગમાં વધારો થાય તેવું અહોનિશ ધન્યતા. તેમના દર્શને બહારગામથી આવેલા માણસોને પણ સંવરકરણીમાં જોડાય તેવી જ રીતનો ઉપદેશ આપતાં અને કહેતા કે “તમે દર્શન કરવા આવ્યા છો કે ગામ જોવા ?” તેમને ત્યાગ પ્રત્યે એટલી બધી લાવના જોગેલી કે પૂજ્યશ્રી જ્યાં જ્યાં ગિયરેલા ત્યાં ત્યાં ભગવાન મહાવીરની દીક્ષા તિથિને યાદ કરી મનુષ્યો ધર્મકરણીમાં જોડાય તેની રીતનો પ્રયત્ન કરતા અને તેવી રીતે તેમણે સાણદમાં તે તિથિની બનરમાં પાખી રખાવેલી અને તે હેતુને લક્ષમાં લઈ ખંભાતમાં પણ સવત ૨૦૦૨ ના ચાતુર્માસમાં

કેટલાક માણસોને જીવન પર્યાંત સવરકરણી કરવા માટે પ્રત્યાખ્યાન આપેલા આવે તેમને ત્યાગ પ્રત્યે ભાવ દ્વેષ.

અને અવસર પણ એવો આવ્યો કે જે તિથિ માટે પુજ્યશ્રીને કાયમ ભાવના રહેતી હતી તેજ તિથિ પોતાની સ્વર્ગવાસ તિથિ જાણે કે માંગી લીધી હોય એમજ બન્યું અને શ્રી મહાવીર સ્વામીની દીક્ષા તિથિ તેજ ખંભાત સંપ્રદાયના પુજ્યાચાર્ય શ્રી ગુલાબચંદ્રજી સ્વામીની સ્વર્ગવાસ તિથિ. એ રીતે કાયમની યાદગીરી રહેશે અને આખાય જૈન સમાજમાં તેમની તિથિ સાથે બંને તિથિ ઉર્જવી ગણાશે તે આપણા અહોભાગ્ય અને ગૌરવની હુકીકત છે.

કાળની ગતિ ગહન છે, કોઈ તેનો પાર પામ્યું નથી. મોટા તીર્થંકરો, ચક્રવર્તિઓ વાસુદેવો વિગેરે મહાન સમ્રાટોને પણ કાળે છોડ્યા નથી જેઓને મૃત્યુનો ડર છે તેઓને પરલોકમાં પણ ડર છે પણ જેઓ હસતાં-રમતાં મૃત્યુને ભેટ છે તેનો પરલોક અવશ્ય સુધરી જાય છે.

મતલબ કે જેને જીવન જીવતા આવડ્યું નથી અને માયા-કપટ આદરેલા છે તેમજ જેઓએ મોદમાં આસક્ત બની, કાયમને માટે તેમાં જ મગ્ન રહી યત્કિંચિત મુક્ત્ય કરેલું નથી તેમનેજ મૃત્યુનો ભય હ મેશા રહેલો છે પણ જેને પોતાના જીવનનો ઘણો ભાગ ત્યાગમાં અને કેવળ પરમાર્થ માર્ગમાં સાધકદશામાં વીતાવ્યો છે અને પવિત્ર જીવન જીવી પોતાનાથી બંને તેટલો પરદિતના કાર્યમાં પોતાના જીવનનો અમૂલ્ય અવશેષ ભાગ સમર્પણ કર્યો છે તેમને મૃત્યુનો ભય રહેતો નથી. એવા પવિત્ર આત્માને આલોક કે પરલોક ગિભય કલ્યાણકારી છે અને તેમનેજ સહુ દુરથી અવશ્ય વદન કરે છે અને તેજ શાશ્વત તેમજ પરમ માગત્યકારી છે ! ! !

ખાંભાત સપ્રધાયના અમૂલ્ય રત્ન સ્વરૂપ, ધર્મધુરધર, મહાન તપસ્વી, બાહોશ અનુભવી વિદ્વાન, શાસ્ત્રના નિપુણ, વદનીય ક્રિયા-શીલ ઉપરાંત સચોટ માર્ગદર્શન અને જવાબ દેનાર પૂજ્યાચાર્ય શ્રી ગુણાભયચંદ્રજી સ્વામી પોતાની સુચારિત્રરૂપી વૃદ્ધિગત અને દિવ્ય જ્યોત પ્રસરાવી એકાવન (૫૧) વર્ષની દિક્ષા પર્યાય પાળી આશરે તેાંતેર (૭૩) વર્ષની ત્રયોવૃદ્ધ ઉંમરે સવત ૨૦૧૧ ના કારતક વદી ૧૦ ને શુક્રવારે આ જ્ઞાની દુનિયા છોડી ગયા.

પ્રકરણ ૧૦ મું

ઉપસંહાર અને કર્તવ્ય-બોધ

દરેક મનુષ્ય પોતે જેવો થવા ધારે છે તેવો સ્વપ્રયત્નથી થઇ શકે છે. પોતાના જીવનનું લક્ષ્યબિંદુ નક્કી કરવાની સર્વ પ્રથમ જરૂરીયાત અમોએ શરૂઆતમાં ભારપૂર્વક જણાવી છે અને આદર્શ અગર ધ્યેય વગરનું જીવન, જીવન નથી પણ એક માત્ર હસરડો જ છે. ગમે તે બાળુ હ્યો. સંસારમાં ઉચ્ચ સ્થાન અગર આત્માનું ઉચ્ચ મુખ—તે બન્ને પૈકી એકને ધ્યેય બનાવી, તેને યોગ્ય સાધનો મેળવી ઉભા કરી, પ્રયત્નશીલ માનવ ઇચ્છિત ધ્યેય પ્રાપ્ત કરી શક્યા છે.

જે આત્માઓ મુક્ત થયા છે તેમણે પોતાના જીવનમાં તથા સર્વત્ર એ અનુભવેલું કે, “આત્મા જે કાંઈ વિચાર, નિર્ણય, ઇચ્છા, ક્રિયા વગેરે કરે છે તેનાં શુભાશુભ ફળ તેને અવશ્ય ભોગવવાં જ પડે છે અને તેઓએ આ સત્ય સમજી લીધા પછી પોતાનાં મન ઇન્દ્રિયાદિની દોડને અસાર વસ્તુ સ્થિતિઓ તરફથી,

સાર વસ્તુ. આત્મ તત્વ તરફ વાળી લીધી હોય છે અને સતત સદુપયોગ વડે અજ્ઞાન વગેરેના બંધનો તોડીને સ્વરાજ્ય-પોતાના આત્માનું રાજ્ય પ્રાપ્ત કરેલું હોય છે મુક્તાત્માએ એક ક્ષણ માત્રને માટે પણ મેળવેલો આત્મમયતાનો-સ્વભાવમાં રમણ કરવાનો-અનુભવ એટલો તો અદ્ભૂત, અવર્ણનીય અને અનુપમ હોય છે કે તેનું વર્ણન થઈ શકે જ નહિ; અને આજ કારણે આવા આત્મા-ભિમુખ આત્માઓ એકાંત મૌન, અપ્રિય અપ્રસિદ્ધિ વગેરે સ્થિતિઓને સેવવાનું વધારે સાઝ ગણે છે આત્માનો આનંદ આત્માથી જ બાહ્યી શકે અને આત્માથી જ સમજી શકે.

પૂજ્યશ્રીના ત્યાગ, વૈરાગ્ય અને તપની ડંડી છાપ તેઓશ્રીના પરિચયમાં આવનાર દરેકના હૃદયમાં પડતી હતી તે પોતે વર્તનમાં ચૂસ્ત અને બાહોશ હતા.

પૂજ્યશ્રીનું શાસ્ત્રાનુસાર વર્તન અને તેઓની તે વર્તનને ચીવટ પૂર્વક અનુસરવાની ધગશ-તેમને પૂછવામાં આવેલા પ્રશ્નોના જવાબો પરથી જોઈ શકાય છે પૂછાયેલા પ્રશ્નોના જવાબ તેઓ શાસ્ત્રસમત રીતે સુંદર શૈલીથી આપતા હતા, જેમાંની વાનગી રૂપે કેટલાક પ્રશ્નો આજ પુસ્તકમાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યા છે તેઓશ્રીના પરિચયમાં આવનાર મુળીવાળા ચીમનલાલ મણીલાલ શાહે તેમના જીવન સંબંધી કેટલીક વિશેષતાઓ જે તેમના અનુભવમાં આવેલ છે તે તથા તેવીજ રીતે તેઓશ્રીના સ્વર્ગવાસ નિમિત્તે વિદ્યુધી મહા-સતીજી શ્રી વસુમતીબાઈએ વ્યાખ્યાનમાં આપેલી અઞ્જલિ આચરિત્રના અત્સાગમાં આપવામાં આવેલ છે, જે વાંચવા દરેકને ખાસ લલામણુ છે તેઓશ્રીના પરિચયમાં આવનાર મારવાડી પ મુનિશ્રી તારાચન્દજી મહારાજ તથા બોટાદ સપ્રદાયના પૂજ્યશ્રી માણેકચન્દજી મહારાજ વગેરે મુનિગણે તેમના ત્યાગ-તપશ્ચર્યા ક્રિયા પાત્ર જીવનથી મુગ્ધ બનતા.

ચારિત્રના પાલનમાં-અરે નાની જેવી બાબતોમાં પણ જરાક જેટલી પણ ન્યુનતા ન આવે તે પોતે જોતા અને પોતાના પરિવારમાં પણ ચારિત્ર પાલનમાં જરા પણ સ્પષ્ટતા ન આવે તે હેતુ ખાસ નજર સામે રાખતા થોડીક હકીકત ટુંકાવીને લખાણ ન કરતા એકાદ-બે પ્રસંગો ટાંકવા ઇષ્ટ જણાય છે

ખલાત સપ્રદાયના વિદુષી બાળ બ્રહ્મચારી મહાસતીજી શ્રી શારદાબાઈ સ્વામીને સાબરમતીમાં ચાતુર્માસ કરવા સંમતિ આપવા માટેની તે સઘની વિનંતિનો-અમદાવાદના વધતા જતા પરિચયને રોકવા માટે જ પૂજ્યશ્રીએ અસ્વીકાર કરેલો તેવી જ રીતે મુખર્ષીની શ્રી સઘની ત્યાંના ચાતુર્માસ માટેની વિનંતિનો પણ સ્વીકાર કરવામાં આવેલ નહીં જો કે મહાસતીજીએ નાની ઉંમરમાં દીક્ષા લીધી છે અને સારો અભ્યાસ કરી એક સારા વ્યાખ્યાતા તરીકે ચારે બાજુ પ્રસિદ્ધિ મેળવી છે, પરંતુ મોટા શહેરોમાં રહેવા કરતા નાના શહેરો અને ગામડામાં સંયમ અખાધારૂપે પણ છે તેવી પૂજ્યશ્રીની દૃઢ માન્યતા હતી અને તેજ કારણે મોટા શહેરોમાં ચાતુર્માસની સમતિ આપતા પહેલા જરા અચકાતા અને તે કારણે કેટલીક વખતે કેટલીક વ્યક્તિઓને મન દુઃખના કારણરૂપ પૂજ્યશ્રી થતા

તેઓશ્રી સૌરાષ્ટ્રનો ધર્માનુરાગ અને તે પ્રદેશના આવકાનો તથા મુનિરાજોનો ચારિત્ર-પાલન તરફનો અનુરાગ જોઈ તે તે પ્રદેશમાં વિચરવાની બહુ ઈચ્છા રાખતા અને અમુક ક્ષેત્રનો મોહ રાખ્યા વગર, પરક્ષેત્રમાં વિચરવાથી ચારિત્ર વધુ ઉજ્જવળ અને નિર્મળ બને છે તેમ તેઓશ્રી માનતા અને કહેતા તેમજ પોતાના પરિવારને પણ તેઓ સ્પષ્ટ આદેશ આપતા

આપણા ચરિત્ર નાયકે આ રીતે પોતાની નજર સામેના ધ્યેયને કર્મબંધ મુક્તિના લક્ષને પહોંચવા જીવતા સુધી

અવિરતપણે તનતોડ પ્રયત્ન કર્યો અને આયુધ્ય પૂર્ણ થતાં આપણી સાથેના શરીર-કર્તવ્ય-ધર્મ છુટ્યો.

ભવસમુદ્રમાં પ્રવાસ કરનાર માનવ નૌકાએને ગોચ્ય માર્ગ દર્શાવવાતું, મોહ-મત્સર વગેરે પ્રચંડ વમળમાંથી બચાવી લેનાર દીવાદાંડી સરખું અમૂલ્ય કાર્ય તેઓશ્રીએ કર્યું અને ચરમ તીર્થંકર શ્રી મહાવીર સ્વામીએ પરપેલ સૂત્ર-સિદ્ધાંતોમાં જણાવ્યા મુજબનું બની શકે તેટલું આદર્શ જીવન લાંબા સમય સુધી જીવી બતાવ્યું. તેઓશ્રી આપણી વચ્ચેથી ચાલ્યા ગયા છે પરંતુ તેમના જીવનક્રમનું એકાદ ઓજસ્વી સદ્વચનરૂપી કિરણ પણ આપણા જીવનમાં જ્ઞાનાગ્નિ જ્ઞાન-ચારિત્ર તરફ અભિરૂચિ પ્રસારવા કારણભુત થઈ શકે છે.

પૂજ્યશ્રીના સ્વર્ગવાસથી આપણા જેવા માયામદ્ર જીવોને તથા ધર્માત્રતના લોભી જીવોને અતઃકુ.બ થાય એ અલાવિક છે, પરંતુ મનના સતોષને માટે તેઓશ્રીના ઉપદેશનો આશ્રય ગ્રહણ કર્યા સિવાય છુટકોળ નથી મહાપુરૂષો તો ગયા પણ તેમના એકાંત ત્યાગ-તપશ્ચર્યા વૈરાગ્યયુક્ત જીવનની સુવાસ વાતાવરણમાં આપણા હૃદયમાં પ્રસરી રહી છે તેઓશ્રીનું જ્ઞાન-તપશ્ચર્યા જીવન ઉપદેશામૃત આપણા માટે હજી અમરજ છે હજી તેમની જ્ઞાન રૂપી ગંગા વહ્યા જ કરે છે. ધૃષ્ટ હોય તેમણે તે વચનામૃતનું અવશ્ય પાન કરવું ઇષ્ટ છે અને તેનું પાન કરનાર અને તેનો અમલ કરનાર ઉર્ધ્વગતિને પણ નિ.શ.ક પામશે

પૂજ્યશ્રીના જવાથી આપણે નિરાશ બનવાની જરૂર નથી તેઓશ્રી કર્તવ્યનિષ્ઠ હતા અને આપણને-દરેકને કર્તવ્યનિષ્ઠ બનવાનો સુંદર ખોલ કરતા ગયા છે. ઉચ્ચ ધ્યેયની પ્રાપ્તિ માટે, દૃઢ શ્રદ્ધા સહિત પરમકૃપાળુ પ્રભુ શ્રી મહાવીર સ્વામીના

ફરમાનોનો પૂજ્યશ્રીએ જે સદુપદેશ કરેલો તેને જ અનુસરવું અને તેનો બતી શકે તેટલો વધુ આગ્રહપૂર્વક અમલ કરવો તે જ આપણું કર્તવ્ય છે.

આ યુગમાં જીવનની જરૂરીયાતો ઘટાડવાની ખાસ જરૂર છે. વર્તમાન સમય-સંજોગો આપણને ચેતવણી આપે છે કે ઓછી જરૂરીયાતવાળો ત્યાગી વધુ સહેલાઈથી-ઓછામાં ઓછા આરભ ને સમારભથી જીવી શકશે અત્યારે આપણને ધણામાં ધણી જરૂર ચારિત્રની છે અને તે માર્ગે જ જીવનનો વિકાસ અચૂક કરવાનો છે.

પૂજ્યશ્રીનું જીવન જણાવે છે કે આપણે તેમણે દર્શાવેલા આત્મિક ખજાનાના વારસ છીએ તેઓશ્રીનું જીવન આપણને અધમ વાસનાઓમાંથી અલિપ્ત કરવામાં અને ક્રમે ક્રમે શાશ્વત સુખની સમીપમાં લઇ જવાના કારણ રૂપ છે-ઇસારા રૂપ છે અને સાથે સાથે ઓધ રૂપ છે.

ધર્મ વગર અને તેમના જેવા આત્મત્યાગ વિના ઉચ્ચ નીતિ મળી શકશે નહિ તેમનું ચારિત્ર ધર્મના સિદ્ધાંતો પર રચાયેલું હતું તેમનું જીવન આપણને બહુજ આગ્રહપૂર્વક જણાવે છે કે આપણી સર્વ પ્રવૃત્તિઓ ધર્મના સિદ્ધાંતો સાથે સુમેળમાં રહેવી જોઈએ.

બહાલા વાંચક ! આમ પૂજ્યશ્રીના જીવનમાંથી ઘણું શીખવાનું મળી શકે તેમ છે તેઓશ્રીના પરિચયમાં આવનારને તે પોતાના જીવન દરમીયાનના આચરણથી સદ્બોધ કરતા ગયા છે. તેઓશ્રીનું જીવન ચરિત્ર ખીજાને પણ માર્ગદર્શક થઇ પડશે તેવી આશા છે.

અતમા તેઓશ્રીના જીવન દરમીયાન તેમણે આપેલ ઉત્તમ બોધ આપણો માર્ગદર્શક બની રહે તેવી જૈનશાસન દેવ પ્રત્યે પ્રાર્થના છે.

ૐ શાંતિ. ! શાંતિ: !! શાંતિ- !!!

જીવન ચરિત્ર સમાપ્ત.

ખંભાત સંપ્રદાયના આચાર્યોની

યાદગાર તિથિઓ:—

આચાર્યશ્રીનું નામ	દીક્ષા તિથિ અને ગામ	કાળધર્મ તિથિ અને ગામ
પૂ. શ્રી માણેકચંદ્રજી મ.	—	સ. ૧૯૨૮ના બાદરવા સુદ ૫, ખેડા
પૂ. શ્રી હર્ષચંદ્રજી મ.	સ. ૧૯૨૬ના જ્યેષ્ઠ સુદ ૩, અમદાવાદ	સ. ૧૯૪૯ ના ચૈત્ર સુદ ૨, ખંભાત
પૂ. શ્રી ભાણુજીરખજી ,,	સં. ૧૯૨૯ના શ્રાવણ વદ ૧, સાણુદ	સ. ૧૯૬૨ ના આશ્વિન સુદ ૪, સુરત
પૂ. શ્રી ગીરધરલાલજી ,,	સં. ૧૯૪૦ ના જ્યેષ્ઠ વદ ૩, ખંભાત	સ. ૧૯૮૨ ના વૈશાખ સુદ ૪, નાર
પૂ. શ્રી જગનલાલજી ,,	સં. ૧૯૪૪ ના પોષ સુદ ૧૦, સુરત	સં. ૧૯૯૫ ના વૈશાખ વદ ૧૦, અમદાવાદ
પૂ. શ્રી રતનચંદ્રજી ,,	સં. ૧૯૫૬ ના માહ સુદ ૫, ખંભાત	સં. ૨૦૦૪ના બાદરવા સુદ ૧૧, ખંભાત
પૂ. શ્રી ગુલામચંદ્રજી ,,	સં. ૧૯૬૦ના વૈશાખ સુદ ૫, ઘોડનદી	સં. ૨૦૧૧ ના કારતક વદ ૧૦, અમદાવાદ

દરીયાપુરી સ પ્રદાયના મહાસતીજી શ્રી વસુમતિબાઈએ
પૂજ્યાચાર્યશ્રીને અર્પેલી ભવ્ય અંજલિ:—

卐

જેન શાસનના કમભાગ્યે શુક્રવાર તા. ૧૯-૧૧-૫૪ ના રોજ કે જે દિવસે મહાવીર પ્રભુની દીક્ષા તીથી હતી તે દિવસેજ જેન શાસનનો એક તેજસ્વી તારો ખરી ગયો ખંભાત સ પ્રદાયના આચાર્ય પૂજ્ય શ્રી ગુલાબચંદ્રજી સ્વામી કાળધર્મ પામ્યા તેમની ખોટ તેમના સંપ્રદાયનેજ પડી છે, એટલુ જ નથી પણ સમસ્ત સ્થાનકવાસી જેન સમાજને પડી છે તેમના જીવનમા ત્યાગ અને તપ એ મુખ્ય હતા અને તપમા તો તે ખુબજ આગળ વધેલા હતા તેમજ ખુબ દૃઢ શ્રદ્ધાવાળા હતા તે તો સાધી ગયા પણ સમાજને તેમની જબરજસ્ત ખોટ પડી, કારણુ દિવસે દિવસે સાધુઓની સખ્યા ઘટતી જાય છે

સ્વ આચાર્યનુ ચારિત્ર અંગેડ હતું, તેમને નિગ્રંથ પ્રવચન પર દૃઢ શ્રદ્ધા હતી અને ત્યાગજ પ્રિય હતો તે બધું આપણે વિચારવાનુ છે અને તેમના જીવનમાથી શીખવાનું છે. તેમને ત્યાગ પ્રિય હતો માટે આજે સૌ કોઇ પોતાનાથી બની શકતો ત્યાગ વ્રત-પ્રત્યાખ્યાન કરે અને તેજ તેમને અંજલી આપી ગણાય, તેમના ગુણો યાદ કરી તે ગુણોમાથી આપણે યથાશક્તિ ગ્રહણ કરવાનો આજે નિશ્ચય કરવો જોઈએ

આજે શાસનમા સાધુઓની ખોટ પડતી જાય છે છતાં પણ તમને તમારા એકાદ દીકરાને શાસનને અર્પણ કરવાનુ કેમ મન થતુ નથી ? પાત્ર દિકરા હોય અને છઠ્ઠો ધાય તો પણ તેને શાસનને આપવાનુ મન થતુ નથી તમારે તો બધાયને સંસારના રસીક બનાવવા છે પણ ત્યાગમા રસીક બનાવવા નથી. શાસનની ઉન્નતિ અર્થે પોતાના સંતાનોને ત્યાગ રસીક બનાવતા જાય.

૨૪. આચાર્યશ્રીના કાળધર્મ નિમિત્તે આધ્યાત્મિક સ્નાનરૂપ ચાર લોગસનેા કાર્યોત્સર્ગ એક ભાષ કરાવે અને સૌ શાંતિપૂર્વક કરે. બાદ સારા સારા પચ્ચખાણુ કરે ત્યારબાદ ચાર લોગસનેા કાર્યોત્સર્ગ એક ભાષએ કરાવ્યેા હતા અને પચ્ચખાણુ પણ અપાયા હતા.

ગીરધરનગર, અમદાવાદ, તા ૨૧-૧૧-૫૪

પુન્યાચાર્ય શ્રી ગુણાભયન્દ્રજી મહારાજની વિશિષ્ટતાઓ

આચાર્યશ્રીમાં અમુક વિશિષ્ટતાઓ હતી તે તેમના પ્રશ્નોના ઉત્તરો પરથી જણાઇ આવશે. તેમાંની અમુક નીચે મુજબ હતી.-

- ૧ તેઓ કોઇ પણ ક્રિયાનુષ્ઠાન-વિધિમાર્ગમાં છુટછાટના વિરોધી હતા. તેઓ એમ કહેતા કે એક નાના છિદ્રમાથી મોટું બાકોડ થાય તેમ થોડી છુટછાટમાંથી ઘણી શિધિવ્રતા આવી જાય માટે વિધિમાર્ગ પૂરેપૂરે સચવાવેા જોઇએ
- ૨ તેઓને નિર્ગન્ધ પ્રવચન પર દૃઢ શ્રદ્ધા હતી અને આગમ સિવાયનુ વાંચન તેમને રૂચતુ નહિ દ્રષ્ટાતો પણ આગમનાજ પ્રાય આપતા.
૩. જૈનપણાના પ્રતિકરૂપ જે સામાયિક, પૌષ્ઠ, પ્રતિક્રમણુ વિં ક્રિયાઓ છે તે કરવા ઉપર તેઓ ભાર મૂકતા અને ક્રિયાનુ સ્થાપન કરનાર અથવા ક્રિયા રૂચીવાળા હતા તેમ કહીએ તો ખોટું નથી. કેમ સંવરકરણીનેા વધારે થાય તેજ ધ્ય્ચતા અને દરેક પ્રશ્નને-દરેક બાબતને તે દ્રષ્ટિબિંદુથી જોતા કે આ કાર્યમાં સંવરકરણીનેા વધારે છે કે ઘટાડો તેઓ વધારાના પક્ષપાતી હતા
૪. જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર-તપની દ્વાની થવાનેા સભવ હોય તેવા બધા પરિચયો અને વાંચનથી તેઓ વિરક્ત રહેતા.

૫. ધર્મધ્યાનના ચાર લક્ષણ બતાવ્યા છે, આજ્ઞાચ્ચી, નિસર્ગચ્ચી, ઉપદેશચ્ચી, અને સુત્રચ્ચી તે ચારેય તેમનામાં અહોનીશ જોવામાં આવતી.
૬. તેઓ ઘોર તપસ્વી હતા, હેલ્લા કેટલાય વર્ષોથી એકાંતર, ૭૬, અહમ વિં તપસ્યાઓ કરતા અને પારણે લુગો મુકો આહાર પસંદ કરતા. શાસ્ત્રમાં ધર્મા અણુગારનું વર્ણન આવે છે તેમની યાદ તાજી કરાવે તેવા હતા.
૭. પરને રાજી કરવા-સંતોષવા ચોતાના આત્માને જરાપણ હાથ લાગવા દેતા નહિ.
૮. અદ્ય ઉપધિ અને અદ્ય જરૂરીયાતવાળા હતા.
૯. લોકેષણથી પર હતા, લોકોના સામુ નહિ જોનાર હતા દુનિયાને ગમે કે ન ગમે પણ વીતરાગની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવાના નિશ્ચયવાળા હતા.
૧૦. ટુકામાં, શાસ્ત્રમાં તથા રૂપના રથવિર ભગવતોની વાતો આવે છે તેવા, ચોથા આરાના જેવા-સાધુતાના નમુના રૂપ હતા. સ્વાચ્ચી-બને ત્યા મુધી લેશમાત્ર અન્યની મદદ નહિ લેવાના નિશ્ચયવાળા હતા.

પુનરૂક્તિની શક્યતા

આ સમ્રહમાં પુનરૂક્તિ જેવું કેટલેક ઠેકાણે જણાશે કારણ એક જ બાબત ફરી ચર્ચાનો વિષય બનવા સક્તિ છે. અગાઉની ચર્ચાની યાદી રહેલી મુશ્કેલ હોઈ જે દિનપ્રત્યે ચર્ચાતું તેનો યથાશક્તિ સમ્રહ કરવા પ્રયત્ન કર્યો છે જ્યા ખ્યાલ રહ્યો હતો ત્યા પુનરૂક્તિ ટાળવા પ્રયત્ન કર્યો છે છતાં એક યા બીજા રૂપમાં હશે તેમ હું માનું છું અને હોય તો તે સિદ્ધાંતની પુષ્ટિ રૂપ અગર પરીચાટના રૂપ ગણી લેવા વિનતી છે.

આચાર્યશ્રીનો સ્વર્ગવાસ ચેતવણીરૂપ

પૂજ્ય આચાર્યશ્રીનો સ્વર્ગવાસ આપણને એ ચેતવણી આપે છે કે હજુ આપણા ગુજરાત-સૌરાષ્ટ્ર અગર ખીજે જ્યાં જ્યાં આવા ચારિત્રશીલ, અનુભવી, વયોવૃદ્ધ આચાર્યો, મુનિઓ જે બહુજ અદ્ય સખ્યામાં છે તેમના નીકટવર્તી શ્રાવકો તેમના અનુભવ જ્ઞાનનો સંપ્રદ કરી એક યા ખીજ રૂપે જનતા સમક્ષ રજુ કરે તો તે ભવિષ્યની પ્રજા માટે ધણું ઉપયોગી નીવડે જ્યાં જ્યાં આવી તક હોય તે ઝડપી લેવી જોઈએ કારણ તે વ્યવહારૂ જ્ઞાન આપે છે નજીકના ભવિષ્યમાં આપણા સમાજમાં આવા સ્થવીરો સાંપડવાની આશા ઓછી દેખાય છે

પુસ્તક પ્રકાશન સંબંધી

આ પુસ્તક પ્રકાશન અર્થે જે આર્થિક જરૂરીયાત હતી તે જે જે ભાઈઓએ ઉપાડી લીધી છે, તેઓ પણ આ પુસ્તકથી જે ઉપકાર થશે તેમાં ભાગીદાર છે તે સમજી શકાય છે.

પૂજ્ય આચાર્યશ્રીના સહબોધને વાંચી, વિચારી, માર્ગદર્શન મેળવી, આ પુસ્તક પ્રકાશન અંગે સંકળાયેલ દરેક વ્યક્તિના પુરુષાર્થને વાંચક સફળ બનાવે એજ ભાવના.

લી.

ચમનલાલ મણીલાલ શાહ, મુળીવાળા

નરભવની સજ્જાય

આ ભવ રતન ચિંતામણી સરીખો,

વારવાર ન મળશેજી;

ચેતી શકે તો ચેતજે જીવડા,

આવો સમય નહિ મળશેજી...

આ ભવ૦ ૧

ચાર ગતિ ચોરાશી લક્ષ યોનિ.

તેમાં તું ભમી આવ્યો જી;

પુન્ય સયોગે ફવખની સગતે,

માનવનો ભવ પાયો જી...

આ ભવ૦ ૨

વહેલો ધા તું વહેલો જીવડા,

જીનવરતુ જપ નામજી;

કુગુડ કુદેવ કુધર્મને છડી,

કાજે આતમ કામ જી...

આ ભવ૦ ૩

જેમ કઠીયારે ચિંતામણી લાધ્યો,

પુણ્ય તણે સયોગે જી;

કાકરાની પેરે નાખી દીધો,

ફરી નહિ મળવા ભોગ જી...

આ ભવ૦ ૪

એક કાળે તું આવ્યો જીવડા,

એક કાળે તું જાશે જી;

તેની વચ્ચે તું ખેઠો જીવડા,

કાળ આઠેડી નીકાસે જી...

આ ભવ૦ ૫

ધન્ય સાધુ જે સધમ પાળે,

સુધો મારગ દાખે જી;

સાચુ નાણુ ગાઠે બાંધે,

ખોટી દૃષ્ટિ ન રાખે જી...

આ ભવ૦ ૬

- માત પિતા દ્વારા મૃત બાંધવ,
 બહુવિધમાં વિરતી જોડે જ,
 તે મહિથી જો કાજ સરે તો,
 સાધુ ઘર કેમ છોડે જ... આ ભવ૦ ૭
- માયા મમતા વિષય સહુ છડી,
 સવર ક્ષમા એક કીજે જ;
 ગુરુ ઉપદેશ સદા સુખકારી,
 સુશી અમૃત રસ પીજે જ... આ ભવ૦ ૮
- જેમ અંજળીમાં નીર ભરાણુ,
 ક્ષણ ક્ષણ એાધું થાય જ;
 ધડી ધડીએ ધડીયાળા વાગે,
 ક્ષણ લાખેણો જાય જ... આ ભવ૦ ૯
- સામાયિક મન શુદ્ધ કીજે,
 શીવરમણી ફળ પામીજે જ;
 માનવ ભવ મુક્તિનો કામી,
 તેમાં ભરસો કેમ ન લીજે જ... આ ભવ૦ ૧૦
- દેવ ગુરુ તમે દદ કરી ધારો,
 સમકીત શુદ્ધ આરાધો જ;
 છક્કાય જીવની રક્ષા કરીને,
 મુક્તિનો પથ જ સાધો જ... આ ભવ૦ ૧૧
- હૈડા ભીતર મમતા રાખો,
 જનમ ફરી નવી મળશે જ;
 કાયર તો કાઢવમાં ખુચ્યા,
 શૂરા પાર ઉતરશે જ... આ ભવ૦ ૧૨
- ગુરુ કંચન ગુરુ હીરા સરીખા,
 ગુરુ જ્ઞાનના દરીયા જ;
 કહે અભયરામ ગુરુ ઉપદેશે,
 જીવ અનંતા તરીયા જ... આ ભવ૦ ૧૩

✧ પ્રશ્નોત્તર ✧

પ્રશ્ન-સાધુ-મુનિરાજ ઉપાશ્રયમાં ઉતરી શકે ?

ઉત્તર-હા, ઉપાશ્રયમાં ઉતરવામાં કોઈ દોષ નથી, સૂત્રમાં ચોકખો પાઠ છે જેઓ ઉપાશ્રયમાં ઉતરતા નથી તેઓ એવા જ બીજા મકાનમાં ઉતરે છે, તે એક સરખું છે ઉપાશ્રય કહો, પૌષ્ઠ-શાળા કહો તે બધા ધર્મકરણી કરવાના સ્થળો છે, જો તે ખાસ અમુકને માટે જ બધાવેલ હોય તો અયોગ્ય છે. પાલણુપુરમાં દેટલાક સાધુઓ ઉપાશ્રયમાં ઉતરતા ન હતા તેથી એક ગૃહસ્થે જે મકાન અર્પણ કર્યું છે તેનો નીચેનો ભાગ લાયબ્રેરી તરીકે રાખેલ છે અને ઉપરનો તેવા સાધુઓને ઉતરવા. મતલબ આમાં ફેર ક્યાય નથી.

પ્ર૦ જિનકલ્પી સાધુઓની કરણી કેવી હોય છે ?

ઉ૦ જિનકલ્પીની કરણી ઘણી જ કડક હોય છે, કેમકે તેમને દેહનું મમત્વ નથી તેઓ પોતાના કલ્પને છૂપાવે છે જો કોઈ જાણી જાય કે આ જિનકલ્પી સાધુ છે તો તે ત્યાંથી વિહાર કરી જાય જે મકાનમાં રહ્યા હોય ત્યાં આગ લાગી હોય છતાં જિનકલ્પી સાધુ બહાર ન નીકળે જો ગૃહસ્થો તેમને આગમાંથી બહાર કાઢવા આવે તો તેમને કહે ઉભા રહો, મને અડકશો નહિ, હું નીકળું છું, અને પછી ચતુર્થાથી પોતે બહાર નીકળી જાય. રસ્તે જતા સામો સિંહ, વાઘ, સર્પ, આદિ મળે તો પાછા ન ફેરે પણ પોતાના રસ્તે જ ચાલ્યા જાય. પછી જે થવાનું હોય તે થાય આવા કડક જિનકલ્પીપણના આચાર હોય

પ્ર૦ આ કાળમાં જિનકલ્પીપણું હોય શકે ?

ઉ૦ ના, તે માટે બ્રહ્મપલનારાય સધયણુ જોઈએ તે અત્યારે નથી, પણ તેથી સ્થિવરકલ્પીપણું ઉતરતું નથી. જિનકલ્પી-પણામાં કેવળજ્ઞાન કે મુક્તિ નથી. જિનકલ્પી સાધુ વધુમા વધુ આઠમાં દેવલોક મુધી જઈ શકે છે, અને તેથી આગળ સ્થિવર-કલ્પી જઈ શકે છે

પ્ર૦ આટલી કડક ક્રિયા પાળવા છતાં જિનકલ્પી કેમ કેવળજ્ઞાન કે મુક્તિ ન પામે ?

ઉ૦ તેમનામાં કાંઈક હઠાગ્રહ તેમજ સૂક્ષ્મ અશે ક્રિયાનું અભિમાન રહે છે. જ્યારે સ્થિવરકલ્પી સરલ હોય તો આગળ જઈ શકે.

પ્ર૦ દુનિયાની દ્રષ્ટિએ ઉચામા ઉંચું ચારિત્ર પાળવા છતાં આમ કેમ ?

ઉ૦ ઉપર કંઈ તેમ સરલતા-નમ્રતા વિના મુક્તિ નથી, પછી બહારનો આચાર ગમે તેવો હોય.

પ્ર૦ અન્ય ધર્મીઓના કેટલાકોના મદિરોમા અન્ન-દાન, પાણીની પરખો તથા એવા કેટલાક સારા કાર્યો થતા હોય છે ત્યાં પુન્ય ખરું કે નહિ ?

ઉ૦ પુન્ય પણ ખરું અને પાપ પણ ખરું, ધર્મ નહિ, કારણ ધર્મના રહસ્યને તેઓ જાણતા નથી.

પ્ર૦ મગ વિગેરે પલાળી રાખે અને ઉગી જાય-અકુર પુટી જાય પછી તે સચેત કહેવાયને ?

ઉ૦ તે નિગોદનું ખાતું છે, એટલે અનંતકાય ગણાય અને શ્રાવકોને ખાવા યોગ્ય ગણાય નહિ.

પ્ર૦ લૌકિક ઉપકારના કાર્યો વ્રતધારી કરી શકે ?

ઉ૦ ના, જો કોઈ પણ લૌકિક અથવા પુન્યના કાર્યોની ચિંતવણા પણ વ્રતમાં કરે તો વ્રતમાં એટલું ભગણુ પડે, વ્રત સાગોપાંગ રહે નહિ. સવરની કરણીમાં આશ્રવનું ચિંતવન થાય નહીં

૫૦ તો પછી વ્રતધારી રાજ્યકારણની બાબતમાં પડી શકે ?

૬૦ ના, તે તો જળરજસ્ત આશ્રવનું જ ખાતું છે અને વ્રતધારી જો રાજ્યકારણમાં ભાગ લે તો તેમાં તેની ભાગીદારી થાય અને પોતાનું ચૂકાદા જાય, રાજ્યકારણમાં તો રાગદ્વેષને સ્થાન હોય. સાધુને તેની સાથે શું નિરખત ? સાધુને તો પોતાના આત્માનું સાધવાનું છે પણ તેમાં પડે એટલે પોતાનું ભૂલાઇ જાય પુન્ય તે આશ્રવ છે અને સવર, નિર્જરા તે આત્માના ઉદ્ધાર માટે છે નંદન મણીયારે વ્રતમાં એવી ચિતવણી કરી કે વાવ વિગેરે બધાનું અને બધાનું પણ ખરું. મુસાફરોને આરામ લેવાનું, ખાવા-પીવાનું, હળમત કરાવવાનું, દવાખાનું વિગેરે બનાવ્યા અને તેથી લોકો તેની પ્રશંસા કરવા લાગ્યા. તેથી તો ભાઇ ઝુલાયા અને પોતાના વ્રતો હતા તે વિસરી ગયા. સાધુનો સમાગમ થયો નહિ અને એજ વિચારમાં કાળ કરી તેજ વાવમાં દેડકાફે ઉત્પન્ન થવું પડ્યું, નહિતર વ્રતધારી શ્રાવકની ગતિ દેવ અથવા મનુષ્યની જ હોય.

૭૦ પણ બહારની પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લે તો જ દુનિયા વાહવાહ કરે છે તેનું શું ?

૮૦ ભાઈ દુનિયાની વાહવાહ આત્માને બપ લાગે નહિ.

૯૦ સાધુજીને જેના મકાનમાં ઉતરવાનું હોય તેમા ઉતરવાની આજ્ઞા મકાનવાળો પોતે આપે તો જ ચાલે કે બહારનો ગમે તે આપે તો ચાલે ?

૧૦ ખરી રીતે તો મકાનનો માલીક આપે તો જ ચાલે પણ અત્યારે બીજા આપે છે તે ચલાવાય છે

૨૦ પણ જેના મકાનમાં ઉતર્યા હોય તેજ આજ્ઞા આપે તો તેને આદાર-પાણી વહોરાવવાનો લાભ ન મળે તેનું શું ?

ઉં અહિં સમજણમાં ફેર છે. સ્થાનક આપવાનો લાલ જેવો તેવો નથી પણ મહાન છે. વિદ્યાર કૃતિ થાકેલા સાધુ આવ્યા હોય તેને સ્થાનક આપે-ઉતરવાનું આપે એટલે કે શાતા ઉપજાવે. વળી આહાર-પાણી તો ખાધું-પીધું એટલી વાર જ પણ આ તો ચોવીસેય કલાકનો લાલ. આહાર-પાણી આપવા કરતા આ લાલ વધી જાય છે. કદાચ આહાર-પાણી ન મળે તો એક દિવસ કે વધારે ચાલે, પણ સ્થાન તો જોઈએ જ. પહેલી જરૂરીયાત આ છે માટે આજ્ઞા આપનારને ઘણો લાલ છે. પહેલેથી ૩૬ માન્યતા ધર કરી ગઈ છે કે આજ્ઞા આપીએ તો વહોરાવવાનો લાલ જાય માટે અપાય નહિ. તે લાલ તો મળવાનો હોય તો મળે, પણ તેના માટે આ તાત્કાલીક લાલ ગુમાવવો ન જોઈએ

પ્ર૦ ઉપાશ્રય તો કોઈની માલીકીનો ગણાય નહિ તો તેમા ઉતરવાની આજ્ઞા કોણ આપે ?

ઉં ખરી રીતે તો સઘપતિ અગર સંઘનો કાર્મ સમ્ય આપે તેજ ખરાબર છે. કાલતુ માણસ પામે આજ્ઞા અપાવવી તે ખરાબર નથી. સ્થાન આપવાનો ઘણો લાલ છે **લગવાન મહાવીરની** સેન્યાંતરી શ્રી જયંતિઆઈ શ્રાવિષ્ઠ હતા, તેમનો મહિમા ખહુ જ ગવાયો છે એટલે સ્થાનક આપવાનું કાર્ય એટલું છે.

અમો એક વખત જોડીયા બદર પાસે **બાલંભા** ગામ છે ત્યાં ગયા હતા. ત્યાં જવાના હતા તેવી ગામના શ્રાવકોને ખબર પડી એટલે સામા આવ્યા અને બજાર વચ્ચે થઈ ઉપાશ્રયે આવ્યા. ઉપાશ્રય પાસે આવી બધાય ઉભા રહ્યા. પેલો કહે તમે આજ્ઞા આપો, બીજો કહે તમે આપો-એમ અંદરેઅદર કહેવા લાગ્યા. તેમા ઉપાશ્રયની બાજુમાં એક ભાઈ રહેતા હતા તેમને કહેતા ને કહે મારે તો નજીક એટલે ખામ લાભ મળે ને

જતો કરું નહિ આમ કરી કોઈ અન્યમતિ માણસ જતો હતો તેને બોલાવી આજ્ઞા અપાવી.

હવે બન્યું એવું કે ત્યાં અઠવાડીયું રહ્યા પાણુ પેલા ઉપા-
શ્રયની બાળુમા રહેતા હતા તે ભાઈને ત્યાંથી વહોરવાનો
પ્રસંગ જ બન્યો નહિ કોઈ વખત જોગ ન હોય, વેળા ન થઈ
હોય, તો કોઈ વખત અસુસ્તા હોય. જ્યારે અઠવાડીયું રહી
વિહાર કર્યો ત્યારે તે ભાઈ વજોટાવા આવ્યા અને તેમની
આંખમાંથી આંસુ નીકળી પડ્યા. કહ્યું કે “મહારાજ સાહેબ,
મેં તો બેય બોયું” માટે આજ્ઞા આપવાનો પ્રત્યક્ષ લાભ છે.

ખંભાતમાં એક ભાઈએ આજ્ઞા આપેલી, તેમના ઘરના
બેરાએ ધમાધમ કરી, તમે શા વાસ્તે આજ્ઞા આપી? આપણું
ઘર છડાઈ જાય, ત્યારે તે ભાઈ કહે છે “શું સાધુને રસ્તા વચ્ચે
રખડાવવા-હિલા રાખવા? કોઈ તાત્કાલીક આજ્ઞા આપનાર ન
મળે તો આજ્ઞા આપવી જ જોઈએ

પ્ર० સાધુજીને વિહારમાં બાળુબાળુના સ્થાનો ઘણા જોવા મળે ?
હિં અમારે માટે તો ચાલતી વખતે બાળુબાળુ જોવાનું જ ન હોય
કે કોઈ બોર્ડ વાંચવાના ન હોય, એટલે કયું સ્થાન હતું તે
ખમર રહે નહિ સન્મુખ જ જોઈ ચાલવાનું હોય તો જ ધર્મા-
સમિતિ સચવાય

પ્ર० સાધુનો ખ્યાલ ન હોય અને કોઈ ગૃહસ્થ અચાનક ફોટો લઈ
લે તો સાધુ શું કરે ?

હિં તેમાં સાધુની સન્મતિ ન હોય તો સાધુને કાંઈ નહિ પણ જો
સાધુનું અનુમોદન હોય તો દોષ ખરે

પ્ર० સાધુઓમાં ગિરિધિજીતા કેમ આવી જતી હશે ?

હિં મોજશોખમાં જોડાય એટલે ચારિત્રમાં ખામી આવે બાકી
મોજશોખથી દૂર રહે તો વાધો નહિ

- પ્ર૦ શાસ્ત્રમાં કોઈ જગ્યાએ સાધ્વીજી અગર મહાસતીજીઓએ ઉપદેશ આપ્યો એવો ચોક્કસો નિર્દેશ છે ?
- ઉ૦ ભગવાન મહાવીરની સાધ્વીજી ૩૬૦૦૦ છે તેટલા બધા ઉપદેશ વિના શી રીતે થઈ શકે ? વળી ઉપલબ્ધ શાસ્ત્રમાં ન હોય તો વિચ્છેદ ગયું તેમાં હોય, કારણ વિચ્છેદ પણ ઘણું ગયું છે
- પ્ર૦ મહાસતીજીઓ પૂર્વે થઈ ગયા તેમા કેવળજ્ઞાન થયા પછી વિચર્યા એવા દાખલા છે કે બધા અંતગડ કેવળી જ થયા છે ?
- ઉ૦ બન્ને જાતના દાખલા છે મૃગાવતીજી, ચંદનખાલાજી આદિ મહાસતીઓ કેવળપર્યાયમાં વિચર્યા છે અને અંતગડ કેવળી પણ ઘણા થયા છે તેનો અંતગડમાં અધિકાર છે.
- પ્ર૦ સારું જ્ઞાન સંપાદન કરેલ સાધુ પતિત કેમ થતા હશે ?
- ઉ૦ ઔદ પૂર્વધારી પણ પતિત થાય તેમા આશ્ચર્ય પામવા જેવું નથી ચારિત્ર ન હોય તો જ્ઞાનથી ઉપર ન ચડે
- પ્ર૦ ઔદ પૂર્વધારી શાથી પતિત થતા હશે ?
- ઉ૦ શંકાથી, રહેજ શંકા આવતા વિરાધક થાય. તેમા જો પોતે “તત્ત્વ કેવળીગમ્ય” કરે તો તો આરાધક થાય પણ પોતાની માન્યતાની પકડ પકડાઈ જાય એટલે વિરાધક થાય. મનલબ્ધમા પોતાની પકડ ન જોઈએ કે હું કહું છું, હું માનું છું તેજ સાચું છે. જેટલું સમજાય તેટલું સમજવું અને જ્યાં ન સમજાય ત્યાં કેવળીને ભગાવી દેવું.
- પ્ર૦ ઔદ પૂર્વના જ્ઞાનમાં પણ કાંઈ બાકી રહેતું હશે કે શકા થાય ?
- ઉ૦ શંકા થવી સ્વાભાવિક છે. જેમ કે કેવળજ્ઞાન બહારથી આવતું હશે કે અંદરથી પ્રગટ થતું હશે—આવી આવી શકાઓમા પોતે નિર્ણય કરી પકડ પકડી રાખે એટલે વિરાધક થાય અને ઘણો કાળ સંસારમાં રખડે.

પ્ર૦ ત્યારે જ્ઞાનની સાથે લાયકાતને સંબંધ નહિ ?

ઉ૦ જરાય લેવા-દેવા નહિ. આઠ પ્રવચન માતાનો જાણુકાર-પાળનાર પણ આરાધક થઈ કેવળજ્ઞાન પ્રગટ કરી શકે. જ્યારે ચૌદ પૂર્વધર પણ વિરાધક થાય. મતલબ જોટા આગ્રહથી આમ થાય છે. અત્યારે તેરાપંથી લોકો માને છે કે અમારા સાધુઓ તેજ સંયમી મુનિઓ, તેજ ગુરુ કહેવા લાયક, બાકી બીજા કુગુરુઓ અને તેરાપંથી તેટલા જ બધા સમ્યક્ત્વી. બાકી બીજા બધા મિથ્યાત્વી. હવે આ પકડ છૂટે ક્યારે અને આરાધક થવાય ક્યારે ?

પ્ર૦ ચૌદ પૂર્વધારી શંકા કરી જોટી માન્યતાની પકડ કરતા હશે ત્યારે સમ્યક્ત્વ રહે ?

ઉ૦ જરાય નહિ, તે વખતે ખસી જાય અને અશુભ બધ પડવો હોય તો પડી જાય.

પ્ર૦ એક વખત સમ્યક્ત્વ આવ્યા પછી જાય ?

ઉ૦ ઘણી વખત આવે અને જાય. ફક્ત એક ક્ષાયક સમ્યક્ત્વ આવેલું જાય જ નહિ. બાકી તો આવે અને જાય. શ્રી મહાદેવીનાથ ભગવાનના છવે મહાખલ સાધુના લવે જ્યારે માયા-કપટનું સેવન કર્યું ત્યારે સમ્યક્ત્વ ખસી ગયું અને ત્યારે સ્ત્રી-વેદનો બંધ પડી ગયો, નહિતર સ્ત્રી-વેદનો બધ સમ્યક્ત્વીને હોય જ નહિ આ બધ પડ્યા પછી પાછા લાઇન પર આવી ગયા એટલે નિસ્તાર થયો.

પ્ર૦ એક વખત સમ્યક્ત્વ આવ્યા પછી જાય તો પાછું આવે ?

ઉ૦ તેને છાપ વાગી જાય કે વહેલો યા મોડો અર્ધપુદ્ગલમાં તેનો નિસ્તાર, મોક્ષ થાય.

પ્ર૦ ચૌદ પૂર્વધારી અમુક ચારિત્ર અથવા ગુણુરધાનકવાળા જ થઈ શકે એવું નહિ ?

ઉં એવો કાંઈ ચોક્કસ ક્રમ નથી કારણ જ્ઞાન વસ્તુ જુદી છે, ચારિત્ર વસ્તુ જુદી છે. ભણી તો જાણ પણ ચારિત્ર ન હોય તો-પુરુષાર્થ સવળો ન કરે તો મુક્તિ ન પામે. અભવિ નવ પૂર્વ સુધી મળી જાય, તે ઉપદેશ આપે તેનાથી અન્યને અસર થાય, અન્ય ભુલે પણ પોતે કારો રહી જાય. તેને દીપક સમકિત કહે છે, ખીજને અજવાળું આપે પણ પોતે અધારામાં જ રહે માટે એકલા જ્ઞાનની જૈન દર્શનમાં બહુ મહત્તા નથી. જ્ઞાન સાથે ચારિત્ર અવશ્ય જોઈએ.

પ્રં મુક્તિ જવામાં શું શું જરૂરી છે ?

ઉં જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તપ. તેમાં મુક્તિ જનારને ત્યાં મુક્તિમાં એ જ સાથે રહેવાના—જ્ઞાન અને દર્શન ચારિત્ર અને તપ અહિં જ રહેવાના, એટલે છૂટી જવાના પણ છેક મુક્તિમાં જાય ત્યાં સુધી જરૂરી, તો આપણા જેવા માટે જરૂરી હોય એમાં શું નવાઈ.

પ્રં માર્ગ તો જ્ઞાનથી જાણવાનો મળેને ?

ઉં પણ તેથી શું ? અહિંથી કાળુપુરના સ્ટેશન જવાનો આ માર્ગ છે એમ જાણીને જો તે રસ્તે આસ્તે આસ્તે પણ પગ ઉપાડે તો વહેલો મોડો ત્યાં પહોંચે પણ જો પગ ઉપાડે નહિ તેથી જાણવામાત્રથી શું ? પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ. અવળો પુરુષાર્થ તો અનાદિ કાળ કર્યો, હવે જો સવળામા જોડાય તો શ્રેય થાય.

પ્રં પુરુષાર્થ સવળો છે કે અવળો તે ખબર શી રીતે પડે ?

ઉં પુરુષાર્થ કરતા કરતા પણ ખબર પડે જેમ એક વખત વહેપાર કર્યા બાદ અનુભવથી જાણાય કે આમાં ખોટ ગઈ માટે બરાબર નથી તેમ અનુભવથી સમજાય, પણ પુરુષાર્થ કરવાની તો જરૂર જ છે

પ્રં કેટલાક ઉપાશ્રયો અગર ધર્મ સ્થાનકની આજુબાજુ પરદાવાની

અગર ઠંડીલ જવાની જગ્યા હોતી નથી ત્યાં વ્રત કરનારને બહુ અડચણ પડે તે સ્વભાવિક છે તો તે ધર્મ સ્થાનકની ઉણપ ખરી કે નહિ ?

ઉં જરૂર ઉણપ ગણાય, પણ તે વિચાર પહેલેથીજ કરવો જોઈએ. જ્યારે સ્થાનક અગર ઉપાશ્રય બનાવે તે વખતે, પહેલા આ જગ્યાનો વિચાર કરવો જોઈએ.

પ્રં સૌરાષ્ટ્રમાં ધણા ખરા ઉપાશ્રયોની નજીકમાં આવી સગવડ હોય છે તે ખરાખર છે ?

ઉં તે ખરું પણ તે કરતાંય દેરાવાસી ભાઈઓમાં આ સગવડ પહેલા કરે પછી જ ઉપાશ્રયની સગવડનો વિચાર કરે છે.

પ્રં પૌષ્ઠના પારણે અશક્તિ રહે એટલે તે દિવસ પણ આરામનો ન જોઈએ.

ઉં પૌષ્ઠના પારણે દશમું વ્રત કરે તો ઘણું ઉત્તમ છે, ઘણો લાભ છે. સંવરમા અને સંવરમાંજ રહે.

પ્રં દશમાં વ્રતમાં એક જ વખત ખવાય એવું ખરું ?

ઉં ના એવું કંઈ નહિ, બે-ત્રણ વખત ભલે ખાય, પણ સંવરમાં તો ખરા.

પ્રં દશમાં વ્રતમાં ઠંડીલ આદિ જવું પડે તે ધણાને અગવડભર્યું લાગે છે તો શું કરવું ?

ઉં જો ખોરાક લેવામાં ઉપયોગ રાખે તો જવું ન પડે. પણ તેનો નિર્ણય પોતે કરવો જોઈએ કારણ કેાઈને દુધથી બંધકાશ થાય અને કેાઈને ઝાડા થાય. રોટલો અને છાશનો ખોરાક પ્રા ય બધારણ કરનાર છે.

પ્રં એક અનાદિ નિગોદ એટલે કેટલાક જીવો એવા છે કે, હજી અનાદિ કાળથી નિગોદમાંજ છે, બહાર નીકળ્યા જ નથી,

નિગોદમાં અને નિગોદમાં જ છે. ત્યાં જ જન્મ મરણ કરે છે. તેને અવ્યવહાર રાશી કહે છે. ખીછા ધનિર નિગોદ. તે જીવો નિગોદમાં હોવા છતાં પણ ત્યાંથી કર્મોનો ઘસારો પડવાથી બહાર નીકળવાની લાયકાતવાળા છે અને એવા જીવો સંસારમાં ઉંચે ચડી શકે છે અને વ્યવહાર રાશી કહે છે

પ્ર૦ આવા નિગોદમાંથી નીકળેલા જીવો મનુષ્ય થઈ શકે ?

ઉ૦ મોક્ષમાં પણ જઈ શકે. નિગોદમાં આપણે પણ જઈ આવ્યા છીએ. ભવિ હોય તે મોક્ષે જઈ શકે. આ પ્રમાણે અનાદિ મિથ્યાત્વરૂપી કૃષ્ણપક્ષી જીવો અને શુક્લપક્ષી જીવોનું પણ સમજવું. એવા કેટલાય જીવો છે કે જેઓ અનાદિ કાળથી મિથ્યાત્વમાં જ લમ્યા કરે છે, કોઈ વખત તેમને સમકિતની ફરસના થઈ જ નથી

પ્ર૦ અભવિ વધારે કે ભવિ ?

ઉ૦ અભવિ કરતાં તે સમકિતિ પડવાઈ અનંતા-એટલે એકવાર સમકિત પામી પડવાઈ થઈ ગયા હોય તેવા તેના કરતાં સિદ્ધ અનંતા અને સિદ્ધ કરતાં સંસારી અનંતા. એ પ્રમાણે અદ્વાપા બહુત્વ બતાવેલો છે

પ્ર૦ સમકિતથી પતિત્ શાથી થતા હશે ?

ઉ૦ વેપાર કરે તેને ખોટ પણ આવવાનો સંભવ ખરોજ ને ? તે પ્રમાણે પતિત્ થાય. અસંખ્યાતવાર ક્ષયોપશમ સમકિત આવે અને જાય, મિથ્યાત્વમા રગદોળાય, પણ એકવાર સમકિતની ફરસના થઈ તેને છાપ લાગી ગઈ કે તે અર્ધ પુદ્ગલ પરાવર્તનમાં મુક્તિ પામશે.

પ્ર૦ સમકિતથી પતિત્ થાય તેમને પણ સાથ આપનાર કેમ મળતા હશે ? કારણ પડવાઈ થાય તે તો પ્રાયઃ પોતાના ધર્મની જ સામે થાય, સ્વમતનો જ વિરોધી થાય.

ઉ૦ એ તો કુહાડામાં સ્વજાતિ ભળે ત્યારે જ સ્વજાતિને કાપે એ

ન્યાયે સમજવું, રાગના કારણે સાથ આપે એટલે અન્ય પર દ્વેષ થાય અને અદરોઅદર ઝઘડા થાય, માટે બહુ રાગ ન કરે. પણ માધ્યસ્થવૃત્તિ કેળવે.

પ્ર૦ પોતાને સમકિત થયું છે તેની ખાત્રી શું ?

ઉ૦ તે બાણી શકાય નહિ, તે બોલે આપણા માથે નહિ, તે જ્ઞાની જ કહી શકે.

પ્ર૦ પોતાનામાં ફેરફાર થયો હોય તે ન જણાય ?

ઉ૦ એવું બને છે કે સાધુના સમાગમમાં આવતા હોઈએ, હંમેશા દર્શન, વ્યાખ્યાન વિગેરેમાં ભાગ લેતા હોઈએ અને ધર્મકરણી કરતા હોઈએ છતાં પણ અદર કાંઈ જ ન હોય માટે બાહ્ય આચાર ઉપરથી-નિશ્ચયથી કાર્જ કહી શકાય નહિ.

પ્ર૦ સમકિતના લક્ષણો તો બતાવ્યા છે ને ?

ઉ૦ હા સમ, સંવેગ, નિર્વેદ, અનુકંપા અને આસ્થા તેમાં આસ્થા તે તો દરેક દર્શનવાળાને પોતાના મતની હોય છે ઈસાઈને તેમના મતની, મુસલમાનોને તેમના મતની, વેદાંતીને તેમના મતની. સ્વામીનારાયણને તેમના મતની પૂર્ણ આસ્તા હોય છે પોતાનું જ સમકિતિ માને તો ચાલે ? તેરાપંથી માને કે અમેજ બધા સમકિતિ તેથી શું ? એકલી આસ્થાથી ન ચાલે પણ પહેલા ચાર બરાબર જોઈએ જ્ઞાનીઓ સ્વીકારે તેજ ખરું.

પ્ર૦ આત્માના ગુણોમા વીર્ય કંઈ છે તે શું ?

ઉ૦ વીર્ય એટલે આત્માના માટે પુરુષાર્થ ફારવવો-ઉદ્યમ કરવો તે જેમકે ઉપયોગપૂર્વક ધર્મક્રિયા કરે તે પુરુષાર્થ કહેવાય. સામાયિક કરે તો તેમાં જ પ્રતિ પૌષ્ઠ, પ્રતિક્રમણ જે કરે તેમાં જ ઉપયોગ રાખે.

પ્ર૦ પાત્ર પ્રકારની સ્વાધ્યાય કહી છે તે કંઈ કંઈ ?

ઉ૦ વાચણા-વાચના લેવી, જે ન બેસતુ હોય તે અધિક બાણ-કારને પૂછવું, તેની પર્યટણા કરવી, ધર્મકથા અને અનુપ્રેક્ષા.

પ્ર૦ અનુપ્રેક્ષા એટલે શું ?

ઉ૦ અનુપ્રેક્ષા એટલે જે વાંચેલું, વિચારેલું, સાંભળેલું હોય તેના પર એકાંત મધ્યસ્થ પ્રતિજ્ઞે ચિંતન કરવું, તત્વનો વિચાર કરવો તે અનુપ્રેક્ષા છે. અનુપ્રેક્ષા બધાથી ચડી જાય છે. તેમાં એકાંત કર્મની નિર્જરા છે, કર્મની નિર્જરાનો ઢગલો છે તેમ કહી શકાય. વળી ખીજી કરણી કરતી વખતે પુન્યબધ સાથે થાય છે, જે ભોગવવું પડે તે અનુપ્રેક્ષામાં નહિ. ત્યાં તો એકાંત કર્મની નિર્જરા થાય, પણ આ બધું ઉંચી વાત છે, તેમાં બધું ઉંડા ઉતરવાની જરૂર છે.

પ્ર૦ ઉપાશ્રયમાં આવતી વખતે “નિરસિદ્ધી” કહેવું જોઈએ પણ તે આપણામાં બધું કહેવાતું નથી તેનું કારણ શું ?

ઉ૦ આપણે તે વિસરી ગયા છીએ, કક્ષા વ્રતમાં ઉપાશ્રય બહાર જાય ત્યારે “આવશ્સહિ” અને “નિરસિદ્ધી” કહેવાય છે પણ સામાન્યરીતે ઉપાશ્રયમાં પ્રવેશતા જ કહેવાતું જોઈએ તે ચૂકાઈ ગયું છે. અહિં આવ્યા પછી આશ્રવની વાત કરવી અથવા સંસારી વાત કરવી તે તો લાભની જગ્યાએ ખોટ ખાવા જેવું છે. હજુ દેરાવાસી લાભઓમાં આ બાબતનું કાંઈક રહ્યું છે.

પ્ર૦ ઉપાશ્રયમાં જેટલો વખત બેસીએ તેટલો વખત વ્રતમાં રહેવું હોય તો શું કરવું ?

ઉ૦ ઉપાશ્રયમાં આવતા જ નવકાર ગણી ન પાળી ત્યાં સુધીનો સંવર બાંધી લેવો. આ પ્રમાણે સહેલાઈથી થઈ શકે

દ્રાગદ્રામાં એક વખતચ દલાઈ હતા. તેઓ એટલાબધા ઉપયોગવંત હતા કે જ્યારે ઉપાશ્રયમાં આવે ત્યારે સંવર કરી લે. અરે ઉપાશ્રયમાં તો શું પણ જ્યાં જાય ત્યાં વખત મળે તો સંવર કરી લે ઘેરથી સચિત્તનો ત્યાગ કરી બહાર નીકળે કાંઈ જગ્યાએ જાય ત્યાં બેસી રહેવું પડે તો સંવર કરી લે,

પછી જ્યારે વાત કરવાનો વખત આવે ત્યારે સવર પાળી લે. આ પ્રમાણે ચૌવિહાર પણ થાય છે જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે નવકાર ગણી ચૌવિહાર પાળી પાણી પીવાય.

પ્ર૦ લોકાગચ્છવાળામાં અને આપણામાં ફેર શું ?

ઉ૦ લોકાગચ્છવાળા યતિઓ હોય છે, તેઓ સંસારી માફક પૈસા ટકા રાખે, દવાદાર કરે, મુસાફરી વાહનમાં કરે, જોડારીને પણ ખાય અને રંધાવીને પણ ખાય. મતલબ કે સસારી જેવા જ કહેવાય

પ્ર૦ કહેવાય છે કે ગોરજીઓએ અને યતિઓએ આપણો ધર્મ ખાર દુકાળી વખતે સાચવી રાખ્યો હતો તે ખરું ?

ઉ૦ ના, ના, એવું કશુંય નહિ તે વખતે એટલે ખાર દુકાળી વખતે સાધુઓ શિથિલ થઈ ગયા હતા તે વાત ખરી છે.

પ્ર૦ જેઓ પૈસા ટકા રાખે અને અન્ય બધી છૂટો ભોગવે તેઓની છાપ લોકો પર પડે ?

ઉ૦ ન જ પડે. ચારિત્ર વિના છાપ ન પડે.

પ્ર૦ કેટલાક દોરા-ધાગા વિગેરે કરનારા શિથિલાચારી સાધુઓને ગૃહસ્થો તેમની શિથિલતા બતાવી શકતા નથી તેવું શું કારણ ?

ઉ૦ અદરબાને ભય હોય કે આપણને મંત્ર તત્ર વિદ્યાથી હેરાન કરશે એ ખાંકે ન કહે

પ્ર૦ મંત્ર તંત્ર વિદ્યાઓ જે કહે છે તે ખરું હશે ?

ઉ૦ એવું કાંઈ જ નહિ એક ગામમાં એક સાધુએ કહેલું કે “આટલું મારા કહેવા પ્રમાણે કરો, નહિતર ચકલી બનાવી દઇશ.” શ્રાવકો કહે બનાવો તો ખરા, અમારે જોવું છે, તમે કેવીક ચકલી બનાવો છો. આ પ્રમાણે ચકલી બનાવવાનું કહેવા છતાં કાર્મ બન્યું નહિ અને તે ગામ ભણી હવે જવાનું થે બધ થઈ ગયું.

પ્ર૦ વિદ્યાઓ છે તેમાં કાંઈ શક છે ?

ઉ૦ આપણે તો જૈનદ્રષ્ટિએ એટલું જ સમજીએ કે “ જસ ધમ્મે સયામણો ” જેનું ધર્મમાં મન છે તેને દેવો પાશુ નમસ્કાર કરે છે, બાકીનું કાંઈ નહિ ધર્મધ્યાન જોઈએ.

પ્ર૦ તપશ્ચર્યાની પૂર્ણાહુતિ અગર પારણા ઉજવાય છે તે ખરાબર છે ?

ઉ૦ તત્ત્વદ્રષ્ટિએ વિચારો કે પારણું એટલે ધર્મધ્યાનનો વધારો કે ઘટાડો, જે વધારો હોય તો તે ઉજવણી ખરાબર છે એક ઉપવાસનો વરસીતપ કરતા હોય તેથી આગળ વધી એ ઉપવાસનો કરે તો ધર્મધ્યાનમાં-તપમાં વધારો તેની ઉજવણી હોય પણ આ તો સાફ કરતા હતા તે બધ કરવાનું તેમાં શુ રહ્યું છે ? પછી તો છુટ્ટા મોઢે ખાવાનું જને ?

પ્ર૦ તો પછી આ વરસીતપના પારણા ઉજવાય છે તેમાં લાભ નહિ ?

ઉ૦ ઉજવણીમાં શું થાય તે તો કહો, આશ્રવખાતુ કે સવરખાતુ ?

પ્ર૦ આશ્રવખાતુ તો ખરૂં, પણ શ્વધર્મી વાત્સલ્ય જમણુ થાય, વિગેરેમાં તો લાભ ખરોતે ?

ઉ૦ જે જમીને જાય તે બધા જમી જમીને સવર કરણી કરવાના હોય તો તો લાભ ખરો વળી આરંભ સમારંભ તો છે જ-ત્યા આગળ શેનો લાભ છે ? એ તો તમારો એક વહેવાર છે એક ગામમાં એક ભાઈના ઘરમાંથી ઉપવાસ કરેલા તે પ્રસંગ ઉપર ગચ્છ કરવાનું ધાર્યું તે વખતે રસોઈમાં વાલ કરવાના હતા એટલે વાલનું પાણી જે નીકળ્યું તે બાણુ પર મૂકી રાખ્યું. તે વખતે એક વાછડું આવી પી ગયું અને ત્યાંતે ત્યાં મરી ગયું. હવે જુઓ આમાં લાભ થયો કે ખોટ ? જો કે તે દિવસથી તે ગામમાં સઘ જમણુમાં વાલ ન કરવા એમ નક્કી કર્યું.

પ્ર૦ ગચ્છ કરે તે તો વ્યવહાર ખરો પણ સંવર કરણી કરવાવાળાને અતરવારણા પારણા આપે છે તેમાં લાલ ખરો કે નહિ ?

ઉ૦ જેઓ સવર કરણી કરે તેમને અતરવારણા કરાવવા તે કરીને સંવરકરણી ધર્મધ્યાન કરે તેનો જરૂર લાલ છે પણ પાદણે તેમને શાતા ઉપજે એટલોજ લાલ. માંગરોલમાં થોડીક ખેતોએ ભેગા મળી એક મંડળ જેવું કર્યું; એટલે બધાએ ભેગા મળી એક વખત એક રસોડે જમવું અને પછી બધાએ આખો દિવસ ધર્મધ્યાન કરવું. આ પ્રમાણે કરવામાં જેને જે રસોઇ આપવી હોય તેની છુટ, ભલે કોઈ ખીચડી ને છાશ જ કેમ ન આપે આવા સમુહ જમણુ ધર્મધ્યાનનો વધારો કરનાર છે.

પ્ર૦ શાસ્ત્રમાં સધ જમણુનો ઉલ્લેખ છે ?

ઉ૦ હા, પણ તે સંવર કરણી કરવા જ. ભગવતીજ સૂત્રમાં શખજી-નો અધિકાર છે તેમાં એજ આવે છે. શ્રાવકો એવો વિચાર કરે છે કે આપણે બધા પહેલા ભેગા મળીને જમીએ અને પછી પૌષ્ઠ કરીએ સવરકરણી કરવા માટે પહેલા જમણુ કરે અને સાથે એમીને જમે એટલે અન્યોન્ય કાંઈ વિરોધ અગર કપાય-લાય હોય તે શાત થઇ જાય અને પછી સાથે સવરકરણી થાય

પ્ર૦ સંધ જમણુ થાય તેની પાછળ કંઈક જૂખ્યા, અપંગ, ભીખારી વિગેરે પણ તૃપ્ત થાય તે પુન્યનુ કારણુ તો ખરું ને ?

ઉ૦ એટલે તેમની તરફ દયા લાવી તમો વધુ રાંધતા હશેને ? અગર તો જે માલ બગડેલો ન હોય અને રહી શકે એવો હોય તે અનુકંપા બુદ્ધિએ આપતા હશેને ? કે પછી જે વધેલુ, એકું જુટું-નાખી દેવા જેવું છે અગર જે રાખી શકાય એવું નથી તે આપો ? વિચાર કરી નિર્ણય કરી જોજો

પ્ર૦ લાજે, દાઝે અને ખાજે ત્રણ પ્રકારે ધર્મ થાય તે બરાબર છે ?

ઉ૦ હા, લાજે એટલે શરમાશરમી, એક ખીજની શરમથી કરે દાઝે

ઐટલે આત્માની દાઝથી કરે અને ખાજે ઐટલે ખાવાપીવા માટે પણ કરે. આત્માની દાઝે કરનારા થોડા ગમે તે રીતે ધર્મધ્યાનનો વધારો થાય તે ધૃષ્ટિનીય છે.

પ્ર૦ ગ્રહણ હોય તે વખતે પ્રતિક્રમણ થાય ?

ઉ૦ થાય, ગ્રહણને અને પ્રતિક્રમણને કાષ્ટ લાગે વળગે નહિ. કોષપણ સંજોગોમા પ્રતિક્રમણ થાય, આવશ્યક ક્રિયાઓને કોષ પ્રકારની અસજાય નડે નહિ અને જો ગ્રહણ માની તે વખતે ન કરે અને બીજા વખતે કરે તો ચોદ અતીચાર માંહેનો અતીચાર લાગે. અમુક સૂત્ર કાલીક કહ્યા છે, અમુક ઉત્કાલીક કહ્યા છે. જ્યારે આવશ્યક સૂત્ર તદ્વ્યતિરિક્ત કહેલ છે, ઐટલે તે બન્નેથી બુદ્ધ. વળી મારવાડમાં એવો રીવાજ કે ગ્રહણ હોય ત્યારે લોકો ધર્મ-ધ્યાનમાં જોડાઈ જાય. અન્ય લોકો પોતાના મત પ્રમાણે કરતા હોય ત્યારે શ્રાવકો ઉપાશ્રયમાં ધર્મકરણી કરવામાં લાગી જાય, આખો ઉપાશ્રય ભરાઈ જાય, આ રીવાજ છે. ધારો કે સાંજના વખતે કોષ સાધુ કાળ કરે તો તેમને તો સવારે જ કાદે, તો હવે મડદું પડ્યું હોય તેથી બીજા સાધુઓને પ્રતિક્રમણ કરવું કે ન કરવું ? ન કરે તો સાધુપણું ઉડી જાય એમ જૈનશાસ્ત્ર તો કહે છે માટે કરેજ. આ પ્રમાણે ધરતીકંપ વખતે પણ ધર્મ-ધ્યાનમાં જોડાઈ જવું જોઈએ.

પ્ર૦ ધરતીકંપ વખતે તો ખુલ્લા મેદાનમાં દોડી જાય છે તેનું કેમ ?

ઉ૦ જેને વ્રત અવ્રતનો વિવેક હોય તે ઉપદ્રવ વખતે વ્રતમાં જોડાઈ જાય કારણ જો કદાચ મૃત્યુ થાય તો વ્રતમા ગતિ સુધરી જાય. દાહોદમાં અમે હતા તે વખતે ઉપાશ્રયની જોડે વેપારીની દુકાન. તેના ઐટલા ઉપર તેણે વિગેરેના ખાલી ડબ્બા તે ખાલી ડબ્બા ખખડવા લાગ્યા. અમારા ખ્યાલમા કે તે ડબ્બા લઈ જતા હશે તેથી ખખડતા હશે પણ તે વેપારી ભાઈ તો દોડીને ઉપાશ્રયમાં

આવતા રહ્યા અને સામાયિકમાં જોડાઈ ગયા. કહે છે મહારાજ,
ધરતીકંપ. અમને તે વખતે ખબર પડી કે ધરતીકંપથી ડગ્યા
ખખડેલા. થોડીવારે શાંત થઈ ગયું. પછી વ્રત પુરૂ થયું ત્યારે
તે ભાઈ ગયા.

પ્ર૦ પણ ધરતીકંપ વખતે મકાનમાં રહેવામાં તો સો ટકાનું
જોખમ, ખુલ્લામાજ જતું રહેવું જોઈએ તો જ બચાયને ?

ઉ૦ અરે ભાઈ, ધીરજની જરૂર છે. ગમે ત્યાં હો પણ કાળ કાંઈ
હોડવાનો છે ? તે વખતની જ વાત છે. સાસુ ને વહુ. બે જણ-
માથી સાસુ તે વખતે ચોકમાં-ખુલ્લામાં અને છાપરા નીચે. તે
ગામમા વાછડીયા પણ પત્થરના એટલે વાછડીયાનો એક
પત્થર છૂટો થઈ પડ્યો સાસુ ઉપર. સાસુ તો જીવીયાઓ-
વવરોનીયા થઈ ગયા. આ બાજુ વહુ છે તે બચીને બહાર દોડી
ગયા બહાર ગયા તે વખતે પોતાનું ધાવણું બાળક તે પણ
યાદ ન રહ્યું, પછી તો ઈમારત પડી ત્યાં પીઢીયા વિગેરે પણ
પત્થરના. પડ્યું તેથી બાળક જીવતું હશે તેવી તેની માને પણ
આશા નહિ ધરતીકંપ બંધ થઈ ગયો તે વખતે બધી શોધ-
ખોળ ચાલી અને ઉકેલવા માંડ્યું ત્યારે બાળકના પારણા ઉપર
બે પથ્થરો સામસામા ગોઠવાએલા આ પ્રમાણે એટલે કે વચ્ચે
બાળક તદન સહિસલામત રહેલું, હવે કહો ક્યાં હોય તે બચે ?
પણ ધીરજ ક્યા છે ? મનલખ વ્રતમાં હોય તેનો ધણો ફેર.
કદાચ મૃત્યુ થાય તો વ્રતમાં ને વ્રતમાં, આરાધક ગણાય અને
અવ્રતમા મૃત્યુ થાય તે વખતે કેવા અધ્યવસાય હોય તે જ્ઞાની
બાણે

પ્ર૦ અમુક વસ્તુ ખોવાય ત્યારે એમ મનાય છે કે એ ભાગ્યમા નહિ
હોવાથી ખોવાઈ તે બરાબર છે ?

ઉ૦ એ તો ખાલી મન મનાવવા પુરતું છે, બાકી એવું કાંઈ નહિ.
તરેક વખતે નશીબને દોષ દેવાય નહિ

- પ્ર૦ ભાગ્યમાં નહિ હોય એમ માનવાથી સતોષ થાય છે તેનું શું ?
- ઉ૦ સંતોષ વસ્તુ જુદી છે અને મન મનાવવું તે પણ જુદું છે સતોષથી કર્મ આવતા અટકે છે, જ્યારે મન-મનાવવામાં એવું કંઈ નહિ, ફક્ત આર્ત-રોદ્ર ધ્યાન ન થાય તે લાભ.
- પ્ર૦ પણ સાહેબ, એવું ખરુંને કે જે કાળે જે જવાનું તે જવાનું જ છે તેમાં ફેર પડે નહિ, ક્રમબદ્ધ પર્યાયો કહ્યા છે તે બરાબર છે ?
- ઉ૦ તે બરાબર નથી. ક્રમબદ્ધ પર્યાય એ શબ્દ સોનગઢ પંથને છે, આપણા સિદ્ધાંતમાં તેમ છે નહિ. તેમ માનવાથી તો પુરુષાર્થ ઉડી જાય, કંઈ કરવાપણું રહે જ નહિ માટે પુરુષાર્થને આગળ કરીને કાર્ય કરવું
- પ્ર૦ તો પછી કોડીમાં જેવા ઘર નાખ્યા હોય તે પ્રમાણે નીકળે તેમ કર્મ પણ જે પ્રમાણે કર્યા હોય તે પ્રમાણે ક્રમ પ્રમાણે ઉદય આવે તેમ કહેવાય છે તે બરાબર છે ?
- ઉ૦ કોડીમાં જેવા જેવા પ્રકારના ધાન નાખ્યા હોય તેવા તેવા નીકળે તેમ કર્મ પણ જેવા જેવા કર્યા હોય તેવા તેવા ઉદયમા આવે અને ભોગવવા પડે પણ કર્મમાં એવું છે કે જેની જે સ્થિતિ હોય તે પરીપક્વ થયે ઉદયમા આવે. કોઈ કર્મનો અબાધા કાળ લાંબા કાળનો હોય તો પહેલા કચેલું હોય છતાં ઉદયમા ન આવે ત્યારે કોઈ કર્મ હમણાનું બાધેલું હોય અને અબાધા કાળની સ્થિતિ ટુકડી હોય તો તુરતમા જ ઉદયમાં આવે, મતલબ જેવી જેની સ્થિતિ હોય તે પ્રમાણે ઉદયમા આવે.
- પ્ર૦ આપણા મને ક્રમબદ્ધ પર્યાયો ઉદયમાં આવતા નથી તો પર્યાયો કેવા છે ?
- ઉ૦ પર્યાયો પલટાયા જ કરે છે અને પર્યાયોને પલટાવી શકાય છે

- એક સ્થિતિમાં પર્યાયો રહેતા નથી
- ૦ કોઈના લાવ વિચારે પલટાય તે પર્યાયો પલટાયા કહેવાય ?
- ૦ હા, તે પણ પર્યાયો પલટાયા ગણાય
- ૦ જે કર્મ આધેલ હોય તેમા ફેરફાર કરી શકાય ?
- ૦ જે કર્મ નિકાચિત છે તેમા ફેરફાર કરી ન શકાય પણ જે શિથિલ હોય તેમા ફેર કરી શકાય. લાંબી સ્થિતિના હોય તેને ટુકડી સ્થિતિના કરી શકાય અને તીવ્ર રસવાળા હોય તે મદ રસવાળા કરી શકાય જે નિકાચિત હોય તે ભોગવવા જ પડે, કારણુ તેમા તીવ્રતા બહુ હોય છે
- ૦ નિકાચિત કર્મ કાને કહેવાય ?
- ૦ નિકાચિત કર્મ તે આધેલા લાડવા સમાન ગણાય. જ્યાં સુધી ગોળ, ઘી, લોટ ગુદા ગુદા છે ત્યાં સુધી તેમાંથી જે બનાવવું હોય તે બનાવી શકાય અને ઝોણું વ-તુ પ્રમાણુ થઈ શકે પણ જ્યારે ત્રણેને ભેગા કરી લાડવો વાળી દીધો પછી કાંઈ થઈ શકે નહિ, તેમા ફેરફાર થાય નહિ.
- ૦ નિકાચિત કર્મ શાથી બંધાય ?
- ૦ મન, વચન, કાયા એ ત્રણેય ભેગ લળે અને કષાયની તીવ્રતા હોય તો નિકાચિત કર્મ બંધાઈ જાય. શ્રેણીક રાજા જ્યારે શિકાર કરવા ગયા ત્યારે હરણી પર બાણુ છોડ્યુ. બાણુ હરણી અને તેમા રહેલા ગર્ભને વીધીને ઝાડ પર ચોંટી ગયુ. આ વખતે ખુબ તાનમા આવી ગયા અને તે વખતે કષાયની તીવ્રતાથી નિકાચિત કર્મ બંધાઈ ગયુ.
- ૦ કર્મ બંધતો આધાર શેના ઉપર છે ?
- ૦ કર્મ બંધતો આધાર મન, વચન, કાયાના ભેગ અને કષાય ઉપર છે અમુક કાર્ય કર્યા પછી અથવા કરતી વખતે જેવો કષાયનો રસ રેડાય તે પર કર્મની તીવ્રતાનો આધાર છે માટે

દરેક કાર્ય કરવામાં કપાયતી મદત રાખવી. જે તીવ્રતા ન હોય તો તે કર્મ ભોગવવામાં આકર્ષ ન પડે તેમજ સહેલાઈથી તેમાંથી છુટા થઈ શકાય, મતલબ તે કર્મ બંધનકર્તા ન થાય.

પ્ર૦ જોગ અધીક પ્રમાણમાં કામ કરતા હોય અને કપાય મંદ હોય તો કેવું કર્મ બંધાય ?

ઉ૦ જોગનો સંબંધ કર્મની પ્રકૃતિ અને પ્રદેશ સાથે છે જે કર્મ બંધાય છે તે ચાર બોલ પ્રમાણે બંધાય છે પ્રકૃતિ, સ્થિતિ, પ્રદેશ અને અનુભાગ તેમા જોગનો સંબંધ પ્રકૃતિ અને પ્રદેશ સાથે છે અને કપાયનો સંબંધ સ્થિતિ અને અનુભાગ સાથે છે. મતલબ જોગ અધિક ભજેલા હોય તો પ્રદેશ વધારે બંધાય અને જોગ પ્રમાણે પ્રકૃતિ બંધાય અને કપાયની મદત હોય તો પ્રદેશ વધારે છતાં તીવ્રતા ઓછી હોય

પ્ર૦ પ્રદેશ વધારે ઓછા બંધાય એટલે શું ?

ઉ૦ સ્થુલ દાખલા તરીકે લામ્બએ તો અશાતા વેદનીય કર્મના ઉદયથી એક ગુમકું થયું જે કે એક નાનકડી ફાડકી જ છે છતાં ઘણી વેદના પમાડે છે કારણ પ્રવેશ ઓછો છે છતાં તીવ્રતા છે એટલે તે કર્મ એવું છે જેમાં પ્રદેશ થોડો બંધાય છે પણ કપાયથી તીવ્રતા વધારે છે તેજ પ્રમાણે કોઈ વેદના એવી હોય કે ઘણા પ્રદેશે વ્યાપ્ત હોય પણ દુઃખાવો ઓછો હોય. એક લામ્બ દત્તા તેને આખા શરીરે રસોળી જેવા-ખોરના જેવડા અગર સોપારી જેવડા ગુમડા નીકળ્યા પણ વેદના કાંઈ નહિ દબાય તો પણ દુઃખ નહિ. વેદના ઓછી એટલે તીવ્રતા નહિ પણ પ્રદેશ ઘણા. કપાય ચીકાશ લાવે છે માટે દરેક કાર્ય લુખા પરિણામે કરવું.

પ્ર૦ લુખા પરિણામ એટલે શું ?

ઉ૦ કર્મ તો દરેકને લાગતાજ રહે છે પણ લુખા એટલે તેમાં રસ-પૂર્વક-અતરના રસપૂર્વક નહિ વર્તવું પણ સારમાં રહ્યો છું

અને કરવું પડે છે માટે કરે છું, પણ આ જાતે સાચું કરું
એમ માની જોતપ્રોત ન થઈ જવું

પ્ર० લુખા પરિણામે દિસા કરે તોપણ નિકાચીન કર્મ ન બંધાય ?

ઉ० ચક્રવર્તી છ ખડ સાધવા બંધ ત્યારે કોઈ જગ્યાએ યુદ્ધ કરવું
પડે તો તેમાં દિસા ધાય પણ પગિણામ લુખા દોષ તો કર્મ
બધ શીથીય ધાય અને રહેલાઈથી છૂટી શકે ચક્રવર્તી તે ભગ્ન
દિક્ષા લે તો તેજ ભવે બધા કર્મ બપાવી મુક્તિ પામે.

પ્ર० ચક્રવર્તીના લુખા પરિણામ શાથી રહેતા દશે ?

ઉ० સમક્રિતદષ્ટિ અગર સાચી સમજણ હોય તેથી રહે તેટલા માટે
જ છલુ છે “સમ્મતદંસી ન કરેષ પાવ” આનો અર્થ
એવો નથી કે સમક્રિત દષ્ટિ આત્મા પાપ કરેજ નહિ સસારના
વ્યવહારમા હોય એટલે પાપ તો કરે પણ તેનું અતર પાપ
કરવામા પ્રવૃત્તીત ન હોય, એટલે આટલી દ્વંદ્વ મુધી જતાવું છે
સમક્રિત દષ્ટિ જીવડો, કરે કુકુળ પ્રતિપાળ;
અંતરથી ન્યારો રહે, જેમ ધાવ ખીલાવે બાળ.

પ્ર० ચક્રવર્તી બધા સમક્રિતિ હોય એવું ખરું ?

ઉ० ના, એવું કામ નહિ બધા સમક્રિતિજ હોય એમ નથી.

પ્ર० ચક્રવર્તીની ગતિ કય ?

ઉ० મોક્ષ અથવા નરક. જો દિક્ષા લે તો મોક્ષ અને દિક્ષા ન લે અને
ભોગમાં ચોટયા રહે, ભોગમાથી છૂટે નહિ તો નરક સિવાય
ગતિ નહિ

પ્ર० વધારેમા વધારે ચક્રવર્તિપણું કેટલી વખત પામે ?

ઉ० એ વખત

પ્ર० વાસુદેવ-પ્રતિ વાસુદેવ—અન્નેની ગતિ કય ?

ઉ० અન્ને નરકમા બંધ, નિદાન કરેલ હોય તેથી ધારે તો પણ ત્યાગ
કરી શકે નહિ.

પ્ર૦ તેમની મહત્તા શી ?

ઉ૦ શલાકા પુરૂષો એટલે પદવી તો ખરીને. એ પદવી કાંઈ સહેલાઈથી પ્રાપ્ત ન થાય. વળી જોડા-મોડા પણ તેમનો જોડો નીકળવાનો અને મોક્ષમાં જવાના.

પ્ર૦ ચક્રવર્તી જન્મે ત્યારે કઈ ગતિમાં જશે તેમ કહી શકાય ?

ઉ૦ ના, પુરૂષાર્થ ઉપર આધાર છે.

પ્ર૦ આપણા પર્યાયોમાં ફેર કરી શકાય ?

ઉ૦ આત્માના જ્ઞાન-દર્શન તો ગમે તે સ્થિતિમાં રહે પણ ચાર ગતિમાં જાય ત્યાં ત્યાં જુદા જુદા પર્યાયો-સ્વરૂપો ધારણ કરે.

પ્ર૦ એ મહિનાના ઉપવાસ થાય પણ અણસણ ન ગણાય તેનું શું કારણ ?

ઉ૦ ઉપવાસમાં પારણું કરવાની આશા છે કે એ મહિના પુરા થશે એટલે પારણું કરશું—એ આશાએ આશાએ એ ચાય છે, જ્યારે ઉપવાસ ન હોય અને અનશન હોય તો જેટલો વખત ચાહે તેટલો ખરો પણ હવે કાઈ ખોરાક લેવાની આશા નથી. જીવનની આશા છોડી દીધી છે.

પ્ર૦ આયુષ્ય લાખું હોય અને સંધારો કરે તો ?

ઉ૦ આયુષ્ય હોય તેટલું ભોગવવું જ પડે છે હજી સુધી કાંઈએ એ પ્રમાણે સંધારો કર્યા નથી અને ધાય નહિ. ભગવાન મહાવીરે તો તો દીક્ષા લઈને સંધારો જ કરી દીધો હોત તો શું મોક્ષે જાત ? માટે સંધારો તો તેના યોગ્ય સમયે જ થાય કર્મો જે કર્યા હોય તે તો ભોગવવા જ પડે.

પ્ર૦ અત્યારે જેને અનાથ કહેવાય છે તે અનાથ ખરા કે નહિ ?

ઉ૦ ના તે તો પુરૂષોના અનાથપણું છે—ખરું અનાથપણું નથી. કાંઈ ખીમાર પડે અગર વૃદ્ધાવસ્થા આવે ત્યારે કહેશે શું કરીએ નિરાધાર છીએ કાંઈ ચાકરી કરનાર નથી, મેવા

કરનાર નથી, સેવા ચાકરી કરનાર નો પગારી કરી ના પડે
 દયા-દારની વ્યવસ્થા કરી આપશે, બાદ નો સગવડ સગવડો
 પણ તેમા પડ્યા પડ્યા જે કર્મ ઉદ્યમા આવ્યા છે, તે ભોગ-
 વવા તો પોતાને જ પડશે તેજ બરું અનાથપાત્ર છે કે કોઈ
 ખીજો ભોગવવા આવશે ? શુ અનાથી મુનિ જ અનાથ દત્તા
 તમારે તેવા કર્મ ભોગવવા નહિ પડે ? ન ભોગવવા હોય તે
 જ્ઞાનીઓ માર્ગ બતાવે છે તે રસ્તે ચાલો તો અનાથપાત્ર
 નહિ આવે.

પ્ર૦ અહિ શા માટે આવવાનું ?

ઉ૦ નથી મેળવ્યું તે મેળવવા માટે અને જે મેળવ્યું છે તે સાચા
 રાખવા માટે

પ્ર૦ શું નથી મેળવ્યું ? ધણાએ શુ મેળવવાનું બાકી છે ?

ઉ૦ અનાદિ મિથ્યાત્વ ટાળીને સમ્યક્ત્વ મેળવવાનું બાકી છે, પ
 તે તો તમારા ધ્યાનમાં જ નથી સમ્યક્ત્વ જ્ઞાન વિગેરે પ્રાપ્ત
 કરવાનું છે અને જે પ્રાપ્ત કરેલ છે તે શુણમાં દિવસે દિવસે
 વધારે કરવાનો છે.

પ્ર૦ જતા પણ બધા તે મેળવે છે ?

ઉ૦ ના, કારણ કે તમારે મન એમ છે કે આ શું કામનું છે ?
 લાઈ જમથું તો છોકરા રોટલા ભેગા તેનાથી ઓછા થવા
 છે, એમ સમજી તમે ઘર સુધી અહિનું લાઈ જતા જ નથી

પ્ર૦ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવામા ઉઘમ કેમ નહિ થતો હોય ?

ઉ૦ અવળી માન્યતા ઘર કરી ગઈ છે. સાધુને માટે બતાવ્યું છે
 ગુરૂ જ્યારે જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાનું અથવા વધારવાનું કહે ત્ય
 અવળા ઉતરે તે શિષ્ય કહે કે, તમે જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાનું ક
 છે। પણ અમને જેવા જેમએ તેવા પાડ-પાડલા એ

સંધારો, ભોજન-પાણી મળી રહે છે તેમજ નવે તત્ત્વો અમે જાણીએ છીએ પછી વધારે જ્ઞાન લાણી મગજ વલોવવાની જરૂર શી ? લાલુદા હોય તેય મરે છે અને નહિ લાલુદા પણ મરે છે તો શા માટે માથાકુટ કરવી ? આમાં તમારે પણ સમજી લેવાનું છે. જે માને છે કે બધું સુખ સરખાઈ છે પછી શું પ્રયોજન ? તેઓ ઉદ્ધમ કરતા જ નથી અગર ખીજી રીતે તે તરફ લક્ષ નથી-કિંમત નથી.

પ્ર० સમયનું માપ કેટલું સૂક્ષ્મ છે ?

ઉ० અસંખ્યાતા સમય મજે ત્યારે એક શ્વાસોશ્વાસનું બંધારણ થાય શ્વાસોશ્વાસ એટલે બે ઘડીમાં ૩૭૭૩ થાય તે. બે ઘડીમાં આટલા શ્વાસોશ્વાસ તંદુરસ્ત યુવાન મનુષ્યને થાય છે, બાકી ખીજાને વધુ ઓછા થાય.

પ્ર० સૂત્રના એકેએક શબ્દો બહુ મહત્ત્વવાળા સાચી કહેવાય છે ?

ઉ० કારણ કે એ કેવલ જ્ઞાનીની વાણી છે. જે હિંમરથની હોય તો તેમાં ભૂલ આવવાનો સંભવ ખરો પણ કેવલ જ્ઞાનીની વાણીમાં ભૂલ હોય નહિ. વળી સૂત્રના એકેએક શબ્દો બહુ જ ગહન અર્થવાળા તથા સંપૂર્ણ છે. જ્ઞાની હતા તે જાણતા હતા કે, પાંચમા આરાના જીવો એવા હુ શીયાર ઘશે કે કેવલ જ્ઞાનીની વાણીમાંથી ભૂલ શોધી કાઢવા પ્રયત્ન કરશે એટલે તેમણે એવી સચોટ વાણી પ્રશ્ની છે કે તેમાંથી કાંઈ ભૂલ કાઢી શકે નહિ

પ્ર० શ્વાસોશ્વાસનો સબંધ આયુષ્ય સાથે છે ?

ઉ० હા, શ્વાસોશ્વાસનું સમય-કાળ સાથે માપ બતાવ્યું તે ઉપરથી જેટલું આયુષ્ય હોય તેના હિસાબે શ્વાસોશ્વાસ લેવાના હોય તેટલા શ્વાસોશ્વાસ લઈ રહે એટલે આયુષ્ય પૂર્ણ થાય. માટે શ્વાસોશ્વાસ જેમ ઓછા લેવાય તેમ આયુષ્ય પૂર્ણ ભોગવાય. નહિતર ટુંકામાં ઘણા શ્વાસોશ્વાસ લઈ લે તો વહેતું પુરું ધઈ જાય.

પ્ર० શ્વાસોશ્વાસ કઈ ક્રિયામાં વધારે ચાલે અને કઈમાં ઓછા ?

ઉ० કહ્યું છે કે.—

“ ખેડત ખારા, ચણત અહારા, સુતે વીસે વીસ.

મૈથુન કરતા ચોસઠ ચાલે, એમ કહે જગદીશ ”

એટલે જેટલો વખત ખેડા રહો એટલો વખત સુઈ રહો તો વધારે શ્વાસોશ્વાસ ચાલે તે પ્રમાણે ચાલવાથી પણ વધારે ચાલે અને એટલા જ માટે એક થોડો ખગીચામાં ખેડો રહેતો હોય, ત્યાં રાખેલો હોય અને એક આખો દિવસ થોડાગાડીમાં દોડતો હોય તો જે દોડતો હોય તેનું આયુષ્ય વહેંચુ પુર થઈ જાય. સુતા શ્વાસોશ્વાસ વધારે જ ચાલે તે પ્રત્યક્ષ દેખાય છે. એક કુતરો ઉઘતો હોય ત્યારે કેવી ધમણ ચાલે છે તે સૌ કાઠના જોવામાં આવ્યું હશે તે જ પ્રમાણે દમ થયો હોય તેઓ ઘણા શ્વાસોશ્વાસ લે છે એટલે આયુષ્ય વહેંચું પૂરું થઈ જાય છે માટે ક્રમે ક્રમે જોઈતા જ શ્વાસોશ્વાસ લે તો પૂર્ણ આયુષ્ય ભોગવે

પ્ર० તો આ હિસાબે ઉંઘ ઓછી લે તો શ્વાસોશ્વાસ ઓછા તુટે— અને તેથી આયુષ્ય સારું ભોગવે એમને ?

ઉ० હા, ઉંઘ માટે અમારા ઘરની જ વાત કહું, સોનીઓએ સાધુ-ઓને માટે ટાઇમ ટેબલ ખતાવ્યું છે તેમાં દિવસમાં પહેલા પ્રહરે સજ્જાય, ખીજે ધ્યાન એટલે જે સજ્જાય કરી હોય તેની વાચના, ધ્યાન, ચિંતન વિગેરે અને જો ખાધા વિના ન ચાલી શકતું હોય તો ત્રીજા પ્રહરે ગોચરી અને ફરી ચોથા પ્રહરે સજ્જાય તે જ પ્રમાણે રાત્રીમાં પણ પહેલા પ્રહરે સજ્જાય, ખીજે ધ્યાન અને જો ઉંઘ લીધા વિના ચાલે તેનું ન હોય તો ત્રીજે નિદ્રા અને ફરી ચોથે સજ્જાય. એટલે ફક્ત એક પ્રહરની જ નિદ્રા લેવાનું કહ્યું છે, એમ નહિ કે પ્રતિક્રમણ

કરીને લખી તાણવાની. સજ્જાય ન કરે અને બહાર દ્રષ્ટિ કરે તો પોતાનું વાંચન ભૂલી જવાય.

પ્ર૦ ખાધા વિના ન ચાલે તોજ ખાવું એનો અર્થ શું ?

ઉ૦ જ્ઞાનીઓએ કહ્યું છે કે જરૂર પુરતું જ શરીરને આપો. ભારે-ભાર બધી જ પ્રવૃત્તિ શરીર અર્થે ન કરો. ખોરાક વિના ચાલી શકે તેમ નથી માટે જરૂર પુરતું જ આપો તમે ઉઠીને શું કરતા હશે તે તમે જાણો. ઉઠતાવેંત રસોડા ભણી અગર પાણીયારા ભણી જતા હશે અને લાકડા લઈ બસતા હશે, સાફ રાખવા માટે, જ્ઞાની કહે છે, ગમે તેટલું સાફ રાખો પણ તે તો તેના સ્વભાવ પ્રમાણે કાર્ય કરશે જ. અંદરથી બહાર આવે છે, જે માલ ભર્યો છે તે બહાર આવે છે અને દુર્ગંધ મારે છે-ખીજને પણ શ્વાસ ગંધાય છે માટે ગમે તેટલું ઘસો અને સાફસુફ રાખો પણ એ તો એનું એ આ બધી પ્રવૃત્તિ આત્મા માટે હશે કે શરીર માટે ? શરીરને ખમા, ભણે આત્માનું ગમે તે થાય પણ શરીરને ખમા, કહેશે તને કાંઈ ન થવું જોઈએ; પણ જો જો હો, ખરે વખતે તે કામ નહિ લાગે

પ્ર૦ શરીરને ટકાવવા વખતો-વખત ખાવા-પીવાનું તો આપવું જ જોઈએ ને ?

ઉ૦ એ બો જરૂર પૂરતું જ પણ એમ નહિ કે ભારેભાર સવારમાં આ-નાશ્તો વળી પાછા એ કલાક પછી. વળી પાછા બપોરે, સાંજે, રાત્રે એમ ચાલુ ને ચાલુ જ નહિ સાધુને તો જ્ઞાની-ઓએ એક વખત ત્રીજા પ્રહરમાં ગોચરી બતાવી છે એટલે આખો દિવસ તેનું તે જ નહિ. પ્રમાણસર જ.

પ્ર૦ જમતી વખતે મૌન રાખે તો કાંઈ લાભ થાય ?

ઉ૦ જમવા બેઠા તે વખતે મૌન રાખે તો એક “વચન” તો રોકાઈ ગયું વળી કાંઈ વખાણવાનું કે ઓછું વ-તું કહેવાનું રહે નહિ એટલે એ એક જાનનો તપ કલો. ભણે બહાર જાવ ત્યાં તમે

મૌન (તપ) ન કરી શકે પણ જમતી વખતે તો કરી શકે તો પણ લાલ છે. કેટલાકને તો પાછું ઉપર લેવા જોઈએ- ખામી રહી ગઈ હોય તો પણ આ બધું કેટલા વખતનું ? જીલ ઉપર હોય એટલી વાર જ ને ? પછી અંદર ગયું એટલે ? એજ પાછું ઉઘટી થઈ બહાર આવે તો જોઈ લ્યો લવાડો. જોઈ પણ ન ગમે, તો પછી શા માટે-તેને માટે આટલું બધું ?

પ્ર૦ આપે તંદુરસ્ત માણસના આટલા શ્વાસોશ્વાસ એમ કહ્યું એટલે તંદુરસ્તી સાથે શ્વાસોશ્વાસને સંબંધ ખરો ?

ઉ૦ જરૂર. તંદુરસ્ત માણસના બે ધડીમાં ૩૭૭૩ શ્વાસોશ્વાસ થાય પણ રોગીના વધારે થાય. વૈદ્ય યા ડોક્ટર નાડી પર હાથ મૂકે છે તે પણ ધબકારા જુઓ છે એટલે તે પણ શ્વાસોશ્વાસની સાથે સંબંધ ધરાવનાર જ હશે

પ્ર૦ દુર્ગતિમાં ન જવું હોય તો શું કરવું ?

ઉ૦ તેના સામે દિવાલ ઉભી કરી દો. જે કારણો બતાવ્યા છે તે છોડી દો. નરકને માટે મહા આરંભ, મહા પરિશ્રમ, દારૂ- માસતુ લક્ષણ અને પચેન્દ્રિયનો વધ, તેનાથી અટકા.

પ્ર૦ મનુષ્યનું આયુષ્ય સંખ્યાતું કે અસંખ્યાતું ?

ઉ૦ સંખ્યાતુ અસંખ્યાતા કાળનું આયુષ્ય દેવમાં હોય છે તેમજ નરકમાં હોય છે

પ્ર૦ જ્ઞાન એ આત્માનો ગુણ શી રીતે મનાય ?

ઉ૦ જ્ઞાન એ આત્માની સાથે જ્યાં જાય ત્યાં આવે છે, જરાય અળગું થતું નથી, તેમાં કોઈ ભાગ પડાવતું નથી, ચોરો ચોરી શક્તા નથી, તેના ઉપર સરકારનો કાંઈ પણ દેક્ષ લાગુ પડતો નથી, તે તો નિરંતર એક ખજાના તરીકે રહે છે. વળી અહિં તેને માટે પૈસો આપવો પડતો નથી છતાં તે લેવાતું નથી, કામ વાદ રહેતું નથી, કાગળ જિજ્ઞાસા નથી

પ્ર૦ કેવળ જ્ઞાતીઓને જવાબ આપવામાં વિચાર કરવો પડે ?

ઉ૦ ના, તેમને તો પ્રત્યક્ષ છે. દેશના આગે અગર જવાબ આપે ત્યારે અંદરથી નીકળ્યા જ કરે. જેમ જવાળામુખી પર્વત ફોટે અને અંદરથી નીકળ્યે જ જાય તેમ, જેમ તીડો પેદા થાય છે ત્યારે જમીન ઉપરથી નીકળ્યે જ જાય, ત્યાં કાંઈ વાગ્યા ન હોય પણ નીકળતા જ જાય તેમ અંદરથી નીકળ્યે જ જાય.

પ્ર૦ શાસ્ત્રના, જાણકાર હોય છતાં કપાય ન ઘટાડે તો ?

ઉ૦ કપાય ન ઘટાડે તો કર્મ ન થટે અને સંસાર ન ધટે. આવું કારણ મુખ્યત્વે સમજણની ખામી અગર તો સાચા જ્ઞાનનો અભાવ છે. પોપટની માફક ભણી જાય પણ તેનો સાર વિચારે નહિ. જ્યારે ભાઈઓ વચ્ચે અંદરેઅંદર વિખવાદ થાય ત્યારે આવું વિચારવું નોંધએ કે ગમે તેમ તોયે તે મારે ભાઈ છે અને વસ્તુ બધી નાશવંત છે, શા માટે કપાય સેવું ? સામ સામા ત્યડે ત્યારે પાછા ન હો. અગાઉ પણ આવા બનાવ બનેલા છે. કોણીક અને હુલવિહણનો. આજકાલ પણ બને છે. થોડા વર્ષો અગાઉ સૌરાષ્ટ્રમાં બે ભાઈ એક છાપરા માટે ફોર્ટે ચડ્યા. કેસ ચાલુ રહ્યો. બન્ને ભાઈ જીવ્યા ત્યાં મુઘી ચાલ્યો, બન્ને ગુજરી ગયા, કેસ પણ ઉભો રહ્યો અને ખોરડું અગર છાપર પણ ઉભું રહ્યું.

પ્ર૦ એકદમ કપાય વધે ત્યારે શાથી અટકાવવો ?

ઉ૦ પાણી પી લેવું અગર મહોંમાં કાંઈક નાખવું એટલે ખાવાં માટે તે ક્રિયામાં જોડાયા તેથી ધ્યાન તેમાં ગયું અને - તેથી કપાય ઓછો થવા સંભવ છે. વળી સાથે બેસીને જમવાથી કપાયની ઉપશાંતતા થાય છે. તે માટે જ સ્વામી વાતસલ્ય અગર સંઘ જમણની પ્રથા છે. વળી આ ગુણુ ઓસવાળ તથા મુસલમાનોમાં હોય છે. બધા બે-ચાર જણા સાથે જમવા

મેસી જાય એટલે કદાચ મન દુઃખ થયું હોય તો સમી જાય.

૧૦ જે વ્યાખ્યાનમાં સાંભળવામાં આવે છે તે અંદર ઉતરતું કેમ ગાંઠિ હોય ? ઉતારવા માટે શું કરવું ?

૩૦ જે સાંભળવામાં આવે તેને વાગોળવાની જરૂર છે. જેમ ગાય, બેસ, ઘોડા આદિ એક સામટું અંદર ઉતારી દે, પણ પછી જ્યારે પુરસદ મળે ત્યારે નિરાંતે મેમી બહાર કાઢે અને વાગોળે, ખુબ ચાવી રસ કરી અંદર ઉતારે, તે જ પ્રમાણે સાંભળેલાનો રસ કરી ઉતારવા માટે શાંતિઓએ અનુપ્રેક્ષા બતાવી છે. અનુપ્રેક્ષા એ એક પ્રકારની સ્વાધ્યાય છે અને તેમાં દર્મની નિર્જરા મોટા પ્રમાણમાં રહેલી છે વાચવું, સાંભળવું તેમાં નિર્જરા થાય પણ ખરી અને ન પણ થાય કારણ વાંચવા-સાંભળવાના ધણા કારણો હોય છે. ખુબવાના પણ ધણા કારણો હોય છે.

દાખલા તરીકે સામાનુ જ્ઞાન જોવા, કોઈ પુછે તો જવાબ આપવા થાય તે માટે. પર્યાટના પણ બીજા કારણે થાય, પણ અનુપ્રેક્ષા તો એકાંત આનંદના માટે જ થાય અને તેમાં નિર્જરા જ થાય અનુપ્રેક્ષા એટલે સાંભળેલાનું ચિંતન અને તત્ત્વની ગવેષણા.

૩૦ મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મેલા ધર્મી જીવે કેવા ?

૬૦ આરાધક હોય તે મહાવિદેહમાં જન્મ લે અને વળી લાંબા આયુષ્ય પામે. વળી દશ બોલની જોગવાઈ પામે અને ત્યાં કેવળી, તીર્થ કરનો જોગ પામે તેથી દક્ષિણ લઈ એકાંતવાસી થઈ મોક્ષે જાય. જેઓ દેવગતિમાં પૂર્વે કમાણી કરીને ગયા છે તેમના કરતા મહાવિદેહમાં ઉત્પન્ન થએલા વહેલા મુક્તિ પામવાના.

૩૦ ત્યાં મનુષ્યનું લાળામાં લાંબું આયુષ્ય કેટલું ?

૬૦ ૮૪ લાખ પૂર્વનું એટલે ૭૦૫૬ ક્રોડ વર્ષનું આયુષ્ય. આટલું લાંબું આયુષ્ય પૂર્વના પુન્યથી પમાય છે.

પ્ર० અત્યારે પાંચમાં આરામાં આવેલા છવો કેવા ?

ઉ० વિરાધક, પૂર્વે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રની વિરાધના કરી છે તેથી આ કાળમાં ઉત્પન્ન થયા છે. છતાં હજુ જોઈએ છે સારું પણ સારું કરવું નથી. સારું ક્યાંથી મળવાનું ? સારું તો મહાવિદેહમાં જાય તો મળે, બાકી સારું નહિ કરે તો આગળ ઉપર પાંચમાં પછી છઠ્ઠો આરો આવવાનો છે, બૂલી નહિ જતા.

પ્ર० પ્રતિક્રમણુ બોલનારને તો પ્રાયઃ ઉપયોગ બોલવામાં રહે પણ સાંભળનારનો ઉપયોગ બીજો જતો રહે માટે બોલનારને વધારે લાભ ને ?

ઉ० પ્રતિક્રમણુ ખરી રીતે જે જાણુતા હોય તે દરેકે પોતાની જાતે જુદું કરવું જોઈએ, બાકી જે જાણુતા ન હોય તેમને એક જણુ સંભળાવે ખંભાતમાં રીવાજ એ જ પ્રમાણુ છે. દરેક જણુ પ્રતિક્રમણુ પોતે જાતે કરે, પણ તેમાં જરાય ઘોંઘાટ નહિ, અવાજ નહિ. જે ન જાણુતા હોય તેને એક જણુ સંભળાવે જાતે પ્રતિક્રમણુ કરવામાં ઘણો લાભ છે

પ્ર० જાતે પ્રતિક્રમણુ કરવાનો હેતુ શું ?

ઉ० જાતે કરવામાં જે પ્રતિક્રમણુનો ધ્યેય આલોચનાનો છે તે બરાબર થાય, આસ્તે આસ્તે થાય, એમ નહિ કે હવે ક્યારે પૂરું થાય ને અહિંથી છૂટા થઈએ સંભળાવનારે પણ એવી રીતે સંભળાવવું જોઈએ કે સામાને રસ પેદા થાય. જે પ્રતિક્રમણુ સમજીને ભાવપૂર્વક થાય તો ઘણા કર્મ ચક્ર્યૂર કરી નાખે. બોલવા માત્રથી પ્રતિક્રમણુ ગણાય નહીં. પ્રતિક્રમણુ દરેકે જાણી લેવું જોઈએ. જેમને તેની કિંમત સમજાય છે તે મોટી ઉંમરે પણ તૈયાર કરે છે. રેલ-ગાડીનો વખત થયો હોય તો જવા દે, પણ પ્રતિક્રમણુ ક્યાં વગર ન રહે

પ્ર० આપણા સ્થાનકવાસીમાં ચૌદશ પર્વ તીથિ મનાય છે ?

ઉ० મારવાડમાં માને છે, બીજો નહિ.

પ્ર૦ આપણા હિસાબે વર્ષના દિવસ કેટલા ?

ઉ૦ ૩૫૪. વર્ષમાં છ તીથિ ઘટે. બે મહિને એક. અન્યમાં ૧૮ ઘટાડે છે અને ૧૨ વધારે છે એટલે એ જ થયું. વ્યાપારમાં પણ ૩૫૪ દિવસનું વર્ષ ગણાય છે અને વ્યાજ પણ એ પ્રમાણે ગણાય છે.

પ્ર૦ પચાંગ કેટલા વર્ષ સુધીનું થયેલું છે ?

ઉ૦ છેક પાંચમા આરાના છેડા સુધીનું બનાવનારે બનાવ્યું છે.

પ્ર૦ જ્યોતિષ તે પાપ-શાસ્ત્ર ખરું ?

ઉ૦ તે તો ચન્દ્ર પન્નતિ. સૂર્ય પત્તિમાં છે, તેનો દોષ નહિ પણ તેમાં આધુન-પાણ્ડુ કરે તો દોષ છે.

પ્ર૦ ૨૯ પ્રકારના પાપ સૂત્રો કહ્યા છે તેમાં શું શું આવે ?

ઉ૦ સ્વપ્નશાસ્ત્ર, અંગ ફરકે તે, ભૂકંપ, નક્ષત્ર વિગેરેથી લાલહાની, પાપ સૂત્રોમાં આવે છે

પ્ર૦ કંદમૂળ અચેત હોય તે સાધુને વહોરવામાં વાંધો ખરો ?

ઉ૦ અચેત હોય પણ જે અભક્ષ્ય છે તે અભક્ષ્ય જ કહેવાય.

પ્ર૦ જેઓ સ્થાનકમાં ન ઉતરે તે ગૃહસ્થીના મકાનમાં ઉતરે તો દોષ નહિ ને ?

ઉ૦ ત્યાં વળી કેટલાય દોષો લાગતા હોય છે. જો કે સ્થાનકમાં ઉતરવામાં દોષ નથી પણ ગૃહસ્થના મકાનમાં તો આબુખાબુ ગૃહસ્થો રહેતા હોય અગર ઉપર-નીચે રહેતા હોય ત્યાં ઘણાં દોષો લાગી જાય.

પ્ર૦ જેઓ તીથિને દિવસે શાક કરવા માટે સુકવણી કરી રાખે છે તે ખરાબ છે ?

ઉ૦ ના, સુકવણી કરાય જ નહિ.

પ્ર૦ કરે તો શું દોષ લાગે ?

ઉ૦ એક તો સુકવણી કરવા સામકું મણુ-અધમણુ લાવે તેજ દોષ અને પછી તેમાં કંથવા પેદા થાય છે તે દોષ. મારવાડમાં

કંદમૂળની પણ મુકવણી થાય છે તે ચોખ્ખી નથી.

પ્ર૦ લોકાગચ્છના જતીઓ મુહપતિ ખાંધે છે ?

ઉ૦ ના

પ્ર૦ પહેવારમાં-વ્યાપારમાં ધર્મ જળવાનો નથી તેનું કેમ ?

ઉ૦ ધગશ હોય તો જળવાય. અગાઉ લડાઈમાં જતા ત્યાં પણ સાચવતા. જતી વખતે વ્રત-નિયમ હોય તે યાદ કરી લે, સંથારો સાથે લઈ જાય, સંથારો કરવાની જગ્યા જોઈ રાખે, પ્રત્યાખ્યાન જે કરવા હોય તે કરી લે, આવક વ્રતધારી હોય તે પહેલો ધા કરે નહિ કારણ નિરપરાધીને હણવાના પચ્ચખાણુ છે. પહેલો ધા સામો કરે પછી જ ખોતે ધા કરે અને ત્યાં સંથારો કરવા જેવું લાગે તો સંથારાય કરી લે જ્યારે પહેલો ધા ન કરે ત્યારે સામો કહેય ખરો કે ધર્મીના ઢીંગણા આગ્યા છે, ધર્મ કરવો હતો તો ઘેર જ રહેવું હતું ને, લડાઈમાં શું કામ આગ્યા ? પણ તેથી શું કાંઈ વ્રત છોડાય ? વ્યવહારમાં અને વ્યાપારમાં પણ ધર્મ સાચવના આવું સાક્ષળવું પડે પણ તેથી શું ?

પ્ર૦ દુનિયાદારીતુ જ્ઞાન તે પણ જ્ઞાન તો કહેવાય ને ?

ઉ૦ ના, ના, જો જો રાખે ભૂલતા. અહિં તેની કાંઈ કિમત નથી. અમારે માટે જ્ઞાની હતા તેમણે બતાવ્યું કે જે જ્ઞાન આત્માને ઉદ્ધાર કરે તેજ જ્ઞાન માટે તેમાજ દ્રષ્ટિ રાખવી. બહારનું જ્ઞાન કહેવાય છે તે ખરી રીતે અજ્ઞાન છે તે જ્ઞાનીઓએ સાથેસાથ બતાવ્યું છે. મતિ જ્ઞાન તેમ મતિ અજ્ઞાન, શ્રુત જ્ઞાન તેમ શ્રુત અજ્ઞાન અને અવધિજ્ઞાન તેમ વિભિન્ન જ્ઞાન જે અજ્ઞાન વિગેરે છે તે ઉંધે રસ્તે દોરનાર છે. આત્માનું શ્રેય કરનાર નથી અહિં તો જે આત્માને બધનમાંથી છોડાવે તે જ્ઞાનની વાત કરી છે તે જ્ઞાન મેળવવાનો પુરૂષાર્થ કરો, આ તો કેટલીયે વખત મેળવ્યું પણ અપડાઈ ઉભી રહી

પ્ર૦ કેટલાએક કાયોત્સર્ગ અને કાય કલેષ તપને એકજ ગણાવે છે તે ખરાબર છે ?

ઉ૦ ના, તે બન્ને જુદા જુદા તપ છે કાયોત્સર્ગ અભ્યતરમાં આવે છે જ્યારે કાયકલેષ તપ બાહ્યમાં આવે છે

પ્ર૦ તે બન્નેમાં શુ ફેર ?

ઉ૦ કાયોત્સર્ગમાં વચન અને કાયા બન્ને સંપૂર્ણબધ છે એટલે તેનાથી આવતુ પાપ તો અટકીજ ગયુ જ્યારે કાયકલેષમાં તો બન્ને ખુદ્દા છે કાયોત્સર્ગમાં કાયાને તત્ત્વ વેરીરાવેલી છે એટલે તેનાથી પાપ લાગે નહિ જ્યારે કાય કલેષમાં કાયાને કલેષ થાય એટલુજ, બાકી બધુ મોકળુ છે

પ્ર૦ કાયા કલેષ કાંત કહેવાય ?

ઉ૦ ઇચ્છાપૂર્વક, તપ કરવા, કાંટ સહન કરે તે કાયકલેષ એમ નહીં કે પરાણે તે પ્રમાણે સહન કરવુ પડ્યુ અને ક્યુ. તૃપા લાગી હોય છતાં તૃપા સહન કરી પ્રત્યાખ્યાન કરી ઔવિહાર કરે

પ્ર૦ કાય કલેષમાં પ્રત્યાખ્યાન થાય ખરા ?

ઉ૦ કહે તે થાય પણ ખરા

પ્ર૦ સૂર્યની આતાપના લે તે કાય કલેષ તપમાં આવે ?

ઉ૦ હા સૂર્યની આતાપના લે, દડી સહન કરે વિગેરે.

પ્ર૦ અન્ય ધર્મવાળા પણ આવા કષ્ટો સહન કરે છે તે કાય કલેષ તપ કહેવાય ?

ઉ૦ ના, તપ ન કહેવાય. કારણ અણુસમજમાં, મિથ્યાત્વમાં, અવ્રતમાં કષ્ટ સહન કરે છે આરાધક ન કહેવાય

પ્ર૦ અન્ય ધર્મવાળા પણ આવા કષ્ટો સહન કરીને દેવગતિ પામે ?

ઉ૦ હા પામે, તેમાં શુ ? તે પ્રમાણે દેવ તો બીખારી પણ થાય, સર્પ પણ આદમાં દેવલોક મુખી જાય.

પ્ર૦ સર્પમાં તો કપાય ઘણો હોય, તે પણ જાય ?

ઉ૦ કપાયની મંદતા થાય ત્યારેનો

પ્ર૦ અત્યારે વૈમાનીક દેવમા જનારા કેટલા ?

ઉ૦ બહુ જ થોડા, પહેલે દેવલોકે જવું પણ મુશ્કેલ છે

પ્ર૦ જેમ દેરાવાસી ભાઈઓમા દિવસ પૌષધ અને રાત્રી પૌષધ કઠાય છે તેમ આપણામાં થાય છે ?

ઉ૦ ના, તેને શાસ્ત્ર પ્રમાણે પાષધ કહેવાય નહિ જે અહોનાત્રીનો હોય તે જ પૌષધ કહેવાય બાકી કરે તે સવર કહેવાય જેટલો આશ્રવ રોકે તેટલો લાભ

પ્ર૦ પણ એ પ્રમાણે છૂટછાટ આપવાથી વધારે કરણી થાયને ?

ઉ૦ પણ તેને પૌષધ કહેવાય નહિ છૂટછાટ સારી નથી, કારણ થોડા-માંથી વધતું વધતું મોટું થઈ જાય છે. અમુક ગામમા અમો ગયા હતા ત્યાં દેરાવાસીઓના પરીચયથી એ પ્રમાણે પૌષધ કરતા હતા પણ બપોરે સમજાવ્યા ત્યાં પાછું અસલ પ્રમાણે કરવા લાગ્યા

પ્ર૦ તેમનામાં અમુક અમુક ક્રિયા બહુ કડક થાય છે તે વાત ખરી ?

ઉ૦ અમુક અમુક ગમ્મચાળા તેમના હિસાબે કડક આચાર પાળવા-વાળા બોધા છે.

પ્ર૦ અગાઉ સાધુઓ ઉદ્યાનમા જ ઉતરતા કે ઉપાશ્રય જેવા સ્થાનમા પણ ઉતરતા ?

ઉ૦ બન્નેમાં ઉતરતા ઉદ્યાનમા યક્ષના સ્થાનોમા ઉતરતા અને જરૂર પડે તો સ્થાનકમા પણ ઉતરતા

પ્ર૦ સાધુ એવી જગ્યાએ ઉતરે તો ભય ન લાગે ?

ઉ૦ સાધુને ભય હોય નહિ, સાધુ નિર્ભય હોય તેમને કોઈ જાતનો ભય હોય નહિ. આવા સ્થાનકોમા ઉતરવામા ઉલટું જનતા પર તેની સારી છાપ પડે મસાણુ ભૂમિકામા પણ સાધુ રહી શકે અમારે પણ એક વખત એવો પ્રસંગ બનેલો ધરમપુર તરફ આવતા સાજ પડી ગઈ અને ગામમા પહોંચી ઉતરવાનું સ્થાન

શોધવાનો વખત હતો નહિ. મસાણની છાપરી હતી. ત્યાં રાત-
વાસો ગ્લા સવારે ઉઠી ગામ તરફ ગયા.

પ્ર० મસાણ છાપરી તો ચોતરફ ખુલ્લી હોય ?

ઉ० તેનો વાધો નહિ, ફક્ત ઉપર ખુલ્લું ન હોવું જોઈએ, અગાસું
ન હોવું જોઈએ, છાપરું હોવું જોઈએ.

પ્ર० વિહાર કરતા રસ્તામા સિહ-વાધ વિગેરે જંગલી પશુ જોવામા
આવે તો ?

ઉ० તો સાગારી સથારો કરી નાખવો જોઈએ. તે ભયમાંથી પસાર
થઈ ન જવાય ત્યાં સુધી

પ્ર० ધણા સાધુઓ શિથિલાચારી થાય છે તેનું શું કારણ ?

ઉ० ગૃહસ્થાના તેમજ સ્ત્રીઓના વધારે પડતા પરિચયથી.

પ્ર० સાધુઓ કરતા સાધ્વીજીઓ વધારે પવિત્ર રહેવાનો સભવ ખરો ?
તેમને શિથિલાચારી અગર પતિત થવાનો પ્રસંગ ઓછો બને ?

ઉ० એવું કાંઈ નહિ, પરિચયથી બગડે. જે નવવાડ બતાવી છે તે ન
પાળે તો પતિત થતા વાર ન લાગે કહેશે અમારું મન મજબૂત
છે પણ જે ધડીએ પરિચય વધવાથી મન ઢીલું પડશે તે ધડીએ
પતિત થતા વાર નહિ લાગે.

પ્ર० સાધ્વીજીઓને મારીક અટકાવ વખતે વ્યાખ્યાન વચ્ચે ?

ઉ० ના, સૂત્ર-સિદ્ધાંત ન વંચાય ખીજ જોડેવાળા વાગે, બાકી
પ્રતિક્રમણ કરાય.

પ્ર० બ્રહ્મચર્યની પ્રતિજ્ઞા કરી હોય અને સ્વપ્ન દોષ અગર સ્ખલન
થાય તો પ્રતિજ્ઞા તૂટે ?

ઉ० ના, તૂટે નહિ તેના નિવારણ અર્થે કાયોત્સર્ગ કરવો ઉચિત છે.

પ્ર० અગાઉના વખતમા સ્ત્રી-પુરુષો જુદા શયનખંડમાં સુતા હતા તે
વાત ખરી ?

ઉ० હા, પાંદ છે જ્યાં સ્વપ્નના આવતા ત્યારે પોતાના શ્વામીને

જણાવવા ધીમા પગલે ત્યાં જતા તે ઉપરથી જણાય છે અલ્પચર્ય સાગવવા માટે પૃથક શૈયા, કપડા, ખારીકનો ત્યાગ, ખાનપાનમા ભારે ખોરાકનો ત્યાગ વિગેરે નિયમો જતાવેલા છે પૃથક શૈયા તે આર્ય વ્યવહાર છે. અગાઉ ગુરુ-કુળોમાં વિદ્યાર્થીઓ ભણતા ત્યાં પણ અલ્પચર્ય સચવાતું કારણ ખોરાક વિગેરે પણ સાન્વિક, તામરીક નહિ, અલ્પચર્ય પાળવાને અનુકૂળ

પ્ર० ગુરુકુળમાં ભણાવનાર ગૃહસ્થાશ્રમી કે ત્યાગીઓ હતા ?

ઉ० ગૃહસ્થાશ્રમી પણ હતા

પ્ર० અગાઉ સ્ત્રી શિક્ષણ ઓછું હતું એ ખરું ?

ઉ० એમ તો કાંઈ જ નહિ, ૬૪ કળાઓ શીખવાતી હતી

પ્ર० અગાઉ સહ શિક્ષણ હતું કે અલગ ?

ઉ० અલગ, અલગ

પ્ર० સિદ્ધશીલા ઉપર સિદ્ધે કઈ જગ્યાએ હોય છે ?

ઉ० દરેક જગ્યાએ, અઢી દ્વિપમાથી જે જગ્યાએથી મીઠે ત્યાંથી સીધો તે જ જગ્યાએ સિદ્ધ શીલા ઉપર જઈ અટકે કિનારા ઉપરથી સિદ્ધ થાય તો ત્યાં કિનારા ઉપર.

પ્ર० લોક અને અલોકને અંતર કેટલું ?

ઉ० તડકાને અને છાયડાને હોય એટલું જ, જ્યાં ધર્માશ્રિતકાય નથી ત્યાં અલોક છે એટલે ત્યાં સિદ્ધાત્માઓ અટકી ગયા

પ્ર० કયું જ્ઞાન પરભવમાં સાથે આવે ?

ઉ० લૌકિક જ્ઞાન સાથે આવે નહિ, તે અહિંનું અહિં જ રહે શ્રુત જ્ઞાન જે સૂત્રનું છે તે સાથે આવે. તેમા પાછા છદો, સ્તોત્રો છે તે નહિ પણ ગણધર મહારાજાએ આપેલું અહિંથી દેવમા જાય ત્યાં પણ સાથે જાય અને ફરી મનુષ્યપણામાં આવે ત્યાં પણ સાથે આવે

પ્ર० સમકિત એટલે ટુકામા શું ?

ઉ० એમાં કાંઈ બહુ ગહનતા ન માનવી કે સમજાય નહિ, જેમ

મોતી લેવા માટે દરીયામાં ડુબકી મારવી પડે છે તેમ નથી.
ફક્ત ટુંકાણમાં એટલું કે જે પોતાને ન ગમે તે બીજા પ્રત્યે ન
આચરવું અને સાચા દેવ, ગુરૂ, ધર્મની શ્રદ્ધા રાખવી

પ્ર० પાત્રમાં આરાના છેડે મોટા મકાનો હશે તેનું શું થશે ?

ઉ० બધાય સાફ એકેય નહિ રહેવા પામે, પછી ગમે તેટલા પાયા
ઉંડા નાખ્યા હશે કે લોખંડના ગર્ડર નાખ્યા હશે પણ બધુંય
પાત્રમાં આરાના છેડે સાફ થવાનું છે, કાંઈ રહેવાનું નથી.

પ્ર० મિથ્યાત્વ જીવને ક્યારથી વળગ્યું ?

ઉ० અનાદિથી, તેનો છેડો નથી, કેવળજ્ઞાની પણ છૂટી પડ્યા, તે પણ
તેનો છેડો કાઢી શક્યા નહિ

પ્ર० સમકિત પ્રગટ ક્યારે થાય ?

ઉ० મિથ્યાત્વ હઠે ત્યારે તે જ્યાં સુધી છે ત્યાં સુધી આવે નહિ,
એમ નહિ કે શીખડમાં જેમ ખટાશ અને ગળપણ બન્ને સાથે
રહે છે તેમ સાથે રહે મિથ્યાત્વ હઠે ત્યારે સમકિત આવે ;

પ્ર० અનાથપણું ક્યારે જાય ?

ઉ० તે પણ મિથ્યાત્વ હઠે ત્યારે જાય.

પ્ર० મિથ્યાત્વને ટાળવા અથવા સમકિત સાચવવા શું કરવું ?

ઉ० મિથ્યાત્વનીતો પરિચય છોડવો અને સદ્ગુણનો સગ કરવો.

પ્ર० અસઝાય અષાઢ મુદ્દ ૧૫ ની શાની છે ?

ઉ० દેવો આ સમયે નંદિશ્વર દ્વિપે જાય છે એટલે અસઝાયના
વખતમાં ધર્મધ્યાનમાં જોડાએલા રહેવું જોઈએ જેથી એવો જ
આશીર્વાદ મળે કે ધર્મધ્યાનમાં જ રહીએ અને જો કદાપી આહું
અવળું પાપમાં હોઈએ અને દેવો નારાજ થાય તો તેમાં જ
પ્રવૃત્તિ રહેવાનો આશીર્વાદ મળે, માટે ધર્મધ્યાનમાં જોડાવું.

પ્ર० પણ પેટનું પુર ન થતું હોય ત્યાં ?

ઉ० તો પણ ધર્મધ્યાનમાં જોડાવું જોઈએ પણ આ તમને નહિ ગમે

કારણ આ વાયફનો બહેપાર છે, રોટડીયો નહિ

પ્ર૦ આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિ શાયાં આવે છે ?

ઉ૦ ત્યાગ કર્યો હોતો નથી તેથી ત્યાગ વિના એ જાણ નહિ જાની હતા તેમણે પણ જોડ્યું. જેટલી પુદ્ગલીક વસ્તુઓ કહેવાય તે બધી છોડી અને આપણને પણ તેજ કહ્યું. વહેલો યા મોડો ત્યાગ કર્યા વિના છૂટકો નથી. નહિતર આ કમ તો ચાલુજ છે. એક સામટું ન છૂટે તો 'કમે ક્રમે' છોડો. નાણા હોય તો એક-સામટા આપી દો, ન હોય તો કાંધા કરીને ચૂકવી દો, પણ આખા વિના ચાલે તેમ નથી

પ્ર૦ અન્ય ધર્મી ગુરૂઓ આશીર્વાદ આપે છે તેવા આપણા કેમ આપતા નથી ?

ઉ૦ અન્ય ધર્મી ગુરૂઓ તો એવા આશીર્વાદ આપે છે કે આડી, વાડી અને ગાડી તમારી વધો, કાયમ રહો, અખડ સમૃદ્ધિ ભોગવો. આનો અર્થ શું ? એમાં ને એમાં આરભ અને પરીગ્રહમાંજ રહો એટલે તેમાં ને તેમાં, બહાર નીકળવાનો વખત પણ આવે નહિ.

પ્ર૦ ખમાવવાના કેાને ?

ઉ૦ વિરોધીને, જેની સાથે વૈર-વિરોધ થયો હોય તેને. આ તો સ્નેહીને ખમાવે, કઠોત્રી લાખે, પણ વિરોધીને નહિ. તે તો ભલે રહ્યું કારણ તે ચારે ગતિમાં ફરવામાં મદદ કરનાર છે માટે ગ્રેમીને ન ખમાવે તો ચાલે અગર વિરોધીને ખમાવતે ફરી તેનું તેજ ચાલુ કરે તો પણ એજ લોહુ ને લુહારની જેમ પરિભ્રમણ ચાલ્યા કરે

પ્ર૦ વખાણ કેાના કરવા ?

ઉ૦ સગા-વહાલા સંબંધીના નહિ પણ ગુણી, ધર્મીના ઇંદ્ર મહારાજ ત્યાં બેઠા દેવોની સલામત ધર્મીના વખાણ કરે છે.

પ્ર૦ દેવો વધારે કે મનુષ્યો ?

ઉં દેવો મનુષ્યો તો સંખ્યાતા-૨૭ આંકમાં આવી જાય તેટલા, જ્યારે દેવો અસંખ્યાતા મનુષ્યોમાથે ધર્મકરણી કરી મુક્તિ પામનાર થોડા કારણ મનુષ્ય ક્ષેત્રમાં કર્મ ભુમિમાં આર્થદેશ થોડા અને અનાર્થ દેશ વધારે આર્થ દેશમાં પણ આર્થ મનુષ્યો થોડા અને અનાર્થ મનુષ્યો વધારે આર્થ મનુષ્યોમાં પણ આર્થ વૃત્તિવાળા થોડા-આચરણવાળા થોડા, અનાર્થ આચરણવાળા વધારે આર્થવૃત્તિવાળામાં સમકિત દૃષ્ટિ થોડા, મિથ્યા દૃષ્ટિ વધારે. સમકિત દૃષ્ટિમાં પ્રતિ થોડા, અપ્રતિ વધારે પ્રતિમાં સર્વ ચિરતિ થોડા દેશચિરતિ વધારે સર્વ ચિરતિમાં પ્રમાદિ થોડા અને અપ્રમાદિ વધારે હવે જેમાં દાખલ થવું હોય તેમાં થાય.

પ્ર૦ જમાના પ્રમાણે પાત્રમાં આરામાં ધર્મકરણીમાં છૂટ ન લેવાય ?

ઉં ના, જરાક છૂટ લીધી તો તેમાંથી વધારે થવાનું-એક નાના છિદ્રમાંથી મોટું બાકાડ પડવાનું, પછી તમે ને તમે ખૂંમે પાડવાના, કે આ આમ વર્તે છે અને આ આમ વર્તે છે પણ પહેલેથી જ જરાય છૂટ ન લેવાય તો વ્રતમાં બરાબર રહેવાય. છૂટ લેવાય પછી વ્રત ક્યાથી રહે ? લોચ કરવાનો આકરો લાગે તો કહેશે વાળ કતરાવી નાખો, પગમાં રાખો પગરખા, પછી કંતાનના કેમ ન હોય શું કંતાન નીચે જીવ આવે તે બચી જતો હશે ? પછી વ્રતમાં દોષ લાગે કે નહિ ? થોડામાંથી છૂટ વધે માટે છૂટની જરૂર નથી

પ્ર૦ અકસ્માતમાં મરે તો તે પ્રમાણે મરવાનું હોય તો જ અકસ્માત થાય ને ?

ઉં જ્યાં મરવાનો લય હોય છતાં દોડીને જાય અને પછી કહીએ કે મરવાનું હતું-એ નિમિત્તે મરવાનું હતું તે તો મન-મનાવવા જેવું છે

મુન્તમાં એવો પ્રસંગ બનેલો બજેવનો તહેવાર. તાપી નદીમાં દોડીમાં સહેલ કંવા માટે પડાપડી. દોડીવાળો ના પાડે, વધારે

માણસો આવે તેને ધક્કા મારીને કાઢે જતાં કેટલાક હોડીવાળાને ધક્કા મારીને અંદર જાય પછી હોડીવાળો શું કરે ? સાજનો વખત. હોડી ચીકાર ભરેલી અંધારૂં ગયા પછી એક બાબુ નમ્યું ત્યારે માણસો ત્યાંથી ખમી ખંધા સામેની બાબુ ભગવા એટલે તે બાબુ તદ્દન નમ્યું અને થોડીવારમાં આખી હોડી ડૂબી ગઈ. અમો તે વખતે ત્યાં હતા. પ્રતિક્રિયાશૂનો વખત હતો તે વખતે ખબર આવ્યા. સેઠ સવાસો જે સખ્યા હતી તે માહેચી એક પણ બચ્ચો નહિ પછી મન મનાવે કે આ નિમિત્તો મરવાતું લખ્યું હશે એટલે મર્યા તેજ પ્રમાણે મોટરમાં, વિમાનમાં ભય ખરો. વિમાનમાં સળગે પછી શું બચવાનો ઉપાય ? એકે અકસ્માતનો ભય નહિ અમતે-પગે ચાલનારને.

પ્ર૦ દેવ-દર્શન ખાલી ન જાય એમ કહે છે તે શું ?

ઉ૦ દેવો જ્યારે પ્રગટ થાય અને તેનું દર્શન થાય ત્યારે કાઈક પ્રાપ્ત થાયજ.

પ્ર૦ બે પ્રતિક્રિયા શું ક્યારે ક્યારે કરવાના હોય ?

ઉ૦ અષાઠ મુદ્દ ૧૫, કાર્તિક મુદ્દ ૧૫, ફાગણ મુદ્દ ૧૫ આ ત્રણ ચૌમાસી પાખીને દિવસે તથા સવત્સરીને દિવસે દેવમી તથા ચૌમાસી અગર સવત્સરી પ્રતિક્રિયા કરાય છે

પ્ર૦ બહારગામ જતી વખતે ઘણા મગલિક સાંભળે છે એનો શું હેતુ હશે ?

ઉ૦ બહારગામ જતી વખતે ધર્મને ઘેર મુકીને જવું ન જોઈએ, પણ સાથે ને સાથે રાખવો જોઈએ પરદેશના કમાવા માટે જાય ત્યાં પણ ધર્મ ચુકવો ન જોઈએ એ શરણ કાયમ રાખવું અને કદાચ એવો પ્રસંગ ઉપસ્થિત થાય કે કાં તો ધર્મને મુકી દેવો પડે અગર ધન ગુમાવવું પડે તો ધન જવા દે પણ ધર્મ ન જવા દે તેજ ખરા ધર્મી છે.

પ્ર૦ તે વખતે ખીજનો, કુડુખીઓનો, ઘેરા-છોકરાનો પણ વિચાર કરવો જોઈએ ને ?

ઉ૦ જ્યારે ધર્મનો પ્રશ્ન આવે ત્યારે તે બધા સામું જોવાય નહિ, પોતાના આત્મા સામું જ જોવાય એમ વિચારાય કે આ બધું જ પર છે. આમાં મારું કંઈ નથી. શરીર પણ મારું નથી. શરીર જશે તો પણ મારું કંઈ જવાનું નથી આત્માનો એક પણ પ્રદેશ ખડીત થવાનો નથી સગા-વહાલા તે તો બધા જુગ્મા છે તે તો વળગવાના જ તે તો તમને રાગમાં રગદોળશે જ

પ્ર૦ જૈન ધર્મીઓ દેવો વિગેરેની માન્યતા કેમ કરતા હશે ?

ઉ૦ સમ્યક્ત્વ નથી તેથી અનાદિ મીથ્યાત્વથી બહાર નીકળવું ન હોય એટલે શું ? દેવો તો શુ મશીદોની માન્યતા પણ કરનારા જોનો છે અમે કીશનગઢમાં બહાર જતા હતા ત્યારે મસીદ પાસે બે જણ વદણા કરવા લાગ્યા તીખ્તોનો પાઠ બોલ્યા એટલે જાણવામાં આવ્યું કે આપણા હશે ક્યાંના છો પૂછતાં કહે જામનગરના, અહિં બાધા મુકવા આવ્યા છીએ આમાં નીચે કોને જોવું પડે ? ત્યાં બેઠેલા મુલ્લાએ અમને કહ્યું : “ મહારાજ, તમારી કિમત ઘટી ગઈ. હજી સુધી અમે જાણતા હતા કે જૈનોના ગુરુઓ ભારે પ્રભાવક અને તેમના અનુયાયી અહિં આવે નહિ પણ હવે જાણવામાં આવે છે કે તમારામાં કંઈ નહિ હોય ત્યારે અહિં આવતા હશે ને ? ” ખુલ્લું પડી ગયું અમારે તું કહેવાપણું રહે ?

પ્ર૦ એક ગચ્છ અથવા સપ્રદાયના આપણા સાધુ ખીજ સંપ્રદાયના સાધુ સાથે આહાર-પાણી કરી શકે ?

ઉ૦ હા, જરૂર પ્રેમ હોય તો કરી શકે અને કરે પણ છે, એમાં કંઈ વાંધા નહિ

પ્ર૦ જુદી જુદી જાતના અનાજ-ધાન્યની વિચારો પર કાંઈ અસર જુદી જુદી થતી હશે ?

ઉ૦ નીતિ અને અનીતિના આવેલા પૈસાનો ખોરાક અને વિચારમાં જુદી જુદી અસર નીપજાવે પણ ધાન્ય ફેરથી કાંઈ અસર થાય તેવું અમારા અનુભવમાં આવ્યું નથી. જેમ ભૂખો ખોરાક તેમ સારો.

પ્ર૦ સંયમી તપસ્વીને કયો ખોરાક પથ્ય ગણાય ?

ઉ૦ સ્વાનુભવથી અમને તો બાજરીનો રોટલો અને છાશ વિગેરે મળે તે ઉત્તમ જણાય છે આ ખોરાકથી દરેક રીતે સ્વાસ્થ્ય જળવાઈ રહે છે જવનો ખોરાક પણ હલકો છે પણ કેળવીને ખાતા આવડે તો દરેક દેશમાં જુદી જુદી જાતના ખોરાકો ખવાય છે મારવાડમાં, સૌરાષ્ટ્રમાં, ગુજરાતમાં, ખાનદેશમાં, પંજાબમાં જુદો જુદો ખોરાક દેશ પ્રમાણે ખવાય

પ્ર૦ જમતા જમતા એઠા હાથે સાધુને ઝહોરાવાય ?

ઉ૦ ઉપયોગ રાખવો જોઈએ ઝહોરાવવાની વસ્તુ એકી ન થાય તેનો વિવેક રાખવો જોઈએ મારવાડ બાજુ તો એઠા હાથે ઝહોરાવે જ નહિ, બીજા હાથે જ ઝહોરાવે કારણ જુકું થઈ જાય તેમ ગણે છે તે બાજુ આ વિવેક વધારે રખાય છે

પ્ર૦ સામાયિક ખરી કેટલા વખતની ગણાય—૪૮ મીનીટ કે એક કલાકની ?

ઉ૦ સૂત્રમાં ક્યાંય એક સામાયિક એ સામાયિક પાડ નથી તે તો પાછળથી થયું, ત્યાં તો જઘન્ય સામાયિકનો એ ઘડીની અને ઉત્કૃષ્ટ જાવ જીવની એકો પાડ છે આ સામાયિક એક કલાકનું અત્યારે કરાય છે તે બરાબર છે

પ્ર૦ સામાયિકનો વખત કયારથી શરૂ થયો ગણાય ?

ઉ૦ સામાયિક બાંધ્યા પછીથી-પહેલેથી નહિ.

પ્ર૦ સામાયિક વિના પ્રતિક્રમણ થાય ?

ઉં ના, ન થાય

પ્રં પ્રતિક્રમણના કાળ સીવાય પ્રતિક્રમણ થાય કે નહિ ? કોઈને મોડો વખત મળે તો થાય કે નહિ ?

ઉં સંલેગોવશાત પા-અર્ધો કલાક મોડુ થાય તે ચાલે પણ કલાક બે કલાક મોડુ ન થાય અને તે પણ સીવાજ ન પાડવો જોઈએ પછી એટલે મોડે ચોવીયારનો પણ કાંઈ અર્થ રહે નહિ

પ્રં પ્રતિક્રમણના પાઠોની સંકલ્પના કાણે કરી હશે ? ગણધરેએ કે પાછળના આચાર્યોએ ?

ઉં આવશ્યક સૂત્ર છે એટલે તે આગમ જિનેશ્વરપ્રણીત ગણાય

પ્રં તો પછી પ્રતિક્રમણમાં ફેરફાર કેમ ?

ઉં પાછળથી ખામણા વિગેરેમાં થયા, બાકીમાં નહિ.

પ્રં પ્રતિક્રમણ કરી ચૌવિહાર સીવાય બીજા તેવીયાર આદિ પચ્ચખાણુ થાય ?

ઉં ના, ન થાય ચૌવિહારના જ થવા જોઈએ વિધિ પ્રમાણે જ થવું જોઈએ

પ્રં ન્હાના છવો માકડ, ચાચડ મચ્છર વિગેરે ઘણા મોટા પ્રમાણમાં મરી જાય છે તેમની દયા કર્મ રીતે પાળવી ?

ઉં જે જે આવા છવોની દયા પાળવી હોય તો પ્રથમ તે છવોની ઉત્પત્તિ જ થવા દેવી ન જોઈએ જે બેદરકારી રાખીએ તો ઉત્પત્તિ થાય પછી આપણે શું કરવાના હતા ? માટે પ્રથમથી જ સાવચેતી રાખવી જોઈએ આ તો સવારમાં ઉઠ્યા, પધારી વાળીને મુકી તે છેક સાંજે પાછો મુલાતો વખત થાય ત્યારે સલાજી એમાં પડી થાય શું ? અને પછી કહેશે કે હવે શું કરીએ ? મારી નાખતા તો બધાને આવડે અને બચાવતા તો શાકનું જીવંત પાળનારા જનનાથી તેને દૂર કરે પણ તોયે

શું ? તેને જોરાકનો વિયોગ પડશે તે ક્યાંથી આપશે ?
 “ભતપાણુ વોઝમે” એ અનિચાર લાગુ પડશે. અનાજ વિ.
 મા જે છવાત પડે તેને તો છવાતખાતે પથરાવી દેવાય એટલે
 તેને જોરાકનો વિયોગ નહિ પડે, પણ આવી છવાતને જોરાક
 ક્યાંથી આપશે ?

પ્ર૦ અહિંથી સિદ્ધ ગતિમાં જતા ફેટલો વખત લાગે ?

ઉ૦ એક સમયમાં સાત રાજ કંચે પહોંચી જાય. અહિંથી જે
 આત્મા સિદ્ધ ગતિમાં જવાનો હોય તે શરીર છોડી આયુધ્ય
 પૂર્ણ થયે એક સમયમાં સિદ્ધ ક્ષેત્રમાં પહોંચી જાય છે ને કે
 સિદ્ધશીલામાં એકેન્દ્રિયપણે ઘણી વખત શ્રવ ઉત્પન્ન થઈ આવ્યો
 પણ તેથી કાંઈ અર્થ સર્જો નહિ

પ્ર૦ ધર્મધ્યાન કરવા માટે અનુકુળ સંલેગોની જરૂર ખરી ?

ઉ૦ અત્યારે જે સોનેરી વખત મળ્યો છે તે વધારી દ્યો એમ
 જ્ઞાનીઓ કહે છે ભવિષ્યમાં આવી અનુકુળતા પ્રાપ્ત થવી
 મુશ્કેલ છે. જેમને શરીર તદ્દુરસ્ત હોય, રોટલાનું સાધન
 હોય, સગા વહાલા હોય એટલે કુટુંબ હોય તેણે શાંતિ ભોગ-
 વવા જેવું છે એટલે ધર્મધ્યાનમાં જોડાઈ જવા જેવું છે વધારે
 શું જોઈએ ? પણ તૃષ્ણા એવી છે કે આમથી-તેમથી ભેગું
 કરે જ્ઞાનીઓ કહે છે કરો ત્યારે. ક્યારે મૃત્યુનો વખત આવશે
 તે કહી શકાય તેમ નથી પછી કહેશે ભોગવવાનો વખત
 આવ્યો ત્યારે ઉપડી ગયા માટે દોડાદોડ છોડી શાંતિ ભોગવવા
 જેવું છે. ધર્મ-ધ્યાનમાં જોડાય તેને અકસ્માતનો ભય પણ
 ઓછો. મોટર-ગાડી કે એરોપ્લેનના અકસ્માત ત્યાગ માર્ગમાં
 જોડાય તેને નડતા નથી ને મળેલો વખત નહિ વધારી દ્યો
 તો પસ્તાવો થશે, ત્યારે તિજોરી તરફ નજર જશે, તિજોરી
 નહિ હોય તો કોઈ તરફ પણ નજર જશે પણ કાંઈ નહિ વળે

અહિં ભેગું કરેલું અહિં જ રહેવાનું છે. કોઈ લઈ ગયા નથી, લઈ જવાના પણ નથી.

પ્ર૦ નગરનો અર્થ શું ?

ઉ૦ જે શહેરમાં કર ન હોય તે નગર કહેવાય. જેટલું જે કમાય તેટલું તેનું, કમાય તે ખાય. તેમાં રાજ્યને કાંઈ લેવા-દેવા નહિ જ્યાં કર ન હોય ત્યાં પ્રજા શાંતિ ભોગવે તે સ્વભાવિક છે. આ તો કહેશે કરથી દબાઈ ગયા પણ તો શા માટે નવી નવી સગવડો માગો છો ? પછી તમારું ગમે તે થાય પણ કર ભરવો જ પડે અને જ્યારે કર ભરવાનો હોય ત્યારે અનુકુળતા હોય અને ન પણ હોય. મતલબ અગાઉના નગરોમાં કોઈપણ જાતનો કર ન હતો એટલે પ્રજા તદ્દન સુખી હતી.

પ્ર૦ કેટલાક કહે છે ધર્મધ્યાન કરવા જઈએ તો પેટમાં નાખવાનું ક્યાંથી લાવીએ તેનું શું ? તે ખરાબ છે ?

ઉ૦ આ ખરાબ નથી જાણે ભૂખ્યું કોઈ રહેતું જ નથી ભૂખ્યા રહે છે તેમ કહે છે તેને જૈન દર્શન એમ કહે છે જીવ અણા-હારી રહેતો જ નથી, ફક્ત શરીરને છોડીને જાય અને ખીજે ઉત્પન્ન થાય એટલો વખત વધારેમાં વધારે ત્રણ સમય અણા-હારી રહે છે આ તો થઈ તત્ત્વદ્રષ્ટિની વાત. સ્થુલ દ્રષ્ટિએ જો ધર્મ ધ્યાનમાં જોડાય તો તેને રાટલાનો વાંધો આવે નહિ. જો ધર્મને ધકકો મારશો તો તેને પણ ધકકો વાગશે, શ્રદ્ધા જરૂર જોઈએ જરૂરીયાત પૂરતું જ મળે તેથી સંતોષ રાખનાર ધર્મ ધ્યાન કરી શકે છે

પ્ર૦ જરૂરીયાત પૂરતું એટલે ?

ઉ૦ જેટલા ખોરાકથી શરીર નમે એટલો જ આપવો જોઈએ તમે જાણો કે શીયાળાના બહુ વસાણા-ઘી ખાઈએ એટલે તંદુરસ્ત ગલીએ પણ માદક પદાર્થ એક તો વિચાર વધારે અને ખીજું અણર્થ થાય તો મેગ ઉત્પન્ન કરે ખવાય થોડો અને તેનાથી

આળસ-પ્રમાદ થાય જ્યારે માપસર ઘી વિગેરે ખાવાથી રોગોની ઉત્પત્તિ ન થાય દરેક ગ્રીજ માપસર ખાવ. દોડદોડી પણ બહુ ન કરે, ખર્ચ પણ ઓછો થાય.

પ્ર૦ ખરુ ધન કેને કહેવાય ? રોકડને કે વસ્તુને ?

ઉ૦ ખરુ ધન તે ધાન અથવા અનાજ છે. અનાજની કોડીઓ ભરી હશે તેને વાંધો નહિ આવે જ્યારે સોનું-ચુ તે અર્ધું ધન છે, તેના ભાવ વધે-ઘટે, પશુ-ધન ફાશપ્રુશ, ગમે ત્યારે વિશુસી જાય-કાગળ ધન થોકડી. ચોપડામાં જે ઉઘરાણી હોય તે ખરે વખતે કામમા આવે નહિ. દેવાદાર તે દે નહિ તો વ્યવહાર ચાલે નહિ માટે તે નકામું ગણાય

પ્ર૦ અત્યારે ચોતરફ ઝઝાવાત કેમ દેખાય છે ?

ઉ૦ ખરા સતો વિનાનો સસાર ભડકે બળતો જ છે. જ્ઞાનીઓ કહે છે કે સંસારમા ચોતરફ ભડકા જ છે, ગમે તે બાબુ જાવ. તીર્થ કર દેવ, ગણધર દેવ, આચાર્ય મહારાજ, પંચ મહાવ્રત-ધારી મુનિ આદિ દુબળા-પાતંગાની દયા પાળનારા ન હોય ત્યાં ભડકા જ બળે તેમ સમજવું

પ્ર૦ અગાઉના શ્રાવકો પાસે આટલા બધા ગોકુળો વિગેરે રિદ્ધિ સિદ્ધિ હતી છતાં અદ્ધપારંભી અને અદ્ધ પરિગ્રહી કેમ કહ્યા ?

ઉ૦ તમારે કેટલું જોઈએ છે તેનો તમારી પાસે આકડો છે ? કે આટલું મળે તો સંતોષ એ તો છે નહિ જ્યારે પહેલાના શ્રાવકોને બધી હતી, છે તેનાથી વધારવું નહિ. એટલામા સંતોષ અને તે પણ ચાલ્યું જાય તો પણ હાય હાય નહિ વખત આવ્યે તે છોડવાની ભાવના જાણે કે આ બધન છે, માટે અદ્ધપારંભી-અદ્ધ પરિગ્રહી કહ્યા છે

પ્ર૦ રાત્રિનું પ્રતિક્રમણ કરવાનો વખત કયો ?

ઉ૦ જા થી શરૂ કરાય અગર છેવટ પાય વાગે, પાયથી જ.

પ્ર૦ જેનાથી પોંપધ ન થાય તે શું કરે ?

ઉ૦ આખો દિવસ અને રાત્રિ ઉપાશ્રયમા રહે, ઘેર જાય જ નહિ અને જે ખાતુ હોય તે ઘેરથી મંગાવી અહિં જ ખાય. દ્રવ્યમાં સકોચ કરે આમાં પણ ઘણો લાભ છે.

પ્ર૦ ઘણા એક જ ચુલાનુ ખાતુ એવી બધી કરે છે તેનાથી શું લાભ ?

ઉ૦ ઘણી ક્રિયા રોકાઈ જાય, ઘણો લાભ થાય, ખાતુ જ હુંકું થઈ જાય, ખહારનુ કાંઈ ખવાય નહિ

પ્ર૦ તો પછી સગા-જાલાને ત્યાં પણ ન જમાય ?

ઉ૦ ના, તે પ્રમાણે એક જ ચુલાની બંધી કરી હોય તો બીજા બંધાની ક્રિયા અટકી જાય. અગર એક-બે જેટલાની છૂટી રાખવી હોય તેટલાની છૂટી રાખી બીજાની બંધી કરે, સાધુને પણ કરવી હોય તો આવી ધારણા થાય કે ઘરનુ જ-અમુક ઘરમા જ ગોચરી કરવી, તેટલામા જે મળે તેમાં સતોપ.

પ્ર૦ એટલે સાધુજી આ પ્રમાણે દિનદિન પ્રત્યે કરે કે અમુક વખત માટે ? અમુક ઘર એટલે ગણતરીમાં આટલા કે આ અમુકજ ?

ઉ૦ જે પ્રમાણે કરવી હોય તે પ્રમાણે મતલબ તેટલામાંથી જે મળે તેમા સતોપ

પ્ર૦ પણ અમુક જ ઘરની બંધી કરવાથી રાગ-બંધન અથવા આધાકર્મી વિગેરે દોષ ન લાગે ?

ઉ૦ તે તો ખરૂં, તે દોષો ન લાગે તે જોવું જોઈએ પણ આ તો અલિગ્રહ એ કાર્મ ન જાણે તેમ બંધી થાય

પ્ર૦ અલિગ્રહ ધારણુ કરે છે તે દર વખતે પૂરો થાય ખરો ?

ઉ૦ એવું કાર્મ નહિ ન માય તો જે પ્રમાણે ધાર્યું હોય તે પ્રમાણે ઉપવાસ વિગેરે તપ થાય

બેડાના માસ-ખમણુને ખાતુ સાધુજી ગોતે બીજા સા

સાથે વહોરવા નીકળ્યા તેમાં ગુપ્તપણે એવો અભિગ્રહ ધારણ કરેલો કે શેકેલા ચણાના ફેતરા મળે તો પારણ કરવું નહિતર ઉપવાસ. બળરના રસ્તે થઈ નીકળ્યા તે વખતે એક જણ બંધ દુકાનના ઓટલા ઉપર ચણા લઈને અઘર્યી ફેલવા કાઢે ખાવા માટે જુદું કરતો હતો. ગામડાનો હોય કે પછી ગામનો હોય આ પ્રમાણે એક બાબુ ચણાની ઢગલી, એક બાબુ ફેતરાની ઢગલીઓ થએલી. સાંધુજી તે વખતે ત્યાં થઈ પસાર થતા જરાક ઉભા રહ્યા નજર કરી ત્યારે પેલો કહે છે શું જૂઓ છો ? ચાલવા માંડાને નજર લાગશે અને જોઈતા હોય તો લો. ત્યાં સાંધુજીએ પાત્ર ધર્યું એટલે પેલાએ લઈને ફેતરા ચપટી નાખ્યા આ રીતે અભિગ્રહ પૂરો થયો અને પારણું થયું

પ્ર૦ અભિગ્રહ પૂરો થયા પછી ગમે તે વસ્તુ વાપરી શકાય ?

ઉ૦ હા, પછી વાપરવાનો વાંધો નહિ.

પ્ર૦ તે ફેતરા પણ વાપરી નાખવાના ?

ઉ૦ હા, વાપરવા જ પડે, નાખી દેવાય નહિ.

પ્ર૦ દશમું વ્રત યથાવિધિ કેમ થાય ?

ઉ૦ દશમાં વ્રતમાં સાંધુની માફક ઉઘાડે માથે, અડવા પગે, મુહપતિ સહિત વહોરીને વાપરવાનું, એક દિવસ-રાત્રિ ઉપાશ્રયમા રહેવાનું અને મર્યાદા કરી હોય તે હદ બહાર જવાનું નહિ, તે ઉપરાંત વાપરવાનું નહિ. ખંભાતમાં આ પ્રમાણે ૫૦-૫૦ જણા કરે છે.

પ્ર૦ વહોરવાનું શેનાં ?

ઉ૦ તપેલી અગર વાસણમાં.

પ્ર૦ દશમા વ્રતમા અન્ય ધર્મીને ત્યાથી વહોરાય ?

ઉ૦ હા, તેમનો ભાવ, પ્રેમ હોય તો વહોરાય. ઘણી વખત તેમને કૌતક જેવું લાગે છે એટલે આગ્રહ કરી ભાવપૂર્વક વહોરાવે છે

પ્ર૦ ઉપાશ્રયમાં જ મીઠાઈ વિગેરે મંગાવી બધા સાથે કરે છે તે કેવું ?

ઉ૦ તે દયા કહેવાય, દશમુ વ્રત કહેવાય નહિ. તેમાં એક તો કંદોઈના ધરતુ હોય તે માફક આવે અને ન પણ આવે અને આ તો સાદું તેમાં એક જ વસ્તુ, તળીયત બગડવાનો સંભવ. જ્યારે વહોરવામાં પથકારી-જેવું જોઈએ તેવું વહોરી લાવે. દશમાં વ્રતમાં વિધિ વહોરીને લાવવાની છે. એક ફિવસના સાધુ જીવનનો આ અનુભવ છે

પ્ર૦ બૌદ્ધ મતમાં ફરેકને થોડો વખત દિક્ષા લેવી પડે એવું છે તે વાત સાચી ?

ઉ૦ તેમના રતમાં જે દાખલ થયા અને બૌદ્ધ ધર્મ જેણે અંગીકાર કર્યો તે બધાને થોડો યા વધારે વખત બૌદ્ધ ધર્મની દિક્ષા પાળવી પડે છે, પછી તે રાજ હોય યા રંક. આપણામાં તો શ્રાવકની અગીયાર પડીમાઓ બતાવી છે તેમાં ક્રમે ક્રમે ત્યાગ માર્ગમાં અવાય છે

પ્ર૦ શ્રાવકની પડીમાઓ અત્યારે અગીકાર કરી શકાય ?

ઉ૦ હા, જરૂર કરી શકાય અગીકાર કરતા પહેલા રાજની પરવાનગી લેવી જોઈએ એવી શાસ્ત્રની આજ્ઞા છે કારણ પડીમાધારી શ્રાવક રજતા વચ્ચે નીકળે તો કોઈને સલામ કરે નહિ, વ્રતી હોઈ અવ્રતીને નમે નહિ વળી કોઈ પૂછે કે, તમે સાધુ છો ? તો કહે ના, હું પડીમાધારી શ્રાવક છું કોઈને ભ્રમમાં નાખે નહિ. આ પ્રમાણે અગીયારે પડીમાઓ પૂર્ણ કર્યા બાદ સાધુપણુ લેવું હોય તો લઈ લે અને ગૃહસ્થાશ્રમમાં પાછા આવવું હોય તો પણ આવે તે છતાં ભાગ્યે જ કોઈ પાછું આવે એવું અત્યાર સુધી બનતું આવ્યું છે, કારણ કે આટલું પાલ્યા પછી સાધુપણુ પાળવું મુશ્કેલ રહેતું નથી.

પ્ર૦ પડીમાધારી શ્રાવક કયા રહે ?

ઉં પોતાની પૌષ્ઠશાળામાં અગર ઉપાશ્રયમાં.

પ્રં તપશ્ચર્યા કરનારને ક્રોધાદિ કપાયની ઉત્પત્તિ વિશેષ થાય તેવું ખરું ?

ઉં ના, એવું જરાય નહિ તપશ્ચર્યા તો કપાય ઘટાડવા માટે છે પછી જેની કપાય કરવાની પ્રકૃતિ હશે તે તપશ્ચર્યા નહિ કરે તોપણ કપાય કરવાના જ. આ તો જેઓને તપશ્ચર્યા ન કરવી હોય તે આવા દોષ કાઢે, બાકી તપશ્ચર્યાથી આત્મા સમભાવમાં રહે આપધાત કરનારામાં કેટલા ઉપવાસ વિગેરે કરનારાએ આપધાત કર્યા તે વિચારે-કોઈ નહિ બાકી નહિ કરનારા જ મોટે ભાગે હશે એટલે એવું કાંઈ નથી

પ્રં તપશ્ચર્યા કરવાનો હેતુ શું ?

ઉં કર્મક્ષય કરવાનો. તેનાથી ઇંદ્રિયો કાબુમાં આવે, ઉન્માદ શમી જાય, કપાય પણ ઘટે અને સતોષ પણ આવે

પ્રં ઉપવાસથી શરીરમાં કમજોરી આવે અને કમજોર આદમી ગુસ્સા બહોત તે વાત ખરી ?

ઉં ગુસ્સો આવે તો ખરો પણ સમજણવાળા હોય તે તેને દબાવે અને અણસમજણવાળા ન દબાવે સમજવાળો હોય તે ગુસ્સાને દબાવે. એક બાઈ અઠમ-અઠમના પારણા કરતી હતી, બહુ જ ટુકડી જીવાઈ મળતી તેમાં અંધ સાસુ છતાં પણ બહુ જ શાન્તિ-પૂર્વક કરતી હતી એટલે તપશ્ચર્યાથી થોડામાં નભાવી શકાય.

પ્રં ખર્ચ દાન કેયું ?

ઉં દાન દહને પોતાનો કોઈ પણ જાતનો હક્ક ન રાખે તે ખર્ચ દાન છે, બાકી હક્ક રાખે તે ખર્ચ દાન નહિ

પ્રં દાનાંતરાય તૂટે ત્યારેજ દાન દર્શ શકાય ને ?

ઉં હા, આપનારની દાનાંતરાય તૂટે અને લેનારની લાભાંતરાય તૂટે એટલે દાન આપવાનું બને. જે લેનારની લાભાંતરાય તૂટી હોય

પણુ આપનારની દાનાંતરાય ન તૂટી હોય તો ત્યાંથી દાન ન મળે પણ ખીજેથી મળે

પ્ર૦ પોતાના સગા-વહાલાને મદદ કરે તે દાન કહેવાય ?

ઉ૦ તે તો વ્યવહારીક ફરજ ગણાય, તે પણ કરવું જોઈએ.

પ્ર૦ જૈનમા પણ કેટલાક સાધુઓ વાણીયા સિવાયની અન્ય કામો-માંથી ગોચરી કેમ લેતા નહિ હોય ?

ઉ૦ ખાર કુળની ગોચરી કહી છે એટલે લેવાય ખરી, પણ જેઓને એમ હોય કે નહિ કાવે તો પાછા ગૃહસ્થાશ્રમમાં જવું છે તેઓ એ ખીજ ન લેતા હોય કે ગમે તેમ. જે સાધુ અન્ય કામમાં ગોચરી ન જાય તો અન્ય કામ, પાટીદાર વિગરે જે જૈન ધર્મ પાળતા હોય તેનું ખારમું વ્રત સચવાય શી રીતે અને તે ધર્મમા ટકે શી રીતે ? એક સાધુ વહોરવા જતા નહતા અને તેથી એક પાટીદાર ભાઈએ ધર્મ છોડી દેવાનું કહ્યું ત્યારે સાધુ એકદમ ગયા જે કે આપણા સ્થાનકવાસી સાધુ તો બધે ગોચરી કરવા જાય છે

પ્ર૦ જ્યા જૈનોની વસ્તી ન હોય ત્યા આવા નહિ વહોરનારાને મુશ્કેલી પડે ?

ઉ૦ પછી ખીજ કાઢક વ્યવસ્થા કરતા હશે એક ગામમાં તો એવો પ્રબધ કે સાધુ આવે એટલે બાધેલા મોદીને ત્યાંથી સીધું લાવી એક બાઈ રમોઈ તૈયાર કરે

પ્ર૦ જ્યા જૈનના સાધુ જાય ત્યા આદર ધાય ?

ઉ૦ હા, અન્ય ધર્મીઓમા તો પ્રાયઃ આદર ધાય, કારણ તેમના સાધુને ધણું જોઈએ, ખર્ચ કરાવે, જ્યારે ત્યાગમાં જૈન સાધુ સોથી વધુ અને ખર્ચ કાઢ નહિ એટલે છાપ પડે

એક ગામમા અમે ગયા હતા એક આપણામાંના માણુમે જેણે સાધુ આવ્યાની વાત જાણી હતી તેણે ખીજ અન્યધર્મીને

કહ્યું કે, મહારાજ આવ્યા છે, જરૂર આવજો ત્યારે સામા ભાઈએ કહ્યું કે, મહારાજ દવખતના આવ્યા. ‘જેમ દવખતના’ એમ પૂછતાં કહે: ‘મહારાજ આવ્યા છે, તે ખરડો-ખરડો કરવાનો હશે અને અમુક અમુક જે પ્રતિષ્ઠિત હશે તેના નામ ગણાવ્યા તે છે નહિ પછી ક્યાથી થશે?’ ત્યારે આપણા ભાઈએ કહ્યું કે, આ મહારાજને ખરડોય નહિ અને સીધું ચે નહિ, કાંઈ ન ખપે ફક્ત તૈયાર રોટલા જ. ત્યારે પેલા ભાઈ ખુશ થઈ કહે ત્યારે વાંધો નહિ. રોટલા તો ઘણાંય છે, રોટલાનો તો કાંઈ તોટો જ નથી, ભલે આવ્યા.

૩૦ લક્ષ્મી આવતા-જતા વાર નથી લાગતી તેનું શું કારણ ?

૬૦ તે બધું કર્મધીન છે. આવે છે ત્યારે કોઈએ ન કદ્યું હોય તેવી રીતે આવે છે, પણ કોઈ પણ રીતે પુન્ય હોય તો લક્ષ્મી પ્રાપ્ત થાય છે, પછી બહારના સંજોગો કદાચ અનુકૂળ ન દેખાતા હોય. જેમ નાળીએરમાં પાણી ભરાય છે તેમ લક્ષ્મી આવે છે. નાળીએર છેક ઉપર હોય ત્યાં વગર પાછપે મૂળમાંથી પાણી ચડે છે તે પણ ફેટલી બધી કઠણુ છાલ, ઉપરની કાચલી તેને ભેદીને પાણી અંદર કઈ રીતે પહોંચે તે કદપના કરે. એટલે લક્ષ્મી મળવાની હોય તો તેવી રીતે મળે. જવાનું હોય ત્યારે જતું રહેતા વાર ન લાગે. કઈ રીતે જતું રહે છે તે ખ્યાલ ન પડે સામટું જતું રહે જેમ કહેવાય છે કે ‘હાથી આખા ને આખા કોઠા ખાય અને પુઠેથી નીકળે તે પણ આખા ને આખા.’ પણ તે બહાર નીકળે ત્યારે તેમા અંદરના ભાગમાં કાંઈ ન હોય-બધું શોષાઈ ગયું હોય અને રાખ જ નીકળે માટે જ્ઞાનીઓ કહે છે, બહુ ભેગું ન કરે, જરૂરીયાત પુરતું જ મેળવે. આ વસ્તુને માટે ખુબ પરસેવો પાડી ઘણી ભેગી કરી હશે તો જ્યારે છોડવી પડશે ત્યારે બહુ આકર્ષ પડશે, માટે જરૂરીયાત પુરતું જ મેળવે.

પ્ર૦ લક્ષ્મી આવે-જય ત્યારે હર્ષ-શોક તો થાયને ?

ઉ૦ જ્ઞાનીઓ કહે છે હર્ષ-શોક ન કરે. આવે તોય હીક છે, અને ન મળ્યુ તોય હીક છે. મધ્યસ્થ પરિણામથી રહો. તેની પાછળ લેવાઇ ન જાય કારણ જ્યારે ત્યારે તે છોડવાની તો છેજ.

પ્ર૦ મધ્યસ્થભાવે રહે તો શુ થાય ?

ઉ૦ કર્મબંધ ઓછા થાય અને ધર્મધ્યાનમાં જોડાવું હોય તો જોડાઈ શકે, સાગ પ્રમાણમાં જોડાઈ શકે. જેમ પવન, તે અગ્નિને જ્વાલનાર પણ ખરો અને મારનાર પણ ખરો. વધારે પડતો પવન આવે તો અગ્નિને યુગાવી નાખે, જ્યારે માપસરનો હોય તો અગ્નિને પ્રદિપ્ત રાખે માટે દરેક વસ્તુમાં મધ્યસ્થ પરિણામે માપસર રહો. જેટલું જરૂરી હોય તેટલુંજ મેળવો, તેટલુંજ ખાવ.

પ્ર૦ ખાવામાં જરૂરી તો લૂખું-સૂકું પણ કહેવાય તો તેજ ખાવું ?

ઉ૦ મતલબમાં જેટલું શરીરને પોષણ માટે જરૂરી હોય તેટલુંજ ખાવું જોઈએ. ભલે ઘી ખાવ તો માપસર. રોટલી ચોપડીને, રસ નીતવતી જેમ કાઠીયાવાડમાં પહેલાં મરણ પ્રસંગે લોકોએ આવનારને ખવરાવતા હતા તેમ નહિ. તેવું ભોજન વધારે પડતો વિકાર પેદા કરે, ખવાય ઓછું, ભાર વધારે અને હોજરીને પણ વધારે ધસારો. જે માપસરનું સાદું ખવાય તો લોહી પણ થાય. રોગ પેદા થાય નહિ અને ખર્ચ પણ ઓછો. શીયાળામાં વસાણા ખવાય છે પણ તેથી ઉન્માદ, વિકાર વધે અને હોજરીને વધારે કપટ પડે. પરિણામે રોગો પેદા થાય

પ્ર૦ બહુ સારિવક ન ખાય તો રોગો પેદા ન થાય ?

ઉ૦ સાદું ભોજન કરનારને વધારે રોગો થાય નહિ. વળી ક્ષય આદિ ઘણા રોગો ચિંતામાંથી ઉત્પન્ન થાય છે. અહિં તો સાદાઈમાં આવે તો ખર્ચ પણ ઓછો, ચિંતા પણ ઓછી. ધર્મધ્યાનમાં

જોડાય તો શરીરને પણ આરામ અમને કાંઈ આવા રોગો લાગુ પડતાં નથી કારણ ચિંતા નહિ. તમારે ભેગું કરવાની ચિંતા ધણી. સયમ એ આરામ છે અને ચિંતામુક્ત કરે છે. ક્ષય થયા પછી નારીક કે મહાળક્ષ્મીશ્વર હયા ખાવા જાય તેના કરતાં ધર્મ ધ્યાનમાં જોડાય તો પુરતો આરામ અને ક્ષય થાય નહિ

પ્ર૦ જ્ઞાની પુરુષોને ઉપદેશ શાથી અસર કરે ?

ઉ૦ દુનિયાદારીના લોકો પારકી વાત કરવા ખડે પગે તૈયાર પણ પોતાની આવે ત્યાં જવા દે. જ્યારે જ્ઞાની પહેલા પોતાની વાત કરે. પોતાનું ધર સલાજે અને પછી પારકી વાત કરે એટલે તેમના કહેવાની-ઉપદેશની અસર થાય

પ્ર૦ જાત્રા કોને કહેવાય ?

ઉ૦ તમે માનતા હશે મુસાફરી કરીને જાય-એને જાત્રા કહેવાય. ટુકામાં જાતને તારે તે જાત્રા, પછી તમારે જે માનવું હોય તે માને

પ્ર૦ ગ્રહો નહે છે એમ કહેવાય છે તે ખરું છે ?

ઉ૦ કર્મો નહે છે, અને તે ગ્રહોને પણ નહે છે. ગ્રહોને કાણુ નડ્યું તેના વિચાર કરો. ‘શની’ એક પગે લાંગડો છે, ‘શુક્ર’ એક આંખે કાણો છે, ‘ગૃહસ્પતિ’ એટલે ગુરૂની સ્ત્રીને કાંઈ ઉપાડી ગયું, આમ શાથી બન્યું ? તેમને કયા ગ્રહો નડ્યા ?

પ્ર૦ સયમ દયા અને અહિંસા દયામાં ફેર શું ?

ઉ૦ અહિંસા દયા એટલે બચાવ કરવો અને સયમ દયા એટલે રક્ષણ કરવું. પ્રત્યાખ્યાન કર્યા એટલે અહિંસા દયા અને તે પ્રમાણે બરાબર પાલન કર્યું એ સયમ દયા.

પ્ર૦ દુધને ગરમ ન કરે તો સમૂર્જિત જીવની ઉત્પત્તિ થાય છે તે વાત ખરી ?

ઉં ના, એવું એકેય શાસ્ત્રમાં નથી. એમ જણાય છે કે, જેઓને ઠંડા દુધથી વાયુ થતુ હશે એમણે આ માન્યતા ગરમ દુધ લેવા ફેલાતી હોય.

પ્રં ધારણા, પ્રત્યાખ્યાન અને વ્રત પ્રત્યાખ્યાનમાં શું ફેર ?

ઉં ધારણા પ્રત્યાખ્યાન એટલે ત્યાગ કરવાની, વ્રત કરવાની ચોક્કસ ધારણા કરી તેમાં ફેર થાય નહિ પછી જ્યારે પ્રત્યાખ્યાન કરે ત્યારે વ્રત પ્રત્યાખ્યાન ધારો કે આજે એવી ધારણા કરી કે, આવતી અષ્ટમીને દિવસે દશમુ વ્રત કરવું છે, કોઈપણ સંજોગમાં કરવું છે, ફરાય નહિ, એમ નહિ કે મહેમાન આવ્યા છે એટલે નહિ થાય યા તો મહેમાનને અહિં સાથે લાવવા જોઈએ અગર તો ઘેર રાખી પોતે આવવુ જોઈએ તે ધારણા પ્રત્યાખ્યાન છે અને તે દિવસે જે વ્રત કરતી વખતે પ્રત્યાખ્યાન કરે તે વ્રત પ્રત્યાખ્યાન છે

પ્રં ઇટ જેવા શ્રોતા એટલે શુ ?

ઉં ઇટ પાણીમાં હોય ત્યાં સુધી ભીની લાગે પણ પાણી બહાર કાઢો એટલે કોરી ધાકોર તેજ પ્રમાણે અહિં હોય ત્યારે વૈરાગ્યમાં તન્મોજા રહે પણ બહાર નીકળ્યા એટલે કોરા.

પ્રં જાશની સાથે કઠોળ ન ખવાય એવો શાસ્ત્રમાં પાઠ છે ?

ઉં ના, એ તો “ત્રિવલ ભતીયાએ” એટલે વાદળને માટે કરેલ ભોજન ન બપો તેનો અર્થ કંધો ઠોકો એસાડ્યો છે. કઠોળની સાથે જાશ મળે તેમાં ક્યાં જીવોની ઉત્પત્તિ હતી ? તેનો નિષેધ કરનારા પણ તે ઉપર તુરંત જ જાશ પીએ છે તેનો વાધો નહિ ?

પ્રં આયમેલમાં અત્યારે જે મીઠું [પાકું], ચુક, મરી વિગેરે વપરાય છે તે બનાબના છે ?

ઉં ના, મોળું જોઈએ અત્યારે જે આમેલમાં બધું વપરાય છે તે રીતે કંઈ આમેલ ખરી રીતે આમેલ કહેવાય નહિ.

પ્ર० પણ એટલી છૂટથી આંગેલો વધારે થતા હોય તો ત્યાગ તો ખરો ને ?

ઉ० પણ તેને આંગેલ કહેવાય નહિ એકાસાચુ કહો તો સારું. પચ્ચખાણુ સામુ જોવું જોઈએ જે પચ્ચખાણુ લીધા તે પ્રમાણે વ્રત ન કરે તો દુપચ્ચખાણુ છે તે સમજવું જોઈએ. પીજમાં એવી પ્રથા પડી ગઈ હતી કે આ પીને પણ ઉપવાસ થાય અને તે પ્રમાણે કરતા આ પીને કરવું હોય તો તે એકાસાચુ કહેવાય અને એકાસણાના પચ્ચખાણુ કરવા જોઈએ નહિ કે ઉપવાસના.

પ્ર० ચોસઠ પહોરના પોષા કરે છે તે બગબર છે ?

ઉ० તે પોષા કહેવાય નહિ કારણ પોષામાં જોટલો ત્યાગ બતાવ્યો છે તેટલો કરે તો જ પોષો કહેવાય, છુટ ચાલે નહિ.

પ્ર० ત્રણ વખત ઉભરો આવે તે જ પાણી અચેત કહેવાય ?

ઉ० ના, એવું કાંઈ નહિ એવું પાણી રહેજે મળતું મુશ્કેલ તો તો પછી આઘાડમી જ આવે. પાણીની કાયા કોમળ છે જે ભાજનમા પાણી ગરમ કરવા મુક્યું હોય તેનું તળીયું. વચ્ચેનો ભાગ અને ઉપરનો ભાગ ગરમ થાય અને બિંદુ નાખે તે ઉડી જાય એટલે ભાજનનું પાણી અચેત થએલું માનવું.

પ્ર० જે રવીવારના ૮૧ આંગેલ કરે છે તે તો ફક્ત એક દાણો ગણાને જ કરે છે તે તો યથાવિધિ ગણાયને ?

ઉ० પણ તેમાં હેતુ જુદો હોય છે ઐહિક રિદ્ધિ વિગેરે મેળવવાનો હેતુ હોય છે, નિર્જરાનો હેતુ હોતો નથી રવીવારનું જ ધાય તેનો હેતુ બીજો હોય છે, નહિતર રવીવારનું જ કેમ. બીજા વારનું નહિ ?

પ્ર० રાત્રિનું પ્રતિક્રમણ રાત્રે ત્રણ-ચાર વાગે ધાય ?

ઉ० ના, એટલું બધું વહેલું ધાય નહિ.

પ્ર० જે ગામમા આપણા ઉપાશ્રય અગર સ્થાનક ન હોય ત્યાં સાધુઓ કયા ઉતરતા હશે ?

ઉં દેરાવાસીના ઉપાશ્રયમાં, અગર ધર્મશાળામાં, અગર કોઈ ગ્રહ-
સ્થના મકાનમાં, પરસાળમાં, દુકાનના મેડા ઉપર, જ્યાં સગવડ
હોય ત્યાં ઉતરે છે

પ્રં તપશ્ચર્યાથી જે કર્મો ખપે તે અશુભ જ ખપે કે શુભ પણ ?

ઉં અશુભ કર્મો ખપે. શુભને હેડાડવા હોય તો હેડાડી શકાય પણ
અશુભ જે ઉદયમાં આવે તે તો ભોગવવા જ પડે. શુભ સન્માર્ગ
પ્રતિ દોરે, સારા ત્રિચારો-ભાવનામાં રાખે તે રીતે ખપે.

પ્રં પુન્ય પણ આશ્રવ છે એ વાત ખરાબર છે ?

ઉં હા, પુન્ય અને પાપ બન્ને આશ્રવ છે.

પ્રં શ્રાવક-ગ્રહસ્થોદ્ધી સૂત્ર-સિદ્ધાંતો વચ્ચે ?

ઉં ખુશીથી વચ્ચે વાચ્યા વિના શાસ્ત્રોત્તુ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય નહિ
અને તે વિના ધર્મના ગ્રહસ્થોત્તે જાણે નહિ. શ્રદ્ધા મજબૂત
રાખવા માટે તથા પોતાના ધર્મમાં સ્થિર રહેવા માટે તથા
વખત આગ્યે અન્યને સમજાવવા માટે સૂત્ર-સિદ્ધાંતોત્તુ જ્ઞાન
જરૂરી છે. શાસ્ત્રમાં પાઠ છે. વળી શ્રાવકોએ સૂત્રના અર્થોત્તે
પૂછી પૂછી નિર્ણય કર્યો છે વળી ધર્મતે રંગ હેડાડાડની
મિંજાએ લાગેલો હોય તેવા શ્રાવકો શાસ્ત્રના જાણપણા વિનાના
હોય નહિ માટે સૂત્ર-સિદ્ધાંતતુ જાણપણુ બહુ જરૂરી છે.

પ્રં તો પછી જેઓ નિષેધ કરે છે તેમને શું હેતુ હશે ?

ઉં તેમતુ જે હોય તે ઉઘાડુ પડી જાય માટે નિષેધ કરે.

પ્રં સૂત્ર-સિદ્ધાંતો ક્યારે લખાયા ?

ઉં ભગવાન મહાવીર પછી ઘણા વર્ષો સુધી શ્રુત જ્ઞાન મોટે જ
રહ્યું પછી જ્યારે લાગ્યું કે હવે વિસ્મૃતિ થવા માડી છે ત્યારે
દેવર્ધિગણી દમશ્રમણ નામના આચાર્યે બીજા આચાર્યોત્તે ભેગા
કની સિદ્ધાંતો લખ્યા છે

પ્રં તે બધા પૂર્ણ છે ?

ઉં ના, કેટલુય વિચ્છેદ ગયુ છે.

પ્ર० આગળના સૂત્રના ભાંડારે ક્યાં ક્યાં છે ?

ઉં ખાંભાત, પાટણ, જેસલમીર વિગેરે જગ્યાએ છે.

પ્ર० અગાઉના લખાણો પરથી અસલ જૈન ધર્મની પ્રણાલિકાઓ જાણવા મળે તે બરાબર માનવી જોઈએ ને ?

ઉં એ તો એમ બને કે, હમણા અગર થોડા વર્ષો અગાઉ જ લખાએલ હોય અને ઘણી જુની તેમાં સાલ નાખી હોય. પોતાના મતનું પ્રતિપાદન કરવા આમ કરે તે બનવાજોગ છે. અત્યારે પણ એવા બનાવટી દસ્તાવેજો બનાવનારા છે કે, જે બહુ જ જુના લાગે. સૌ-બસો વર્ષ જુના હોય તેવા બનાવી આપે. અત્યારે ઘણી વખત જમીનમાંથી મૂર્તિઓ નવા જેવી નીકળે છે અને કહે ઘણા વખતની જુની ઘણા વખતની જુની જમીનમાં એમ રહે જ નહિ પુદ્ગલના પર્યાયો સમયે સમયે પલટાય છે એટલે ફેર પડે. પણ આ તો અત્યારે જ દાટે અને પછી મહત્તા વધારવા પ્રાચીનતા બતાવે એવું બને

પ્ર० જે સાધુ પડવાઈ અગર પતિત થયા હોય તેને વદન થાય ? કરે તો દોષ લાગે ?

ઉં દોષ તો લાગેશ્તો સમક્રિતમાં દોષ લાગે. કાઈ આશાએ તેમ કરે તો પણ મિથ્યાત્વનો દોષ લાગે. ન જાણતા હોય તેની વાત જુદી છે પણ જાણવા છતાં જે વંદન કરે તે દોષ તો ખરોજ

પ્ર० અંતરના ભાવથી વંદના ન કરે પણ વ્યવહાર તરીકે કરે તો ?

ઉં એમાં વ્યવહાર શાનો ? એ પ્રમાણે વદન કરે, માને પૂજે તો પછી સુધરવાનો અવકાશ જ ન રહે અને એ રીતે તે તો પોતાનું ચક્ષાન્ધા કરે. તેથી શ્રદ્ધા ઘણાની ફરી જાય. શાસ્ત્રમાં એવાનો પરિચય પણ ન કર્યો તેમ કહું છે,

પ્ર० વ્યંતર દેવો મનુષ્યોને હેરાન કરે તે વાત ખરી ?

ઉં તેમનો કુતુહલ સ્વભાવ છે એટલે કરે પણ તે કાંઈ જ્યાં ત્યાં હોતા નથી. વ્યંતરોનો સ્વભાવ ટીખળી માણસો જેવો છે. એટલે ક્યાં કરે પણ ધર્મધ્યાનમાં જોડાય તો નમી પડે. બાકી દેવોની શક્તિ ઘણી છે, તે ધૂપ, દીપ, ધુમાડાથી પસંદ ન થાય.

પ્રં વ્યંતરોને ખુશ કરે તો કાંઈ મદદ કરી શકે ?

ઉં પોતાના પુન્યના ઉદય હોય તેમ થાય દેવો વધામણીયા છે, જેનું શુભ થવાનું હોય તેને વધામણી આપે. બાકી તે કાંઈ આપવા સમર્થ નથી. તેઓ પોતે જ લોભી છે. ખીજાનું કંઈ લે, તેમનામાંથી આપવા સમર્થ નથી.

પ્રં નરકમાંથી જીવ આવ્યો હોય તો શું થાય ?

ઉં લય ઘણો હોય ખીક બહુ લાગે અને તિર્યચમાંથી આવ્યો હોય તો ખાઉધરો હોય

પ્રં દીવાના અજવાળે સામાયિક-પ્રતિક્રમણ કરવાનો વાંધો ?

ઉં ના, કાંઈ વાંધો હોઈ શકે નહિ

પ્રં એક જ વસ્તુ સાધુ ન કરે અને શ્રાવકને કરવાનો ઉપદેશ આપે તે કેટલું વિચિત્ર ?

ઉં એટલા મોટે જ કહ્યું કે કે જે કહે તેવું કરે નહિ તેની ઝાઝી દિમત નહિ જે કહેના હોય તે પ્રમાણ કરતા હોય તેની જ દિમત પાપ તે પાપ જ કહેવાય, પછી તે શ્રાવક કરે કે સાધુ કરે શ્રાવક કરે તો પાપ ન લાગે અને સાધુ કરે તો પાપ લાગે એ ન બને.

પ્રં ક્ષાન્ત અને એપણીક મા ફેર શું ?

ઉં ક્ષાન્ત એટલે અચેત અને એપણીક એટલે દોષરહિત અચેત હોય પણ દોષરહિત હોય, મુલે હોય તો ન બપો. તેજ પ્રમાણે અચેત હોય પણ બીજેથી કાવીને આપે તો પણ ન બપો. એક વસ્તુ એપણીક હોય પણ ક્ષાન્ત ન હોય તેમ પણ બને

પ્ર૦ ખીજેથી લાવીને આપે તેમાં શું વાંધો ?

ઉ૦ એપણીકની ખબર ન પડે. ક્યાંથી લાગ્યા, કઇ રીતે હતી તે જાણવામાં ન આવે માટે ન ખપે.

પ્ર૦ કેવળીને ચારિત્ર હોય ?

ઉ૦ કેમ નહિ, આયુષ્ય છે ત્યાં મુખી ચારિત્ર તો છેજ. પહેલે સમયે કર્મ બાંધે, ખીજે સમયે વેદે અને ત્રીજે સમયે નિર્જરે.

પ્ર૦ મૌન સારું કે નહિ ?

ઉ૦ કેવળી વધારે બોલે તેમ સારું અને હૃદયમથ્ય ઓછું બોલે તેમ સારું.

પ્ર૦ એકી સાથે સંધારા કરનારા એકી સાથે સિદ્ધ થાય ?

ઉ૦ સૌ સૌના આયુષ્ય પ્રમાણે ભોગવીને સિદ્ધ થાય એક સમયે વધુમાં વધુ ૧૦૮ સિદ્ધ થાય, પણ તેવું જવલ્લેજ બને

પ્ર૦ સંધારા કેટલા પ્રકારના ?

ઉ૦ ત્રણ પ્રકારના. (૧) ભક્ત પ્રત્યાખ્યાન-ભોજન પાણીનો ત્યાગ, પછી ગામમાં ફરવું હોય તો ફરી શકે. (૨) ઇંગિત-મર્યાદા કરી હોય તેટલી જ જગ્યામાં રહેવાનું, (૩) પાદોપગમન-તેમાં તો કાંઇ હલનચલન છેજ નહિ. ફક્ત જે સ્થિતિમાં હોય તેજ સ્થિતિમાં પડ્યા રહેવાનું.

પ્ર૦ ધણી વખત એવું બને છે કે, ધાર્મિક ક્રિયાનુષ્ઠાન કરવાનું ધાર્યું હોય તે વખતે વ્યવહારીક કામો આવી પડે છે અને ધાર્યું થઇ શકતું નથી તો શું કરવું ?

ઉ૦ પચ્ચખાણુ કરી લીધા હોય તેને માટે વાંધો આવે નહિ જેમ કે પ્રતિક્રમણ કરતા હોય તેમણે હંમેશા કરવાના પ્રત્યાખ્યાન કરવા જેથી તે વખતે વ્યવહારીક કાર્યો કરવાના હોય છે પણ “પ્રત્યાખ્યાન” કહીએ એટલે વધારે આગ્રહ કરે નહિ અને કરવા માટે છૂટ આપે

પ્ર० કેટલાકો એમ કહી નાખે છે કે, જો તમારે ક્યાં વિના ચાલે એવું નથી તો પાટે જઈને જ બેસોને તેનું શું ?

ઉ० તે કસોટી છે, તેટલું સહન કરવું જોઈએ.

પ્ર० ઉંમરલાંબક થયા હોય છતાં વ્યવહારીક કાર્યોથી છૂટી શકાતું નથી તેનું શું કરવું ?

ઉ० શાસ્ત્રમાં એવું કહ્યું છે કે, અગાઉના ગૃહસ્થો જ્યારે આ પ્રમાણે વ્યવહારના અને વ્યાપારના કામોમાંથી છૂટા થવું હોય ત્યારે પ્રથમ કુટુંબ, સગા-સ્નેહી અને સંબંધી જતોને બેગા કરતા અને બધાને માટે બોજન તૈયાર કરી જમાડતા. જમાડી બધાની વચ્ચે બેસીને કહેતા “હવે આજથી હું બધા વ્યવહારના, વ્યાપારના કાર્યોનો બોજો મારા મોટા પુત્રને સોંપું છું” તો જે કાંઈ લેણું-દેણું અગર કામકાજ હોય, અગર સલાહ લેવાની હોય તેને માટે એને પૂછજો પુત્રને ભલામણ કરે : આપણી આખર છે તેવી સાચવી રાખજો, બધાની સાથે હું જેવી રીતે વર્તતો હતો તેવી રીતે વર્તજો. મને હવે કાંઈ આ બાબતમાં કાંઈ પૂછશો નહિ બધો બોજો હવે હું મોટા પુત્રને સોંપું છું. તે બધી ફરજો ખરાબર બજાવશે હું જો કે સાધુપણું લેવા અશક્ત હોઈ લઈ શકતો નથી પણ વાનપ્રસ્થ અવસ્થા ગાળવા માગુ છું તેથી બધા કાર્યોમાંથી ફારેગ થાઉં છું” આ પ્રમાણે ભલામણ કરી છૂટા થાય અને નિશ્ચિતપણે ધર્મધ્યાન કરી શકે.

પ્ર० એકેન્દ્રિયને મતિ-શ્રુત જ્ઞાન હોય ? એકેન્દ્રિયને હોય ?

ઉ० એકેન્દ્રિયને ન હોય, એકેન્દ્રિયને હોય

પ્ર० એકેન્દ્રિયને ત્રણ કે ચાર લેખ્યા હોય તે વાત ખરી ?

ઉ० હા, અપર્યાપ્તાવસ્થામાં ચાર હોઈ શકે તે અપેક્ષાએ.

પ્ર० કોઈ ગૃહસ્થ ધર્મ છુદ્ધિએ એટલે કર્મમાંથી મુક્ત થવા માટે નહિ પણ વ્યવહાર નીતિ-પોતાના કૃણદેવ અગર દેવીને-જેમ

સાંસારીક કાર્યો માટે અનેક જાતના આરંભ-સમારંભ કરવા પડે છે તેમ સાંસારિક હેતુ માની ધ્રુપ, દીપ કરે અને પૂજે તો સમ્યક્ત્વમાં દોષ લાગે ?

ઉં આવી રીતે દેવ-દેવીને માનનારમાં સમ્યક્ત્વ હોય જ નહિ.

પ્રં ધર્મમાં નિશ્ચય અને વ્યવહાર બેય કહ્યા છે ને ?

ઉં હા, એટલે વ્યવહાર ધર્મ અને નિશ્ચય ધર્મ.

પ્રં છ છીડીતો આગાર કહે છે તે શું ?

ઉં તે તો વ્રત ધારણ કરતી વખતે આગાર રાખે છે, જેની શક્તિ ન હોય તે આગાર રાખે અને જેની દૃઢતા વધારે હોય તે ન પણ રાખે. જેમ કે કાર્તિક શેઠે આગાર રાખ્યો હતો જ્યારે અર્જુનકે શ્રાવકે આગાર નહોતો રાખ્યો, ગમે તેમ થાય, એટલે તે દૃઢતા પર આધાર રાખે છે.

પ્રં દવા લેવાથી રોગ જાય તે વાત ખરી ?

ઉં દવા આશ્વાસનરૂપ છે, એટલે જે લે તેને દવાથી રોગ મટ્યો તેમ કહેવાય પણ દવા ન લે તોયે રોગ તો તેની સ્થિતિ પૂરી થયે મટી જાય, દૃઢતા હોય તે દવા ન લે

પ્રં ખાવાથી ક્ષુધાવેદનીય શાંત થાય અગર મટે ?

ઉં ખાધું તે ધીંગડારૂપ છે, પાછું ચાર કલાક પછી એનું એ

પ્રં તો પછી પુરુષાર્થનું કળ શું ?

ઉં પુરુષાર્થ બે પ્રકારના. સાંસારિક વિષયો માટે કરેલો પુરુષાર્થ પૂરો થાય જ નહિ, અધુરો અને અધુરો. ગમે તેટલો કરે પણ તે સંપૂર્ણ થાય નહિ જ્યારે ત્યાગ માર્ગમાં જેટલો પુરુષાર્થ કરે તે તેના પુરતું કળ આપે, સફળ ગણાય.

પ્રં સશક્ત અવસ્થામાં સંતારો થાય ?

ઉં હા, દૃઢતા હોય તો થઈ શકે, ના થાય તેમ કહેવાય નહિ. અમદાવાદમાં બે સંતારો થોડા વર્ષો અગાઉ જ થયા છે એક

શ્રી છગનસાલજી મહારાજે 'પાના ઝવેર'ના ઉપાશ્રયે કરેલો તે લગભગ ૪૨ દિવસ ચાલ્યો હતો અને ખીજો સરસપુરમાં એક શ્રાવકે કરેલો. બન્નેને બરાબર થયા હતા, માટે શરીર સારું હોય ત્યારે સંધારો ન થાય અગર ન કરી શકાય તેમ ન કહી શકાય.

પ્ર૦ એક જાણકાર દયા ધર્મ જાણનાર હિંસા કરે અને એક જંગલ-વાસી ધર્મ નહિ જાણનાર કરે તેમાં ફેર ખરો ?

ઉ૦ તેમાં બે વાત છે. જાણકાર હોય તે ગુન્હો, દોષ, અગર તો પાપ ક્યાં પછી તેનો ઉપાય કરી શકે, વાળી શકે, નિવારણ કરી શકે. ધાનેરામાં એક ગોરજી હતા પોતે રસોઇ કરવા એક ખાઈ રાખેલી વાતવાતમા તે ખાઈએ કાંઈક આકરા શબ્દો કહ્યા તેથી ભાઈને ગુસ્સો ચઢ્યો કે, આવું અપમાન સહન કરવું અને સાક્ષળ્યુ તેના કરતાં મરી જવું સારું આવો વિચાર કરી સોમલ જે દવા માટે રાખેલું હશે તે પીધું. પણ પીધા પછી વિચાર આવ્યો કે, ખાઈ તો મારી પગારદાર, ન ફાવે તો હુ રજા આપુ, ખીજી રાખું. તેમા મારે જીદગી શા માટે ગુમાવવી ? આવો વિચાર આવ્યો અને ફરી સોમલની અસર દર કરવાની દવા લઇ લીધી એટલે બચી ગયા જે જાણકાર હતા તો બચી ગયા પણ જાણકાર ન હોત તો ન બચત કહેવાની મતલબ એમ છે કે, જે જાણકાર હોય તો ધારે તો તેનું નિવારણ કરી શકે ખાટી જાણી જેમને જ પાપ કરે છે તેનું કળ વધારે છે. કોર્ટમાં પણ એની કબલ સજા થાય છે. જાણકાર જે ગુન્હો કરે તેમાં ધીઠાઈના પરિણામ રહે છે. અજ્ઞાનના જ ગુન્હો થઈ જતા તેમાં જે એવો ભાવ હોય કે, ભૂલથી થઇ ગયું તો તેનો દોષ ઓછો પણ અજ્ઞાન એ દોષ છે અજ્ઞાન પોતે જ દોષ છે એટલે અજ્ઞાનપણે કરે છતાં પાપ

ન લાગે એવું કહી ન શકાય. તારતમ્યતા ભાવ પર આધાર રાખે છે. શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે, એક જ દોષ આચાર્ય કરે અને નવદિક્ષિત કરે તો ગુન્હો એક જ ભતનો હોવા છતાં પણ પ્રાયશ્ચિત્તમાં ફેર. આચાર્યને વધારે, નવદિક્ષીને ઓછું

પ્ર० ભગવાન મહાવીર જાણતા હતા કે, રોગ હવે મટવાનો છે છતાં પણ દેવતીને ત્યાં સાધુને મોકલી ખીજેરાપાક કેમ મંગાવ્યો ? ઉપાય કેમ કર્યો ?

ઉ० ખીજ સાધુઓના મનની શાંતિ કરવા માટે તીર્થ કર ભગવાન પરમ કચ્છના સાગર છે શિષ્ય સમુદાય જે ભગવાનને માટે બહુ દુઃખી થતો હતો તેમને શાંત કરવા, સમાધાન કરવા ઉપાય કર્યો, કેવળી તીર્થ કર પણ શુદ્ધ વ્યવહાર પાળે, લોપ ન કરે.

પ્ર० કેટલાક સાધુઓ ખીજ સપ્રદાયના સાધુઓ સાથે કેમ ઉતરતા નથી ?

ઉ० તેઓ એમ માને છે કે એમ કરવાથી અમારું ચારિત્ર જાય પણ વાસ્તવિક રીતે તેવું બનતું નથી, આ માન્યતા મારવાડમાં છે.

પ્ર० જેઓ પહેલા વ્યસની અને રંગરાગવાળા હોય તે દિક્ષા લે તો પાળે ખરા ?

ઉ० પાળે પણ ખરા, ખભાતના એક નાટકમાં કામ કરનારે મારવાડી સાધુ પાસે દિક્ષા લીધી હતી અને પાળી, હજી પણ હશે

પ્ર० પુત્ર વિગેરે ભાગી જાય તેવું દુઃખ શાથી પડતું હશે ?

ઉ० પૂર્વે કામને વિયોગ પડાવ્યા હોય તો પડે

પ્ર० જ્યોતિષ-મુહુરત વિગેરે જોવાવે છે તે ખરું પડે ?

ઉ० પુન્ય હોય-નશીબ હોય તો ખરું પડે, નહિતર નહિ.

પ્ર० ભૂત-પ્રેતના જહેમ શાથી ઠસી જતા હશે ?

ઉં એવી વાતો સાંભળવાથી તથા વાંચવાથી તે મગજ પર ફસી જાય છે

પ્રં જાતિવાન હોય તે દિક્ષા સારી પાળે એવું ખરું ?

ઉં એવું નિશ્ચયથી કશુંય નહિ

પ્રં વા મો શાહે આપણા સમાજમાં સારૂ કાર્ય કયું હતું ?

ઉં તેમની કલમ સ્વતંત્ર હતી તેમને કાષ્ટના પર આધાર રાખવો પડતો નહતો તેમજ તે કાષ્ટની શેઠમાં તણાય તેવા નહતા.

પ્રં જેઓ પ્રખ્યાતિમા આવે છે તેમને પતિત થવાનો સંભવ વધારે રહે છે તે ખરું ?

ઉં હા, મોટા લાગે બન્યું છે એવું

પ્રં એમ શાથી બનતું હશે ?

ઉં પ્રખ્યાતિમા આવે એટલે પરીચય વધે અને પરીચય વધવાથી પતિત થતા વાર ન લાગે

પ્રં ચરોતરમા વાણીયાની વસ્તી ખરી ?

ઉં બહુ જ થોડી, જૈનધર્મી ઘણા ખરા પાટીદારો, જીંદપારી પણ એ.

પ્રં રસ્તા વચ્ચે ઉતાર મુકી જાય છે તે વળગે ખરે ?

ઉં તમે જ વિચારો. તે મુકેલી વસ્તુ કોણુ લઈ જાય ? દેઠ ભંગી અથવા બકરા વિગેરે ખાઈ જાય છે પછી તેમને વળગે છે ?

પ્રં જ્ઞાન જાણતો હોય પણ વર્તન ન હોય, ચારિત્રના ઠેકાણા ન હોય તો તે દેશથી આરાધક ગણાય ?

ઉં જ્ઞાન પુરતો આરાધક ગણાય. જાણતો હોય તે કોઈ દિવસ કામમા આવે જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રમાં જ્ઞાનનો જ આરાધક ગણાય-ખાટીનો નહિ.

પ્રં સૂત્રના દેવતા કેને કહેવાય ?

ઉં સમ્યક્દષ્ટિ દેવો જે સૂત્રના પ્રેમી હોય તેને સર્વાર્થ સિદ્ધ વિમાનના દેવો વિગેરે.

પ્ર० અત્યારે ઓપરેશન-શસ્ત્રક્રિયા છે તેવી પહેલા હતી ?
હા, શાસ્ત્રમા આવે છે.

પ્ર० કુંભારનો ધંધો આર્થ કહેવાય ?

ઉ० હા, તેને ત્યાં સાધુ વહોરવા પણ જાય. શકડાલ કુંભાર પ્રભુને ભક્ત હતો. કુંભારની જગ્યામાં સાધુઓ ઉતરતા પણ ખરા.

પ્ર० સાધુ ગમે ત્યાંથી આહાર લઈ શકે ?

ઉ० ના ગમે ત્યાંથી નહિ, ખાર કૃષ્ણ ક્ષણ છે ત્યાંથી. જ્યાં નિરંકાર ન થતો હોય ત્યાંથી.

પ્ર० એમાં ઉચ્ચ નીચ બધા આવી જાય ?

ઉ० હા, રખારી, ભરવાડ, કુંભાર, ગરાસીયા, રજપુત કાફી વિગેરેને ત્યાંથી લેવાય. ઠાકરડા કોળી, ગોલાને ત્યાંથી ન લેવાય.

પ્ર० એવા માંસાહારીમાં કોઈ ઉત્તમ હોય અને આપણો ધર્મ પાળતો હોય તો ?

ઉ० તોપણ ન લેવાય. લોકમાં નિદનીક ગણાય. વાણીયા-બ્રાહ્મણમાં માંસાહારી હોય છે પણ તેને ત્યાં જાય તો કોઈ આંગળી ચીંધે નહિ. અત્યારે તો વાણીયામાં પણ એવા પ્રાયશ્ચિત લેવા આવે છે. ઠક્કર-બુહાણને ત્યાંથી વહોરાય પણ ઠક્કર-ખોળને ત્યાંથી નહિ. કેટલાક નામો પણ સરખા આવે છે

પ્ર० નામનો નામ-કર્મ સાથે સંબંધ ખરો ?

ઉ० હા

પ્ર० દેવલોકમાં નામ હોય ? કેવા હોય ?

ઉ० અહિંના હોય તે જ નામ દેવલોકમાં હોય છે, વિમાનના નામ જુદા.

પ્ર० દેવતાઓ ઘણા લાંબા ગાળે આહાર કરે છે તો તેમને ધૃષ્ટા જ નહિ થતી હોય કે સુખમાં ભૂલી જતા હશે ?

ઉ० ધૃષ્ટા જ નહિ. દેવલોકની વસ્તુ તેમના ભોગવટામાં બધી આવે

નહિ, છતાં મમત્વ છૂટે નહિ, છોડી શકે નહિ.

પ્ર० સાધુ-મુનિરાજને પહેલેથી જોરી લાવી એક જગ્યાએ આહાર કરવાનો રીવાજ છે કે પહેલાં ગૃહસ્થને ત્યાં આહાર લેતા ?

ઉ० ના, તીર્થંકર સિવાય એ પ્રમાણે ત્યાં જ આહાર કરે નહિ. આજના રીવાજ પ્રમાણે પહેલેથી રીવાજ છે જનકદર્શીને પણ નહિ

પ્ર० જનકદર્શી સાધુ વસ્ત્ર-પાત્ર રાખે ?

ઉ० એક વસ્ત્ર તે એક પાત્ર રાખે, તેનાથી બધું કાર્ય કરવાનું

પ્ર० અત્યારે જનકદર્શી હોય ?

ઉ० ના, ત્રીજા-ચોથા આરામા હોય

પ્ર० તીર્થંકર દેવ ક્યારે દેશના આપે ?

ઉ० જ્યારે જ્યારે પરીપક્વ ભેગી થાય ત્યારે ત્યારે, નિયમ નહિ.

પ્ર० સમવસરણની રચના દેવો કરે તે વાત ખરી ?

ઉ० તો પછી તેમનો અતિશય ક્યાં રહ્યો ? તે તો સહાયની જરૂર પડી ગણાય તેમા બે મત છે સમોસરણની વાત શાસ્ત્રમાં નથી, ગ્રન્થમાં છે

પ્ર० ભગવાન દેશના આપે તે સૌ સૌની ભાષામાં સાંભળે ?

ઉ० હા, ભગવાન અર્ધભાગધીમાં ઉપદેશ આપે તે સૌ સૌની ભાષામાં સમજી જાય.

પ્ર० અર્ધભાગધી એટલે શું ?

ઉ० અર્ધી મગધ દેશની અને અર્ધી બધા દેશોની

પ્ર० દુર બેઠેલા પણ સાંભળે ?

ઉ० હા, તેટલો જ અવાજ સાંભળે લાઉડ સ્પીકરની માફક નહિ નજીક બેઠેલા જાડો અવાજ સાંભળે અને દુર બેઠેલા ઝીણું સાંભળે તેમ નહિ નજીક અને દુરવાળા એક સરખો અવાજ સાંભળે

પ્ર૦ ચારે બાજુ પ્રભુનું મુખ દેખાય, ભામંડળ વિગેરે ખરું ?

ઉ૦ હા, આ અતીશયને લઈને છે.

પ્ર૦ ભગવાન આહાર કરે પણ નિહાર કરે નહિ તે ખરું ?

ઉ૦ ના, આહાર અને નિહાર બન્ને હોય પણ દેખાય નહિ

પ્ર૦ જગતગુરૂના બીરૂદ અન્ય મતવાળા પણ ધરાવે છે તેનું શું ?

ઉ૦ જે ત્રસ અને સ્થાવર જીવોનો રક્ષક હોય તે જગતગુરૂ.

પ્ર૦ જે ગામમાં અગર સ્થાનમાં સાધુ મુનિરાજ આવવાની શક્તિ ન હોય ત્યાં વસનાર શ્રાવક સાધુ મુનિરાજને બહોરાવવાની ભાવના ભાવે તે યોગ્ય ગણાય ?

ઉ૦ હા, ભાવના ભાવે તેનું ફળ મળે છે. અંતરની ભાવના બ્લેઈઝે. તે સારી લેક્ચર ગણાય છે.

પ્ર૦ ચૌવિહારમાં છીંકણી સુધાય ?

ઉ૦ ના, આંખમાં ટીપા પણ ન નખાય. તે પણ ગળા વાટે અંદર ઉતરે છે, પછી જેટલી છુટ તેટલી શીથીલતા ઈજેક્શન પણ ન લેવાય.

પ્ર૦ ખસખસ અભક્ષ્ય ગણાય ? તેની બાધા શા માટે કરાય છે ?

ઉ૦ ના, ખસખસ અભક્ષ્ય ન ગણાય તેની બાધા ત્યાગ તરીકે કરાય છે. તે કાંઈક માદક પદાર્થ ગણાય.

પ્ર૦ અધાણું અભક્ષ્ય ગણાય ? તેમાં જીવોની ઉત્પત્તિ થાય ?

ઉ૦ ના, જો સારી રીતે તેલ નાખેલ હોય તો સારું રહે અને જીવોની ઉત્પત્તિ થાય નહિ

પ્ર૦ બોળ-અધાણામાં જીવોની ઉત્પત્તિ થાય ?

ઉ૦ હા, વળી જેમા ધુગ વળે તે અભક્ષ્ય થયુ સમજવું.

પ્ર૦ અધાણા મીઠામાં કરે છે તે મીઠું સૂકાઈ જાય તે સચેત કે અચેત ?

ઉ૦ અચેત ગણાય, અમને ખપે. મારવાડમાં આખા લીંબુને મીઠામાં

બોળી બનાવે છે પછી મીડું ઉપર સૂકાઈ જાય છે તે અમારે લેવું હોય તો ખરે

પ્ર૦ ઉપવાસથી રોગો ઓછા થાય ?

ઉ૦ હા, શ્રદ્ધા અને ધીરજ લેખએ. ઉપવાસથી ઘણા રોગો ઓછા થઈ જાય છે. ઉપર પડે નહિ એટલે અદરનો બગાડ સાફ થઈ જાય. અદ્રાઈ કરવાથી ફેટલાકને ડાયાબીટીસ-પાદા જેવા ગુમડા મટી ગયાના દાખલા સાંભળવામાં આવ્યા છે.

પ્ર૦ સાંધુ-મુનિરાજને રેચ લેવા માટે ગરમ ચા ભાગ્યે જ મળે તો કઈ રીતે લે ?

ઉ૦ સોનામુખી (મીંઢીયાવળ) માપસર લઈ શકાય, દીવેલ પણ ઉકાળેલા પાણીમાં અગર જાશમાંય લેવાય. ખીજી ઘણી રેચક વસ્તુઓ છે તેમાં ચાની જરૂર રહેતી નથી. જેવી કે હીમેજ, હરડે, એળીયો વિગેરે.

પ્ર૦ આપણામાં યોગના પ્રયોગો છે ?

ઉ૦ મન, વચન, કાયાના યોગોનું આત્મ! સાથે જોડાણુ તે યોગ, યોગ એટલે જોડાણુ

પ્ર૦ અન્ય મતવાળા યોગના પ્રયોગો કરે છે તે કયા ?

ઉ૦ તે હૃદયોગ કહેવાય છે, આપણામાં સહજ સમાધિયોગ છે. દુકાણમાં બધી બહારની પ્રવૃત્તિને રોકવી લેખએ એટલે નિવૃત્તિ લઈ ચિત્તની એકાગ્રતા કરવી લેખએ એકાગ્રતાથી મન, વચન કાયાના જોગો અશુભ કર્મબંધથી રોકાય છે.

પ્ર૦ એકાગ્રતા કરવામાં કાંઈ બાહ્ય આલંબનની જરૂર ખરી ?

ઉ૦ ના કાંઈ નહિ, એકાગ્રતા કરવાથી ઘણી અસર થાય છે. કહે છે એકાત રથજમાં કાંઈપણ વ્યક્તિને માટે તમે એકાગ્રતા કરો તે થોડા વખતમાં તમને મળે અગર તેના સમાચાર મળે.

પ્ર૦ તો આપણા મહાત્મા પુરૂષોમાં શક્તિ પેદા થતી હતી તે શાથી ?

ઉં આત્માર્થીઓને ધ્યાન-તપના પ્રભાવે થાય અમારા ગુરૂના ગુરૂ જે હતા તે શ્રી હરખચંદ્ર મહારાજ મુળ પંજળના. મુળર્ષ કમાવા માટે ગએલા ત્યાં માછલીઓ વિગેરેની હિંસા થતી જોઈ વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થયો. ત્યાં કોઈ સાધુ નહિ એટલે મુરત આવ્યા, ત્યાં પણ જોગ નહિ એટલે અમદાવાદ આવ્યા. અહિં સાધુ હતા તેમને તેમની ઈચ્છા જણાવી. પહેલાં તે શ્રાવકો જોમમાં પડ્યા ઉદાઉગીર હશે પણ પાછળથી વૈરાગ્ય જોયો એટલે દીક્ષા આપી. એક વર્ષ જ ગુરૂ રહ્યા પછી કાળ કરી ગયા પણ નમ્રતા એટલી કે જ્યાં મળે ત્યાંથી સંપાદન કર્યું. સાધવીજ પાસેથી પણ શીખે એ પ્રમાણે પાછળથી ગુપ્ત તપશ્ચર્યા પર ચઢ્યા એક, બે, ત્રણ અને આઠ ઉપવાસ મુધી કરે છતાં વ્યાખ્યાન ચાલુ તે તો જાણે પ્રગટ પણ રાત્રે એકાદ ઉંઘ લીધા પછી ઉઠે, આસન લગાવી એસે તે સો સો લોગ-રસનો કાયોત્સર્ગ કરે. કોઈને ખબર જ નહિ કોઈ વખત સાધુ રાત્રે કુદરતી હાજત માટે ઉઠ્યા હોય ત્યારે ચંદ્રનો પ્રકાશ આવતો હોય તો દેખાય, નહિતર ખબર પડે નહિ આવુ કેટલોય વખત ચાલ્યુ કોઈ સાધુ કહે કલાક-બે કલાકનો ચૌવિહાર કરાવો-તબીયત બરાબર નથી તો કહેશે ઉપવાસ કરી નાખો, મટી જશે અને મટી પણ જાય એક વખત એક ભાઈને ખરજીવું થયું હતુ, ઘણી દવા કરવા છતાં મટે નહિ. રાત્રે ઉપાશ્રયના એટલે બેઠેલ. ગુરૂજી માત્ર પરદવા બહાર નીકળ્યા પૂછ્યુ કેમ અહિં અત્યારે ? રોગની વાત કરી, તુરત માત્ર હતું તે તેના પર છાંટ્યુ, બંધુ મટી ગયુ

પ્રં ગુપ્ત બ્રહ્મચારી કહે છે તેનો અર્થ શું ? સાધુ બ્રહ્મચારી તો હોય જ ને ?

ઉં એટલે મન, વચન અને કાયાની ગુપ્તિપૂર્વક બ્રહ્મચર્ય પાળે, આંખેથી સ્ત્રીઓ તરફ નજર ન કરે, આંખનો પણ અબ્રહ્મ છે.

વાત ન સાંભળે કારણુ જ્ઞાનનો અશ્વત્થ છે એ પ્રમાણે મન, વચન અને કાયાથી પાળે. શુન અલ્પચારી હોય તેના વિચારમાં પણ અશ્વત્થ ન આવે તેની એક જ એવી હોય કે, દરવાજા તરફ પીઠ હોય એટલે આગ તુકને જુએ નહિ ઘણો કાષ્ઠ અને મર્યાદા હોય, તો જ સ્વાધ્યાય સારી રીતે કરી શકે, આગળ વધે. નહિતર એક લીંટી વાંચે ને ધ્યાન ખીજે જાય, કોણુ આગ્યુ તે જોવા રહે તો જ્ઞાનમાય આગળ ન વધે.

પ્ર૦ સાધુઓને વિકાર વધે તો શી રીતે દબાવે ?

ઉ૦ બતાવ્યુ છે કે વિકાર વધે તો આતાપના લેવી. સૂર્યની આતાપના લે એટલે વિકાર શમી જાય આ પ્રમાણે ઉનાળામાં સૂર્યની આતાપના લે અને શીયાળામાં કડકડતી ઠંડીમાં કપડાં કાઢી બારણા વચ્ચે જેસે એટલે ઠંડીમા ખુબ થરથરવાથી વિકાર શમી જાય અને ચોમાસામાં તપશ્ચર્યા-ઉપવાસ વધારે કરે તેથી વિકાર શમે

પ્ર૦ છ કોટી-આઠ કોટીના ભેદ શાના છે ?

ઉ૦ તે શ્રાવકોના છે, સાધુઓના નહિ શાસ્ત્રમાં શ્રાવકને પચ્ચખાણુ કરવાના ૪૯ ભાંગા બતાવ્યા છે તેમાં આઠકોટી નથી. આઠ-કોટી થોડો સમુદાય અહિં અને થોડો કચ્છમાં છે, બાકી ક્યાય નહિ

પ્ર૦ સાધુ મુનિરાજને મોચીને ત્યાં વહોરવા જવાય ?

ઉ૦ ના, આપણો ધર્મ પાળતા હોય તોપણ મોચીને ત્યાં ન જવાય. વાણુ દને ત્યાં જવાય, અહિં ગુજરાતમાં દરજી લોકોને ત્યાં જતા નથી બ્યારે સૌરાષ્ટ્રમાં દરજીને ત્યાં વહોરવા જાય છે, કારણુ ગુજરાતમાં દરજી લોકોના વ્યવહારમાં લગ્નાદિ પ્રસંગે એવો વ્યવહાર જોવામાં આવ્યો હોઈ નિષેધ કરાયો છે.

પ્ર૦ મોચીનો ધંધો આર્ય કહેવાય કે અનાર્ય ?

ઉં અનાર્ય, જો કે કેટલીક જગ્યાએ મોચી લોકો આપણો ધર્મ પાળે છે. અદમ-પોપો એક જણે કરેલો પણ તેને ત્યાં વહોરવા ન જવાય.

પ્રં કાર્મરીનો ધધો કેવો કહેવાય ?

ઉં એ આર્ય ધધો! તો નજ કહેવાય વનસ્પતિની દવાઓ મુઘી તો ફીક પણ જે આસવો બનાવે છે તે એક જાતના દારૂ જ છે, ફક્ત નામ ફેર અગ્રેજી દવામાં ટ્રીચર કહેવાય છે તે તથા આસવો દારૂ સમાન છે

પ્રં જે તૈયાર ફાફીઓ આવે છે તે ઘેર રાખી મુકવામાં વાંધો ?

ઉં અમુક અમુક ફાફીઓમાં તો થોડા વખતમાં જીવાત પડી જાય છે માટે વિવેક કેળવવાની જરૂર છે

પ્રં સાધુ-મુનિરાજ ચણાનો લોટ શા કામમાં વાપરતા હશે ?

ઉં પાત્રાની અંદર જે ચીકાશ હોય તે ચણાના લોટથી સાફ થઈ જાય તે માટે. પછી તે લોટ સાધુને પાણીવાળો પી જવાનો હોય છે તેનાથી એ ફાયદો થાય કે ગળામાં પણ જે ચીકાશ હોય તે જતી રહે અને ઉધરસ થવાનો ભય રહે નહિ હુખાશથી ઉધરસ થાય નહિ તેમજ આગળ વધે નહિ, જ્યારે ચીકાશથી વધે એટલા જ માટે ઉધરસ માટે ચણા વાપરવામાં આવે છે.

પ્રં સાધુ-મુનિરાજને દવા લાવીને આપીએ તે ખપે ?

ઉં ના, વેચાતી લાવી આપો તે ન ખપે.

પ્રં પાઠીયાર ન રખાય ?

ઉં એ પ્રમાણે દવાઓ રાખવાથી ચીસો પડી જાય, સાંજે પાછી આપી દેવી જોઈએ

પ્રં બીજી પાઠીયારી વસ્તુ તો વધારે વખત રખાય છે. જેમકે પાટ, પાટલા, તો દવા કેમ ન રખાય ?

ઉં પાટ-પાટલાની દિન દિન પ્રત્યે આજ્ઞા લેવાની હોય છે દવાની

તેમ લેવાતી નથી. જ્યાં સુધી એક જ પાટથી કામ ચાલે ત્યાં સુધી બે પાટ રાખવી ન જોઈએ. વીસ અસમાધિના સ્થાન કહ્યા છે તેમાં એમ કહ્યું છે કે જરૂર કરતા વધારે પાટ-પાટલા રાખે તો અસમાધિ થાય, માટે પ્રતિક્રમણ કરે તેની સાથે અર્થ પણ શીખતા જવ, વિચારતા જવ, તો ઘણા કર્મની નિર્જરા થાય.

પ્ર૦ તપ બધાથી થઈ શકતો નથી તો દરેકે પોતાથી થાય તેટલોજ કરવો જોઈએ કે નહિ ?

ઉ૦ ના, થાય તેટલો કરવો તે બરાબર નથી, કરે તેટલો તપ થાય. જે કરે તેને થાય, ન કરે તેને ન થાય. છતી શક્તિએ પાછા પડવું ન જોઈએ.

પ્ર૦ સાધુઓની સાથે ઉપાશ્રયે શ્રાવકો રાત્રે વ્રત ન કર્યું હોય છતાં સૂઈ શકે ?

ઉ૦ હા, અહિં તો આશ્રવ રોકવાનું સ્થાન છે અને ધર્મકરણી કરવાનું છે. જોડીયા બંદરમાં એક શ્રાવક હતા, જ્યારે સાધુ આવે ત્યારે તેમની પધારી ઉપાશ્રયે વળી તેમને એવો નિયમ કે, એક ઉંધ લીધા પછી જાગ્રત થાય ત્યારપછી ઉંધવાનું જ નહિ. ધ્યાન-કાર્યોત્સર્ગ કરે. જ્યારે જીવે ત્યારે રાત્રિમાં પણ બેઠેલા જ હોય

પ્ર૦ સામાયિકમાં એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ હેરફેર થાય ?

ઉ૦ ના, ન થાય. પથરણું એટલા માટે છે કે તેટલી મર્યાદાથી બહાર ખાસ શરીરના કારણે વિના જવાય નહિ, નહિતર પથરણું ન હોય તો પણ ચાલે. આ તો સામાયિકમાં પણ વિચલ પરીણામોથી ઘડી ઘડી એક યા બીજા કારણે ઉઠે તે બરાબર નથી એક જ આસને સ્થિર બેસી રહેવું જોઈએ.

પ્ર૦ સામાયિક કરવા માટે ઘડીયાળ વિગેરે સાધન ન હોય ત્યાં શું કરવું ?

ઉં એક લોગરસની નવકારવાળી ગણે એટલે ૧૦૮ લોગરસ ગણે તો એક સામાયિક થઈ જાય, વધારે વખત થાય પણ એણે નહિ. જેમ આસ્તે આસ્તે ગણે તેમ કાપદો. તે સિવાય સજ્જાય વિગેરે મોઢે હોય તેના વખત આગળથી નક્કી કરી રાખે તો પણ તેનાથી ખજાર પડે કે, કસાડ થયો લોગરસની ત્રણ નવકારવાળી ગણે તો એક ઉપવાસનું કળ. ૪૦ લોગરસ હમેશ ગણનારા શ્રાવકો જેવા છે. વળી સામાયિકમાં કોઈ બોલાવવા આવે તો પણ સામું જોવાનું નહિ કહી રાખેલું જ હોય કે ગમે તેવું કામ આવે પણ સામાયિકમાં મને ખજાર આપવી નહિ અહિં તો ઉપાશ્રમે ખજાર કાઢવા આવે કસાણા ભાઈ છે ? પછી સામાયિકમાં સ્થિરતા ક્યાથી રહે ?

પ્રં મુખર્ષમાં ક્યારથી આપણા સાંઠુ જતા થયા ?

ઉં પહેલ પહેલા સંવત ૧૯૪૫ માં એક અઝણ્યા મારવાડી સાંઠુ ગયા હતા તે એકલવિહારી હોઈ શરૂઆતમાં ત્રિશ્વાસ ન એકો પણ પાછળથી રાખ્યા હતા તે વખતે રસ્તામાં આટલી સગવડ નહિ થાણુ કષ્ટ વેડી ગએલા

પ્રં જ્ઞાનીઓની દ્રષ્ટિએ શ્રેષ્ઠ કાર્ય કયું ?

ઉં સંયમ અને તપથી પોતાના આત્માને દમવો તે પોતાના આત્મામાં કપાય તથા જોગ આત્મા છે તેને દમવાના છે ૧૬ કપાય તથા ૯ નોકપાય એ બધાયને દબાવવાના છે, કાઢવાના છે, તેનો જે પુરુષાર્થ કરવો તે શ્રેષ્ઠ કાર્ય છે

પ્રં નોકપાય એટલે શું ?

ઉં સાધારણ રીતે તો દુનિયા તેનો અર્થ એવો કરે કે કપાય નહિ તે, પણ કપાય નહિ તે અકપાય કહેવાય નોકપાય એટલે જેનાથી કપાય ઉપજે તે હાસ્ય-હાસી તે એનો કપાય, તેનાથી કપાય ઉપજે કે નહિ ? ટ્રોપીનો દાખલો

પ્ર૦ છટ્ટા આરામાં કયા છવો ઉત્પન્ન થશે ?

ઉ૦ જેઓ અનાર્થ કાર્ય કરવાવાળા છે અને વ્રત, નિમમ, પ્રત્યા-
ખ્યાન વિનાના છે, જેનામાં આર્થ આચરણ નથી તેઓ બધા
છટ્ટા આરામાં ઉપજવાની લાયકાતવાળા છે.

પ્ર૦ વણિકથી ચામડાનો વહેપાર થાય ?

ઉ૦ ના, તે આર્થ વહેપાર નથી પણ અત્યારે તો કહે છે કે, ધન
ભેગું કરવું છે, જ્યાંથી મળે ત્યાંથી લેવું છે. કાળા, ઘોળા,
પીળા ગમે તેન કરીને ધન લાવો ધન ભેગું થાય છે તેમ કર્મો
પણ ભેગા થાય છે તે પણ સાથે સમજજો

પ્ર૦ તપથી કપાયનું દમન થાય ?

ઉ૦ હા, સંયમ અને તપ-તેનાથી દમન થાય છે.

પ્ર૦ બધા ધર્મ સરખા કહેવાય ?

ઉ૦ ના, બધા ધર્મ સરખા હોય તો કોઈ એક ધર્મને પાળવા તેનો
અર્થ કાંઈ નહિ ધરના બધા પતિન, પુત્ર, પુત્રી, ભાઈ, ભગીની,
માતા, પિતા બધાને સરખા ગણો છો ? ના, તો પછી ધર્મ
બધા સરખા શી રીતે ગણાય ?

પ્ર૦ બધા ધર્મો અહિંસા, સત્ય, અયૌર્ધ આદિનો ઉપદેશ આપે છે
પછી સરખા ન ગણાય ?

ઉ૦ એ તો કહેવામાં, કોઈ એમ ન કહે કે હિંસામાં ધર્મ છે કે
જુદામાં છે દાખલા તરીકે એક તળાવ હોય, તેની પાણીની
સપાટી એક છેડેથી બીજા છેડા સુધી એક સરખી જ હોય પણ
ઉંડાણ કેટલું હોય છે તેની ખબર અંદર ઉંડા ઉતરવાથી પડે.
માટે ઉંડા ઉતરવાની જરૂર છે

પ્ર૦ અત્યારે કેટલાકને ખર્ચ પૂરૂ થતું નથી તેનું શું કારણ ?

ઉ૦ અનેક કારણો હોઈ શકે. સીનેમા કે હોટલો પર એકારી દેખાય
છે ? ત્યાં દેખાતી નથી જરૂર પૂરતો ખર્ચ રાખે તો પુરું થઈ

રહે. આ તે પરને દેખાડવા, સારા દેખાવા અગર સારા કહેવ-
ડાવવા ઘણા ખર્ચા થાય છે ન્યાત-વરા ત્રિગેરે પોતાની શક્તિ
વિચારી કરવા જોઈએ, નહિતર કજોતો પોતાનો જ થાય. વળી
ખાવામાં મર્યાદા નહિ-તપ નહિ અને રોગ આવે ત્યારે ઇન્જેક્શન
આદિ દવાઓ લે એટલે ખર્ચ વધી જાય. તપ કરે તો દવા-
ઓના ખર્ચ કરવા પડે નહિ અને તંદુરસ્તી સારી રહે

પ્ર૦ માહણુ એટલે શું ?

ઉ૦ માહણુનો અર્થ સાધુ થાય છે, શ્રાવક થાય છે અને બ્રાહ્મણ
પણ થાય છે.

પ્ર૦ રોગ આવ્યા બાદ ઉપવાસ કરે તો રોગ મટે ?

ઉ૦ ઘણા ખરા રોગો અજીર્ણથી થાય છે એટલે જો રોગ આવ્યા
બાદ પણ ઉપવાસ કરે તો રોગ જતો રહે. કારણ નવો કચરો
પડે નહિ એટલે અંદરનો બળવા માડે. જેમ એક કપુરની ગોટી
હોય તે ઉડી જાય તેમ રોગના બીજ ઉડી જાય. વૈદકવાળા
પણ લઘનને મહત્વ આપે છે, પણ આ જ્ઞાનીના ઘરનો ઉપાય
તમને પસંદ નથી. અત્યારના લોકોને પૈસા ઉછળે છે અને
ઇન્જેક્શનોના સોયા ખાવા પસંદ છે લાલમાં ઉપવાસને માત્રા
કહે છે. જેમ ૨૦-૨૫ રૂપીયાની માત્રા તંદુરસ્તીને માટે સારી
કહેવાય તેમ ઉપવાસ પણ માત્રા ૩૫ છે.

પ્ર૦ દવા લેવાથી રોગનો નાશ થાય ?

ઉ૦ છ બોલ જે બાંધીને આવ્યા છે તે પ્રમાણે સુખ દુઃખ ભોગ-
વવાના જ છે જો દવાવશો તો પણ રોગ અંદર રહી જશે,
ફરી પ્રગટ થશે જ્ઞાનીઓ કહે છે કે આત્માને સંયમ અને
તપથી નહિ દમો તો વધ-બંધનમાં પડવું પડશે.

પ્ર૦ બાહ્યજીને કેવળજ્ઞાન આંટા મારતું હતું તે બરાબર છે ?

ઉ૦ તે બરાબર નથી કેવળજ્ઞાન બહારથી આવવાની વસ્તુ નથી કે

જેથી તે આંટા મારતું હોય એમ કહેવાય । કેવળજ્ઞાન તો અંદરથી પ્રગટ થવાની વસ્તુ છે, આવશ્યક હોય એટલે પ્રગટ થાય. બહારથી મળતું હોય તો સૌ કોઈ પકડી લે.

પ્ર૦ ભૂત-પ્રેતના વળગાડના ઉપચાર જૈન સાધુઓ પાસે કરાવાય ? કરાવે તો શું થાય ?

ઉ૦ આવા કાર્યો જૈન સાધુ પાસે કરાવવા તે જૈન સાધુનું સાધુપણુ હોવા બરાબર છે અને આવા સ્વપ્ન શાસ્ત્ર, અંગવિદ્યા, જ્યોતિષ વિગેરે વિદ્યાઓનો ઉપયોગ કરે તેને શાસ્ત્રમાં સાધુ કહ્યા જ નથી, તે જૈન સાધુ નથી

પ્ર૦ કેટલાક એમ દલીલ કરે છે કે, આવા કાર્યો-ઉપચારો મિથ્યા-ત્વીઓ પાસે કરાવીએ તેના કરતા જૈન સાધુઓ પાસે કરાવીએ તો શું ખોટું ?

ઉ૦ ખીજા જે છે તે તો તેમાં જ પડેલા છે, તેમને તેમાં કાંઈ ગુમાવવાપણુ છે નહિ, તેમનામાં સાધુપણું નથી, વ્રત નથી પણ જે જૈન સાધુ છે તેનાથી આવા કાર્યો ન થાય.

પ્ર૦ આગળના વખતમાં પણ નહિ કરતા હોય ?

ઉ૦ શાસ્ત્રમાં એક પણ દાખલો નથી. નહિતર આગળ તો ઘણી-ઘણી વિદ્યાઓ હતી

પ્ર૦ કેટલાક એમ કહે છે કે, આવા ચમત્કાર કરવાથી જૈન ધર્મની મહત્તા વધે અને જૈન ધર્મનો પ્રચાર વધે.

ઉ૦ એવું કાંઈ બન્યું નથી. કેટલાયે સાધુઓ રાજાઓના સપર્કમાં રહેતા પણ કોઈ રાજાએ માંસાહાર છોડેલ નથી. ઉલટાનું ધર્મની લઘુતા થવાનો પ્રસંગ આવે કે કાંઈ નથી. ત્યાગથી જ ધર્મની મહત્તા વધે

પાક્ષીતાણુના દર્શન બંધ થયા અને એ પ્રમાણે કેટલોક વખત ચાલવા છતાં પણ કાંઈ થઈ શક્યું નહિ એટલે

બહાર તો આવી જ ગયું કે કેટલું મહત્ત્વ છે. સાધુઓને પણ જવાની બધી ! માટે જૈન ધર્મની મહત્તા ત્યાગથી જ વધે.

પ્ર० ધર્મ-ધ્યાનમાં જોડાવાથી દુ.ખો-સકટો જતા રહે ?

ઉ० જ્ઞાનીઓ તો એ જ રસ્તો બતાવે છે પણ શ્રદ્ધા ક્યાં છે ? ફળની પ્રાપ્તિ વહેલી મોડી થાય તોપણ શ્રદ્ધા રાખવી જોઈએ. ડોક્ટર કહે તે પ્રમાણે ફાયદો ન થાય તોપણ તે કહે તે પ્રમાણે ઉપચારો કર્યા કરો છો પણ અહિં કહીએ એ પ્રમાણે કરતા હો તો ફળનો અનુભવ થાય. ધર્મ-ધ્યાનમાં જોડાવાથી શાંતિનો અનુભવ જરૂર થાય છે.

પ્ર० કેટલાક કહે છે કે રોટલાના તાકડા નથી તો શું કરીએ ? કાષ્ટ બતાવો તો ધર્મ-ધ્યાન કરીએ ?

ઉ० જે સ્થિતિ પ્રાપ્ત થઈ છે તેમા સતોષ માનવો જોઈએ, બાકી આવી વાતો અમે સાંભળીને તમારામાં માથું મારવા જઈએ કે 'આમ કરો-તેમ કરો' તો અમારી ભાગીદારી પણ નોંધાય. અમારે એમાં ભાગ ન લેવાય. અમે તો ધર્મ-ધ્યાન કરવાનું કહીએ

પ્ર० કેટલાક કહે છે કે પૈસા નથી, નહિતર દાન કરીએ, શું તે બરાબર છે ?

ઉ० પૈસા હોય તો આ સૂઝવું જ મુશ્કેલ છે. અહિં કેટલા મુડીદાર, મીલ-મલેકો આવે છે તે તપાસો એટલે બપોર પડશે. અહિં આવવાનું પૈસા થાય તો સૂઝે નહિ.

પ્ર० મા-બાપની આજ્ઞા દીકરા ન માને, જુદા થાય તથા કુટુંબ-કલેશના જે બનાવો બને છે, તે બધા પાંચમા આરાના પ્રભાવમાં ગણી શકાય ?

ઉ० હા, તે તો ખરું જ. દિવસે દિવસે હિનતા જ આવવાની. દુનિયા કહે છે કે, આવતું વર્ષ સારું આવશે પણ દિવસે દિવસે ઓછું

જ થવાનું સારાની આશાની વાટ જોઈ ખેરી ન રહેતા

પ્ર૦ કોઈ કોઈ સારા પણ આ કાળમાં હોય છે ને ?

ઉ૦ હા ન હોય તેમ કહેવાય નહિ ઔર ગાળાદ કેમ્પ અમે ગયેલા ત્યા એક વણિક કુટુંબમાં ૨૦ ન્હાના-મોટા માણસો. વીસ પાટલા એક રસોડે પડે જો કે રસોઈઓ ખરે વીસ જણામાં બધામાં પ્રેમભાવ ઘણો સવારમાં ઉડી બધાય ચડા-ઉતરી એક-બીજાને પગે લાગે અને દરેક જણ સવારમાં સામાયિક કર્યા વિના કોઈ પણ કાર્યમાં જોડાય જ નહિ આવા પણ હોય છે

પ્ર૦ કહેવાય છે કે લવણ સમુદ્ર કરી વળતો નથી તેનું કારણ સંત મહાત્માઓ વસે છે તે વાત ખરી ?

ઉ૦ હા, તેજ પ્રમાણે છે શીલવતા, તપસ્વી, સત્યવાદી તથા મહાત્મા પુરૂષોના હિસાબે લવણ સમુદ્ર મર્યાદામાં રહે છે

પ્ર૦ તદ્દુરસ્તી જગવાય તે પૂર્વના પુન્યથી કે પોતે ખાન-પાન આહાર-વિહારમાં મર્યાદા રાખે તેથી ?

ઉ૦ બન્ને કારણોથી આહાર-વિહારની મર્યાદા અને નિયમીતતાને ઘણો ફેર પડે પછી તેમ છતાં થાય તે અશુભ કર્મના ઉદયથી

પ્ર૦ ખાવામાં ખોરાક કયો સારો ?

ઉ૦ જુઓ ખોરાક વધારે સારો તે ખવાય વધારે અને પચવામાં હલકો ભારે ખોરાક ખવાય ઓછો અને પચવામાં ભારે નીતરતા ઘીવાળું ભારે રોટલીમાં સમાય તેટલું જ ઘી માપસર ગળાય

પ્ર૦ અત્યારે તેલનું વધારે ખવાય છે તે સાચું ?

ઉ૦ તળેલા-શેકેલા કરતા બાકેલું સારું

પ્ર૦ કોઈને ત્યાં જમણુવાર હોય ત્યાં સાંધુથી બહારવા જવાય ?

ઉ૦ ના, જમણુના આગલા દિવસે જવાય પણ જમણુવારના દિવસે ન જવાય

પ્ર૦ કઠોળ આખુ ખાવાનો નિષેધ છે ?

ઉ૦ ના, એવું કાંઈ નથી. કચ્છમાં આખા મગની ચટ્ટેલી ખીચડી કરવાનો રિવાજ છે.

પ્ર૦ ઔધિહાર કરનારને કેવો ખોરાક અનુકૂળ પડે ?

ઉ૦ બહુ કઠોળ સાંજે ન વાપરે અને ગરમાગરમ ન ખાય તો તૃપ્પા ઓછી લાગે, ગરમાગરમથી શોષ પડે.

પ્ર૦ ખોરાક ગરમાગરમ સારો ?

ઉ૦ ગરમ પહેલા તો દાંતને નુકશાનકારક છે બહુ ગરમ ખોરાક ખાવાની ટેવવાળાના દાંત ગ્રહેલા જાય વળી આંતરડામાં પણ ગરમ નહિ સારો. ડામરની સડક ઉપર ઉઘાડા પગે ચાલવાથી શું થાય તે વિચારો. તે જ પ્રમાણે આંતરડામાં ગરમાગરમથી થાય. સુરતમાં ગરમ ખાવાનો રીવાજ એવો છે કે, શાક-દાળ સૌની પાછળ બનાવે, પહેલા ભાત-રોટલી વિગેરે બનાવે પણ આ નુકશાનકારક છે.

પ્ર૦ લક્ષ્મી કૃપણને ત્યાં વધારે કેમ રહેતી હશે ?

ઉ૦ કહેવાય છે કે, શૂરાને ત્યાં ભાગ્યે જ રહે; કારણ શૂરાને ત્યાં રાંડાવાનો ભય ખરો. દાતા તો એક હાથે આવે અને બીજા હાથે જતી કરે, એટલે જે પરણીને લાવે તેને બીજા ઘેર આવે તેને ત્યાં કાણુ જાય ? વળી સરસ્વતી જેને ઘરે હોય ત્યાં તે ન રહે કારણુ તે બન્ને એકબીજાના વિરોધી છે. કૃપણને ત્યાં સારી સચવાઈ રહેવાના કારણે ત્યાં વધારે રહે. આ લૌકિક કહેવત છે.

પ્ર૦ બહુ મોટી ઉંમરે દીક્ષા લેવાય ?

ઉ૦ હા, ૬૫ વર્ષની વયે અમારા એક સાધુએ દિક્ષા લીધેલી. ૨૦ વર્ષ પાળી પણ આંખો, કાન, દાંત બધા બરાબર. મતલબ કે શરીર સારું હોય તો લઈ શકે

પ્ર૦ ચાતુર્માસમાં દર્શન કરવાનો રીવાજ છે તે યોગ્ય છે ?

ઉ૦ અત્યારના રીવાજો બહુજ વિચિત્ર પ્રકારના થઈ ગયા છે. અમુક ભાઈ છે તે દર્શન કરવા આવે ત્યારે આવીને પૌપષ કરે અને ધર્મધ્યાનમાં જ રહે, તે દર્શન કરવા ગયા પ્રમાણુ. બાકી આજકાલ તો ફરવા અગર કામકાજ કરવા આવે અને કહેશે કે દર્શન કરવા આવ્યા તેમાં ધર્મકરણી કરવાની હોય નહિ, પછી દર્શનનો અર્થ શું ? અમુક જગ્યાએ અમે ગયા હતા ત્યાં પાછળથી એક મોટર-લોરી ભરી માણસો આવ્યા. તે વખતે અમે ઠંડીલ ગએલા. આવીને જોઈએ તો ચાહ-પાણી ઘ્રષ્ટ ગએલા આનો અર્થ શું ? પહેલા ચાહ-પાણી અને પછી દર્શન બીજી વખત તો ત્યાં જતી વખતે શરત કરી કે, ચાહ-પાણી ન કરવા અને તેથી આવનાર પણ ઓછા થઈ ગયા.

પ્ર૦ પણ જેને ત્યાં આવો પ્રસંગ આવે તેને ઉત્સાહ હોય કે મારે ત્યાં સ્વધર્મી ક્યાંથી. તો વિવેક સાચવે તેમાં શું વાંધો ?

ઉ૦ પણ તે તો સહુનું મન જાણે. બાકી લાજે શરમે કરવું પડે, અંદરખાને શું સ્થિતિ હોય તે બહારવાળા જાણે નહિ.

પ્ર૦ ‘એક પંથ દો કાજ’ ની માફક દર્શનનો લાલ લે તો વાંધો ?

ઉ૦ તેના આવનારા જો વિવેકી હોય તો પોતાની જમવા વિગેરેની સગવડ પોતાની મેળે કરી લે, પછી વાંધો નહિ.

પ્ર૦ સાધુને નહિ કલ્પતી વસ્તુઓ ઘણી વખત સાધુઓ રાખે છે તેનું શું ?

ઉ૦ તે ઘડોરાવનાર અગર લાવી આપનાર તો આવકોજ છે ને ! પછી પુછવાનું શું ?

પ્ર૦ બરફ સચેત ગણાય કે અચેત ?

ઉ૦ બરફ સચેત છે.

પ્ર૦ લક્ષ્મીદેવી જે કહેવાય છે એ કલ્પના જ છે કે એવી કાંઈ દેવી છે ખરી ? હોય તો ક્યાં છે ?

ઉં લક્ષ્મી દેવી છે અને તે, ચુલ્લહિમવંત પર્વત ઉપર પદારૂઢ છે
તેની અદર પાણીમાં તેના સ્થાન પર રહે છે.

પ્રં તે કંઈ જાતની દેવી છે ? ભુવનપતિ કે વાણુવ્યતર ?

ઉં વાણુવ્યતર નહિ પણ ભુવનપતિ જાતની દેવી છે.

પ્રં સરસ્વતી દેવી છે ?

ઉં તે તો ગ્રાહી અને સુંદરીને ગણી શકાય છે

પ્રં લક્ષ્મી દેવી અત્યારે ત્રિત્રોમાં જાતાવે છે તેવીજ હશે ?

ઉં ના, તેની ઋદ્ધિ તથા સ્વરૂપ જુદું જ છે

પ્રં જૈન શાસનના અત્રીધાયક દેવો હશે ?

ઉં સમકિતિ દેવો છે પણ જે સમકિતિ જીવો છે તે દેવોની સહાય
ઈચ્છતા જ નથી, તે તો કંઈ આવે ત્યારે પોતાના અશુભના
ઉદય સમજી સમભાવે વેદે છે. જ્યારે સમકિતિ જીવો સીઝાતા
હોય ત્યારે સમકિતિ દેવો ઇન્દ્રને આ બાબત પુછે અને ઇન્દ્ર
મહારાજ ઉપયોગ મૂકે કે, આ જીવોનું પુન્ય છે કે નહિ
પુન્ય હોય તો તો બોલો, નહિતર મૌન રહે

પ્રં દેવો અસલ સ્વરૂપે દેખાય કે અદશ્ય રહે ?

ઉં જો તેમની દેખાવાની ઇચ્છા હોય તો દેખાય અને અદશ્ય રહેવું
હોય તો અદશ્ય પણ રહી શકે.

પ્રં દેવો સમોવસરજી વિના અસલ સ્વરૂપે આવ્યાના દાખલા છે ?

ઉં હા, ઘણાય છે. સાતમા દેવલોકના બે દેવો ભગવાન શ્રી
મહાવીર સ્વામી પાસે આવ્યા, વંદન કરી આલ્યા ગયા
કાંઈ વાણી સાંભળી નહિ ત્યારે ગૌતમ સ્વામીએ પૂછ્યું.
“ શા માટે આવ્યા હતા ? ” ભગવાન કહે છે : “ તેઓ પ્રશ્ન
પૂછવા આવ્યા હતા. તે પ્રશ્ન મનથી પૂછ્યો અને જવાબ પણ
મનથી આપ્યો. આ અધિકાર શ્રી ભગવતિ સૂત્રમાં છે.

પ્રં ભગવતિ સૂત્રને વિવાહ પ્રસન્નિ કેમ કહે છે ?

ઉં તેમાં વિધવિધ પ્રકારનો અધિકાર છે માટે.

પ્રં ભગવતિ સૂત્રનો મહિમા બહુ કહે છે તે જરાખર છે ?

ઉં હા, પણ દ્રવ્ય પૂજામાં નહિ. તે તો બાહ્ય ક્રિયાકાંડ-તેમાં અટવાઈ જવાથી ધર્મ શું વસ્તુ છે તે જ ભૂલી જવાય છે.

પ્રં પાઠશાળાઓમાં સાધુજી ભણાવી શકે ?

ઉં ના. તે અધિકાર ગૃહસ્થોનો છે, પાઠશાળાઓ ધણું વર્ષોથી ચાલે સવાદો-ગાયનો થાય છે પણ તેનું જોઈતું પરિણામ આવતું નથી. પ્રતિક્રમણમાં ભાગ્યેજ કોઈ તૈયાર થતું હશે

પ્રં જ્યાં દોલક-વાજા વાગતા હોય ત્યાં તે સભામાં સાધુથી ભાગ લેવાય ?

ઉં ના

પ્રં કેટલાક કોંધી સ્વભાવના હોય અને દિક્ષા લે તો પ્રકૃતિ સુધરે ખરી ?

ઉં સુધરે પણ ખરી કેટલાક ક્ષમાવંત બની જાય ગુરુ-શિષ્ય બને તેવા હોય તો પરિણામ અનિષ્ટ આવે.

પ્રં આપણામાં સંવત્સરીની ગણતરી શું ?

ઉં અપાઠ સુદ ૧૫ થી ૪૯ મે દિવસે આવે તે.

પ્રં મૂર્તિપૂજકો તથા દિગ્ગજોમાં આપણાથી ફેર કેમ ?

ઉં ફેર ન રાખે તો જુદા શી રીતે પડાય ?

પ્રં આપણા શાસ્ત્રમાં કુરુક્ષેત્રના યુધ્ધનું વર્ણન છે ?

ઉં ના દ્રક્ત કૌરવ-પાંડવોના યુધ્ધનું વર્ણન છે.

પ્રં પાંચેય પાંડવો મોક્ષમાં જશે ?

ઉં જશે નહિ, ગયા છે.

પ્રં આપણામાં આચાર્ય વિગેરે દેવગત થયા હોય તેમની પાછળ અટ્ટાષ્ઠ ઉત્સવ જેવું કેમ નહિ થતું હોય ?

ઉં આપણામાં આરભ-સમારભનો નિષેધ છે માટે અને ઉત્સવો આરભ-સમારભ વિના થાય નહિ

પ્ર૦ પણ આપણી રીતે આરભ-સમારંભ વિના થાય કે નહિ ?

ઉ૦ થાય અને થાય છે. તે તીથિએ બજાર બંધ રાખી, પાખી પાળે ઉપવાસ, પૌષ્ઠ, પ્રતિક્રમણ, સંવરમાં જોડાય તેવું બને છે, ખંભાતમાં, સાણંદમાં અમુક અમુક તીથિઓએ બા પ્રમાણે ધર્મકરણી થાય છે.

પ્ર૦ તપશ્ચર્યા કરનારને પાછળ ઉજવણી કરવા ખર્ચ કરવું પડે તેવી વિચારશ્રેણીથી તપશ્ચર્યા થતી અટકે છે તેનું શું ?

ઉ૦ તે રીવાજ હોવો ન જોઈએ. તપશ્ચર્યા અને ખર્ચને લાગે વળગે નહિ. આવી માન્યતાથી તો સાત ઉપવાસ કરે, નવ કરે પણ અઠ્ઠાઈ ન કરે. આવી માન્યતાથી ધર્મકરણીનો હાસ થાય

અમારું પહેલું ચાતુર્માસ સાણંદમાં હતું તે વખતે એક સાધુજીને માસખમણ, શ્રાવકમાં બે માસખમણ, બીજા સોળભથા તથા અઠ્ઠાઈઓ ઘણી આ પ્રમાણે તપશ્ચર્યા થઈ તે વાત શ્રી બુદ્ધિસાગરજી મહારાજ ત્યાં હતા તેમના કાને ગઈ. તેમણે કહ્યું કે, “આ લોકોના થોડા ઘર છતાં આટલી તપશ્ચર્યા થઈ તો પછી આપણા આટલા બધા ઘર છતાં કેમ નહિ ?” જવાબમાં શ્રાવકોએ કહ્યું કે, “એમનામાં પૈસો વાપરવાનું ફરજિયાત નહિ અને આપણામાં વાપરવું જ પડે” આ ઉપરથી તેમણે પણ આપણો રીવાજ અપનાવ્યો અને તપશ્ચર્યા કરાવવા માંડી.

પ્ર૦ સાણંદમાં ધર્મભાવના સારી ?

ઉ૦ હા, ચોમાસાના ચારે માસ દસ વાગ્યા પછી જ દુકાનો ખોલી વહેપાર કરવાનો, પર્યુષણના આડેય દિવસો દુકાનો બંધ.

પ્ર૦ થોડકા કહેવાય છે તે કયા સૂત્રમાંથી લીધેલા છે ?

ઉ૦ જુદા જુદા સૂત્રોમાંથી જાણવા યોગ્ય બાબતો જોગી કરી, તેને થોડકા કહે છે તે જાણવા જોઈએ.

પ્ર० કેટલાકને બધા આગમો મોટે હતા તે વાત ખરી ?

ઉ० મહત્તા વધારવા એમ કહે પણ તે મોટે રાખવા માટે ઘણી ફેરવણી કરવી જોઈએ

પ્ર० આપણામાં અમુક અમુક આગમો મોટે કરનારા છે કે ?

ઉ० હા, થોડા ઘણા મોટે કરનારા સાંભળ્યા છે. એક વેણીરામજી તપસ્વી હતા, તેમને ૨૦ આગમો મોટે હતા તેમ કહેવાય છે; પણ પ્રવૃત્તિ ઘણી જ સારી વ્યાખ્યાન પતી ગયા બાદ ઉપાશ્રયનુ બારણુ બધ કરી દે અને દિવાલ સામે મુખ રાખી પર્યટના કરવા બેસે. મોટે રાખનારને ઘણી પર્યટના કરવી પડે.

પ્ર० અવધાન એ શું છે ?

ઉ० અવધાન એ યાદશક્તિનો વિષય છે તેનાથી કર્મની નિર્જરા નહિ એટલો પુરુષાર્થ જો આગમના જ્ઞાનની ફેરવણીમાં વાપરે તો ઘણા કર્મોની નિર્જરા થાય. આ તો લોક-પ્રશ્ન સાનો હેતુ છે અને યાદશક્તિ ખતાવવા પૂરતું છે.

પ્ર० અવધાન એ મતિજ્ઞાનનો વિષય ખરો ?

ઉ० તે જ્ઞાનમાં ન ખપે, અજ્ઞાનમાં ખપે. જે આત્માના અર્થનું જ્ઞાન તેજ જ્ઞાન કહેવાય. મતિ-જ્ઞાનના સૌથી વધારે ભેદ છે તે સમજવા જોઈએ

પ્ર० કેવળજ્ઞાનમાં ભેદ ખરો ?

ઉ० ના, જે સંપૂર્ણ છે ત્યાં ભેદ હોય નહિ; જ્યાં અસંપૂર્ણતા છે ત્યાં જ ભેદ છે.

પ્ર० અવધાનમાં એકાગ્રતા કરવી પડે ને ?

ઉ० એ તો વ્યવહારીક કાર્યોમાં પણ કરવામાં આવે છે. રાજ્ય વહીવટ ચલાવનાર અગર દુકાનદારને કેટલુંયે યાદ રાખવું પડે છે ધોળીને પણ જુદી જુદી વ્યક્તિના કપડા યાદ રાખવા પડે છે

પ્ર૦ પ્રત્યેક અને સાધારણ વનસ્પતિમાં શું ફેર ?

ઉ૦ પ્રત્યેકમાં એક જીવ, બે જીવ, એમ સંખ્યાતા અસંખ્યાતા જીવ હોય, ન્યારે સાધારણમાં અનંતા જીવો હોય.

પ્ર૦ ઝાડના થડ, ડાળી, પાંદડામાં જીવ કેટલા કેટલા ?

ઉ૦ છોડ ઉત્પન્ન થાય તે વખતે અનંતા, પછી ક્રમે ક્રમે ઘટતા જાય. પાકામાં એકે એક જીવ.

પ્ર૦ દાડમમાં કેટલા જીવો ?

ઉ૦ કાચું હોય ત્યારે અસંખ્યાતા પણ પાક્યા પછી એક બીજે એક જીવ.

પ્ર૦ અસંખ્યાતા અને અનંતામાં ફેર શું ?

ઉ૦ અસંખ્યાતા એટલે જે સંખ્યાથી આગળ ગણી શકાય નહિ તે પણ તેનો અંત આવે, અનંતનો અંત નહિ

પ્ર૦ દેવાના પદ્મોપમના આયુષ્યને શી રીતે મપાય ?

ઉ૦ કુવાની ઉપમાથી, મતલબ ઘણો લાંબો કાળ.

પ્ર૦ લાવશી પાંચમની યોજના કેમ કરી હશે ?

ઉ૦ બાળાઓને આકર્ષણ કરવા. શ્રાવણ સુદ પાંચમને દિવસે ઉપવાસ અને બીજે દિવસે લાવશી ખાઈ દામ-ચૌવિહાર કરવાનો.

પ્ર૦ કેટલાક કહે છે કે વૈદિક ધર્મમાંથી જૈનધર્મ નીકળ્યો તેનો શું જવાબ આપી શકાય ?

ઉ૦ એમ કહેનારાઓને પૂછો તો કહેશે કે, વેદ ધર્મની અગાડિના આદિ પુરૂષ શ્રી ઋષભદેવ સ્વામી હતા એટલે પછી શુ કહેવાનું રહ્યું. તેમના વેદોમાં પણ અગાડિની ઋષભદેવ સ્વામીની સાક્ષી આપી છે એટલે તે પહેલા ઘર્ષ ગયા તે વાત ખરીજ ને ?

પ્ર૦ વૈદિક ધર્મ ક્યારથી શરૂ થયો ?

ઉ૦ મરીચીના વખતથી

પ્ર૦ તેમના પુસ્તકો વાંચવામાં વાંધો ખરો ?

ઉ૦ પ્ર મ પોતાના ઘરનું એટલે જૈનધર્મનું સંપૂર્ણ જ્ઞાન મેળવવું જોઈએ એટલે હેતુરાર્થ જવાની ભીતિ રહે નહિ, જેમ પક્ષી પાંખો આવ્યા પહેલા ઉડવા જાય તો હજુાઈ જાય તેમ પોતાના મતનું જ્ઞાન પહેલા કરવું જોઈએ અનાર્થ જાણતા હો તેવાને પણ પોતાના મતનું જ્ઞાન હોય છે જો પોતાનું જ્ઞાન હોય તો ગમે ત્યાં જાય તેને વાંધો આવે નહિ.

પ્ર૦ શ્રાવકના બાર વ્રતમાં પાપની મર્યાદા કરાવનાર કેટલા ?

ઉ૦ મુખ્ય આઠ ગણાય. જેનાથી કર્મનો લેપ લાગે તેને અટકાવનાર, તેમાં મર્યાદા કરાવનાર પાંચ અણુવ્રત અને તેની વાડ સમાન ત્રણ ગુણુ વ્રત. બાકીના ચાર શિક્ષા વ્રત છે તેમાં તો પાપની સંભરીતતા જ નથી સામાયિકમાં, દશમાં વ્રતમાં અને પૌપધમાં પાપ બધ છે બારમાં વ્રતમાં દોષ વિનાનું આપવાનું છે એટલે મર્યાદા આપી કરવાની

પ્ર૦ શાસ્ત્રમાં રિદ્ધિ-સિદ્ધિ પુદ્ગલિક વૈભવોના વર્ણનો શા માટે આપ્યા છે ?

ઉ૦ જેવા ભાવ હતા તેવા જ્ઞાનીઓએ બતાવ્યા છે. રિદ્ધિ-સિદ્ધિ બતાવવાનો હેતુ એ છે કે, પૂર્વના પુન્યથી આવું આવું પામ્યા હતા છતાં પણ ત્યાગ કરી નીકળ્યા.

પ્ર૦ સૂત્રની ગાથાઓ ઘણાં મોઢે કરે છે પણ અર્થ જાણતા હોતા નથી તેનું શું ?

ઉ૦ તે તો કરનારે વિચારવું રહ્યું પુસ્તકો ઉપરથી અર્થો જાણી શકાય છે. ડો જીવરાજભાઈએ જે આગમો છપાવ્યા છે, તેમાં અર્થો તથા સમજાવતી આપી છે તે સિવાય ઘણા ઘણા અર્થવાળા છપાએલા છે, જેને જાણવા હોય તેને માટે અત્યારે ઘણું સરલ છે

પ્ર૦ હસ્તલીખીત શાસ્ત્રો જે અગાઉના પડેલા છે તે અત્યારે શું ઉપયોગના ?

ઉ૦ ખાસ અભ્યાસી હોય તેને જ ઉપયોગના, કારણ તે વાચવા અધરા છે. તેમાં ભાવાર્થ હોતો નથી. અન્યથા કરવો પડે છે

પ્ર૦ તેરાપંથીનો પેસારો પહેલા ક્યાં થયો ?

ઉ૦ ચોટીલામાં, અમે સૂચના આપી હતી કે, એક વર્ષ ખાલી રહે તેના વાધો નહિ પણ જે એકવાર પેલા તો થોડા ધર બગાડશે, પછી કાઢવું મુશ્કેલ થઈ પડશે.

પ્ર૦ અધિકાર ઉપર હોય તે પ્રમાણીકતા જાળવી શકે ?

ઉ૦ ધર્મમાં શ્રદ્ધાવાન હોય તો જાળવી શકે ચોટીલામાં જ એક મેજસ્ટ્રેટ હતા તે બહુ જ પ્રમાણીક. તેમને ઘેર કોઈ મળવા આવે તો પહેલા પૂછે: "ધર સંબંધી કામ છે કે કોર્ટ સંબંધી?— ધર સંબંધી હોય તો કહો, કોર્ટ સંબંધી હોય તો કોર્ટમાં." પછી લાંબી વાત ચાલે જ ક્યાંથી ? બહુ જ ચોકખા. તેમના બધાય દીકરા અત્યારે સારી લાઇન ઉપર છે તેમને એક કલાકનો વખત મળે તો પણ સામાયિક કરી લે, વખત નકામો જવા ન દે બહુ શ્રદ્ધાવાન અને ધર્મિષ્ઠ નહિતર વૈજ્ઞાનિક ઉપરથી જેન ધર્મ પામેલા

પ્ર૦ કહેવાય છે કે, કાનજી મુનિ પાસે જે જાય છે તે બધા ફરી એસે છે તેનું શું કારણ ?

ઉ૦ બધાય ફરી એસે એવું કાંઈ નહિ એ તો જે એમના રાગી હોય તેને જ લાગુ પડે, બાકીનાને નહિ ધણાય જઈ આવ્યા અને બધુંય સમજી ગયા.

પ્ર૦ અત્યારે તેમનું જે પુન્ય પ્રવર્તે છે તે કેવું પુન્ય કહેવાય ?

ઉ૦ તે તો તમે વિચારી શકો. દુકાણમાં સાધુ-સાધ્વી-બ્રાવક બ્રાવિકા ચારે તીર્થની આશાતના થાય છે. સૂત્ર વિરૂદ્ધનું કેવું કહેવાય તે સમજી શકાય તેવું છે.

પ્ર૦ અત્યારે ધર્મ કરવાનો રસ ગોઠો ઘર્ષ ગયો હશે કે અત્યારના નોકરી-ઘઘાના હિસાબે એમ બનતું હશે ?

ઉ૦ રસ નોંધ્યો. ને રસ હોય તો નોકરીયાત પણ રળ લઇ કરી શકે કરવું હોય તો કાંઈ પણ ઉપાયે થાય

પ્ર૦ ધર્મ કરવાનું પ્રત્યક્ષ ફળ કેમ નહિ જણાતું હોય ?

ઉ૦ પ્રત્યક્ષ પણ જણાય દૃઢ શ્રદ્ધા નોંધ્યો ખંભાતમાં એક વકીલ હતા હમેશ વ્યાખ્યાનમાં સામાયિક કરનારા તેમણે વાત સાંભળી કે તેમની સનદ રદ થવાની છે તેથી અધિકારીને સવારે વ્યાખ્યાન વખતે મળવા જવાનું ધાર્યું ઉપાશ્રય વચ્ચે આવે તેથી દર્શન કરવા આવ્યા પોપાક જુદો નોંધ સાંધુજીએ કહ્યું : 'કેમ આજે વ્યાખ્યાન નથી સાંભળવું ?' કહે : 'કામે જવું છે' સાંધુજી કહે : 'વ્યાખ્યાન સાંભળીને જ જાનેને, કરો સામાયિક' સામાયિક કરીને એસી ગયા અર્ધાંએક કલાક થયો હશે ત્યાં માણસ છુટ્યો, ખબર આપવા કે "તમારી સનદ કાયમ રહી છે" એ માણસ ઘેર ગયો તો કહે ઉપાશ્રયે ગયા છે ઉપાશ્રયે આવી માણસ પૂછે તો કહે કે સામાયિકમાં છે, એસવું પડશે ના કલાક એસી નહો બાદ સામાયિક પૂરી થઇ કે તુરત જ ખબર મળ્યા, તુરત જ આવનારને જે ખીસામાં પાંચ રૂપીયા જેવું હશે તે આપ્યું. મતલબ કે શ્રદ્ધા હોય તો તુરત-પ્રત્યક્ષ ફળ પણ મળે છે

પ્ર૦ આ તો સનદ કાયમ રહી પણ ન રહે એવું બનેને ?

ઉ૦ આ તો સત્ય ઘટના છે, ન રહે તે તો આપણા ધરની ગોઠવેલી વાત.

પ્ર૦ દરેક વખતે એવું બને ? મીરાંબાઈને ઝેરનું અમૃત થયું, સુભદ્રા સતીને સર્પ મટી પુલની માળા થઇ તો ધર્મરૂચિ અણુગારને કહ્યા તુબગમાંથી અમૃત કેમ ન થયું ? જીવ ગયો.

ઉં પણ સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાનમા ખેંચ્યાં તે ઝોણુ કહેવાય ! મરી
ગયા તે જુઓ છો, પણ આ નથી જોતા.

પ્રં દુનિયાને તેની ગી ખખર પડે ?

ઉં દુનિયાનુ શુ કામ છે ? દુનિયાનુ જોવાનુ નહિ

પ્રં હજુકર્મી શા ઉપરથી પરખાય ?

ઉં જે પાપને ભલે છોડી ન શકે પણ પાપને ખોટું માને, આ
ખોટું કરે છું તેમ માનતા હોય તે હજુકર્મીનુ લક્ષણ છે. તે
કાષ્ટક દિવસ પાપથી પાછો હશે

પ્રં નાસ્તિકતાનું લક્ષણ શુ ?

ઉં જેને પાપની ખીક જ ન હોય તે નાસ્તિક ગણાય. તે તો એમ
માને કે, ખીજા બધાયનું-દુનિયાનું થયે તે માંડે થયે એક ભવ
વધારે થાય તો વધો નહિ પરમાધામી પાસે જાય તો ત્યાં પણ
કરગરે કે, રહેવા દો-રહેવા દો, પણ પરમાધામી કહેશે અમેએ
તમોને કાંઈ કંઠાત્રી લખી ન હતી, અહિ આગ્યા છો તો
ભોગવવા જ પડશે, આ હવે ભોગવી લો પછી નહિ કરો તો
નહિ દુઃખ પડે

પ્રં પરમાધામીને દયા ન આવે ?

ઉં જરાયે ન આવે, કર્મનો કાયદો એવો છે. નાસ્તિકો ભલે ન
માને પણ ગમે ત્યાં જાય; ટાંકા, ભોંયરામાં પેસો કે મગધૂત
; મકાનમાં જાય-જ્યાં હશે ત્યાંથી કર્મ બહાર ખેંચી કાઢશે
કર્મને જરાય શરમ નથી.

પ્રં ભવ પલટાય એટલે કર્મ ઝોણા થાય ને ?

ઉં ભવ પલટાયાથી કલ્યાણ નહિ, ભાગ પડતામ તો કલ્યાણ થાય

પ્રં દાતાર કાણુ કહેવાય ?

ઉં ખરો દાતાર માગ્યા કરતા વધારે આપે તે માગે એટલુંજ આપે
તે દાતારના વખણુ ન થાય

પ્ર० માગતી વખતે સામા માણુમની લાયકાત જોવી જોઈએ ?

ઉ० હા, જોયા વિના ન મગાય. સામાના મો સામુ જોઈને માગવું જોઈએ

પ્ર० સાધુઓને લિશ્તુક કહેવાય ?

ઉ० હા, લિશ્તુક પણ કહેવાય ગૌતમ સ્વામી જ્યારે બહાર ગોચરી ત્રિગેરે મારે ગયા હોય અને કાંઈ પૂછે કે તમે કાણ છો ? તો કહે હું લિશ્તુક છું લિશ્તુક એટલે ભિક્ષાચરી કરનાર, ભીખારી નહિ. ભીખારી ત્રાસ કરે લિશ્તુક તો સામાની પ્રસન્નતા હોય તો જ લે

પ્ર० લોકો જાણવા છતાં ધર્મકરણીમાં પ્રવેશ કેમ નહિ કરી શકતા હોય ?

ઉ० પુદ્ગલ ઉપરથી મમત્વ છુટ્યા વિના ધર્મકરણીમાં પ્રવેશ ન થાય. ધરના પગથીઆનો ખુણો ભાંગ્યો હોય તોપણ જીવ ખેદ પામે એવું મમત્વ ન છુટે ત્યાં મુઘી ધર્મ રૂપે નહિ.

પ્ર० વાતાવનુમા જીવે છે ?

ઉ० હા, જેમ એક ડબ્બીમાં મલમ ઠાંસી-ઠાંસીને ભર્યો હોય તેમ આખા લોકમા જીવે ઠાંસી-ઠાંસીને ભર્યાં છે રહેજ પણ અગ્નિ આદિને પ્રયોગ થાય તો પણ વિરાધના થાય, તે સમજતા નથી તેથી લોકો દીવા કરે છે

પ્ર० ઉપવાસ કરવાની શક્તિ પોતાનામાં છે કે નહિ તેની શું ખબર પડે ?

ઉ० જેઓ સત્સરીને એક ઉપવાસ કરે છે તે એમ ન કહી શકે કે શક્તિ નથી જો શક્તિ ન હતી તો તે દિવસે ક્યાંથી થયો ? શક્તિ હોય તો જ થાય મારે શક્તિ છે, પણ ગોપવીને રાખે છે તેથી કરતા નથી

પ્ર० ધર્મસ્થાનકના ધાખા ઉપર પરદેવવાની વ્યવસ્થા થઈ શકે ?

ઉં હા, પંખળ વિગેરેમાં એ જ પ્રમાણે છે.

પ્રં માંકડના ઇલા હોય ? તેમાંથી પેદા થાય ?

ઉં ના, માંકડ સમુર્જિત છે. માંકડ ટાકડામાં વધારે પેદા થાય અને લાકડામાં વધારે વખત હોય માટે માંકડને જ્યાં ત્યાં ફેંદવામાં પણ વિવેક રાખવો જોઈએ.

પ્રં લાકડુ માંકડની થોની ગણાય ? વિપ્લા કીડાની થોની ગણાય ?

ઉં ના, ખોરાક ગણાય.

પ્રં પુન્યાનુબંધી પુન્ય વિગેરે ચોક્કસ ગી કાને લાગુ પડે ?

ઉં પુન્યાનુબંધી પુન્ય તે શાળીભદ્રનું પૂર્વના પુન્યથી પામ્યા હતા અને આ પામ્યા પછી પણ છોડી નીકળી ગયા પાપાનુબંધી પુન્ય-રાજ્યગાદિ તો મળી પણ જોહર જેવું દર્દ થયું. પછી તે પુન્ય છતાં આત્મરોદ્ધિ ધ્યાન કરાવે. પુન્યાનુબંધી પાપ-ધર્મ-રૂચિ અણુગારનું અને પાપાનુબંધી પાપ તો-પાપમાં ઉત્પન્ન થયા છે અને પાપ કરે છે તે કષાય વિગેરેનું.

પ્રં નાગેશ્વરીને ધર્મરૂચિનું પાત્ર મળ્યું તે પાપના ઉદયથી કે પુન્યના ?

ઉં પાત્ર તો પ્રાપ્ત થયું પુન્યના ઉદયથી. પુન્ય વિના આવું પાત્ર મળે નહિ. શોધવા જતા આવું પાત્ર હાથમાં ન આવે અમદાવાદમાં મળે તો જોઈ આવે.

પ્રં ફળેતો ન થાય તે માટે શું કરવું ?

ઉં ફળેતો ન ગમતો હોય તો ખીજનો ફળેતો ન કરો. ખીજનો ફળેતો ન કરવો તેના પચ્ચખાણુ કરો.

પ્રં દેખાદેખીથી ધણાને અશક્તિ છતાં ખર્ચા કરવા પડે છે તો એકનું કરેલું ખીજને ભારે પડે ?

ઉં હા, પાડોશીને પણ છાંટા ઉડે, સારું અથવા ખરાબ જે કરે તેની અસર નજીકમાં રહેનાર પર થાય

પ્ર૦ હજારો-લાખો રૂપિયાની આવક પુરુષાર્થથી થાય કે પુન્યથી ?

ઉ૦ બન્ને જોઈએ પણ જે હાથે મહેનત કરી કમાવાથી પેટ ભરાય, જ્યારે એક સામટી મોટી રકમ-લાલ પ્રાપ્ત થવો તે તો પૂર્વના પુન્ય પર આધાર રાખે છે, પુન્ય વિના નહિ.

પ્ર૦ આરભથી જ જો પેદા થાય છે તે આરંભનું નિવારણ શાથી થાય ?

ઉ૦ દાન કરવાથી-આરંભથી જે અશુભ કર્મો લાગ્યા હોય તેની સામે શુભ કર્મનો બંધ પડે દાન કરવામાં પણ વિવેક રાખવો જોઈએ પહેલી પોતાના ધરથી શરૂઆત કરે, પછી કુટુંબ, મહોદ્દો, ગામ એ પ્રમાણે અનુક્રમ દાન કરવું જોઈએ. અત્યારે ધણા પચ્છાનુપૂર્વિની માફક જ્યાં છેલ્લે દાન કરવું જોઈએ ત્યાંથી શરૂઆત કરે છે તે બ્યાજખી નથી. શ્રાવકો દાન કરવામાં પાછા ન પડે એવો શાસ્ત્રમાં પાઠ છે. અપરિભૂયા એટલે ખીજથી પાછા ન પડે અન્નરમા ચડસાચડસી નહિ પણ ત્યાગ, દાનમાં કરે. ઉદારતામાં પાછા ન પડનારા શ્રાવકો અગાઉ હતા.

પ્ર૦ કુળદેવ અને કુળદેવીનો રીવાજ પહેલેથી હશે ?

ઉ૦ ના, પાછળથી થયો.

પ્ર૦ પહેલા સ્વધર્મિને મદદ કરવી જોઈએ એ બરાબર છે ?

ઉ૦ હા, તો જ તમારો ધર્મ ટકી રહે.

પ્ર૦ દાતાર તો પૈસાદાર હોય તે જ ધર્મ શકે ને ?

ઉ૦ ના, પૈસાદાર હોવા છતાં દાતારનો ગુણ ન હોય તો ન આપી શકે. પાંડુપુરમાં એક વખત કન્યાશાળા કરવા ખરડો થયો થોડા-થોડા બધાએ નોંધાવ્યા. સાગ સારા પૈસાદારોએ પણ થોડા થોડા ભર્યા. ખરડો આવ્યો પીતાંબરદાસભાઈ પાસે ફેટલો ખર્ચ થાય તે પૂછ્યું અને કહ્યું. સાંભળીને ખરડો ફાડી નાખ્યો. જ્યારે સર્વ જાણે જે થાય તે. કારણ ઉદારતાનો ગુણ

હતો. નાના-નાનાને પણ તાણાવું પડે અને આ નાની-નાની રકમથી કામ થશે નહિ એમ વિચારી બધો ખર્ચો ખોતે આપ્યો. પૈસા હતા તેની સાથે ઉનાગતાનો ગુણ પણ હતો. પૈસા તો ઘણા પાસે હોય છે પણ વાપરી ન શકે તેમ બને છે.

પ્ર० એક પાણીના ગિદ્દમાં વિજ્ઞાનવાળા જે હોવો બતાવે છે તે કયા ?

ઉ० તે તો ત્રસ હોવો, દાહતા-ચાહતા બેઇન્દ્રિય આદિ હોવો બતાવે છે, નહિ કે પાણીના હોવો. પાણીના હોવો તો એટલા સૂક્ષ્મ છે કે તેઓ પણ જોઇ શકે નહિ.

પ્ર० સામાયિક કરીને બેઠા હોય અને કોઇ અનિવાર્ય પ્રસંગ આવી પડે તો છોડી દેવાય ?

ઉ० ના, સામાયિક વ્રતની કિંમત હોય, શ્રદ્ધા હોય તે ન છોડે.

સુરતમાં બે ભાઈ ઉપાશ્રયમાં સાથે સાથે સામાયિક કરી બેઠા હતા. બન્નેના ઘર પણ જોડાજોડ, વચ્ચે ફક્ત એક નાની જગ્યા. ઘરને લાલ લાગી ખજર આયા એટલે એક તો સામાયિકનો વખત પૂરો થયા પહેલા ખજેરી ઉભા થયા અને ગયા. જોયું તો પોતાનું ઘર બધું બળી ગયું હતું બીજા જે ભાઈ સામાયિક લઇને બેઠા હતા તેમણે વિચાર્યું કે, અગ્નિ આગળ આપણું શું ચાલવાનું છે ? સામાયિકમાં કેમ છોડી જવાય ? એમ ધારી ન ગયા ત્યારે તેમનું ઘર બચી ગયું. કારણ બબાવાળાએ તેમના ઘર ઉપર પાણીનો મારો રાખ્યો હતો. એ વિચારે કે જે બળી ગયું હતું તે બળી જવા દો પણ જે નથી બળ્યું તેને બચાવો. આ પ્રમાણે શ્રદ્ધા જોઇએ શ્રદ્ધાવાળાને આંચ આવે નહીં.

પ્ર० નીતિનું ધન હોય તે જાય નહિ તે વાત ખરી ?

ઉ० સમ્યાપથી પેદા કરેલ હોય તે જવાનો સભવ ઓછો.

અર્ધજ દરીયાપુરમાં એક બાઈ હતો. વિધવા થયા બાદ

જે પૈસા હશે તેની ધીરધાર કરતા એક સંબંધીને આપતા-
લેતા રૂ. ૫૦૦૭ રહી ગયા પછી થોડો વખત થઇ ગયો છતાં
ન આવ્યા ત્યારે તેને ત્યા ઉધરાણીએ ગયા પેલાએ કહ્યું :
“ અત્યારે કોઇ રીતે બને તેમ નથી દાવો કરશો તોપણ વસુલ
નહિ થાય. જ્યારે આવશે ત્યારે આપીશ. ” આ પછી આ
બાઇએ તો ઉધરાણી કરવી જ બંધ કરી. ન તો બાઈ ખાતુ
પડાવ્યું, ન લખાણ કરાવ્યું, ન દાવો કર્યો બાઇ સમજી કે,
આગળનું માગતો હશે તે લઈ ગયો, કા નવું દેવું થયું.

ત્યારબાદ રસ્તામાં સામે મળે તોપણ બાઇ બીજો રસ્તો
લે, તેને ખોટું ન લાગે તે માટે; કારણ તેની પાસે સાધન તો
હતું નહિ એટલે લેવાનું ક્યા રહ્યું ? આ પછી ચાર-પાંચ
વર્ષ વીતી ગયા.

ત્યારબાદ ભાઈની સ્થિતિ કાંઈક સુધરી, સરખાઇ આવી.
વિચાર કર્યો કે, બાઇના જે દેવા છે તે આપવા બેઠાએ; કારણ
બાઇએ ઉધરાણી કરી નથી તેમજ ખાતું પણ પડાવ્યું નથી.
બાઇને ત્યા રાત્રે દશ વાગે ગયા જઈને બારણું ખખડાવ્યું.
પૂછ્યું કોણ છે ? નામ આપ્યું. અત્યારે શું કામ છે ? વિચાર્યું
પાછો કાંઈક સકડામણમાં આવ્યો હશે એટલે પાંચ-પચ્ચીસ
બેઠતા હશે ઉધાડ્યું, પૂછ્યું, શું કામ છે ? જલદી કહી નાખો
કહે તમારા બાળ સહિત દેટલા લેણા છે ? અરે પણ છે શું ?
આપવા છે ? આપવા હોય તો જેટલા આપવા હોય તેટલા
આપી દેને, એટલે પતી જાય કહે, એમ નહિ, પૂરેપૂરા બાળ
સહિત આપવા છે, તેમ કહીને ચુકવી આપ્યા બાઇએ જણ્યું
આ તો માડી જ વાળ્યા હતા તે આવ્યા એમ વિચારી બધી
ગંધ શુભ ખાતે આપી દીધી મતલબ કહેવાની એ છે કે,
નીતિનું હોય તે જાય નહિ

પ્ર૦ આ ભવનુ લહેણું રહી ગયું હોય તો જીજ્ઞ ભવમાં મળે અગર દેવુ રહી ગયું હોય તો આપવુ પડે ?

ઉ૦ હા, વ્યાજશીખે આપવુ પડે આ ભવમાં જે દેવું રહી ગયુ હોય તે અનેકગણુ આપવું પડે. ભવોના ભવો મુધી પણ ચાલે તેવું બને, માટે દેવું રાખવું જોઈએ નહિ.

પ્ર૦ અહિં ઝાઝું દેવુ હોય અને થોડામાં પતાવટ કરે તો ?

ઉ૦ સામાનું મન મનાવીને પતાવટ કરે તો થોડામાં પતી જાય પણ બાકી રાખીને નહિ. જે પતાવટ કરી દીધી તો વાધો નહિ માટે જે બને તે પતાવટ અદિજ કરી દેવી જોઈએ

પ્ર૦ અનીતિ અન્યાય કરી જે લીધુ હોય તે પણ દેવુ રહી જાય ? અને આપવું પડે ?

ઉ૦ હા, તે પણ વ્યાજ સહિત આપવું પડે તેમાં ચાલે નહિ.

પ્ર૦ કોઈને પૈસા ધીર્યા હોય અને ન આપે તો પૂર્વનું લહેણુ હશે તેમ સમજવું ?

ઉ૦ પૂર્વનું લહેણું હોય તેમ પણ બને અને નવુ દેવુ કરતો હોય તેમ પણ બને.

પ્ર૦ માઆપના જેવું સંતાનોના શરીરનુ બધારણુ થાય ?

ઉ૦ થાય પણ ખરું અને ન પણ થાય

પ્ર૦ અગાઉ જંગલમાં રહેનારાને રોગો થતા હશે તેને માટે શું ઉપાયો કરતા હશે ?

ઉ૦ અગાઉ જંગલમાં રહેનારા આસનો કરતા અને તેથી રોગો માટે અમુક અમુક આસનો બતાવેલા છે જેમકે પીચોટી ખસી ગઈ હોય તો બેઠા બેઠા પગ લાંબા કરી અંગુઠો પકડે, એ રીતનુ આસન કરે તો પીચોટી ઠેકાણે આવી જાય. આ પ્રમાણે ઘણા આસનો છે જેનાથી રોગ મટી જાય

પ્ર૦ અત્યાર અગાઉ આટલી બધી ઓપરેશનની પ્રથા ન હતી ત્યારે રોગોના ઉપચારો કેવા હતા ?

ઉં સાદા. દાખલા તરીકે અત્યારે ગળામાં કાંઈક થાય ત્યારે કાકડા કપાવે છે, જ્યારે પહેલા હાથ પરની કે વાંસાની નસ ઉપર ઘીની આંગળી ચોળે તો ગળાનું દર્દ જતું રહે એવું બનતું.

ખંભાતના એક ભાઈ સીદુરનો મલમ બનાવે છે તે બધાને મફત આપે છે નાના બાળકને પેટમાં ચુંક આવતી હોય અને તેના પેશાબનું ટીપું આપે તો મટી જાય એક વખત એક બાઈને દવાની શીશીમાં ડોક્ટરે પેશાબ ભરી દીધો અને બાઈને ચુંક મટી ગઈ, પછી કહે ડોક્ટર સાહેબ તમારી દવા બહુ જ સારી આ પ્રમાણે સાદા ઉપાયો પહેલા કરતા.

પ્રં દવા કરવાથી દર્દ લખાય તેમ બને ?

ઉં લેમ પણ બને જો દવાની ઉંધી અસર થાય તો અમારા સાંકુજીને મગજની અસ્થિરતા થઈ ગએલી. દવા કરાવી ત્યારે ત્રણ મહિને ઠંડાણે પડ્યું અને બીજે વર્ષે એવુંજ દર્દ ઉપડી આવ્યું તે વિના દવાએ થોડા રોજમાં મટી ગયું પણ શ્રદ્ધા દવા પર નહિ ઉપવાસ-વિહાર ચાલુ ને ચાલુ

પ્રં લીલોતરી શાક ન ખાવાથી શક્તિ ઘટી જાય તેવું ખરું ?

ઉં ના. મનુર વર્ગ કયા હંમેશાં લીલોતરી શાક ખાય છે અમારા ગુરૂએ લીલોતરી શાક દિક્ષા લીધી તે દિવસથી જ બંધ કરેલ. તે માન્યતા બરાબર નથી તેને બદલે દૂધ દહીં વાપરે.

પ્રં અજાઉ આદુ. કોથમીર, લીંબુનો આટલો પ્રચાર હોતો ?

ઉં ના. તે બધું હમણાંજ વધારે થયું છે.

પ્રં કેરી-કેળા જેવી રસાવળનો ત્યાગ કેમ કરતા હશે ?

ઉં કેરીમાં એક વખત જીવાત મારા જોવામાં આવી તેથી કેરી બંધ કરી અને કેળાનો ત્યાગ તરીકે બંધ કર્યો.

પ્રં જે કેરી શ્રાવણમાં પાકે તેને ખાવામાં દોષ ખરો ?

ઉં હવાની અસર તેના પર થાય જ માટે દોષ તો ખરો.

- પ્ર० ઘણા કહે છે ઋતુએ ઋતુનું શાક-ફળો વિગેરે ખાવા જોઈએ નહિતર જોઈતા વિટામીનો ન મળે તે ખરું ?
- ઉ० ઘણા મજુર વર્ગ ખાતા જ નથી છતાં પ્રભુ તંદુરસ્ત રહે છે એટલે તેમને સાદા ખોરાકમાંથી બધા વિટામીનો મળી રહે છે. ખોરાક સાદો અને ખરાબર પાચન થવો જોઈએ.
- પ્ર० જે વસ્તુ પર ખુબ મન જતુ હોય તેને હઠાવવા શું કરવું ?
- ઉ० પ્રત્યાખ્યાન કરવા, વ્રતનું બધારણુ જ એવું છે કે, વસ્તુ પરથી મનને હઠાવી દે. લક્ષ જ ન જાય એક વખત ત્યાગ કર્યો પછી મન તે તરફ જાય જ નહિ. રૂચી જ ન થાય.
- પ્ર० ભાષા જ્ઞાનની શરૂઆત કયારથી થઈ ?
- ઉ० શ્રી ઋષભદેવ સ્વામીના વખતથી. મુખ્ય એજ વસ્તુ અક્ષરો અને ગણિત અગર સંખ્યા. શ્રી ઋષભદેવ ભગવાને બ્રાહ્મીને અને સુંદરીને અનુક્રમે શબ્દો અને સંખ્યા શીખવાડ્યા કહેવાય છે કે, જમણા હાથે બ્રાહ્મીને અક્ષરો શીખવાડ્યા અને ડાબા હાથે સુંદરીને સંખ્યા શીખવાડી એટલે અક્ષરો લખાય તે ડાબેથી જમણે જાય અને સંખ્યા જમણેથી ડાબે જાય. બાકી તો દુનિયા સરસ્વતીને માને છે તેવું કાંઈ નથી
- પ્ર० લૌકિક અને લોકોત્તર ગણિતમાં ફેર ખરો ?
- ઉ० હા, લૌકિક ગણિત તો મર્યાદિત સંખ્યા જ બતાવે જ્યારે લોકોત્તર ગણિતમાં તો અસંખ્યાતા, અનંતા બતાવેલા છે.
- પ્ર० શ્વ-સ્ત્રી સિવાયનો જેને ત્યાગ હોય તેનાથી ફરી પરણાય ?
- ઉ० ખરી રીતે ન પરણાય પણ અહિં તો અત્યારે તેમાંથી માર્ગ શોધી કાઢે છે એક સ્ત્રીની જ મર્યાદા રાખી હોય પછી તે સ્ત્રી ગુજરી જાય તો બીજી ન પરણાય. અગાઉના આવકોની આ પ્રમાણે મર્યાદાઓ હતી અત્યારે તો બાધા લીધેલી હોય છતાં તોડવાના પ્રસંગો બન્યા છે કહેશે બાળ-બચ્ચા નાના છે,

આજીવિકા માટે પણ પ્રયત્ન કરવો પડે અને રસોઈ બનાવનાર પણ જોઈએ એમ વિચારી બીજી પરણી લે છે.

પ્ર૦ સૂત્ર કેવળી કોને કહેવાય ?

ઉ૦ હાલ વિદ્યમાન જેટલા સૂત્ર-સિદ્ધાંતો હોય તે બધા જ જેને આપડતા હોય, તેમાં પારંગત હોય, તેનું સંપૂર્ણ જ્ઞાન હોય તેને સૂત્ર કેવળી કહેવાય છે. કેવળ જ્ઞાન પ્રગટ થયું હોય તેને કેવળી જ્ઞાન કહેવાય છે.

પ્ર૦ અઢાર સહસ્ત્ર શીલાંગ રથ ધરનાર એટલે શું ?

ઉ૦ અઢાર હજાર શીલવ્રતની ગાથાઓ છે તે ગુણોના ધરનાર.

પ્ર૦ અઢાર હજાર ગાથાઓ બધી જુદી જુદી છે ?

ઉ૦ ના, એક ગાથામાંથી અઢાર હજાર થાય થોડો થોડો ફેરફાર કરતા જવાનો.

પ્ર૦ અન્ય મતવાળા કહે છે કે, હાથી મારતો આવે તો પણ જૈન મંદિરમાં ન જવું તેનું કેમ ?

ઉ૦ એની પહેલાની કડી એવી છે કે, હિંસા કરીને, મૈથુન સેવીને કે દારૂ પીને આવા સંલોગોમાં જૈન-મંદિરમાં ન જવું કારણ તે એટલું પવિત્ર સ્થાન છે કે આવા કાર્યો કરીને ત્યાં ન જવાય.

પ્ર૦ ખાતી વખતે ઉલ્લાસપૂર્વક ખાવું જોઈએ એમ કહેવાય છે, નહિતર તે બરાબર પાચન ન થાય તે ખરું ?

ઉ૦ અમારે જૈન સાધુઓને માટે તો કહ્યું છે કે, ખાતી વખતે આંખમાં આસુ આવવા જોઈએ કે, આના વિના હું ચક્ષુવી શકતો નથી અને આ અન્ન છકાયતો આરંભ કરવાથી પેદા થાય છે તેનો ખેદ હોવો જોઈએ. આ રીતે ખાતા ખાતા પણ સાત-આઠ કર્મ તોડે રસપૂર્વક વખાણી-વખાણીને ખાવાથી સાત-આઠ કર્મ બાંધે.

પ્ર૦ સંધારો અગર ઉપવાસ કરે તો આયુષ્ય ઓછું થાય ?

ઉં ના, સંધારો કે ઉપવાસ કરવાથી આયુષ્ય ઓછું ન થાય.
સાત પ્રકારે આયુષ્ય તૂટે.

પ્રં સંધારો વધારેમાં વધારે ફટલો હોવો જોઈએ ?

ઉં બે માસનો.

પ્રં સંધારો કયા કારણોસર થઈ શકે ?

ઉં ત્રણ કારણોસર. તપસ્યા કરતા અગર અન્ય કારણે શરીર અશક્ત થઈ ગયું હોય અને કાંઈ કામ થઈ શકતું ન હોય તો સંધારો કરે. જાણે કે હાલવા-ચાલવાની શક્તિ નથી, ખાધેલું પાચન થતું નથી તેથી શરીરનો કસ કાઢી લેવો આ પ્રમાણે વિચારી સંધારો કરે. ખીજું કોઈ સિંહ, વાઘ, સર્પ કે અન્ય પ્રકારનો ઉપસર્ગ આવી પડે તે વખતે સંધારો કરે અને ત્રીજું કોઈ જાણકારને, જ્ઞાનવાળાને આયુષ્યની ખબર પડે અને કહે, અગર પોતાને જ્ઞાન થાય અને આયુષ્ય ટુંકું જાણી સંધારો કરે તે. બાકી સામાન્ય સંધારો તો ગમે ત્યારે કરી શકાય છે.

પ્રં પર્યાય વિશુદ્ધ ચારિત્ર આકર ખર ?

ઉં હા, બહુ કડક. પર્યાય વિશુદ્ધ ચારિત્રવાળાનું દેવતા પણ સાહરણ ન કરી શકે.

પ્રં આવેશમાં આવી જઈ સંધારો કરી નાખે એવું બને ?

ઉં તેમ લાગ્યે જ બને, પણ ગૃહસ્થોમાં એવું બનવાનો સંભવ ખરો. એમ સાંભળ્યું હતું કે, એક ગૃહસ્થે ઘરમાં કાંઈક બોલા-ચાલી થઈ તે ઉપરથી સંધારો કર્યો હતો તેમાયે ખાવાની જ બાબતમાંથી. તે સંધારો બે મહિના ચાલ્યો અને સપ્તર્ષીરીતે પાર પડી ગયો તેટલા લાગ્યશાળી.

પ્રં ખીજા કોઈ ગૃહસ્થે સંધારાની રીતે આત્મભાવે સંધારો કરેલો આપે જોયો છે ?

ઉં હા. મુંબઈમાં એક કચ્છી લાઇએ કરેલ. અનાજનો વ્યાપાર હતો અને આગલા દિવસની સાંજ મુઘી તો વ્યાપારમાં

જોડાએલા હતા જે અનાજ ઉતરેલું તે દુકાનમાં ગોઠવવા મહેનત કરેલી. ખીજે દિવસે સવારે ઉપાશ્રયે આવી પચ્ચખાણુ લીધા, ચૌવિહારા ઉપવાસના. કાંઈને ખ્યાલેય નહિ કે, સંધારો છે એક પછી એક ઉપવાસ વધારતા ગયા ધરના એટલે એમનો પુત્ર, સગા-સંબંધીઓએ પહેલા તો એમ ધાર્યું કે, એક-બે-ત્રણ ઉપવાસ કરશે, પણ ઘેર આવ્યા નહિ એટલે બોલાવવા આવ્યા ત્યારે સંભળાવી દીધું. “હવે ઘેર આવવાનું નથી.” સગા-ઝાલાઓ કહ્યું: “છોકરા શી રીતે પાછળ ભાર ઉપાડશે?” તો કહે: “ભાર ન ઉપાડવો હોય તો આવીને બેગી બચ મારી પાસે મારે તો હવે ઘેર આવવાનું નથી” મક્કમ હતા. ઉપાશ્રયના વહીવટદારોએ કહ્યું કે, “અહિં આ પ્રમાણે નહિ થાય જાવ તમારા ઘેર” કારણ સરકારી ચિકિત્સા થાય અને અદરખાને કાંઈ ખીજુ કારણ હોય તો માથે આવી પડે. વળી દહતા જોવા આ પ્રમાણે કહ્યું પણ ખરાખર મક્કમતા જોઈ અને ખીજુ કાંઈ કારણ જાણવા ન મળ્યું એટલે પછી સંધારો જાહેર થયો અને દહાણી શરૂ કરી. સવારના ૯ થી સાંજના ૫ સુધી દહાણી ચાલે. હમેશની દહાણીમાં રૂ. ૫૦૦૭ ઉપર ખર્ચ થાય એટલો ધસારો ધણો વધ્યો. આ વખતે અમે મુંબઈ ચોમાસુ જતા હતા તે પરા સુધી પહોંચેલા દર્શન કરાવવા માટે અમને જલ્દી ડોળીમાં આવવા વિનંતી કરી પણ ૭ સાંધુ અને ૭ ડોળી જોઈએ તેમજ છતી શક્તિએ ડોળીમાં બેસવું યોગ્ય નહિ એટલે એ તો ન કર્યું. સાંજ-સવાર વિહાર કરી જેમ બને તેમ જલ્દી પહોંચવા વિનતી કરી, કારણ બહુ થોડો વખત જાણતો હતો, એ વિનતી માન્ય રાખી જેમ બને તેમ જલ્દી પહોંચ્યા મેટો સહિત જ દર્શન કરાવવા ઉપર ગયા દર્શન કર્યા હાથ જોડવા હાથ ડેંચ્યા કરવા માંડ્યા તેમાં એક હાથ ડેંચ્યો થયો, એક ન થયો બોલવાનું બંધ થઈ ગયું.

હતું પણ સમાધિ સારી હતી. દર્શન કરાવી અમે નીચે આવ્યા, ભેટે છોડી અને આહાર-પાણી લાવ્યા આહાર-પાણી અર્ધ થયા ત્યાં ઉપર તેડવા આવ્યા. ઉપર ગયા તો એ-ચાર મીનીટમાં દેહ ત્યાગ થયો, સંતારો સીઝી ગયો પાલખી નીકળી તે વખતે ઘણું જ લાંબુ સરઘસ ધણે સમુદાય, તેમાં દેરાવાસી પણ ખરા. ત્યાં અગ્નિદાહ પછી રમશાનભૂમિ પર આવેલાને પાલણપુરવાળા તરફથી ચાહ-નાસ્તો અપાયા હતા, તેમાં પણ સારો ખર્ચ થયો હતો.

પ્ર૦ જે અઢાર સહસ્ત્ર ગાથા કહેવાય છે તે કાંઈ મોટે કરી શકે ?

ઉ૦ હા, તે કાંઈ આકરૂ નથી. એક જ ગાથા ઉપરથી થઈ શકે, ફક્ત એક એક શબ્દ ફેરવતા જવાન એકાગ્રતા ફેરવતા સારી રહે, ચિંત ખીન્ને જાય નહિ અને એ-ત્રણ કલાક રહેજે નીકળી જાય તે ફેરવનાર આવકો પણ જોયા છે

પ્ર૦ એક પછી એક ખીમારી આવે તે વખતે મતિ મુઝાય છે તો કંઈ રીતે નિવારણ થાય ?

ઉ૦ એક પછી એક અશુભ કર્મનો ઉદય આવે તેવું બને, માટે જ્ઞાનીઓ કહે છે કે અગાઉથી તૈયારી કરો. ઉદય આવ્યા પછી કાંઈ થાય નહિ. ઉદય આવ્યા પહેલાં શુભ ક્રિયામા જોડાય તો અશુભ હડી જાય, મદ પડી જાય પણ શુભ ક્રિયામા જોડાય નહિ તો અશુભ વધતું જ જાય.

પ્ર૦ આવ્યા પછી શું કરવું ?

ઉ૦ આવ્યા પછી સમલાવ રાખવો. રોગના બહુ વિચાર કે ચિંતા ન કરવી આર્તરોદ્ર ધ્યાનથી રોગમાં-પીડામાં વધારો થાય છે તેવું વિશ્વમરણ કરવાથી જૂલાઈ જાય છે સારવાર કરનાર તથા જોવા આવનારે પણ બહુ વિવેક રાખવો જોઈએ, દર્દીએ મન નજાબૂત રાખવું જોઈએ.

પ્ર૦ બીજા બોલે તે શબ્દોની અસર દર્દ પર થાય ?

ઉ૦ ધણી તીવ્ર થાય. દર્દમાં વધારે થતા વાર ન લાગે

એક ભાઈ હતા લકવાની અસર થઈ ઉપચાર કર્યા-
લગભગ આઠ આની જેટલો ફાયદો થયો. ડોક્ટરને પણ હિંમત
આવી. લાકડીના ટેકે ફરી હરી શકે, ચડી શકે એટલો બધો
ફાયદો એમા ફોર્મ બળર કાઢવા આવનારે કહ્યું: “આ દર્દ તો
મટે જ નહિ, ફલાણા ભાઈને થયું હતું તે ગૂજરી ગયા, સાઈ’
ન થયું.”

આ પ્રમાણે ઉપરાઉપરી બળર કાઢવા આવનારના વચનોની
અસર થઈ અને જે આઠ આની સુધારે હતો તેના બદલે થોડા
રોજમાં પચારીવશ થઈ ગયા પછી અમોને દર્શન કરાવવા તેડી
ગયા ત્યારબાદ અમો વિહાર કરી ગયા. પછી વાત સાંભળી કે
તે ભાઈ ગૂજરી ગયા આટલું બધું બની જાય છે માટે દર્દની
ગભીરતાની વાત દરદી પાસે કરવી જ ન જોઈએ.

બીજો એવો જ એક દાખલો જોયો હતો એક ભાઈને
આખની બીમારી હતી. ડોક્ટરે મોરજ જવાની સલાહ આપી
અહિં દર્શન કરવા આવ્યા તે વખતે એક ડોક્ટર પણ અહિં
દર્શન કરવા આવ્યા તેમણે જોયું, તપાસ્યા અને તેમના સંબંધી
હતા તેમને એક બાળુ લઈ ગયા અને કહ્યું કે, “એ મહીનામાં
મોરજ નહિ લઈ જવ તો કેમ હાથમાં નહિ રહે” આ
હકીકત જે ભાઈના બાળતની હતી તે સાંભળી ગયા તુરત જ
અસર થઈ આવ્યા ત્યારે પોતે હાલી-ચાલીને આવ્યા હતા અને
ગયા ત્યારે કહે મારાથી દેખાતું નથી, હાથ પકડો. પછી પચારી-
વશ થયા. ત્યારબાદ થોડા વખતમાં જ તે પણ ગૂજરી ગયા.

પ્ર૦ સગા-રેલેહીને દર્દ થાય અને તેથી દુઃખ થાય તે પોતાનો પણ
અગ્રભનો ઉત્થ ખગે ?

ઉં હા, પોતે પણ કર્મ કરવામાં સાથે પરોક્ષગીતે જોડાયા હોયએ તો આપણને પણ તેને દુઃખ પડે તેનું દુઃખ થાય

પ્રં હોમીઓપેથી દવા કાઢક ખીણ દવાઓ કરતા નિર્દોષ ગણાય ?

ઉં હા, તે સામાન્ય જ હોય છે અને ખાસ તો થોડી જ હોય પાવર ધણે.

પ્રં હોમીઓપેથીથી બધા દર્દો મટે ?

ઉં ખંભાતમાં એક ભાઈ હતો. ઘણી દવાઓ કરાવી મુંખર્ષના મોટામાં મોટા ડોક્ટરોની દવાઓ કરાવી પણ મટ્યું નહિ છેવટ આશા મુકી દીધી અને ખભાત આવ્યા. ખભાત હોમીઓપેથી દવા શરૂ કરી અને મટી ગયું સારી રકમ દવાખ નામા આપી

પ્રં દવાખાનું ધર્માદા ચાલે છે ?

ઉં હા ધર્માદા દવાખાનું ચાલે છે તદ્દન મફત ડોક્ટર પણ સેવા-ભાવી, કાંઈ જ ચાર્જ લેતા નથી જેને સાફ થાય અને આપણું હોય તે દવાખાનામાં બેટ આપે ફરજિયાત નહીં. ઘણે ધસારે રહે અગાઉથી દવાઓના પડીકા તૈયાર કરી રાખે તોપણ એ વાગે વીઝીટનો ચાર્જ પણ પહેલા લેતા ન હતા. પછી લોકોએ બહુ આગ્રહ કર્યો ત્યારપછી વીઝીટ શી લેવાનું શરૂ કર્યું. ડોક્ટર પણ પોતાના ધર્મના નિયમો પાળનાર

પ્રં સ્વપ્ન કોઈ વસ્તુ જોઈ અનુભવી ન હોય તેનું આવે ?

ઉં પ્રાયઃ જે વસ્તુ જોઈ અનુભવી હોય તેનું જ સ્વપ્ન આવે કેવલ-જ્ઞાન પૂર્વે કોઈ વખત પ્રાપ્ત થયું નથી એટલે કેવલજ્ઞાનનું સ્વપ્ન આવતું જ નથી.

પ્રં અત્યારે જે નવી નવી શોધો થઈ છે તેનું અગાઉ હશે ?

ઉં જગતમાં કાંઈ નવું નથી. ફક્ત ફેરફાર થાય છે અગાઉ પણ યંત્રો હતા વાહનો પણ હતા અને ઘણી અજાયબવસ્તુઓ હતી જગત ઉપર કાંઈ નવું પેદા થતું નથી પણ રૂપાંતર અગર તો પરિવર્તન થયા કરે છે

પ્ર० અનંતાનુબંધી કષાય ક્યારે જાય ?

ઉ० પુદ્ગલ ઉપરથી કાઠક મમત્વ ધટે તો સોએ સો ટકા મમત્વ રહે ત્યાં સુધી અનંતાનુબંધી ન જાય. ઘટાડો થાય તો અનંતાનુબંધી જાય.

પ્ર० શાસ્ત્રની ચચાંઓ કરવી યોગ્ય છે ?

ઉ० ચચાં અનં શાસ્ત્રમાં ફેર છે ચચાં કરવામાં મરચાં ઉડે છે અને શાસ્ત્રાર્થમાં સમભાવપૂર્વક વિચારણા થાય છે

પ્ર० અન્ય ધર્મીઓની સભામાં જૈન મુનિઓ ભાષણ આપે તો ધર્મની છાપ પડેને ?

ઉ० અત્યાર સુધીનો ઇતિહાસ તપાસી જુઓ. બહાર જવામાં ગુમાવ્યું છે કે મેળવ્યું છે નવા જૈનધર્મી કેટલા થયા ? તે તો થવું મુશ્કેલ પણ તેમને સારું લગાડવા ખોટી પદ્ધતિ કરવી પડે, અગર વધારે ઓછું કરવું પડે મર્યાદાઓ મુકીને જેટલા-જેટલા કાર્યો કર્યા, ભલે ખર્ચા કર્યા. મોટા દેખાવો કર્યા, પણ આડબાર કરવા છતાં કાઈ વધારો થયો નથી.

પ્ર० નોભવી-નોઅભવી કોણ ?

ઉ० સિદ્ધ પરમાત્મા

પ્ર० ચડતો અને ઉતરતો કાળ સિવાય એકસરખો કાળ ખરો ?

ઉ० હા મહાવિદેહમાં સદાય એવો આરો. તે કાળને નોહિતસર્પણી નોઅવસર્પણી કાળ કહેવાય છે

પ્ર० દરેકની શ્રદ્ધા, પદ્ધતિમાં અને કરસનામાં ફેર શું ?

ઉ० શ્રદ્ધા અને પદ્ધતિ દરેક સમ્યક્ દૃષ્ટિની સરખી જ હોય, ફક્ત કરસનામાં ફેર હોય

પ્ર० ધર્મ ભાવના અગર ધર્મ તરફ પ્રવૃત્તિ થાય તે પૂર્વના શુભ ઉપાર્જનના કારણે જ થાયને ? કે પૂર્વે ક્યું હોય તો જ થાય કે નવું પાણી થાય ?

ઉં પૂર્વે કરેલ હોય અને ભાવના થાય તો નવું પણ થાય જેણે જેણે પૂર્વે કરેલ હશે તેણે તેણે જ્યારે ક્યું હશે ત્યારે નવું જ ક્યું હશેને ? માટે જ્યારે કરે ત્યારે થાય માટે કરવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ, કરવાથી થાય.

પ્રં ગરીબીમાંથી સાધુ થયા હોય તે સાગ નીવડે ?

ઉં પ્રાયઃ એમ બને ખરું

પ્રં ન્હાવાની બાધા અગર મર્યાદા ગૃહસ્થ કરી શકે ?

ઉં હા, અઠવાડીયે એક વખત ન્હાવાની મર્યાદાવાળા અદિજ હતા પાળીયાદમાં ત્રણ માસ મુધી નહિ ન્હાનારા છે જે પ્રમાણે મર્યાદા કરવી હોય તે પ્રમાણે થઈ શકે

પ્રં કોઈ શરદીની પ્રકૃતિવાળો તે શરદી થવાની બીકે ન ન્હાતો હોય અને તેથી પ્રત્યાખ્યાન કરી મર્યાદા કરે તો લાભ ?

ઉં પ્રત્યાખ્યાન કરે એટલે પછી બંધન આવે એટલે લાભ જ છે.

પ્રં ન્હાયા વિના સામાયિક ન થાય એમ કેટલાક કહે છે તે ખરું ?

ઉં ના, ન્હાયા વિના પણ સામાયિક થઈ શકે. ફક્ત શુદ્ધિ જોઈએ સામાયિક કરવા માટે ન્હાવું જોઈએ એવું ન હોય

પ્રં કપડા ધોવાની પણ મર્યાદા કરવી ન જોઈએ ?

ઉં હા, કપડા ધોવામાં પણ આ શહેરમાં અગર બીજે જગતનાથી કામ કરે તો ધણી જીવોની વિગતવાળી બચી જાય.

પ્રં સાધ્વીજીએ રાત્રે ઉપાશ્રય બધ કરીને સુવું જોઈએ કે ખુલ્લું રાખી શકે ?

ઉં સાધ્વીજીએ રાત્રે ઉપાશ્રયના બારણા બધ રાખવા જ જોઈએ, નહિતર મર્યાદા-લાજ લુંટાવાનો સંભવ. સુરત ચોમાસું જતા સાધ્વીજીઓ રસ્તામાં એક ગામની ધર્મશાળામાં રાતવાસો રહ્યા ઓરડા હતો છતાં પણ ગંભીરના કારણે ખુલ્લી પરસાળમાં સૂઈ રહ્યા ધર્મશાળાવાળાએ કહેવા છતાં ઓરડામાં જ સૂતા રાત્રે

દારૂ પીને મુસલમાનો આવ્યા અને એક સાધ્વીછને ચડી ગયા.

પ્ર૦ હુકાજ પગેતરે વિધવા થયેલ હોય તેને ફરી પરણાવવાને બદલે બલ્લવર્થ પળાવવા માટે શુ કરવું જોઈએ ?

ઉ૦ બન્ને પક્ષે મળખૂત રહેવું જોઈએ અને બાઈની પણ ઈચ્છા બરાબર હોવી જોઈએ

પ્ર૦ કોઈ સાંઘુ પાણીને માટે પાત્ર વાપરે છે, કોઈ માટલી વાપરે છે તે બન્ને બરાબર છે ?

ઉ૦ હા. માટલી અપવાદરૂપે વાપરવી જોઈએ કારણ જો ચોમાસામાં ફેરી ન થાય તો લીલપ્રુલ થવાની શક્યતા પૂરેપૂરી માટલીમા પાણી ઠંડુ કરવાની ભાવના છે જો માટીના પાત્ર વાપરવા હોય તો પાત્ર કેમ લાકડાના વાપરવા કુડી વિગેરે કેમ નહિ ? અપવાદરૂપે પાત્ર કુટી ગયું હોય તે બીજું પ્રાપ્ત ન થાય ત્યાં મુઘ્ની માટલી વાપરે તો હીક છે બાકી બન્ને શાસ્ત્રોક્ત છે એ પ્રમાણે રજોહરણ પણ પાત્ર પ્રકારના કલ્યાં છે પણ ઉનના રજોહરણથી જેવી દયા પળે તેવી બીજાથી ન પળે માટે તે ઉત્સર્ગ માર્ગે વાપરવો, અપવાદરૂપે શણુ વિગેરેના રજોહરણનો ઉપયોગ કરાય

પ્ર૦ વ્યવસાય પ્રમાણે ભાવના ગ્રહે તે બરાબર છે ?

ઉ૦ હા ડોહટરની પ્રાય ભાવના કેવી ગ્રહે તે સમજી શકાય તેમ છે જો કે બધાય ડોહટરની ભાવના સરખી ન હોય પણ પ્રાય: પોતાના વ્યવસાયને અંગે પણ આવી ભાવના રહે છે, કે કેમ વધારે દર્દીઓ આવે, ઘણે કેમ વધે, જ્યાં દવાખાનામાં ચાર્જ લેવાતો ન હોય ત્યાં ડોહટરની ભાવના એવી હોય કે કેમ જલદી દર્દી આવતો બંધ થાય આ પ્રમાણે વકીલની ભાવના પણ એવી જ હોય છે તેમણે સરકારી વકીલ અને બચાવ પક્ષના વકીલ-સનદી વકીલમા પણ ફેર અરે વીમો ઉતરાવે છે તેમાં પણ બરાબર ભાવના ગ્રહે છે

પ્ર૦ વીમેા ઉતરાવવામાં લાવના કઈ રીતે ખરાળ રહે ?

ઉ૦ સ્ત્રી વગેરે સંબંધીનેા વીમેા ઉતરાવ્યો હોય અને પૈસાની તાણ પડી હોય તો ક્યારે મરે અને વીમાના પૈસા મળે તેવી લાવના થાય. અરે વીમાને માટે કેટલાકોએ પોતાની સ્ત્રીઓને મારી નાખ્યાના દાખલા પણ બન્યા છે એક બનેલો દાખલો છે.

એક ગૃહસ્થ ઉપરથી બહુ ધર્મિષ્ઠ હતા એટલે સામાયિક, ઔવિહાર વિગેરે કરે. સાંધુ ગામમાં રહે તેટલો વખત બ્રહ્મચર્યનો નિયમ, સદ્ગતી લાઇને ચડી ગયા નહિતર તો વહેપાર ઠીક હતો. ખોટમાં આવ્યા અને પોતે જીવતા છતાં મુરતની નદીમાં ડુબી ગયા એવી વાત ફેલાવી. પાછળનાને વીમાના પૈસા મળ્યા પણ પોતે ઘેર કઈ રીતે આવી શકે ? પછી પોતે દીક્ષા અંગીકાર કરી સાંધુ થઇ ગયા. નામ બદલી નાખ્યું અને દીક્ષા વખતે શરત કરેલી કે, પોતાના વતન બાળુ વિહાર નહિ કરવો. જો કે પાછળથી વતનમાં આવ્યા હતા પણ ખરા છોકરાઓએ વીમાના રૂપીયા મળ્યા પછી વહેપાર કર્યો તેમાં સારું કમાઈ ગયા. આ પ્રમાણે છેતરવાની લાવના થઈ આવતા વાર લાગતી નથી. પૈસાની લાલચે માણસ નહિ કરવાનું કરી બેસે છે

પ્ર૦ લાદરવા મહિનામાં શ્રાદ્ધ કેમ કરતા હશે ?

ઉ૦ તે તો કરતા હોય તે બાળે પણ લાદરવામાં દુધનો ખોરાક પિત્તનું શમન કરે છે. લાદરવામાં પિત્તનેા ઉછાળો થાય છે તે વખતે દુધનો ખોરાક માફક આવે છે અને પછી આંબેલની ઓળા આસોમાં આવે છે તેમાં લુખું ખાય તો રોગની વૃદ્ધિ ન થાય કારણ દુધથી જે કફની જમાવટ થઇ હોય તે શોષાઇ જાય

પ્ર૦ શાસ્ત્રના બાળુકાર હોય અને ચારિત્રમાં પણ હોય તેવા શ્રાવકો જોવામાં આવ્યા છે ?

ઉં બહુ થોડા સૌન્દર્યમાં સારામા સારા જાણકાર હતા તેવા એક શ્રાવકે ધર્માર્થે શેરડી પીણવાનો કોણ રાખેલો. જે જન્તુપિલણ કર્યો, કર્મોદાનના ત્રણપારમાં ગણાય. શાસ્ત્રના જાણકાર શ્રાવકો રાત્રે પણ ખાવ પછી શું કહેવું ?

પ્રં ઋષી સંપ્રદાય કોને કહે છે ?

ઉં લવણ ઋષીના જુદા જુદા સંપ્રદાયો પડ્યા તે. જુદા જુદા દેશના જુદા જુદા ક્ષાંટા હોય.

પ્રં ધર્મદાસજી મૂળ કયા ગામના ?

ઉં ધર્મદાસજી મૂળ સરખેજ ગામના અને જાતે ભાવસાર. જેન ધર્મના અભ્યાસ સારો હતો, જ્ઞાન હતું પણ તે વખતના સાધુઓને સાધુ જ ન માને, વંદન નમસ્કાર પણ ન કરે. મતલબ કે સાધુના શુદ્ધ આચાર જોઈએ એમ માનતા હતા. પછી તેમાં એક સાધુએ પ્રેરણા આપી કે “તમે આટલું જાણુ-પણું ધરાવો છો તો જૈનશાસનનો ઉદ્ધાર કરો, ભલે તમને કોઈ સાધુ ન લાગતા હોય તો તમારી જાતે શુરૂ વિના દીક્ષા લ્યો, પણ તમારી શક્તિનો લાભ ખીજીને આપો” પછી પોતે એકલા દીક્ષા લીધી અને શિષ્ય સમુદાય ઘણો થયો. પરદેશમાં ખુબ વિચર્યાં તેથી માળવા, દક્ષિણ, મારવાડ, પંજાબ, બધેય તેમના સંપ્રદાયનો ફેલાવો થયો.

પ્રં ઘણા કહે છે કે, સ્થાનકવાસી જૈન સંપ્રદાય ૪૦૦-૫૦૦ વર્ષ-થી જ અસ્તિત્વમાં આવ્યો છે તે ખરાબર છે ?

ઉં ભગવાન શ્રી મહાવીરજી આજસુધીની પાટાપાટની નોંધ છે. એક પછી એક જે આચાર્ય થયા તેની નોંધ પણ છે, આના નકશા ખંભાતમાં, પાટણમાં છે. ૪૦૦-૫૦૦ વર્ષ પહેલાં ત્રણ મહાપુરૂષ થયા તે ધર્મદાસજી, ધર્મસિંહજી અને લવણ ઋષી.

પ્ર० ભગવાનને તારનાર કહ્યા તો કાને તારે ?

ઉ० જે પોતે તરવાને તૈયાર હોય, મહેનત કરે તેને. ભગવાન કાંઈ કાર્મનું શ્રેય કરતા નથી. તે તો કહે છે તમાગ આત્માએ કર્મ કર્યા છે અને તમારો આત્મા જ તે તોડી શકશે. જે તૈયાર થયા તેમને ભગવાને સીધો રસ્તો બતાવ્યો અને તે રસ્તે જે ચાલ્યા તે તરી ગયા.

પ્ર० ભવી અને અભવી એ જ વતના છવે છે ?

ઉ० હા, એક દુર્લભી કહેવાય છે તે અભવી જેવા જ હોય છે એટલે અભવી કરતા પણ ખરાબ કાર્યો કરે, તે બોધ પામવા મદાન દુર્લભ છે

પ્ર० સગાવહાલાને ખમતખામણની કડોત્રી લખવી તે ખરાબર છે ?

ઉ० ખરી રીતે તો જેની સાથે વિરોધ થયો હોય અગર જેના સામુ પણ ન જોતા હોય તેને ખમાવવાના હોય છે, નહિ કે સગાવહાલાને કે જેની સાથે પ્રેમ સબધ હોય

પ્ર० સાધુ-મુનિરાજની સેવા ભક્તિ કઈ રીતે થાય ?

ઉ० અત્યારે તો ધણા એમ સમજી બેઠા છે કે, સાધુ-મુનિરાજની સેવા કરવી એટલે તેમના પગ દબાવવા, તેમને જોઈતી વસ્તુ પૂરી પાડવી, સારું સારું બહોરાવવું, અને તેઓ જેમ કહે તે પ્રમાણે કરવું સાધુ-મુનિરાજની સેવા ભક્તિ આ પ્રમાણે ન થાય. સાધુ-મુનિરાજને સયમમા જેમ ટેકા થાય તેમ વર્તવું તે તેમની સેવા-ભક્તિ છે બાકી દોષીત અને સયમથી પતિત થાય તેવું આહાર-પાણી બહોરાવો તો તેમના સયમમા વિઘ્ન પડે વ્રનમાં દોષ લાગે એવું બહોરાવો અગર આપો એ સેવા નથી.

શ્રી ગૌતમ સ્વામીએ મહાવીર પ્રભુને પૂછ્યું કે, “હે ભગવાન ! ગૃહસ્થ સાધુને શું આપે ?” તો ભગવાને ઉત્તર આપ્યો કે, “ગૃહસ્થ સંયમરૂપી જીવીતવ્ય આપે”

જેનાથી સંયમની વૃદ્ધિ થાય, સંવરની વૃદ્ધિ થાય અને સમાધિની વૃદ્ધિ થાય-તેથી વસ્તુ આપે. વધારે પડતા ઉપકરણો અને નવા જમાનાની ચીજો એ અસમાધિ કરનાર છે માટે તે નહિ પણ નિર્દોષ આહાર-પાણી વિગેરે આપે. જેનાથી સંયમરૂપી જીવીતવ્ય ટકી રહે અને પડતાને સ્થીર કરે, તેમના ઉપદેશ પ્રમાણે ધર્મચરણ કરે તે સેવા કરવા બરાબર છે

પ્ર૦ સમાધી શાથી પ્રાપ્ત થાય ?

ઉ૦ સમાધી એ અંદરની વસ્તુ છે, સંયમથી સમાધી પ્રાપ્ત થાય એ કોઈ વસ્તુથી પ્રાપ્ત થતી નથી કે બજારમાં વેચાતી મળતી નથી નહિતર પૈસાવાળા કોઈ અસમાધી ભોગવત જ નહિ ગમતી વસ્તુ જતી રહે ત્યારે અસમાધી થાય, પણ આ તો ઉત્તમ સમાધી કે જેનાથી અસમાધી થાય જ નહિ.

પ્ર૦ સાંઘુ-મુનિરાજને એકજ વખત આહાર કરવાનું કહ્યું છે ?

ઉ૦ આહાર કરવાનું સાંઘુ-મુનિરાજને કહ્યુંજ નથી આહાર માટે કે સ્વાદ માટે આહાર કરવાનું કહ્યુંજ નથી પણ છ કારણ બતાવ્યા છે તે કારણોસર આહાર કરવાનું કહ્યું છે પછી એક વખત, બે વખત કે ત્રણ વખત કરે.

પ્ર૦ લોકાશાહે આપણા પર શુ ઉપકાર કર્યો ?

ઉ૦ શાસ્ત્રોના રહસ્યોનું જ્ઞાન કરાવ્યું, એવી માન્યતા હતી કે શ્રાવકોથી સૂત્રો વંચાય જ નહિ અને અત્યારે પણ કેટલાક માને છે તેનો છેદ કરી સૂત્રોમાં શું વસ્તુ સ્થીત છે તે બતાવી તત્વ સમજાવ્યું.

પ્ર૦ વરસાદનું પાણી સચેત કે અચેત ? ઉ૦ અચેત જ ગણાય.

પ્ર૦ આનંદ શ્રાવકે વરસાદના પાણી સિવાયની મર્યાદા કરી હતી તે શા માટે ?

- ઉં સકોચ કરવા માટે. આ પાણી સિવાય બીજા પાણી ન ખપે એટલે ઘણી મર્યાદા થઈ ગઈ જેમ ઉકાળેલું પાણી પીનારને બીજા બધા પાણીની બધી થઈ જાય છે, તેમ આ એક પાણીની છૂટ રાખી એટલે બીજા પાણીની બધી થઈ ગણાય. ડોક્ટર જીવરાજભાઈને ઉકાળેલું પાણી પીવાની જ છૂટ હતી એટલે બહાર જવું હોય તો શીશીમા પાણી લઈ જાય-અગર તો સહન કરી લે, અગર તો મંગાવી લે
- પ્ર૦ લીધું કાપેલ હોય તે સચેત કહેવાય કે અચેત ?
- ઉં તેનો રંગ વિગેરે બદલાયા હોય તો અચેત ગણાય નહિતર સચેત
- પ્ર૦ ઠંડા પાણીમાં સાકરની ગાગડી નાખે તો અચેત થાય ?
- ઉં ના, ગાંગડીથી ન થાય પ્રમાણમાં નાખે તો થાય, એટલે તેનો વર્ણ, રસ, ગંધ વિગેરે બદલાયા જોઈએ કેમકે પણ સચેત દ્રવ્યને તેનું પ્રત્યાઘાતી-વિરોધી તત્ત્વ મળે એટલે અચેત થાય. ખારા પાણીને ખારૂં પાણી મળે અગર પાણીને મીઠું મળે તો અચેત ન થાય
- પ્ર૦ અત્યારના વખતમાં તદ્દન નિર્દોષ રીતે બહારાવવામાં ઘણી વખત સાધુને પ્રતિલાભવાનો જોગ જ બનતો નથી તો શું કરવું ?
- ઉં એમાં દોષ નથી અગર વસ્તુ દોષ-રહિત છે એમ કહી સાધુને બહારાવવું તે યોગ્ય નથી કારણ તેથી સયમમા ટેકા થતો નથી પણ શિથિલતા પોપાય છે. એક તો કાંઈક ઠીલાશ હોય અને આ પ્રમાણે કહેનારને મળે એટલે વધારે શિથિલ થાય દોષ સહનનું બહારાવવા કરતાં ફક્ત ઉંચી ભાવના ભાવવાથી ઘણો લાભ થાય છે, વધારે નિર્જરા થાય છે
- પ્ર૦ આટલું સુદર જૈન તત્ત્વજ્ઞાન છતાં તેના ઉપદેશની અસર કેમ નહિ થતી હોય ?

૩૦ ઉપદેશકમાં પણ અમુક ગુણો હોવા જોઈએ તો જ ઉપદેશની અસર થાય. પ્રથમ તો કપાય રહિત અને ઇંદ્રિયોને દમન કરનાર જોઈએ. પાંચ ઇંદ્રિયના ૨૩ વિષયો અને ૨૫૨ વિકારોને દબાવનાર જોઈએ તથા આશ્રવતું હેઠન કરનાર જોઈએ. આટલા ગુણ વિના ઉપદેશ આપે તો ઉપદેશની અસર થાય નહિ. પછી કહેશે સાંભળનારમાં દોષ કે કહેનારમાં “ભણતા અકરતા”- જાણે પણ કરે નહિ તેની અસર ન થાય.

પ્ર૦ સાંભળે-જાણે તેની વર્તન પર અસર ન થાય ?

ઉ૦ તે ઉપર વિચાર કરે તો થાય. સાંભળવાના દશ ગુણો ખતાબ્યા છે, પણ તે સાંભળ્યા ઉપર બુદ્ધિપૂર્વક વિચાર કરે તો જો વિચાર ન કરે તો ન થાય

પ્ર૦ દુનિયા પરના ખનાવો ઉપરથી બોધ મળે ?

ઉ૦ તે ઉપર વિચાર કરે તો ધણું બોધ મળે. શાસ્ત્ર કરતા પણ જગતના ખનાવો પર વિચાર કરે તો ધણું બોધ મળે નજરે દેખાય છે, ખજારમાં ધણું લાંબા થઈ સૂઈ ગયા. શુભ અને અશુભ ખન્નેના ક્રોધો નજરે દેખાય છે આવતી કાલે શું થશે તે કહેવાની લાગ્યે જ જરૂર રહે છે

પ્ર૦ દરેક કાર્ય શરીરને સીજતું જ કરવું જોઈએ ને ?

ઉ૦ શરીરને સાચવીને આત્મિક કાર્ય થાય નહિ. શરીર કે પુદ્ગલ પરથી મમત્વ ઘટે તો જ આમાં પ્રવેશ થાય આ શરીર અવશ્ય છોડવાનું છે અને એવાં કેટલાય છોડ્યાં છે. પહેલા શરીરને હોમવું પડશે તો જ આત્મિક કાર્ય થશે.

પ્ર૦ એકલો બાહ્ય નપ કરવાથી લાભ ખરો ?

ઉ૦ હા, પણ તેની સાથે અભ્યંતર જોઈએ, તો નિર્જરાનો હેતુ સરે એકલા બાહ્યથી પુનઃ પ્રકૃતિ બંધાય. ધણું કહે છે: ધણું કર્યું પણ કળ દેખાતું નથી પરંતુ જે કરવાનું છે તે નથી કર્યું

એટલે જ એમ દેખાય છે. દ્રષ્ટિ ત્યાગ તરફ જોઈએ, દ્રષ્ટિ ન બદલાય તો સામાયિક, કાર્યોત્સર્ગ વિગેરેમાં ધ્યાન, ચિત્ત ન રહે. વૈરાગ્ય ન હોય એટલે જલદી પુરું થાય તેની જ ગતિ જોવાતી હોય.

પ્ર. એક બાળુ પરીવારનો વિચાર હોય અને એક બાળુ દેવ-દેવીની માન્યતા કરવાની હોય તો કળાચારે કરે તો મિથ્યાત્વ લાગે ?

ઉ. જરૂર લાગે. પરીવાર વિગેરે તો છૂટી જાય, જતા રહે, પણ મિથ્યાત્વ જે એક વખત પેડું તે જતું મુકેલ છે; માટે તેનું રક્ષણ કરવું. બાપના કુવામાં ખૂડી ન મરાય અગાઉના બ્રાહ્મણો એવા હતા કે, જે સદગુરૂ મળી જાય તો રસ્તા પર આવી જાય અને આગળની પકડ વિગેરે છોડી દેતા અને શ્રાવકપણું અગર સાધુપણું અંગીકાર કરતા.

પ્ર. ઘર કરતા દીક્ષા લીધા પછી ઘણાને ખાવા-પીવાની બંધી જ જાતની અનુકૂળતા મળે તેમા લોભાર્થ ન જાય ?

ઉ. ઘર કરતાં અહિં જગ્યા વધારે વિશાળ મળે ત્યાં સંક્રાંશમાં રહેતા હોય પણ અહિં જે જોઈએ તે મળે તેનો અર્થ એવો નહિ કે, જેટલું મળે અગર ભોગવાય તેટલું ભોગવવું. અહિં આબ્યા બાદ તો પહેલાં કરતા પણ સંક્રાંશ કરવો જોઈએ નહિતર બેય ચૂકે અને કાંઈ ભાવ ન પૂછે. કિંમત ત્યાગની છે

પ્ર. બ્રાહ્મણોની ઉત્પત્તિ ક્યારથી થઈ ?

ઉ. ભરત મહારાજના વખતથી ભરત મહારાજને રસોડું ખોલ્યું હતું ત્યાં જમી જમીને ધર્મધ્યાન કરતા પણ સખ્યા ઘણી વધી પડી અને સાચા ખોટા સૌ ભળી ગયા ત્યારે તપાસ કરી અને નિશાન રાખવા માંડ્યા પહેલા કાંઈકની રત્નથી નિશાન કર્યા, પાછળથી જનોઈના નિશાન રાખ્યા મરીચીથી

આ ધર્મ જુદો પડ્યો. તેને સેવા કરાવવાની ભાવના થઈ તેમાં મિથ્યાત્વ પેહું. શિષ્ય તો જતા રહે પણ મિથ્યાત્વ રહી જાય છે.

પ્ર૦ ચક્રવર્તિના રત્નોની દેવો સેવા કરે તે કાના પુન્યથી ? રત્નોના કે ચક્રવર્તિના ?

ઉ૦ ચક્રવર્તિના. ચક્રવર્તિ દીક્ષા લે અગર તો કાળ કરે એટલે દેવો વિગેરે સૌ સૌના સ્થાને જતા રહે.

પ્ર૦ રત્ન સચેત ગણાય કે અચેત ?

ઉ૦ જે રત્ન ખાણુમાંથી નીકળ્યા પછી પાકુ કરવા માટે અગ્નિના પ્રયોગમાં ગયું હોય તે અચેત ગણાય અને જે પાકું જ હોય અને ફક્ત સરાણે ઘાટ માટે ગયું હોય તે સચેત હોવાનો સભવ ખરે.

પ્ર૦ સાધ્વીજી આચાર્ય-ઉપાધ્યાયની પદવીઓ લઈ શકે ?

ઉ૦ હા, સૂત્રના જાણકાર હોય અને ગુણ હોય તે પદવી પામી શકે. રાજેમતિજી માટે કહેવાયું છે કે, બહુસૂત્રી અને શીલવંત હતા ત્યારે જ રહુનેમને ઠેકાણે લાવી શક્યા આવક પણ બહુસૂત્રી હોઈ શકે છે.

પ્ર૦ ઘણા કહે છે સાધુ સિવાય સૂત્ર વાંચવાનો અધિકાર જ નથી તેનું શું ?

ઉ૦ જ્ઞાન વિના તરાય જ નહિ તો પછી ચાર તીર્થમાંથી એકને જ તરવાનું, એવો અર્થ થયો બાપ્તીના ત્રણ નકામા-તરી શકે નહિ. જ્ઞાનની જરૂરીયાત તો પહેલી છે.

પ્ર૦ દરીયાપાર જવામાં ધર્મને બાદ આવે ?

ઉ૦ અત્યારના જમાનામાં દરીયા પાર ગએલા ભાગ્યેજ કોઈ ધર્મ સાચવી શક્યા હશે કારણ જ્યાં જાય ત્યાં અભક્ષ્ય વિગેરે હોય છે

પ્ર૦ આગળના જમાનામાં આવકો દરીયા પાર વહેપાર માટે જતા ?

ઉં પણુ તે તો ધર્મ સાચવતા અને ક્રમોપમાથી પાઠ ઉત્તરતા ગમે તેમ થાય પણુ ધર્મ છોડતા નહીં.

પ્રં અત્યારે કેટલાક હિંદુઓ પણુ માસ ખાય છે તેનું શું ?

ઉં તે આજના જમાનાની અસર છે જેઓ કેવળ વર્ણના હોય તે ખાનગીમાં થાય છે. અરે ! કેટલીક જગ્યાએ મુસલમાનો કરતા પણુ હિંદુઓ વધારે ખાય છે માંગરોળમાં માસની દુકાન એક ખુણા ઉપર હતી. મહાજન કહે: “અમારી લાગણી દુભાય છે માટે અહિંથી ખસેડાવો.” રાજ્ય તંત્રથી કસાયને બોલાવ્યો અને દુકાન ખસેડવાનું કહ્યું ત્યારે કહે કે “મને વાંધો નથી પણ મારી ધરાગી ઓછી થઈ જાય તેનું શું ?” રાજ્યે કહ્યું કે, “ધરાગ તો ખીજે પણ આવશે” ત્યારે કસાઈએ કહ્યું કે, “સારા માણસો જે સાજ પછી અહિં આવે છે તે અમાગ લત્તામાં ન આવે જુઓ તપાસ કરો.” ખાનગી રીતે તપાસ કરી તો મહાજનને નીચું જોવા પડ્યું, કારણ હિંદુઓની ધરાગી ઘણી હતી !

પ્રં અત્યારનો જે સુધારો છે તેને ખરી રીતે સુધારો કહેવાય ?

ઉં ના, જે બગડેલું છે તેને સુધારો કહે તો મિથ્યાત્વ લાગે

પ્રં ધર્મ ફાળુ કરી શકે ?

ઉં પરભવનો વિચાર હોય, પરભવની બીક હોય, પરભવનું જ્ઞાન હોય તે જ ધર્મમાં સ્થિર રહી શકે

પ્રં કર્મ અપાવવા માટે કયા સાધનની જરૂર પડે ?

ઉં જેમ સોનામાં મેલ લરાઈ રહે છે તેમ આત્મામાં કર્મ ભર્યો છે. જેમ સોનામાંથી મેલ દૂર કરવા મુસ, અગ્નિ, રસાયણ દ્વારા, તથા સોનારની જરૂર પડે છે તેમ આત્મારૂપી સોનામાંથી કર્મ-રૂપી મેલ દૂર કરવા માટે સમકિતરૂપી મુસ, તપ-રૂપી અગ્નિ, સંયમ, દેશ વીરતી કે સર્વ વીરતીરૂપી

રસાયણ અને જ્ઞાનરૂપી સોનીની જરૂર પડે છે. તેમાં એક પણ સાધન અંતર હોય તો ચાલે જ નહિ.

પ્ર० પાછલી ઉંમરે જ્ઞાન ચઢે ?

ઉ० હા. પ્રયત્ન કરે તો જરૂર ચઢે-પાછલી ઉંમરે બધું થાય. પરદેશી રાજા પાછલી ઉંમરે જ તૈયાર થયા હતા જ્ઞાન ન ચઢે એમ કહેવાય નહિ જેને જ્ઞાનની પીપાસા હોય તે છ માસે પણ એક પદ શીખે, નથી ચઢતું એમ ન કહેવાય-ધ્યાન ખીજે હોય તો ન ચઢે

પ્ર० અત્યારના જમાનામાં જ્ઞાન મેળવવાની કુશલ નથી તેનું શું ?

ઉ० જમાનાનો વાક કાઢવો નકામો છે અત્યારે બધાય મિથ્યાત્વી જ છવે હશે ? સમકિતિ હશે જ નહિ ? બન્ને છે જમાનો તેમા શું કરે ? પાચમા આરાના જેડા સુધી ધર્મ ચાલવાનો છે, એટલે ત્યાં મુંધી જે કન્વું હોય તે થાય જ્ઞાન તો આજકાલ ધણુંય મેળવાય છે, પણ જે મેળવવાનું છે તે નથી મેળવાતું પુણ્યલ માટેનું મેળવાય છે પણ આત્મા સબધી મેળવાતું નથી

પ્ર० વિજ્ઞાન જાણવું તો જોઈએ ને ?

ઉ० જાણવા માટે જાય ત્યારે પોતે જ ફસાઈ જાય છે કાચખો પગ મહાર કાઢી જોવા ગયો તો શીયાળો પગ કરડી આધો. પછી રથ શું ? એટલે ભોગની વિદ્યા જાણવા જેવી નહિ.

પ્ર० દુનિયામાં કેટલાક નહિ જાણુરા છતાં ક્રિયા કરે છે, કેટલાક જાણે છે છતાં કરતાં નથી એવું બને છે તેનું શું ?

ઉ० એના ભેદ ત્રણ છે. જાણવું, આનંદવું અને પાળવું દુનિયાનો મોટો ભાગ જાણનાય નથી, આનંદતાય નથી અને પાળતાય નથી એક જાણના નથી, આનંદતા નથી પણ પાળે છે-તે તાપસ વિગેરે. તાપના દિવસોમાં ઉંઘા મસ્તકે, ભૂખ્યા પેટે, અગ્નિ પામે તપ તપે છે પણ જીવ-અજીવનું જ્ઞાન નથી તેમજ કાંઈ વ્રત-નિયમ નથી એટલે આનંદતા પણ નથી, કક્ત પાળે છે.

કેટલાક જાણે નહિ, આદરે નહિ અને પાળે નહિ તે પાસત્યા. અદર શ્રદ્ધા નથી પણ સંયમ અંગીકાર કરે, પણ પાળવામાં જરાય નહિ કક્ત દેખાવ રાખે

કેટલાક જાણે નહિ, આદરે અને પાળે તે અભવી કક્ત અદર શ્રદ્ધા નથી, બાકી આદરે અને પાળે એવું કે, દુનિયા કહે આવા મહાત્મા તો અમે કદી જોયા જ નથી. તે જ પ્રમાણે તેના પ્રતિસ્પર્ધી લાગા છે.

પ્ર૦ જૈનોમાં પણ શીતળા સાતમ વગેરે તહેવારોનો મહિમા શાથી મનાતો હશે ?

ઉ૦ સંગત દોપથી જ તેમ જનવા પામ્યું છે. જૈનેતરો જૈનોના એકેય તહેવારો પાળે નહિ જ્યારે જૈનો જૈનેતરોના તહેવારો પાળે એટલે એકેયમાં દઢતા નહિ, મિથ્યાત્વમાં જાય

પ્ર૦ ઉભા ઉભા વ્યાખ્યાન વાંચવાની પ્રથા હોય શકે ?

ઉ૦ જે સાધુ પહેલવહેલા મુંબઈમાં ચાતુર્માસ કરસ ગયા તે ઉભા ઉભા વ્યાખ્યાન વાંચતા હતા. સાધુજી આ પ્રમાણે વાંચી શકે પણ સાધ્વીજીને કલ્પે નહિ-તેમનાથી ઉભા ઉભા વ્યાખ્યાન વચ્ચામ નહિ.

પ્ર૦ આ તરફના સાધુ કચ્છમાં કેમ નહિ જતા હોય ? આપ તે તરફ ગયેલા ?

ઉ૦ ના કચ્છમાં જવા માટે રણુ ઓળંગવું પડે અને રણુ ઓળંગવા માટે ખીજની મદદની જરૂર પડે કેટલાકને મદદ લેવી ન ગમતી હોય, એમ પણ બને.

પ્ર૦ અગાઉ કચ્છમાંથી ધણા દીક્ષા લેતા હતા અત્યારે કેમ નહિ ?

ઉ૦ પરદેશ સહેલાઈથી જવાનું બન્યું એટલે. કચ્છી લોકો ધણા ખરા ભદ્રિક ખરા મુંબઈના ઘરેક પરામા હોય છે. તેમનો ખોરાક પણ સાદો કચ્છમાં ધણા ખેતીનું કામ કરે છે.

પ્ર० અગાઉના વખતમાં અત્યારના જેટલી મીઠાઈઓ હશે ?

ઉ० અત્યાર કરતાં પણ વધારે.

પ્ર० શાસ્ત્રમાં તો ક્રૂર ખીર-ખાડના ભોજનનું જ કેમ વધારે વર્ણન આવે છે ?

ઉ० તે તો તપશ્યાયાણાને માટે જ પારણામાં વધારે વપરાશ એટલે.

પ્ર० દ્રવ્ય ધારવામાં આવે છે તે કયા વ્રતમાં આવે છે ?

ઉ० સાતમા વ્રતમાં બધી ભોગ-ઉપભોગની વસ્તુઓની મર્યાદા કરવાનું આવે છે. તેમાં જેટલો સકોચ કરવો હોય તેટલો થઈ શકે.

પ્ર० ઉતરતા કાળે આહારની ધ્વિષ્ટા કેમ વધે ?

ઉ० કસ ઘટે તેમ આહાર વધે કસ વિનાનો ખોરાક વધારે ઉપડે.

પ્ર० વિજ્ઞાનવાળા કહે છે કે, ગ્રહ-નક્ષત્રો પાસે જઈ શકાશે, તો શું જઈ શકાય ?

ઉ० ના વિજ્ઞાનવાળા કહે પણ આપણે તો બુદ્ધિનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ ને ? વિમાનમાં જરા આધુ-પાધુ થાય છે તો પડી જાય છે તો પછી એટલી ઉંચાઈએ શી રીતે જવાય ? ન જ જઈ શકાય

પ્ર० આત્માને શરીર છોડીને જતી વખતે રસ્તામાં કાઈ અંતરાય નડે ?

ઉ० ના, ગમે તેવી લોખંડની કે પથ્થરની દીવાલ હોય તો પણ આત્મા બેદી ચાલ્યો જાય

પ્ર० સ્વામીવાત્સલ્ય જમણનો હેતુ શું ?

ઉ० અગાઉ હેતુ એ હતો કે, સાથે એસીને જમવાથી પરસ્પરમાં જે મતભેદ અગર કપાય થયા હોય તેથી સમન્નવટ થઈ જાય. અત્યારે ઘણી જગ્યાએ જમણોમાથી જ કલેપ જાગે છે તે ઉદ્ધારતાની ખામી છે

સુરતમાં ગામથી દૂર મહાજનના વંડે ભાદરવામાં ઉઝાણી કરે પણ ત્યાં મયા પછી રહેવાનું ત્યાં જ. જેટલો વખત રહે

તેટલો વખત, તેમાય બધાય સાથે, સાધારણ ન આપે તેય સાથે, સાધન-સંપત્ત હોય તેય સાથે

એક ગામમાં એ પક્ષ પડી ગયા તે એટલે મુઢી કે વ્યાખ્યાનમાં જૂદા-જૂદા એસે પણ સાથે લાકડીઓ લઈને એસે, પણ જ્યારે સાધુના આગમનથી સમાધાન થયું ત્યારે વિરોધમાં આગળ પડતો લાગ લેતા હતા તેને કહે કહે સ્વામીવાત્સલ્ય. એકે કહ્યું એટલે પાછળથી બીજાએ પણ કહ્યું આમ સ પ ટકાવવા માટે સ્વામીવાત્સલ્યની જરૂર છે.

- પ્ર૦ સ્થાનકવાસી-દેરાવાસી ભેગા એસે-ઉઠે એવું કોઈ ગામમાં હજે ?
 ઉ૦ અગાઉ પાટણમાં હતું અતરવાળ્યા, પારણા, જમણવાર-બધુય ભેગું. વચ્ચે આપણા એક સાધુને તેમના બનાવી દીધા તે વખતે તેમના સાધુ સાથે આપણાને બોલાવ્યાલી થઈ તે ઉપરથી તેમણે વહેવાર કાપી નાખવા માંડ્યો. પણ તેમના જ ૫૦૦ પોરવાડ ઘર વિરૂદ્ધ પડ્યા તે આપણી સથે વહેવાર જાળવી રહ્યા. પછી તેમના કોઈ સમજદાર સાધુ આવ્યા તેમણે સમજાવ્યા કે, અહિં તમારી બહુમતિ છે. પણ મારવાડ, પંજાબ, સૌરાષ્ટ્રમાં જો સ્થ-નકવાસી વિરોધમાં વતે' તો અમને ઘણી જગ્યાએ આહાર-પાણી પણ ન મળે કારણ સ્થાનકવાસીની ત્યા બહુમતિ છે. આ ઉપરથી ફરી પાછું ભેગું થયું હતું

- પ્ર૦ પુન્ય વિના ઉપાશ્રયના પગથીએ ન ચઢાય એમ કહેવાય છે તો જો ન આવતા હોય તેના પુન્ય શી રીતે વધે ?
 ઉ૦ પુન્ય વધે અગર પુન્ય હોય તો અવાય જ્યારે પુન્યનો વધારો થાય ત્યારે અવાય આવ્યા વિના પણ પુન્ય વધે.
 પ્ર૦ કેટલાક કહે છે કે વ્રત લઈને લાંગવા તેમા ઘણો દોષ તો તેના કરતા નહિ લેવા તે સારા એ બરાબર છે ?
 ઉ૦ વ્રત લઈને લાંગવા તે મોટું પાપ કહેવાય છે. વ્રત લેનાર હજી

રસ્તા ઉપર કહેવાય અને પાછો માર્ગે આવી જાય. વહેપાર કરે તેને ખોટ જાય પણ વહેપાર ન કરે તેને ખોટ ન જાય તેમ લાલ પણ થવાનો સભવ નથી. એટલે વ્રત નહિ લેનારને ઉંચા આવવાનો સભવ નથી વ્રતનો મહિમા અપૂર્વ છે, કહેવાય છે કે વ્રતીને નમસ્કાર કરીને ઇન્દ્ર સભામાં પેસે છે. તે ઉપરથી દુકાનદારમાં પગથીએ ચઢતી વખતે નમસ્કાર કરવાનો રીવાજ છે પણ તે પગથીયાને નહીં પરંતુ વ્રતીને નમસ્કાર છે.

પ્ર० દરેક જીવ પાસે પુન્ય-પાપ બન્ને હોય છે ?

ઉ० હા, સંસારી દરેક આત્મા પાસે પુન્ય-પાપ ઓછાવત્તા પ્રમાણમાં હોય જ છે કેાઈ આત્મા એવો નહિ હોય કે એકલું પુન્યજ હોય અને એકદુનું પાપ જ હોય. નરકમાં નારકીઓની પાસે પણ પુન્ય છે-તે વિના પચ્ચેન્દ્રિયપણું હોય નહિ, તે પ્રમાણે સર્વાર્થસિદ્ધિ વિમાનના દેવતાઓ પાસે પણ પાપ છે તે વિના ભવ નહિ, જ્ઞાનાવરણીય આદિ કર્મ નહિ

પ્ર० એકેન્દ્રિય જીવોને શું પુન્ય ?

ઉ० બાહ્યપણું એ પણ પુન્ય છે

પ્ર० નરકમાં શુભ ઉપાર્જન કરે ?

ઉ० નરકમાં પણ સમભાવે સહન કરે તો શુભ ઉપાર્જન કરે.

પ્ર० નરકમાં સમપ્રીતિ જીવોને વેદના વધારે તે વાત ખરી ?

ઉ० હા, વેદના ધણી વધારે પણ સમભાવે વેદે સામુ મારવા ન જાય, વેદના વધારે તેમ નિર્જરા પણ ધણી વધારે.

પ્ર० આજકાલ કેટલાક કહે છે કે, દુનિયાદારીનું અત્યારનું વિજ્ઞાન જાણવું તો જોઈએ, જાણ્યું હોય તો કામ આવે તે વાત ખરી ?

ઉ० જે જાણવાનું નથી તે જાણવા માટે ઘણા પુનઃપાર્થ-વખત ગાળે છે જે જાણવાનું છે, જે આત્માને કામ આવે એવું છે તે જાણતા નથી ! જ્ઞાનિઓ કહે છે કે, એ તો પુદ્ગલનાથે

અનતી વખત જાણ્યું, અનતા કાળથી તે જાણતા આવ્યા છીએ. તેમાં કાર્ત્ત નવું નથી

પ્ર૦ કર્મ આત્માની સાથે કેવી રીતે બંધાયેલા છે ?

ઉ૦ દોરકાથી લાકડાનો ભારો બાધ્યો હોય તેમ નહિ, તે તો ઘણી સહેલાઈથી છૂટી શકે. હુધ અંતે પાણીની જેમ એકમેક.

પ્ર૦ ઘણા ભવોના કર્મો થોડા વખતમા ઉડાડી શકાય ?

ઉ૦ હા, ગજસુકુમારની જેમ ઉડાડી શકાય પણ તેટલી આત્માની સમજણ જોઈએ જેમ ખડ-ધાસ વિગેરે આખા વર્ષમા ભેગ કરેલ હોય તે એક ચીનગારીથી જળા ભસ્મ થઈ શકે છે તેમ ઘણા કર્મો થોડા વખતમા ભસ્મ કરી શકાય છે

પ્ર૦ લાભુ' દુઃખમય આયુષ્ય શાથી મળે ?

ઉ૦ જે કર્મ કરતાં કપાયની તીવ્રતા હોય તેથી લાભુ આયુષ્ય ર્થાતિ, જેમ સાતમી નરકવાળા-મદ કપાયવાળાને લાભુ મુખમય આયુષ્ય પ્રકૃતિ અને પ્રદેશબંધનો આધાર જોગ ઉપર છે, જ્યારે ર્થાતિ અને અનુભાગનો આધાર કપાય પર છે

પ્ર૦ નરકમા જવા માટે કપાયની તીવ્રતા ભાગ ભજવે ?

ઉ૦ હા રાજા શ્રેણિકનો માખડો હુણી અને તેનો ગર્ભ-અન્તને વીધીને બાણ ઝાડમા ભગાયુ ત્યા મુઘી રસ નહિ પણ પાછું કાઢતી વખતે કેટલું જોરથી માર્યું એવું અભિમાન આવ્યું એટલે નરકનો બંધ પડ્યો. મનના અધ્યવસાય પર કર્મ બાંધવા તથા છોડવાનો આધાર છે.

પ્ર૦ પાપકારી વ્યાપારો કરવામા અધ્યવસાય પ્રાયઃ એવાજ રહે ને ?

ઉ૦ હા માટે એવા વ્યાપારો કરવા ન જોઈએ પણ પૈસાની જ્યારે તુણા વધે છે ત્યારે ભાન ભુલી જવાય છે કે, આના ફળ ભોગવવા પડશે. પરમાધામીના મહેમાન બને ત્યારે ખ્યાલ આવે તુણા બધું ભાન ભુલાવે છે. શાસ્ત્રમા અંડ વાણીયાનું દષ્ટાંત છે

પ્ર૦ વ્યાપાર પ્રમાણે ભાવના સારી માહી રહે છે તે દાખલો આપી સમજાવશો ?

ઉ૦ એક આડતો વેપારી હતો તેને ત્યાં એકજ વખતે બે વેપારી-ઓ ખરીદ કરવા આવ્યા. એક ઘીનો અને બીજો ચામડાનો. વેપારી આવે એટલે ઉતારો તો આડતીપાને ત્યાંજ હોય. જમવાનું પણ ત્યાંજ. જમીને પછી ખરીદ કરવાને માટે જવાનું હતું, એટલે બન્નેને જમવા બેસાડ્યા આડતીયાની પત્ની બહુ જ વિચિત્રજન હતી તેણે બન્ને વણીક હોવા છતાં ઘીના વેપારીને રસોડામાં અફરના ભાગમાં બેસાડ્યો અને ચામડાના વેપારીને બહાર બેસાડ્યો. આમ જુદાઈ કરવાનું શું કારણ હશે તે ખ્યાલમાં ન આવ્યું પણ બન્ને મનમાં વિમાસણમાં પડ્યા. ખેર આપણે તો કામથી કામ છે ને ખરીદ કરવા ગયા સાંજે પાછા ફર્યા ત્યારે પાછા ફરીને જમવા બેસાડ્યા તે વખતે ચામડાના વેપારીને અંદર રસોડામાં અને ઘીના વેપારીને બહાર બેસાડ્યો. વળી પાછું આમ કરવાનું કારણ કાંઈ સમજાયું નહિ એટલે તે બંને પૂછતા તેણીએ પહેલા કહ્યું કે “તે તો રીવાજ પ્રમાણે” પણ ફરી પૂછતા કહે: “જુઓ, તમે ઘી ખરીદ કરવા આવ્યા હતા ત્યારે તમારી ભાવના એવી હશે કે ઘી-દૂધનો કેમ વધારો થાય, દોર કેમ વધારે હોય, વધારે તંદુરસ્ત અને સુખી કેમ હોય, જેથી કાંઈક નીચા ભાવે ઘી મળે, તે વખતે તમારી ભાવના સારી હોવાથી અંદર રસોડામાં બેસાડ્યા હતા; પણ પછી જ્યારે તમે ઘી ખરીદ કરીને આવ્યા ત્યારે તમારી ભાવના પલટાઈ હશે કે હવે ઘી કેમ મોઢું થાય, દોર ઓછા થાય અગર દૂધ આપતા અટકે કે ગમે તે રીતે ઘીની પેદાશ ઓછી થાય જેથી ઘીના ભાવ કાંઈક ઊંચા આવે અને નફો થાય આ પ્રમાણે ખરીદ કરીને આવ્યા પછી આવી ભાવનાને લઈ તમને બહાર બેસાડ્યા હતા.”

તે જ પ્રમાણે ચામડાના વહેપારીને કહ્યું કે “તમે આવ્યા ત્યારે એવી ભાવના હશે કે, કેમ ચામડાનો જથ્થો વધારે હોય, સસ્તો મળે અને ખરીદ કરવામાં ઠીક પડે, એટલે કેમ ટોર વધારે મરે અને ચામડા સસ્તો થાય એટલે આવ્યા ત્યારે તમોને બહાર જમવા બેસાડ્યા હતા પણ જ્યારે તમે ચામડા ખરીદ કરીને આવ્યા ત્યારે ભાવના કરી હશે કે, હવે ટોર મરતા અટકે તો ચામડાની આવક ઘટે અને ભાવ ઉઠ્યા આવે તો આપણને બે પૈસાનો ફાયદો થાય. આ પ્રમાણે ચામડા ખરીદ કરીને આવ્યા બાદ તમારી સારી ભાવના થઈ હશે જાણી સોડામા જમવા બેસાડ્યા હતા.

પ્ર૦ કપાયતો રસ ઓછો રેડાયો હોય અને યોગો વધારે પ્રવૃત્ત હોય તો કેવું કર્મ બંધાય ?

ઉ૦ દાખલા તરીકે પ્રદેશ ધણા રોકાય. આખા શરીરે ગુમડા વિગેરે થાય જોનારને વેદના ઘણી લાગે પણ હોય પછી કારણ પ્રદેશ બધ યોગથી વધારે થયો પણ કપાયતી મદતાથી તીવ્રતા ઓછી. તે જ પ્રમાણે વધારે કપાયતો રસ રેડાય તો એક નાના ગુમડામા ઘણી વેદના થાય તોવ આવી જાય, આખા શરીરમા વેદના થાય તે કપાયતી તીવ્રતાને લઈ

પ્ર૦ દેવ-દેવી દીકરા આપી શકે ?

ઉ૦ ના, દેવ-દેવીને જ દીકરા હોતા નથી તે શું આપવાના હતા. પોતાના પુન્ય વિના આપવાની તાકાત નથી.

પ્ર૦ શ્રી કૃષ્ણે આરાધન કરી દેવને બોલાવ્યો ત્યારે તેને પુત્ર થવાનું કહ્યું તે શું ?

ઉ૦ તે તો વધામણી આપી કે થશે, પણ તેથી તેણે આખો છે એમ કહેવાય નહિ.

પ્ર૦ વ્યતરાદિક દેવો કયા વસે છે ?

૭૦ તેમના સ્થાનો-વિમાનો, ભવનો, નગરોમાં.

પ્ર૦ અહિં આપણી વચ્ચે નહિ ?

ઉ૦ ના, અહિં ફક્ત ફરવા માટે આવે

પ્ર૦ કેટલાક કહે છે તીર્થંકરોને કુળદેવ-દેવી હતા તે સત્ય છે ?

ઉ૦ ના, તો પછી તીર્થંકરોના કુળ જતા રહ્યા, વંશ જતા રહ્યા તે જવા ન જ દે.

પ્ર૦ અત્યારે દેવ દેવીના સ્થાનકો, ગોખલા, મંદિરો વિગેરે છે ત્યાં તો વાસ નહિ હોય ને ?

ઉ૦ ના, એ બધા વહેમ અને મિથ્યાત્વ છે, એ પ્રમાણે કાંઈ હોતું નથી. અમોએ આવા ઘણા દાખલા જોયા છે.

ધ્રાંગધ્રામાં ઉપાશ્રયના વચ્ચે હનુમાનજીની જગ્યા છે ત્યાં પૂજતુય નથી. એક ગામમાં ઉપાશ્રયના મેડા ઉપર ખખડાટ થયો ત્યારે વહેમ પડ્યો. એ સાધુ સાથે ઉપર ગયા તો ચન્દ્રના પ્રકાશમાં બીલાડીને દોડતી જોઈ. પાટણમાં ઉપાશ્રયમાંજ દેવનો ગોખલો. બધાને બીચડાવેલા, અમે રહ્યા, કાંઈ જોયું નહિ. શેખા કાળ ન્હા અને ચાતુર્માસ પણ રહ્યા. તે ઝોરડામાં માત્રુ વિગેરે ન કરવું એવું એક ભાઈએ સૂચન કરેલ છતાં અમે ક્યું હતું પણ કાંઈ બસર ન થયું.

એક ગામમાં અમો ગયા ત્યાં એક શ્રાવકનો પુત્ર ઉપાશ્રયમાં સુવે રાત્રે ચીસ પાડી જાગી ઉઠ્યો. કાંઈ છે, “કાંઈ આત્મું છે પણ મોઢા પર ઢાકી રાખે, મોઢું ખોલેજ નહિ.” કહ્યું: “ખતાવ, ક્યા છે ?” એ કહે: “એ રહ્યું.” ત્યાં લઇ ગયા તો ધાંભલો. આ પ્રમાણે મનમાં બીક હોય તેને લઇ શંકા થાય, બાકી કાંઈ હોતું નથી.

એક વખત સ્મશાન તરફ રાત્રે ઠંડીલ ગએલા, ત્યાં ભડકા થતા જોએલા કાંઈએ પાછળથી કહ્યું કે, તે તો કોસફરસને

લખને. મતલબ કે ખાટા વહેમ અને દુનિયાદારીની આશાને લઈ લોઢા મિથ્યાત્વમાં ફસાય છે.

પ્ર૦ કયા કયા ગુણુસ્થાનકે આત્મા મરે નહિ ?

ઉ૦ ત્રીણું, પારમુ અને તેગમુ. એ ત્રણ ગુણુસ્થાનકે જીવ મરે નહિ એ અમર ગુણુસ્થાનકો કહેવાય છે.

પ્ર૦ કેટલાકને ધર્મકરણી ઘણી કરવા જતા પરીણામ કેમ ગત્ય દેખાય છે ?

ઉ૦ કરે છે પણ શ્રદ્ધા હોતી નથી એમ બને છે. મિથ્યાત્વ ગયું હોતુ નથી. આ ખરું અને તે ખરું એમ કેટલાક ગમે છે અર્થ સામાયિક કરે અને દેવાદિકની માન્યતા કરે. કહેશે કુળ પરંપરાથી આલ્યુ આવે છે તે કરવું પડે. ન મુકાય તો શ્રદ્ધા કયા રહી ? દુધ અને દહી માં સ્વાદ કેવો આવે ? તેવો મીથમાં સ્વાદ એકેયનુ કુળ મળે નહિ.

એક ભાષ કહેતા હતા કે વર્ષો મુધી મે જુટમાની માનતા માની પણ સત્તાનપ્રાપ્તિ ન થઈ રતીવાર-મંગળવારના આખેડ કરે, પણ આશાએ આપી આશા ય ન ફળે અને નિર્જરા પણ ન થાય એવું બને. માટે જે કંવુ તે શ્રદ્ધાપૂર્વક આશ્રવ-સંવર સમજીને કરવું

પ્ર૦ શક્તિ સારી હોય ત્યારે ધન આદિ પણ કમાવામાં પુરૂષાર્થ ન કરે તો પછી વૃદ્ધાવસ્થામાં શું ખાય ?

ઉ૦ જ્ઞાનિએ કહે છે:—

“ ગમે તેટલી મહેનત કરી મેળવો પણ રહેવાનું નથી; કારણ કે જ્યારે શક્તિહિન બનશો ત્યારે ધર્મકરણી નહિ બને અને પરસ્તાવાનો પાર પણ નહિ રહે. પર્યાયો પક્ષટાયા જ કરે છે. પરાધિનપણુ ન ભોગવવું હોય તો સ્વાધીન હો ત્યારે જ ધર્મકરણી કમી જાય ”

અહિં એક ગધેકું હતું. આખો દિવસ દોડાદોડ અને બૂકાબૂક કરતું હતું. જ્યારે પડયું ત્યારે આખો દિવસ વરસાદમાં પડી રહ્યું. ઉભું થાવા જાય અને પડી જાય ઉભું થઈ શકે જ નહિ આવી સ્થિતિ ઘણાની છે પછી છેવટે-અત સમયે સંસારે તે વખતે ખીજ કાઢતું શરણ કામ આવે નહિ

પ્ર૦ ખીલકુલ મમત્વ રહિત ગૃહસ્થાશ્રમમા રહી શકાય ?

ઉ૦ ના, મમત્વ વિના ગૃહસ્થાશ્રમમા રહેવાય જ નહિ થોડું પણ મમત્વ હોય તો જ રહેવાય; પણ વિવેકી આત્મા મમત્વનું પ્રમાણ ઘટાડે જાણકાર હોય તે જરૂરીયાત પૂરતું જ મમત્વ રાખે

જેમ ખીચડીમા મીઠું માપસર જ ન ખાય છે તેમ સંસારી ચીજો અને પુદ્ગલો પર જરૂર પૂરતું મમત્વ રાખવું જોઈએ મીઠું ઘણું સસ્તું છે છતાં પણ ખીચડીની ભારોભાર નાખતા નથી, અરે માપથી જરા વધારે પડે તો ખીચડીને બગાડી નાખે તેમ મમત્વ વધે એટલે આત્માનું બગાડે મતલબ કે પુદ્ગલો વસ્તુ આવે તો વધાવી લે અને જાય તો તેનો અફસોસ નહિ જોઈતી જ વસ્તુ નાખે. જરૂરીયાતો મર્યાદિત જ રાખે

પ્ર૦ અહિં જે સૂર્ય-ચન્દ્ર છે તે ખીજે દિવસે ક્યા હોય ?

ઉ૦ મહાવિદેહ ક્ષેત્રમા

પ્ર૦ દુનિયા ઉપર પુન્ય વધારે થતું દર્શો કે પાપ ?

ઉ૦ વિચાર કરો — પુન્યના નવ પ્રકાર અને પાપના અઠાર. ઉબલ થયા પુન્ય કરતા પાપનો વધારો, ધર્મ કરતા અધર્મનો વધારો હોય છે. આપણે વિચાર કરી જોડાવું

પ્ર૦ ધર્મ હોય ત્યાં લક્ષ્મી ટપી રહે ?

ઉ૦ હા ધર્મની પાછળ લક્ષ્મી અને સત્યની પાછળ ધર્મ.

એક માણસો છે એક જાણને ત્યાંથી લક્ષ્મીએ જવાની વિદાય માગી ત્યારે કહે. “તું જાય તો હું તને જ કાઢું” એમ

વિચારી ધર ઉપાશ્રય જેવું-અરે ઉપાશ્રયમા તો કાંઈક પણ હોય છે, મસીદ જેવું કરી નાખ્યું. લક્ષ્મી ગર્ભ એટલે ધર્મ કરવાની અનુકૂળતા ગર્ભ પણ સત્યને પકડી રાખ્યું તો ધર્મ અને લક્ષ્મી બન્ને ના પાડવા છતાં પરાણે પાછા આવી ગયા.

પ્ર૦ પાપનો વધારો થાય તો શુ થાય ?

ઉ૦ જેમ કહેવાય છે કે દરોડો પડ્યો તેમ દરોડો નહિ પણ પાપનો દુકુડો પડે ત્યારે કાંઈ ન આવે. પછી તો ધર્મ કરવાની જોગવાઈ જ ન મળે. પેટનો ખાડો પૂરવામાથી જ ઉંચા ન આવે. પાપના પૂરમા તણાઈને દુર્ગતિમાં જવાય

પ્ર૦ તો પછી ધર્મ કરવાની અનુકૂળતા મળે તે માટે પુન્યની જરૂર ખરી ?

ઉ૦ હા પુન્ય વિના ધર્મ કરવાની અનુકૂળતા-ઉપાશ્રય મુખી આવવાની અનુકૂળતા મળે નહિ

પ્ર૦ ઘણી વખત રોગ ન હોય અને અશાંતિ-અશાતા થતી હોય ત્યાં વળગાડ હોય એમ કહેવાય ?

ઉ૦ આ એક જાતનો વહેમ છે, કાંઈ હોતું નથી વહેમ પેસાડનાર જ ડોક્ટર હોય છે ડોક્ટર કહે કાંઈ રોગ નથી, નાડી ખરાબર છે, બધું ખરાબર છે ત્યારે કહેશે જરૂર કુડાળામા પગ પડ્યો હશે, વળગાડ હશે, આ વહેમ પેસાડનાર જ ડોક્ટર છે કહેશે નખમાંય રોગ નથી પણ લક્ષા માણસ નખમા જ્યારે રોગ આવે. નખ કાળા પડે ત્યારે પછી ઉપાય હોય નહિ, ડોક્ટરની જરૂર જ ન હોય

પ્ર૦ શહેરમાં દૂર રહેનારા વ્યાખ્યાનમાં આવી શકતા નથી તેનું શુ ?

ઉ૦ ભાવના હોય તો આવી શકાય. ભાવના હોય તો દુર હોય તે પણ નજીક થઈ જાય છે અને ભાવના ન હોય તો નજીક પણ દુર જણાય છે. આંખ અને કાનને અંતર

થોડું પણ કાનને આંખ ન દેખે, જ્યારે દુરની વસ્તુ દેખે.

પ્ર૦ પહેલા કરતા અત્યારે રિક્ક-સિક્કિ ઓછી એટલે આરંભ ઓછો લાગે ને ?

ઉ૦ ના, આરંભનો આધાર મમત્વ પર છે. અગાઉના ગૃહ-સ્થાના ધરમા એટલી સામગ્રી હતી કે, ખટારાના ખટારા ભરાય પણ તે પર મમત્વ ઓછું હતું તેથી તે છોડી શકતા અત્યારે એક લારી ભરાય તેટલો જ ધરમા સામાન હોવા છતાં પણ ગાઢ મમત્વ તે છોડી ન શકે, એટલે અત્યારે મમત્વ વધારે

પ્ર૦ શાસ્ત્ર જ્ઞાન હોય તે તો આત્માને જ કામ આવે ને ?

ઉ૦ જો લક્ષ આત્મા તરફ હોય તો, પણ જો તેનાથી ધન, પ્રતિષ્ઠા અગર વાહવાહ મેળવવાની ઇચ્છા હોય તો નહિ-પોતાના આત્માનું શ્રેય થાય નહિ. અગાઉ એવા લહીયાઓ હતા કે જે સાધુ-સાધ્વીની શકાનું સમાધાન કરે, શાસ્ત્રની ખામતો સમજાવે; કારણુ લખવાથી ધણું જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય છે. છતાં પણ તે જ્ઞાન પેટ માટે-પોતે જે રમત રમતા હોય તે ક્યાં કરે, કેટલાક શાલીગ્રામની પૂજા કરે વળી ભોજકો મુર્તિની લક્તિ કરે; પણ પેટ માટે, નહિ કે આત્મા માટે તે જ પ્રમાણે સાધુ-સાધ્વીઓ વક્તાઓને બતાવવા માટે, વાહવાહ કહેવરાવવા, અગર નિર્વાહ કરવા માટે શાસ્ત્ર ભણે તો તેનું કાંઈ વળે નહિ. જ્ઞાન બે પ્રકારનું એક આત્માના માટે, બીજું શરીરના માટે ફક્ત વેશ પહેરવાથી જ કલ્યાણ ન થાય.

પ્ર૦ સાધુઓ પણ દુર્ગતિમા જાય ખરા ?

ઉ૦ હા નામધારી આચાર્યો, સાધુઓ, સાધ્વીઓ. શ્રાવકો અને શ્રાવિકાઓ મોટી સખ્યામા પાંચમા આરામાં દુર્ગતિમા જશે એવું ગ્રન્થકાર કહે છે. શાસ્ત્રકાર સમવાયંગમા કહે છે કે અનતા વિવેક ધધ દુર્ગતિમા જશે એટલે અંદર સાધુતા ન હોય

તો કાંઈ વળે નહિ અંદર સાધુતાના ગુણો જોઈએ.

પ્ર० અંદરના ગુણોની પરીક્ષા ક્યારે થાય ?

ઉ० કસોટી આવે ત્યારે. કસોટી ન આવે ત્યાં સુધી બધાય ડાહ્યા-ડમરા, પણ તે વખતે માનતા કરવા બેસી જાય. કહે કે રોગ નથી અને કાંઈ વળગાડ છે પછી તમે જૂઠા, માતા, મેઝડીને ત્યાં ગયા વિના ગેહવાના નહીં. તે વખતે દૂઠ રહે તે ખરા.

એક સાધુ હતા. તેમના વ્યાખ્યાનમાં શ્રોતાની હાજરી ઘણી જ રહે. એક દેવને વિચાર થયો, ચાલો પરીક્ષા તો કરીએ, કે કેટલા આમાં સાચા શ્રોતા છે પહેલે દિવસે નીચે આવી કલાવનું રૂપ ધારણ કર્યું, સાધુ પાસે ઉધરાણી કરી "દાડ લઈ ગયા હતા તેના પૈસા લાવો. અમારો ધંધો રોકડીઓ, પણ ઉદારતાથી તમારી પાસે બાટ્ટી રાખ્યા તો લાવો. તમારા સેવકો પાસેથી અપાવો." આ સાંભળી સલા આખી આશ્ચર્ય પામી ગઈ અર્ધા શ્રોતાઓ જતા રહ્યા અને ફરજતી કરવા લાગ્યા.

આ પ્રમાણે બીજો દિવસે દેવ કસાઈ બન્યો, ત્રીજો દિવસે વેશ્યા થઈને આવી અને ઘણાં ખોટા આક્ષેપો કર્યા તે ઉપરથી ફક્ત પાંચ જ જણા ધર્મ કરનારા રહ્યા જાણે પોતે સાધુ માટે જ કરતા હોય તેમ. સાધુ ખરાબ થયા તેથી આપણે ધર્મ નહિ કરવાનો ? પડતાને સ્થીર કરવાના હોય, પાડવાના ન હોય. જો કે દેવને તો પરીક્ષા જ કરવી હતી એટલે તે તો અસલ સ્વરૂપે પ્રગટ થઈને બધું જ ખરાબર દેખાડ્યું કે સાધુ પવિત્ર છે પણ આવનારા કોઈ કુતુહલ ખાતર, કોઈ કાનને રાજી કરવા, કોઈ આંખને, કોઈ દેખાદેખીથી. આત્માર્થી તો વિરલ જ હોય છે

પ્ર० મહાવિદેહમાં પર્યુપલ્ય પર્વ થતા હશે ?

ઉ० ધર્મના પર્વ તો ત્યાં પણ હોય.

છંદ સંગ્રહ

શ્રી નવકાર મંત્રનો છંદ

૫૦

સુખ કારણ ભવિષ્ય,	સમરો નિત નવકાર;
જિનશાસન આગમ,	ચૌદ પુરવનો સાર...૧
એ મંત્રનો મહિમા,	કહેતાં ન લહું પાર;
સુરતર જેમ ચિંતિત,	વચિત ફળ દાતાર ..૨
સુર દાનવ - માનવ,	સેવા કરે કરજોડ;
ભુવિ મડળ વિચરે,	તારે ભવિષ્ય ફાડ...૩
સુર છ દે વિલસે,	અતિશય જસ અનંત;
પદ પહેલે નમિયે,	અરિગ જન અરિહત...૪
જે પનરે ભેદે,	સિદ્ધ થયા ભગવંત;
પદ્મી ગતિ પહોત્યા,	અષ્ટ કરમ કરી અત...૫
ફળ અફળ સરૂપી,	પંચા ન ત ક દેહ;
જિનવર પાય પ્રણુમ,	ખીજે પદ વળી એહ ..૬
ગચ્છ ભાર દુરંધર,	સુદર શશિહર શોભ;
કરે સારણ વારણ,	ગુણ છત્રીસે થોભ ..૭
શ્રુત જાણ શિરોમણિ,	સાગર જિમ ગભીર;
ત્રીજે પદ નમીયે,	આ ચાર જ ગુણધીર...૮
શ્રુતધર ગુણ આગમ,	સૂત્ર ભણાવે સાર;
તપ વિધિ સંયોગે,	ભાષે અર્થ વિચાર...૯
મુનિવર ગુણ જુતા,	કહીએ તે ઉવચાય,
પદ ચોથે નમીયે,	અહોનિશ તેહના પાય...૧૦
પંચાશ્રવ ટાળે,	પાળે પંચાચાર;
તપમી ગુણ-ધારી,	વારે વિષય વિકાર .૧૧

ત્રસ - થાવર પીયર, લોકમાહી જે સાધ;
 ત્રિવિધે તે પ્રણમું. પરમારથ જિજ્ઞે લાધ ..૧૨
 અરિ કરિ હરિ સાયણી, ડાયણી જૂત વૈતાળ;
 સવિ પાપ પણામે, વાધે મંગળ માળ ..૧૩
 ધણુ સમર્થા સદટ, દર ટળે તટાળ;
 એમ જાપે જિન પ્રભુ. મુરશિ ધ્ય રસાળ...૧૪

શ્રી સિદ્ધ પરમાત્માની સ્તુતિ

[હરિગિત ૭૬]

*

તુમ્હે તરણુ તારણુ દુઃખ નિવારણુ લવિકે શુભ આગધન,
 શ્રી નાભીનદન જગત વદન નમો સિદ્ધ નિરંજન .. ૧
 જગત ભૂપણુ વિગત દૂષણુ પ્રણુવ પ્રાણુ નિરૂપક,
 ધ્યાન રૂપ અનોપ ઉપમં નમો સિદ્ધ નિરંજન ...૨
 ગગન મંડળ મુક્તિ પદવી સર્વ ઉદ્યં નિવાસન,
 જ્ઞાન જ્યોતિ અનત રાજે નમો સિદ્ધ નિરંજનં...૩
 અજ્ઞાન નિદ્રા વિગત વેદન દલિત મોહ નિરાયુષ,
 નામ ગોત્ર નિરતરાય નમો સિદ્ધ નિરંજન ...૪
 વિકટ ક્રોધા માન યોધા, માયા લોભ વિસર્જન,
 રાગ-દ્વેષ વિમર્દ અંકુર નમો સિદ્ધ નિરંજનં...૫
 વિમળ કેવળ જ્ઞાન લોચન ધ્યાન શુકલ સમીરિત,
 યોગીના તિગમ્ય રૂપં નમો સિદ્ધ નિરંજનં...૬
 યોગ તે સમો સરણુ મુદ્રા પરી પથ્યં કાસન,
 સર્વ દીસે તે જ રૂપં નમો સિદ્ધ નિરંજન ...૭
 જગત છનકે દાસ દાસી તાસ આસ નિરાસન,
 ચન્દ્ર રૂપે પરમાનંદ રૂપ નમો સિદ્ધ નિરંજન ...૮

સ્વ સમય સમગ્રીત દષ્ટિ જિનકી સોઝે યોગી અયોગીક,
 દેખતામાં લીન હોવે નમો સિદ્ધ નિરંજન...૯
 તીર્થ સિદ્ધા અતીર્થ સિદ્ધા બેદ પંચ દસાધિકં,
 સર્વ કર્મ વિમુક્તા ચેતન નમો સિદ્ધ નિરંજન...૧૦
 ચન્દ્ર સૂર્ય દીપ મણિકી જ્યોતિ તે ન ઉલ્લઘિત,
 તે જ્યોતિષી અપરમ જ્યાતિ નમો સિદ્ધ નિરંજન...૧૧
 એકમાંહિ અનેક રાજે અનેકમાંહિ એકિકં,
 એક અનેછી નાહિ સંખ્યા નમો સિદ્ધ નિરંજન...૧૨
 અજર અમર અલક્ષ અનતર નિરાકાર નિરંજન,
 પન્થિસક્ત જ્ઞાન અનત દર્શન નમો સિદ્ધ નિરંજન...૧૩
 અતુલ સુખકી લહેરમે પ્રભુ લીન રહે નિરંતરં,
 ધર્મ ધ્યાનથી સિદ્ધ દર્શન નમો સિદ્ધ નિરંજન...૧૪
 ધ્યાન ધ્રુપં મનઃ પુષ્પ પચઈદ્રિ હુતાશન,
 ક્ષમા જાપ સતોષ પુજા, પુજો દેવ નિરંજન...૧૫
 તુમ્હે મુક્તિદાતા કર્મધાતા, દીન જાણી દયા કરો,
 સિદ્ધારથ નંદન જગત વદન 'મહાવીર જીનેશ્વર'...૧૬

શ્રી ગૌતમ સ્વામીનો છંદ

વીર જિજ્ઞેશ્વર કરો શિષ્ય, ગૌતમ નામે જપો નિશદ્ધિન;
 જો કીજે ગૌતમનુ ધ્યાન, તો ધર વિલસે નવે નિધાન...૧
 ગૌતમ નામે ગિરિવર ચડે, મનવચિત હેલા સંપડે;
 ગૌતમ નામે નાવે રોગ, ગૌતમ નામે સર્વ સજોગ...૨
 જે વૈરી વિઝ્યા વંકડા, તસ નામે નાવે દુકડા;
 ભૂત પ્રેત નવિ મડે પ્રાણ, તે ગૌતમના કરે વખાણ...૩
 ગૌતમ નામે નિર્મળ કાય, ગૌતમ નામે વાધે આય;
 ગૌતમ જિનશાસન શણગાર, ગૌતમ નામે જય જયકાર...૪

શાળ દાળ સુરહા ધૃત ગોળ, મનવ જિત કાપડ તથોળ;
 ધર સુધરણી નિર્મળ ચિત, ગોતમ નામે પુત્ર વિનીત...૫
 ગોતમ ઉગ્યો અવિચળ ભાણ, ગોતમ નામ જપો જગ ન્હાણ;
 મહોટા મંદિર મેરૂ સમાન, ગોતમ નામે સદ્ગુણ વિદ્યાણ...૬
 ધર મયગળ થોડાની જોડ, વારૂ પહેણે વંજિત દોડ;
 મહિયળ માને મહોટા રાય, જો તુડે ગોતમનાં પાય...૭
 ગોતમ પ્રણમ્યાં પાતક ટળે, ઉતમ નરની સગત મળે;
 ગોતમ નામે નિર્મળ જ્ઞાન, ગોતમ નામે વાંચે વાન...૮
 પુણ્યવત અવધારો સહુ, ગુરૂ ગોતમના ગુણ છે બહુ;
 કહે લાવણ્ય સમય કરજોડ, ગોતમ તુડે સપનિ કોડ...૯

શ્રી સોલ સતિનો છંદ

✽

આદિનાથ આદે જિનવર વદી, સદ્ગુણ મનોરથ ટીજિએ,
 પ્રભાતે ઉડી મંગળિક કામે સોળ સતિના નામ લીછએ એ ૧
 બાળકુમારી જગહિતકારી, ‘આત્મી’^૧ ભરતની બેનડીએ;
 ઘટ ઘટ વ્યાપક અક્ષર રૂપે, સોળ સતિમા જે વડીએ ૨
 બાહુબળ ભગિની સતીય શિરોમણી ‘સુદંરી’^૨ નામે ઋષભ મુતાએ;
 અંક સ્વરૂપી ત્રિભુવનમાંહે જેહ અનોપમ ગુણ જુતાએ ૩
 ‘અંદનખાળા’^૩ બાળપણેથી, શીયળવતી શુદ્ધ આવિકાએ;
 અડદના બાકુળા વીર પ્રતિજ્ઞાબ્યા, કેવળ લહિ વ્રત ભાવિકાએ ૪
 ઉત્તરસેન ધુવા ધારિણી નંદની, ‘રાજેમતિ’^૪ નેમ વલ્લભાએ,
 જોવન વેશે કામને જીત્યો, સજમ લેછ દેવ દુલ્લભાએ ૫
 પચ ભરથારી પાંડવ નારી, ‘દ્રુપદતનયા’^૫ વખાણીએ એ;
 એકસો સાઠે ચીર પુરાણાં, શીયળ મહિમા તસ વ્હણીએ એ. ૬
 દશરથ નૃપતી નારી નિરૂપમ, ‘કૌશલ્યા’^૬ કુળ ચદ્રિકા એ,
 શીયળ સલુણી રામ જનેતા, પુણ્યતણી પ્રનાળીકા એ ૭

કૌશલિક દામે સંતાનિક નામે, રાજ્ય કરે રંગ રાજ્યો એ,
 તસ ધર ધગણી 'મૃગાવતી' ૭ સતી, સુર ભવને જશગાજ્યોએ ૮
 'સોળશા' ૮ સાચી શીયળે ન કાચી, રાચી નહી વિષયા રસે એ;
 મુખકુ જોતા પાપ પલાએ, નામ લેતા મન ઉલ્લસે એ ૯
 રામ રઘુવંશી તેહની કામિની, જનક સુતા 'સીતા' ૯ સતીએ;
 જગ સહુ જાણે ધીરજ કરંતા અનળ શીતળ થયો શીયળથી એ ૧૦
 સુરનર વન્ધિત શીયળ અખ ડિત, શીવા શીવ પદ ગામની એ;
 જેહને નામે નિર્મળ થઈએ, બક્ષીહારી તસ નામની એ. ૧૧
 કાચે તાતણે ચાલણી બાંધી, કૂપ થકી જળ કાઢીયુ એ;
 કલક ઉતારવા સતીય 'સુભદ્રા', ૧૦ ચંપા બાર ઉઘાડીયું એ. ૧૨
 હસ્તી નાગપુત્રે પાકુરાયની, 'કુંતા' ૧૧ નામે કામિની એ;
 પાડવ માતા દસે દસારની બહેન પતિવ્રતા 'પદ્મની' ૧૨ એ. ૧૩
 શીયવતી નામે શીયવ્રત ધારણી, ત્રિવિધે તેહને વંદીએ એ;
 નામ જપંતા પાતક જાએ, દરીસણે દુરીત નીકંદીએ એ. ૧૪
 નીધીધા નગરી નજહ નરી દની, 'દમયંતી' ૧૩ તસ ગેહીની એ;
 સકટ પડતાં શીયળ જ રાખ્યુ, ત્રિભુવન કીર્તિ જેહની એ ૧૫
 અનંગ અજીતા જગ જન પૂજીતા, 'પુષ્પચુલા' ૧૪ને 'પ્રભાવતી' ૧૫એ;
 વિશ્વ વિખ્યાના કામને દમતા, સોળમી સતી 'પદ્માવતી' ૧૬એ ૧૬
 વીરે લાખી શાસ્ત્રે સાખી, 'ઉદયરતન' લાખે મુખએ;
 વહાણું વાતા જે નર લાણુશે, તે લેશે મુખ સંપદા એ ૧૭

શ્રી વીર જિનનાં ચૌદ સ્વપ્નનો છંદ

રાયરે સિધારથ ઘેર પટરાણી, નામે ત્રિશલા મુલક્ષણી એ;
 ગજ ભુવન માહે પલંગે પોઢતા, ચક્રિદ મુપન રાણીએ લલા એ ૧
 પહેલે રે મુપને ગયવ દીઠો, બીજે વૃષભ સોદામણો એ;
 ત્રીજે સિદ મુલક્ષણો દીઠો, ચોથે લક્ષ્મી દેવતા એ ૨

પાત્રમે ૫ ચરણી કુક્ષની માળા, છઠે ચન્દ્ર અમિય ભર્યો એ,
 સાતમે સુરજ આદમે ધ્વજન, નવમે કળશ અમિય ભર્યો એ ૩
 પદ્મ સરોવર દશમે દીઠો, ખીર સમુદ્ર દીઠો અગીયાન્મે એ;
 દેવ વિમાન તે ગારમું દીદું, રણુઝણુ ઘટા વાજતા એ. ૪
 રત્નનો રાશિ તે તેરમે દીઠો, અગ્નિશિખા દીડી ચક્રમે એ;
 ચક્રિ સુપન લહી રાણીછ જાણ્યા, રાય સમોવડ પોહોતલાં એ ૫
 મુણોરે શ્વામી મેં તો મુલહણા લાખ્યા પાછલી રાત ગ્ણીયામણી એ;
 રાયરે સિધારથ પંડિત તેડ્યા, કહોરે પંડિત કળ એહના એ. ૬
 અમ કુળ મડણ તુમ કુળ દીવો જયવતા તીર્થ કર જન્મમે એ,
 જે નર ગાવે તે સુખ પામે, આનંદ રંગ વધામણા એ ૭

શ્રી મહાવીર જિન ત્રિભંગી છંદ

જિનશાસન શ્વામી, અતરજામી શિવ ગતિ ગામી, સુખકાગી
 જગમે જસવંતા, શ્રી ભગવતા, મુગુણ અનંતા, ઉપકારી;
 સિદ્ધારથ કુળ આયા, જગત મુદ્દાયા, શુભ પદ્મ જાયા, ગુણધારી
 ધન ત્રિશલા નંદન કુળધ્વજ શ્યદન જીન ચરણકી બસિહારી એ ટેક ૧
 આસન કપાયા સુરપતિ આયા, શીશ નમાયા, શુભ ભાવે
 વૈક્રિયકી પાસે, મેલી ઉદ્ધાસે, લે જીન તાસે, ગિરિ આવે;
 તિલાં પ્રભુજીનો મહોત્સવ કીનો, ફિર મુકી દીનો જ્યા મહતારી ધન૦ ૨
 યુગ વદણા કરકે, નિદ્રા હરકે, રતવન ઉચરકે, ઘર જાવે;
 ભદ્ર રવિ ઉગાઇ, ભુધવ તાઇ, દાસી વધાર્ધ દરસાવે;
 નૃપ મહોત્સવ કીનો, દાનજ દીનો, હર્ષત હૈયો, નિહારી. ધન૦ ૩
 યૌવન વયમાહી, નારી વ્યાહી, અવસર પાહી, જોગ ગ્રહે.
 તપશ્યા તન તાવે, સમ દમ ભાવે, ધ્યાન સુધ્યાવે, કષ્ટ સહે;
 પ્રભુ ક્ષમા સાગર, જ્ઞાન ઉજાગર, ગુણ રતનાકર, અધવારી. ધન૦ ૪

શુદ્ધ સયમ પાળે, દુષણ ટાળે, શિવમગ ચાલે, જગ માતા.
 ક્રોધ માન ને માયા, લોભ હઠાયા, મોહ ભગાયા, અરિ ધાતા;
 શુદ્ધ મન ધ્યાયો, કર્મ ખપાયા, કેવળ પાયા, જિજ્ઞાસુવારી. ધન૦ ૫
 સુણી નાથ બડાઈ, મન અકડાઈ, આયા ચલાઈ, પ્રભુ પાસે;
 વિરમય અતિ પાયા, ચિત્ત લગ્નયા, ગર્વ ગમાયા, વીમાસે;
 પ્રભુ ભર્મ મિટાયા, જિન મગ આયા, સંજમ ઠાયા તિજુમારી ધન૦ ૬
 પ્રથમ ઇદ્રિમૂતે, પૂર્વધર શ્રુતિ, ત્રિપદી સચુતિ, ફરમાયા;
 ગણધર પદ લીના, પરમ પ્રવિના, સમ દમ લીના, તન તાયા;
 ચુમ્માળીસે લાગ, ગણધર ઇગ્યારા, ભયે અણગારા, વ્રતધારી ધન૦ ૭
 ચાર તીરથ રથાખ્યાં, પાપ ઉદ્યાખ્યાં, સુવ્રત આખ્યાં, નરનારી;
 કોઈ રંગ સિધાયાં, કોઈ શિવ પાયા, શ્રી જિનરાયા હિતકારી;
 શેણેશી ભાવે, પ્રભુ શિવ પાવે, જગમે નાવે અવિકારી ધન૦ ૮
 પ્રભુ અલખ નિરજન, ભવદુઃખ ભંજન, ભવિજન રંજન ફિરપાળા;
 જે શુદ્ધ મન ધ્યાવે, દુઃખ પુણાવે સુખ ઉપજાવે, પ્રતિપાળા;
 કહે ઋષિ તિલોકા; નિરતર ધોકા; દેજો શિવ થોકા, ભવપારી ધન૦ ૯

શ્રી ચિંતામણી પાર્શ્વનાથનો છંદ

[દોહગ]

*

કલ્પવેલ ચિંતામણી, કામધેનુ ગુણ ખાણ,
 અલખ અગોચર અગમ ગતિ, ચિદાનંદ ભગવાન ૧
 પરમ જ્યાતિ પરમાત્મા, નિગકાર ફિરતાર;
 નિભય રૂપ જ્યોતિ સર, પુરણ બ્રહ્મ અપાર. ૨
 અવિનાશી સાહીબ ધણી, ચિંતામણી શ્રી પાસ;
 અરજ કર કરજોડકે પૂરો વાંછિત આશ ૩
 મન ચિંતીત આશા ફળે, સકળ સિદ્ધવે કામ;
 ચિંતામણીકા જાપ જપ, ચિતા કરે એ નામ. ૪

તુમ સમ મેરેકો નહીં, ચિંતામણિ ભગવાન;

ચેતનકી ઓહ વિનતિ, દીને અનુભવ જ્ઞાન ૫

[ચોપાઇ]

પ્રાણત દેવલોકથી આગે, જન્મ વણારણી નગરી પાયે;

અશ્વસેન કુળમહન સ્વામી, ત્રીલુ જગડે પ્રભુ અતગ્ગતમી. ૬

વામાદેવી માતાકે જય, લછન નાગફણી મણી પાયે;

શુભ કાયા નવ દાથ વખાણે, નીલવરણ તનુ નિર્મળ જાણે. ૭

માનવ યજ્ઞ સેવે પ્રભુ પાય, પદ્માવતી દેવી મુખદાય;

ઈંદ્ર ચંદ્ર પારસ ગુણુ ગાવે, કદપવૃક્ષ ચિંતામણિ પાવે ૮

નિત સમરો ચિંતામણિ સ્વામી, આશા પૂરે અતગ્ગતમી;

ધન ધન પાર્શ્વ પુરીસાદાણી, તુમ સમ જગમે કો નહી નાણી ૯

તુમારો નામ સદા મુખકારી, મુખ ઉપરે દુઃખ જય વિસારી;

ચેતનકો મન તુમારે પાસ, મન વચિત પૂરો પ્રભુ આશ ૧૦

[દોહરા]

ૐ ભગવત ચિંતામણિ, પાર્શ્વ પ્રભુ જનરાય;

નમો નમો તુમ નામસે, રોગ શોગ મીટ જય. ૧૧

વાત પિત્ત દૂર ટળે, કંઈ નહીં આવે પાસ;

ચિંતામણિકે નામસે, મીઠે શ્વાસ ઓર ખાસ ૧૨

પ્રથમ દૂસરો ત્રીસરો, તાવ ચોથીયો જય;

શૂળ ખહોતેર દૂરે રહે, દાદર ખાજ ન રહાય ૧૩

વીરકેટક ગડ ગુંમડાં, કોઠે અઢારે દૂર;

નેત્ર રોગ સખ પદિહરે, કદમાળ ચકચૂર. ૧૪

ચિંતામણિકે જાપસે, રોગ શોગ મીટ જય;

ચેતન પાર્શ્વનામકો, સમરો મન ચિત લાય ૧૫

(ચોપાઇ)

મન શુદ્ધે સમરો ભગવાન, ભયભજન ચિંતામણિ ધ્યાન;

જૂત પ્રેત ભય જાવે દૂર, જાપ જપે મુખ સપતિ પૂર. ૧૬

ડાકણુ શાકણુ વ્યતર દેવ, લય નહીં લાગે પારસ સેવ;
 જળચર થલચર ઉરપર જીવ, ઈનકો લય નહીં સમરો પીવ ૧૭
 વાઘ સિદ્ધકો લય નહીં હોય, સર્પ ગોહ આવે નહિ કોય;
 વાટ ઘાટમે રક્ષા કરે, ચિંતામણિ ચિંતા સખ હરે ૧૮
 ટોણાં ટામણુ જાદુ કરે, તુમારો નામ લેતા સખ કરે;
 ઠગ દારૂગર તરુકર હોય, દેષી દુશ્મન દુષ્ટ જ કોય ૧૯
 લય સખ લાગે તુમારે નામ મનવચિત પૂરો સખ કામ;
 લય નિવારણુ પૂરે આશ, ચેતન જપ ચિંતામણિ પાસ. ૨૦

(દોહરા)

ચિંતામણિકે નામસે સકળ સિદ્ધિવે કામ;
 રાજ ઋદ્ધિ રમણી મળે, સુખ સપતિ બહુ કામ ૨૧
 હથ ગય રથ પાયક મળે, લક્ષ્મીકા નહિ પાર;
 પુત્ર કલત્ર મંગળ સદા, પાવે શિવ દરબાર. ૨૨
 ચેતન ચિંતા હરણુકો, જપ જપો તીન કાળ;
 કર આબિલ પટ માસકો, ઉપજે મગળ માળ ૨૩
 પારસ નામ પ્રભાવથી, વાધે બળ બહુ જ્ઞાન;
 મનવચિત સુખ ઉપજે, નિત સમરો ભગવાન. ૨૪
 સવત અઢારા ઉપરે, સાડત્રિસકો પરિમાણુ;
 પોષ શુકલ દિન પચમી વારે શનિશ્વર જાણુ ૨૫
 પટે ગુણે જો ભાવશું, મુણે સદા ચિત લાય;
 ચેતન સપતિ બહુ મળે, સમરો મન વચ કાય ૨૬

શ્રી મહાવીર સ્વામીનો છંદ

*

શ્રી સિદ્ધાન્ધ કૃણ શણુગાર, ત્રિશલાદેવી સુત જગ આધાર;
 જોભે મુંદ્ર મોવન વાન, શરણુ તમારૂં શ્રી વર્ધમાન ૧

તુમ નામે લલિયે સપદા, તુમ નામે મન વચ્છિત મુદ્ધા; ૧
 તુમ નામે લલિયે સનમાન, શરણુ તમારૂં શ્રી વર્ધમાન. ૨
 કર્જન દુઃખ વૈરી વિકરાળ, તુમ નામે નાસે તતકાળ;
 તુમ નામે દિન દિન કલ્યાણ, શરણુ તમારૂં શ્રી વર્ધમાન. ૩
 તુમ નામે નાવે આપદા, ભૂત પ્રેત વ્યંતર નહી કદા;
 રોગ શોગ શ્રિતા નવી જાણ, શરણુ તમારૂં શ્રી વર્ધમાન. ૪
 ગ્રહાદિક પીડા નવી કરે, નામ તમારૂં જે અનુસરે;
 ધર્મસિદ્ધ મુનિ ભાવ પ્રધાન, શરણુ તમારૂં શ્રી વર્ધમાન. ૫

શ્રી પાંસઠીયા ચંત્રનો છંદ

#

૨૨	૩	૯	૧૫	૧૬
૧૪	૨૦	૨૧	૨	૮
૧	૭	૧૩	૧૯	૨૫
૧૮	૨૪	૫	૬	૧૨
૧૦	૧૧	૧૭	૨૩	૪

શ્રી નેમીશ્વર સંભવ શામ, સુવિધિ ધર્મ શાંતિ અભીરામ;
 અનંત સુવ્રત નમીનાથ સુખાણ, શ્રી જીનવર મુજ કરો કલ્યાણ ૧
 અજીતનાથ ચન્દ્ર પ્રભુ ધીર, આદીશ્વર સુપાર્શ્વ ગભીર;
 વિમળનાથ વિમળ જગ જાણ, શ્રી જીનવર મુજ કરો કલ્યાણ ૨
 મહીનાથ જીન મંગળ રૂપ, પચવીશ ધનુષ સુંદર સ્વરૂપ;
 શ્રી અરનાથ નમુ વર્ધમાન, શ્રી જીનવર મુજ કરો કલ્યાણ ૩
 મુમતિ પદ્મ પ્રભુ અવતંસ, વાસુપૂજ્ય શીતળ ત્રેયાસ;
 કુંથુ પાર્શ્વ અભિનંદન ભાણ, શ્રી જીનવર મુજ કરો કલ્યાણ ૪

એણીપેરે જીનવરજી સંભારીએ, દુઃખ દારિદ્ર વિધન નિવારીએ;
 પચ્ચીશે પાસઠ પરમાણુ, શ્રી જીનવર મુજ કરે કલ્યાણ. ૫
 એમ લાણુતા દુઃખ નાવે કદા, નિજ પાસે જો રાજો સદા;
 ધરીએ પચતણું મન ધ્યાન, શ્રી જીનવર મુજ કરે કલ્યાણ. ૬
 શ્રી જીનવર નામે વહિત મળે, મનવહિત સહુ આશા ફળે;
 ધર્મસિદ્ધ મુનિ નામ નિધાન, શ્રી જીનવર મુજ કરે કલ્યાણ. ૭

શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુને પ્રાર્થના

[રાગ-છોટી બટી સૈયાંરે જાલીકા મોરા કાટના]

*

શ્રી શાંતિનાથ ભગવાન, શાંતિ તો વર્તાવના... ટેક૦

વિશ્વસેન રાજાજી કે નંદન, અવતરે અચલાકે કૃષ્ણ;

સવાર્થ સિદ્ધસે આવના... ૧

જન્મ લેતેહી મરકી નિવારી, ધર ધર મગલા ચાર;

સૈયા ગાવે વધાવના... ૨

ષટખડકી પ્રભુ ઋદ્ધિ ત્યાગી, લેકર સયમ ભાર;

કેવલકા હુવા પાવના... ૩

શાંતિ નામ હૈ પરમ જગતમે, સુખ સંપત દાતાર;

વિધન તો વીર લાવના... ૪

શાંતિ જાપસે ત્રિપ અમૃત હો, નિર્ધન હો ધનવાન;

ફલેગી સારી ભાવના... ૫

પ્રાત ઉડી ઈશાંતિ જપતે, રોગ શોક મીટ જાય;

અક્ષય સુખ પાવના... ૬

ગુરુ પ્રસાદે ચોથમલ કહે, મનકા મનોરથ પૂર;

દરશનકી મેરી ભાવના... ૭

(૧) શ્રી શાન્તિનાથ સ્વામીના છંદ

નગર હૃદયિણીપુર અતિ રે ભલો, જ્યા જનમ્યાં તીર્થકર ત્રિભુવન તિલો;
 રાહ પ્રણયો જૈન ખરો, શ્રી શાન્તિ જિનેશ્વર શાન્તિ કરો... ૧
 સ્વાર્થ સિદ્ધ થકી રે ચવી, તવ દેશ નગરમાં શાન્તિ હવી;
 શાન્તિજી નામ દિયો સખરો, શ્રી શાન્તિ જિનેશ્વર શાન્તિ કરો... ૨
 વિશ્વસેન પિતા અચિરા રે માતા, જેણે ચૈત્ર મુપન મોટારે પાયા;
 જનમ્યા તીર્થકર અમિય કરો, શ્રી શાન્તિ જિનેશ્વર શાન્તિ કરો... ૩
 જીવન કુમારિકા ઉદ્ધાસ ધણો, જેણે જન્મ મહોત્સવ કર્યો કુવર તણો;
 ચોસઠ ઈંદ્ર આવી કળશ ભરો, શ્રી શાન્તિ જિનેશ્વર શાન્તિ કરો... ૪
 ભણાવી ખડોતેર કળા જેણે સહસ્ત્ર ચોસઠ પચ્છી મહીલા;
 છ ખંડ સાધ્યા ઐણીય પરો; શ્રી શાન્તિ જિનેશ્વર શાન્તિ કરો... ૫
 સહસ્ત્ર પચોતેર વરસ રહ્યા; ચક્રવર્તિપણે ધન્યાસ ગહ્યા;
 પછે મિટાઇ દિયો સધળો ઝંઘડો; શ્રી શાન્તિ જિનેશ્વર શાન્તિ કરો... ૬
 એક સહસ્ત્ર પુરૂષ સાથે શિક્ષા; શ્રી જીનવરજીએ લાધી દાક્ષ;
 પછે સુર નર આવી પાય પડો; શ્રી શાન્તિ જિનેશ્વર શાન્તિ કરો... ૭
 એક માસ લગે જગદ્રથ રહ્યા; શુદ્ધિ પોષ નેમે દિન કેવળ લહ્યા;
 ભરણી નક્ષત્ર પ્રભાત ખરો; શ્રી શાન્તિ જિનેશ્વર શાન્તિ કરો... ૮
 પ્રભુએ મોહ જાળ સવિ કાપી; ચતુર્વિધ સધ તીર્થ સ્થાપી;
 ચોથો દ્વપમ સૂષમ આરો; શ્રી શાન્તિ જિનેશ્વર શાન્તિ કરો... ૯
 બાસઠ સહસ્ત્ર મુનિરાજ થયા; વળી સહસ્ત્ર નવ્યાસી હુધ આજિયા;
 પ્રભુ તારો ને વળી આપ તરો; શ્રી શાન્તિ જિનેશ્વર શાન્તિ કરો... ૧૦
 દોષ લાખ નેવું સહસ્ત્ર આવક ગુણી; ત્રણ લાખ ત્યારી સહસ્ત્ર આવિકા સૂણી;
 ઔર ચતુર્વિધ સધ ખરો; શ્રી શાન્તિ જિનેશ્વર શાન્તિ કરો... ૧૧
 ચાર હજાર ઉદ્ધિનાણી જતિ; વળી ત્રણસે હુવા વિપુલ મતિ;
 નેવું ગણધરનો પાપ હરો; શ્રી શાન્તિ જિનેશ્વર શાન્તિ કરો... ૧૨

ચાર હજાર ત્રણસેં રે દહ્યા; મુનિ કેવળ લહીને મુક્તિ ગયાં;
 છ હજાર મુનિ વૈક્રિય ધરે; શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરે... ૧૩
 ચોત્રીસે વાદી ભારી; વળી આઠસેં ચૌદ પૂરવધારી;
 આઠ કરમ શુ બ્રહ્મ લડો, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરે... ૧૪
 નવ પદવી મોટી રે કહી, જેણે એકણુ ભવમા છોએ લહી;
 એસો ભરિયો પુણ્ય ધડો, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરે... ૧૫
 પા પા લાખ કુવર સાધપણે, વળી અધ લાખ વરસ રાજ્યપણે;
 એક લાખ વરસનો સર્વ ધડો શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરે... ૧૬
 ચાલીસ ધનુષ કુંચી રે દેહી, વળી હેમવરણી ઉપમા રે કહી;
 દીઠે દિલ દરિયાવ દરે, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરે... ૧૭
 જે નામ ધરાવે શ્રાવક યતિ, તે અનાચાર સેવે રે મતિ;
 પરભવથી સેતી કાઈ કરે, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરે... ૧૮
 ત્રિવિધે ત્રિવિધે જીવ મતિરે હણે, એ ઉપદેશ છે જિનરાજ તણે;
 માર્ગ બનાવ્યો શુદ્ધ ખરે, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરે... ૧૯
 આ જીવ રાય ને રંક થયો, વળી નરક નિગોદમાં બહુ રે રહ્યો;
 રડવડિયો જેમ ગેડિ દડો, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરે... ૨૦
 ચાર ગતિના રે દુખ કહ્યા, જીવે અનતિ અનતિ વાર લહ્યાં;
 પચી રહ્યો જેમ તેલ વડો, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરે... ૨૧
 શ્રદ્ધા સહિત તુમે તાપ તપો, ભવ્ય જીવા સૌ તુમે બપ જપો;
 માર્ગ મળ્યો છે નિપટ ખરે, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરે... ૨૨
 સંધારે એક માસ તણે, સમેતશીખર સિદ્ધ ઠામ ભણે;
 નવસે મુનિશુ મુક્તિ વરે, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરે... ૨૩
 મૃગ લછન સેતિ ધ્યાન રહ્યાં, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર મુક્તિ ગયાં;
 પછે મેટ દીયો સર્વ જન્મ મગે, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરે ૨૪
 તુમ નામ ક્રિયા સર્વ કાજ સરે તુમ નામે મુક્તિ મહેલ મળે;
 તુમ નામે શુભ લડાર ભગે, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરે... ૨૫

ઋષિ જેમલજીએ વિનતિ કહી, પ્રભુ તોરા ગુણુના પાર નહીં;
મુજ ભવ ભવનાં દુઃખ દૂર કરો, શ્રી શાંતિ જીતેશ્વર શાંતિ કરો. ૨૬

(૨) શ્રી શાન્તિનાથ સ્વામીનો છંદ

શારદ માય નમુ શિર નામી, હુ ગુણુ ગાઈ ત્રિભુવનકે સ્વામી;
શાંતિ શાંતિ જપે સખ કોઈ, તે ઘેર શાંતિ સદા મુખ હોઈ ૧
શાંતિ જપી જે કીજે કામ, મોહી કામ હોવે અભિરામ;
શાંતિ જપી પરદેશ સિધાવે તે કુશળે કમળા લેઈ અવે. ૨
ગર્ભ થકી પ્રભુ મરકી નિવારી, શાંતિજી નામ દીયો દ્વિતકારી;
જે નર શાંતિ તણા ગુણુ ગાવે, ઋદ્ધિ અગિતી તે નર પાવે ૩
જે નરકુ પ્રભુ શાંતિ સહાઈ, તે નરકુ કુજ અરતિ નાહીં,
જો કહ્યું વાળે સોહી પૂરે, દુઃખ દારિદ્ર મિથ્યા મતિ ચૂરે ૪
અલખ નિરંજન જ્યોતિ પ્રકાશી, ઘટ ઘટ અંતરકે પ્રભુ વાસી;
સ્વામી સ્વરૂપ કહ્યું નવિ જાય, કહેતા મુજ મન અચરજ થાય ૫
ડાર લિયે સખહી હથિયારા, જીત્યાં મોહ તણા દળ સારા;
નારી તજી શીવશુ રગ રાચો, રાજ તજ્યો પણ સહિય સાચો ૬
મહા બળવંત કહીજે દેવા કાયર કુંથું એકે હાથેવા;
ઋદ્ધિ સખળ પ્રભુ પાસ લહિજે, લિક્ષાહારી નામ કહી જે ૭
નિંદક પુજકકુ સમભાયક પણ સેવકકુ હૈ સુખદાયક;
તજી પરિગ્રહ હુવા જગનાયક, નામ અતિથિ સર્વે સિદ્ધિ લાયક. ૮
શત્રુ મિત્ર સમ ચિત્ત ગણીજે, નામ દેવ અરિહત લણીજે;
સકળ જીવ દ્વિતવંત કહીજે, સેવક જાણી મહા પદ દીજે ૯
સાયર જૈસા હોત ગંભીરા, દૂષણ એક ન માહે શરીરા;
મેઝ અચળ ગિમ અંતર જામી, પણ ન રહે પ્રભુ એકણુ હામી ૧૦
લોક કહે જીનજી સખ દેખે, પણ સુપનાતર કબહુ ન પેખે;
રીશ વીના બાવીશ પરીસા, સેના જીતી તે જગદીશા ૧૧

માન વિના જગ આણુ મનાઇ, માયા વિના શિવશુ લપ લાઇ;
 લોભ વિના ગ્રહ રાશિ ગ્રહીજે, લિશ્તુ ભાવે ત્રિગડો સેવિજે. ૧૨
 નિર્ઋત્યપણે શિર છત્ર ધરાવે, નામ યતિ પણ ચમર ઢળાવે;
 અલયદાન દાતા સુખ કારણુ, આગળ ચક્ર ચાલે અરિદારણુ. ૧૩
 શ્રી જીનરાજ દયાળ ભણીજે, કર્મ સર્વેકા મૂળ ખણીજે;
 ચંદ્રવિહ સધ તીરથ સ્થાપે. લક્ષ્મી ધણી દેખે નવિ આપે. ૧૪
 વિનયવત લગવત કહાવે, નાહી કિરીકું શીશ નમાવે;
 અકચનકો બિરુદ ધરાવે, પણ સોવન પદ પંકજ ઠાવે. ૧૫
 રાગ નહિ પણ સેવક તારે. દ્વેષ નહિ નિગુણા સંધ વારે;
 તજી આરભ નિજ આતમ ધ્યાવે. શિવ રમણીકો સાથ ચલાવે ૧૬
 તેરો મદિમા અદ્ભૂત કહીજે, તેરા ગુણકો પાર ના લીજે;
 તુ પ્રભુ સમરથ સાહેબ મેરા, હું મન મોહન સેવક તેરા. ૧૭
 તું રે ત્રિલોક તણો પ્રતિપાળ, હું રે અનાથ ને તું રે દયાળ;
 તુ શરણાગત રાખણુ ધીના. તું પ્રભુ તારક છે વડ વીરા. ૧૮
 તૂહી સમો વડ ભાગ જ પાચો તો મેરો કાજ ચડ્યોરે સવાચો;
 કર જોડી પ્રભુ વિનવું તમસુ. કરો કૃપા જીનવરજી અમશું. ૧૯
 જન્મ મરણના ભય નિવારો, ભય સાગરથી પાર ઉતારો;
 શ્રી હૃત્થિણાપુર મંડણુ સોહે, ત્યા શ્રી શાંતિ સદા મન મોહે ૨૦
 પદ્મસાગર ગુરુરાય પસાયા, શ્રી ગુણસાગર કહે મન ભાયા;
 જે નર નારી એક ચિત્તે ગાવે તે મનવાંછિત નિશ્ચે પાવે ૨૧

તાવ ઉતારવાનો છંદ

*

નમો આનંદપુર નગર, અજયપાલ રાજન;
 માતા અજયા જનમિયો, જયરે તુ કૃપાનિધાન,
 સાત રૂપ શક્તિ હુઓ, કરવા ખેલ જગત;
 નામ ધનવે જીજ્ઞાસા, પ્રસર્યો તુ ઇત ઉત. ૧

એકાતરો એયા તંરા, ત્રધંયા ચાંચા તામ,
 શીત ઉશ્યુ વિષમ જવરો, એ સાતે તુજ નામ;
 એ સાતે તુજ નામ સરગા, જપતાં પૂરે કોડી ઉમંગા,
 તે નામ્યા જે જલિમ જંગા, જમમાં આપી તુજ જસ ગંગા. ૨
 તુજ આગે શૂપતિ સખ રંકા, ત્રિભુવનમા વાળે તુજ હંકા,
 માને નહિ તું કોઇની શંકા, તુક્યો આપે મોવન ટંકા;
 સાવંદ સિદ્ધતાણા મઠ મોડે, અમુર સુર તુજ આગળ દોડે,
 દુષ્ટ ધીજના કંધર તોડે, નમી ચાલે તેને તુ છોડે. ૩
 આવ તો ચરદર કપાવે, ગહાને છમતિમ જલકાવે,
 પહેલો તું દેડમાંથી આવે, સાત શિખર પણ શીતન આવે;
 હી હીં હુહુંકાર કરાવે, પાંસળીયા હાડાં કડકાવે,
 ઉનાળે પણ અમલ જમાવે, તાપે પહેરણમાં મૂતરાવે ૪
 આસો કાર્તિકમા તુજ જોરો, હક્યો ન માને ધાગો દોરો,
 દેશ વિદેશે પડાવે સોગે, સખળ તું તાતો તોરો;
 તુ હાથીનાં હાડાં જાળે, પાપીને તોડે કર પાળે,
 ભાવે ભક્ત વત્સલ જો રળે, તો સેવકને કોથ ન ગળે ૫
 કોડક તોડક ડમરૂં ડાકં, મુરપતિ સરિખા માને હાકં,
 ધમ કે હુંસડ ધાંસડ ધાકં, ચઢતો ચાલે ચાલે ચંચળ ચાકં;
 પિંધુનપછાડણુ નહીં કે તોથી, તુજ જશ મોલ્યા જન્ય ન કોથી,
 શી અણખીલ કરો એયોથી, મહેર કરી અળગા ગહો મોથી. ૬
 ભક્ત થકી એવડી કા ખેડો, અવલ અમીના છાંટા રેડો,
 સાખ્યા ભક્તનો એ નિવેડો, મહારાજ મુકો મુજ કેડો;
 હાજવશો મા અજયા રાણી, ગુર્યાણ માનો ગુણ આણી,
 ધરે સિધાવો કડણ્યા આણી, કહું છું નાકે લીટી તાણી ૭
 મંત્ર સહિત એ ૭૬ જે પદશે, તેને તાવ કદી નવ ચકશે,
 કાતિ કળા દેહી નિરોઝ, લેશે વદ્ધમી લીલા ભોગ ૮

(કલશ-છપ્પય)

ૐ નમો ધરી આદિ, બીજ ગુરુ નામ વંદીજે,
 આનંદપુર અવનિશ, અજયપાળ આખી જો;
 અજયા જાત અદાર, વાંચીજો સાતે મેટા,
 જપતાં એદિ જ જપ, લક્ષ્મી શુ કરે ન મેટા;
 ઉતરે ચઢિયો અંગ, પળમે તુજ વધણે મુક્તા,
 હ્રદે 'કાંતિ' રોગ નાવે કદા, સાર મંત્ર ગાઇજો સદા ૯

(વિધિ-આ છંદ સાત વાર લાળુવાથી અગર સાક્ષળવાથી તાર જાય.)

ૐ શ્રો વિષહર પાર્શ્વજિન મહામંત્ર

*

ૐ જિતુ ૐ જિતુ જિ ઉપશમધરી, ૐ હ્રીં પાર્શ્વ અક્ષર જપતે,
 જૂત ને પ્રેત જોતિંગ વ્યંતર સુરા, ઉપશમે વાર એકવીશ ગુણંતે...

ૐ જિતુ ૦ ૧

દૂષ્ટ ગ્રહ રોગ, શોક જરા જતુને, તાવ એકાંતરે દિન તપંતે,
 ગર્ભ બધન વાગળુ સર્પ વીંછી વિષ, બાલકા બાલની વ્યાધિ હ તે...

ૐ જિતુ ૦ ૨

શાયણી માયણી, રોહિણી રાધણી, ફેટિકા મોટિકા દૂષ્ટ હંતિ,
 દાહ ઉંદર તણી કાલ નોહા તણી, આન શિયાળ વિકરાલ દતિ...

ૐ જિતુ ૦ ૩

ધરણુ પદ્માવતી, સમરી શોભાવતી, વાટ અઘાટ અટવી અટતે,
 લક્ષ્મી લુપ્ત મળે, મુજશ વેળા વડે, સયલ આશા ફડે મન હસતે...

ૐ જિતુ ૦ ૪

અષ્ટ મહા ભય દરે, કાન ખીડા ટડે, ઉતરે ગૂણ શીપક લાળુતે,
 વદનિ વર પ્રીતશ્યુ, પ્રીતિ વિમલપ્રભો, પાર્શ્વજિન નામ અભિરામ મતે...

ૐ જિતુ ૦ ૫

(વિધિ:-આ મત્ર ૨૧ વાર પવિત્રપાણે જપવાથી કે સાભળવાથી સર્વ પ્રકારના તાવ, રોગ, શોક, ભય, મૃદ્, ચોટ વગેરેનો નાશ થાય)

શ્રી પાર્શ્વનાથ જિનનો છંદ

[ત્રોટક વ્રત]

પ્રભુમામિ સદા પ્રભુ પાર્શ્વ છન, જિન નાયક નાયક મુખ ધન,
ધન ચાર મનોહર દેહ ધર, ધણી પતિ નિત્ય મુમેવ કર ... ૧
કરુણારસ રંજિત ભવ્ય કણી કણી સન મુગોભિત મૌલિમણી;
મણિકચન રૂપ ત્રિકોટ ઘટ, ઘટિતા સુર દિનન પાર્શ્વ તટ.. ૨
તટિની પતી ધોષ ગભીર રવર, શરણાગત વિશ્વ અગ્રેષ નર;
નર નારી નમસ્કૃત નિત્ય મુખ પદ્માવતી ગાવતી ગીત સદા .. ૩
સતતેદ્રિય ગોપ યથા કમલ, કમલસુર વારણ મુક્ત હલ;
હલહેલિત કર્મ કૃતાંત બળ, બળ બળધામ દરં દળ પકજળ.. ૪
જળ જલ્પ પત્ર પ્રભા નયનં, નયન નિત ભવ્યતરી શમન;
મનમથ મહી રૂઢ વન્હિસમં, સમતા ગુણ રતનમયં પદ્મ... ૫
પરમાર્થ વિચાર સદા કુશળ, કુશળ કુરમે જિનનાથ અલ્પ;
અલિની નલિની નળ નીલ તન, તનુતા પ્રભુ પાર્શ્વજિન સુધન ૬

(કળશ-દ્રુતવિક્ષંબીતં)

સુધન ધાન્ય કર કરુણા પર, પરમ સિદ્ધિ કરં દદતા ધર;
વર તર અશ્વસેન કુળોદ ભવ, ભવ બ્રાતા પ્રભુ પાર્શ્વજિનં શિવ ૭

મોટી સાધુ વંદના

૨.

નમું અનંત ચોવીશી ત્રપલાદિક મહાવીર, આરજ ક્ષેત્રમા ધાલી
ધર્મની શીર; મહા અતુલ્ય બળિ નર શૂરવીર ને ધીર, તીરથ પ્રવર્તાવી
પહોંત્યા ભવ જળ તીર... ૧

શ્રીમધર પ્રમુખ જધન્ય તીર્થકર વીશ, છે અઢી દ્વીપમાં
જયવંતા જગદીશ; એકસો ને સીતોર ઉત્કૃષ્ટ પદે જગદીશ; ધન્ય
મ્હોટા પ્રભુજી તેને નમાવું શીશ .. ૨

કેવળી દોય કોડી ઉત્કૃષ્ટા નવ કોડી, મુનિ દોય સદસ્ય કોડી,
ઉત્કૃષ્ટા નવ સદસ્ય કોડી; વિચરે વિદેહે મ્હોટા તપસી ઘેર, ભાવે
કરિ વંદુ ટાળે ભવતી ખોડ... ૩

ચૌવિશે જિનના સધળા એ ગણુગાર, ચૌદશે ને બાવન તે
પ્રભુમુ સુખકાર; જિનશાસન નાયક ધન્ય શ્રી વાર જિજ્ઞુઃ, ગૌતમાદિક
ગણુધર વર્તાવ્યો આણુદ... ૪

શ્રી ઋષભદેવના ભરતાદિક સો પુત્ર, વૈરાગ્ય મન આણી સયમ
લિયો અદ્ભુત; કેવળ ઉપરાજ્યુ, કરી કરણી કરતુત, જિન મત
દીપાવી, સધળા મોક્ષ પહુત . ૫

શ્રી ભરતેશ્વરના હુવા પટોધર આઠ આદિત્ય જશાદિક પહોત્યા
શિવપુર વાટ, શ્રી જિન અતરના હુવા પાટ અસખ્ય, મુનિ મુકતે
પહોત્યા ટાળી કર્મના વક.. ૬

ધન્ય કપિલ મુનિવર નમિ નમુ અણુગાર, જેણે તતક્ષણ
ત્યાગ્યો સહસ્ત રમણી પરીવાર; મુનિવર હરકેશી ચિત્ત મુનિશ્વર સાર,
શુદ્ધ સયમ પાળી પામ્યા ભવનો પાર .. ૭

વળી ઇંપુકાર ગજ ઘેર કમળાવતિ નાર. ભગુ ને જશા તેહના
દોય કુમાર; છયે ઋદ્ધિ છાડીને લીધો સયમ ભાર, ઇણુ અલ્પ
કાળમા પામ્યા મોક્ષ દ્વાર .. ૮

વળી સંયતિ રાજા હરણુ આદિડે જાય, મુનિવર ગર્દભાળી
આણ્યો માતંગ દાય; ચારિત્ર લખતે ભેટયાં ગુરૂના પાય, ક્ષત્રિરાજ
ઋષિશ્વર ચર્યા કરી ચિત લાય... ૯

વળી દશે ચક્રવર્તિ રાજ્ય રમણી ઋદ્ધિ છોડ, દશે મુગતે પહોત્યા
કુળને ગોલા ચોડ, ઇણુ અવસર્પિણીમા આઠ રામ ગયા મોક્ષ,
બળભદ્ર મુનિશ્વર ગયા પચમે દેવજોડ... ૧૦

દર્શાણુભદ્ર રાજ્ય તીર વાંઘા ધરિ માન, પછે ઈદ્ર હકાયો દિયો
છકાય અભેદાન; કરકડુ પ્રમુખ ચારે પ્રત્યેક શુદ્ધ, મુનિ મુકતે પહોત્યા
છત્યા કર્મ મહા જ્ઞેદ્ર ... ૧૧

ધન્ય મંદાટા મુનિવર મૃગાપુત્ર જગીશ, મુનિવર અનાથી
છત્યા રાગ ને રીગ, વળી સમૃદ્ધપાળ મુનિ ગજેમતિ ગદનમ, કેશી
ને ગૌતમ પામ્યા શિવપુર ક્ષેમ... ૧૨

ધન્ય વિજયધોષ મુનિ જયધોષ વળી જાણ, શ્રી ગર્ગોચારજ
પહોંચ્યા છે નિરવાણુ; શ્રી ઉત્તરાધ્યયનમાં છનવરે કર્યા વખાણુ; શુદ્ધ
મતે ધ્યાવો મનમેં ધીરજ આણુ... ૧૩

વળી ખંધક સંન્યાસી ગમ્યો ગૌતમ રત્નેદ, મહાવીર સનીયે
પંચ મહાવ્રત લેહ; તપ કહણુ કરીને જાંમી આપગી દેહ, ગયા
અચ્ચુય દેવલોકે અવિ લેજે ભવ છેદ... ૧૪

વળી ઋષભદત્ત મુનિ ગેઠે સુદર્શન સાર, શિવરાજ ઋષીશ્વર
ધન્ય ગાગેય આણુગાર, શુદ્ધ સંયમ પાળી પામ્યા દેવજ સાર, એ
ચારે મુનિવર પહોત્યા મોક્ષ મોઝાર... ૧૫

ભગવંતની માતા ધન ધન સતિ દેવાનદા, વળી સતી જય નિ
છાડ દિયા ધર ફંદા; સતી મુગતે પહોત્યા વળી ને ત્રીગ્ના નંદ,
મહાસતી સુદર્શના ધાણી સતિઓના વંદ . ૧૬

વળી કાર્તિક ગેઠે પડિમા વહી શુરવીર, જમ્યો મહોરા ઉપર
તાપસ બળતી ખીર; પછી ચારિત્ર લીધું મિત્ર એક સહસ્ર આઠ
બીર, મરી હુવા ગકન્ઠ અવિ લેશે ભવ તીર... ૧૭

વળી રાય ઉદાર્ધ દિયો ભાણુજને રાજ, પછી ચારિત્ર લેધને
સાર્યા આતમ કાજ; ગંગદત્ત મુનિ આણુદ તરણુ તારણુ છહાજ,
કૃષ્ણ મુનિ રહો દિયો, વણાને સાજ... ૧૮

ધન્ય સુનક્ષત્ર મુનિવર સર્વાનુભૂતિ આણુગાર, આરાધિક હુદને
ગયા દેવલોક મોઝાર, અવી મુકતે જાશે વળી સિંહ મુનીશ્વર સાર,
બીજા પણુ મુનિવર, ભગવતીમા અધિકાર... ૧૯

[illegible]

୪୫ ... ମଧ୍ୟ ମେଲିବ ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟ
 ! ମିତ୍ରୀ 'ମଧ୍ୟ ମିତ୍ରୀ' ମିତ୍ରୀ ମିତ୍ରୀ ମିତ୍ରୀ ମିତ୍ରୀ
 ମିତ୍ରୀ ମିତ୍ରୀ ମିତ୍ରୀ ମିତ୍ରୀ ମିତ୍ରୀ ମିତ୍ରୀ

22 ... 'ᐅᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱᐱ (ᐱ)
 ᐱᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱ 'ᐅᐱᐱ ᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱᐱᐱᐱ 'ᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱ
 ᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱᐱᐱᐱ 'ᐱᐱ ᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱ

[illegible]

୧୨ ... ୧୧୫ ପୃଷ୍ଠାରେ ଲେଖି
 ଶ୍ରୀମତୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀବତୀ ଦେବୀଙ୍କ ଲେଖିଥିବା ଲେଖି ଲେଖି ଲେଖି ଲେଖି
 ଲେଖି ଲେଖି ଲେଖି ଲେଖି ଲେଖି ଲେଖି ଲେଖି ଲେଖି ଲେଖି

୧୫ ...ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦ ଲୋକଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ
 ଉଦ୍ଧାରକାରୀଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଧାରକାରୀଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ
 ଉଦ୍ଧାରକାରୀଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଧାରକାରୀଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ

[illegible][illegible]

୨୧ ... ତାହା ଖରାପ ହେଉଛି ଏବଂ ଏହା
 ପ୍ରକାରେ 'ଆମ ପ୍ରାଣ' କିଛି ହେଉଛି ଏବଂ ଏହା
 ଏହାକୁ ଉପରେ ଉପରେ ଉପରେ ଉପରେ

~~~~~

味

ከኪ3

|| Բայանք Բայանք եւ հոմբեւեւ փոք Կալիքալի Լի ք ॥
Լուե իջի 'Ատա Բայ 'Էե Բայ—**հւս ԻԷԷԷ**
Միտա Կալեւ Զալ Զալ

|| Բայանք Բայանք եւ հոմբեւեւ փոք Կալիքալի Լի ք ॥
Լուե իջի 'Ատա Բայ 'Էե Բայ—**հւս ԻԷԷԷ**

|| Բայանք Բայանք եւ հոմբեւեւ փոք Կալիքալի Լի ք ॥
Լուե իջի 'Ատա Բայ 'Էե Բայ—**հւս ԻԷԷԷ**

|| Բայանք Բայանք եւ հոմբեւեւ փոք Կալիքալի Լի ք ॥
Լուե իջի 'Ատա Բայ 'Էե Բայ—**հւս ԻԷԷԷ**

|| Բայանք Բայանք եւ հոմբեւեւ փոք Կալիքալի Լի ք ॥
Լուե իջի 'Ատա Բայ 'Էե Բայ—**հւս ԻԷԷԷ**

|| Բայանք Բայանք եւ հոմբեւեւ փոք Կալիքալի Լի ք ॥
Լուե իջի 'Ատա Բայ 'Էե Բայ—**հւս ԻԷԷԷ**

|| Բայանք Բայանք եւ հոմբեւեւ փոք Կալիքալի Լի ք ॥
Լուե իջի 'Ատա Բայ 'Էե Բայ—**հւս ԻԷԷԷ**

|| Բայանք Բայանք եւ հոմբեւեւ փոք Կալիքալի Լի ք ॥
Լուե իջի 'Ատա Բայ 'Էե Բայ—**հւս ԻԷԷԷ**

|| Բայանք Բայանք եւ հոմբեւեւ փոք Կալիքալի Լի ք ॥
Լուե իջի 'Ատա Բայ 'Էե Բայ—**հւս ԻԷԷԷ**

|| Բայանք Բայանք եւ հոմբեւեւ փոք Կալիքալի Լի ք ॥
Լուե իջի 'Ատա Բայ 'Էե Բայ—**հւս ԻԷԷԷ**

|| Բայանք Բայանք եւ հոմբեւեւ փոք Կալիքալի Լի ք ॥
Լուե իջի 'Ատա Բայ 'Էե Բայ—**հւս ԻԷԷԷ**

|| Բայանք Բայանք եւ հոմբեւեւ փոք Կալիքալի Լի ք ॥
Լուե իջի 'Ատա Բայ 'Էե Բայ—**հւս ԻԷԷԷ**

৩১২

• ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

ହେଉଛି ଏହାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

୧ ୦ ପି ୧୫୫ ମଧ୍ୟ [୧] • ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

...ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

...ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

[୧] ...ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

...ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

...ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

...ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

*

[ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା]

ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

~~~~~

୧୫୫ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

• ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

[୧] ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

...ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

୧ • ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

...ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

[୧] ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

...ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

...ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

...ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

*

[ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା]

ମାଧ୍ୟମରେ 'ସ୍ୱାଧୀନ' ହେଉଛି ଏହା

[illegible][illegible][illegible]

॥ ६ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥
 ତାହାଙ୍କ ଲେଖନୀଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ଯେ ଲେଖକ 'ସଂସ୍କୃତ' ଲେଖନୀଙ୍କ ଲେଖନୀ
 'ହେଉଛନ୍ତି' ପ୍ରଭୃତି, 'ଶ୍ରୀମତୀମାନେ', 'ଶ୍ରୀମତୀମାନେ' ଲେଖକ 'ହେଉଛନ୍ତି' ଲେଖନୀ
 ଲେଖକ 'ହେଉଛନ୍ତି' ଲେଖନୀମାନେ 'ସଂସ୍କୃତ' ଲେଖକ 'ହେଉଛନ୍ତି' ଲେଖନୀ
 'ସଂସ୍କୃତ' ଲେଖକ 'ହେଉଛନ୍ତି' ଲେଖନୀମାନେ 'ସଂସ୍କୃତ' ଲେଖକ 'ହେଉଛନ୍ତି' ଲେଖନୀ
 'ସଂସ୍କୃତ' ଲେଖକ 'ହେଉଛନ୍ତି' ଲେଖନୀମାନେ 'ସଂସ୍କୃତ' ଲେଖକ 'ହେଉଛନ୍ତି' ଲେଖନୀ
 'ସଂସ୍କୃତ' ଲେଖକ 'ହେଉଛନ୍ତି' ଲେଖନୀମାନେ 'ସଂସ୍କୃତ' ଲେଖକ 'ହେଉଛନ୍ତି' ଲେଖନୀ
 'ସଂସ୍କୃତ' ଲେଖକ 'ହେଉଛନ୍ତି' ଲେଖନୀମାନେ 'ସଂସ୍କୃତ' ଲେଖକ 'ହେଉଛନ୍ତି' ଲେଖନୀ

[illegible]

(ਪਿਛਲੇ ਪੰਨੇ)

১৫৪৬ খ্রিঃ ১২০৩ বঙ্গাব্দে
 ১৫৪৬ খ্রিঃ ১২০৩ বঙ্গাব্দে

ግሪ|| ህግወላ ከህግወላዊ ድካም አጠቃላይ ማጠቃለያ ሆኖ
 1 ህግወላዊ ጥያቄ ለህግወላዊ ነ ለህግወላዊ ነ ህግወላዊ
 2 ህግወላዊ ህግ ይህ ድካም ለህግወላዊ ህግወላዊ ህግወላዊ
 3 ለህግወላዊ ህግወላዊ ህግወላዊ ህግወላዊ ህግወላዊ ህግወላዊ

(ပုဒ်မအကျဉ်းချုပ်)

11 2 11 154

[illegible]

11311. ԽՈՒՍԵՅՈՒՆ ԻՆՏԵՂԻԿԱԼ ՍԻՆԵՍՏԵԶԻԱԿԱՆ ԸՆԴՈՍ

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ ཤཱུྃས་ཆོས་ཀྱི་དབང་ལྷན་གྱིས་འཕྲོ་བཞུགས་པའི་

1. 1202K 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2756 2757 2758 2759 2760 2761 2762 2763 2764 2765 2766 2767 2768 2769 2770 2771 2772 2773 2774 2775 2776 2777 2778 2779 2780 2781 2782 2783 2784 2785 2786 2787 2788 2789 2790 2791 2792 2793 2794 2795 2796 2797 2798 2799 2800 2801 2802 2803 2804 2805 2806 2807 2808 2809 2810 2811 2812 2813 2814 2815 2816 2817 2818 2819 2820 2821 2822 2823 2824 2825 2826 2827 2828 2829 2830

(3.4 163104)

॥ ୭ ॥ ଶ୍ରୀ ମହାଦେବ ପ୍ରଣାମଃ

ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦ ଲୋକଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଏହି ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦
 ଲୋକଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଏହି ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦ ଲୋକଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା
 ଏହି ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦ ଲୋକଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଏହି ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦
 ଲୋକଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଏହି ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦ ଲୋକଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା
 ଏହି ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦ ଲୋକଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଏହି ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦
 ଲୋକଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଏହି ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦ ଲୋକଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା
 ଏହି ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦ ଲୋକଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଏହି ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦
 ଲୋକଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଏହି ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦ ଲୋକଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା

[illegible]

। तिष्ठति धर्मिणि तिर्यङ् मया । नृणां भवति हि सा ॥

॥ इति श्रीमद्भगवत्गीतायां अष्टादशोऽध्यायः ॥

i. 120000 ኢ ሥጋዳላ ደከደበላቸው ደክተዋል

- ॥ ६ ॥ 'ବେଳେଇଁ କୁଣି ମ ପ୍ରାଣ 'ନେ ପ୍ରାଣ ଲୁହୁପୁର
 'ବାସ୍ତୁ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣାଗିତେ 'ପ୍ରାଣେଶ୍ଵରୀ
 ॥ ୭ ॥ 'ନାମେଶ୍ଵରୀ ପ୍ରାଣ ଲୁହୁ 'ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ନେ
 'ପ୍ରାଣେଶ୍ଵରୀ ପ୍ରାଣ ଲୁହୁ 'ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ
 ॥ ୮ ॥ 'ନାମେଶ୍ଵରୀ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ 'ନାମେଶ୍ଵରୀ ଲୁହୁ
 'ନାମେଶ୍ଵରୀ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ 'ନାମେଶ୍ଵରୀ ଲୁହୁ

*

[ହରିବ୍ରଜ]

ନାମେଶ୍ଵରୀ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ

~~~~~

॥ ୯ ॥ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ
 ନେଶ୍ଵରୀ ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ
 ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ
 ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ
 ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ
 ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ

॥ ୧୦ ॥ ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ

। :ନାମେଶ୍ଵରୀ ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ

॥ :ନାମେଶ୍ଵରୀ ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ

। :ନାମେଶ୍ଵରୀ ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ

(୨.୩ ପ୍ରାଣେ)

॥ ୧୧ ॥ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣେ ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ
 ନାମେଶ୍ଵରୀ ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ
 ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ
 ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ
 ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ
 ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ
 ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ ମାତ୍ର ଲୁହୁ କିନ୍ତୁ

[illegible]

- 1898 : 1900 : 1902 : 1904 : 1906 : 1908 : 1910 : 1912 : 1914 : 1916 : 1918 : 1920 : 1922 : 1924 : 1926 : 1928 : 1930 : 1932 : 1934 : 1936 : 1938 : 1940 : 1942 : 1944 : 1946 : 1948 : 1950 : 1952 : 1954 : 1956 : 1958 : 1960 : 1962 : 1964 : 1966 : 1968 : 1970 : 1972 : 1974 : 1976 : 1978 : 1980 : 1982 : 1984 : 1986 : 1988 : 1990 : 1992 : 1994 : 1996 : 1998 : 2000 : 2002 : 2004 : 2006 : 2008 : 2010 : 2012 : 2014 : 2016 : 2018 : 2020 : 2022 : 2024 : 2026 : 2028 : 2030 : 2032 : 2034 : 2036 : 2038 : 2040 : 2042 : 2044 : 2046 : 2048 : 2050 : 2052 : 2054 : 2056 : 2058 : 2060 : 2062 : 2064 : 2066 : 2068 : 2070 : 2072 : 2074 : 2076 : 2078 : 2080 : 2082 : 2084 : 2086 : 2088 : 2090 : 2092 : 2094 : 2096 : 2098 : 2100 : 2102 : 2104 : 2106 : 2108 : 2110 : 2112 : 2114 : 2116 : 2118 : 2120 : 2122 : 2124 : 2126 : 2128 : 2130 : 2132 : 2134 : 2136 : 2138 : 2140 : 2142 : 2144 : 2146 : 2148 : 2150 : 2152 : 2154 : 2156 : 2158 : 2160 : 2162 : 2164 : 2166 : 2168 : 2170 : 2172 : 2174 : 2176 : 2178 : 2180 : 2182 : 2184 : 2186 : 2188 : 2190 : 2192 : 2194 : 2196 : 2198 : 2200 : 2202 : 2204 : 2206 : 2208 : 2210 : 2212 : 2214 : 2216 : 2218 : 2220 : 2222 : 2224 : 2226 : 2228 : 2230 : 2232 : 2234 : 2236 : 2238 : 2240 : 2242 : 2244 : 2246 : 2248 : 2250 : 2252 : 2254 : 2256 : 2258 : 2260 : 2262 : 2264 : 2266 : 2268 : 2270 : 2272 : 2274 : 2276 : 2278 : 2280 : 2282 : 2284 : 2286 : 2288 : 2290 : 2292 : 2294 : 2296 : 2298 : 2300 : 2302 : 2304 : 2306 : 2308 : 2310 : 2312 : 2314 : 2316 : 2318 : 2320 : 2322 : 2324 : 2326 : 2328 : 2330 : 2332 : 2334 : 2336 : 2338 : 2340 : 2342 : 2344 : 2346 : 2348 : 2350 : 2352 : 2354 : 2356 : 2358 : 2360 : 2362 : 2364 : 2366 : 2368 : 2370 : 2372 : 2374 : 2376 : 2378 : 2380 : 2382 : 2384 : 2386 : 2388 : 2390 : 2392 : 2394 : 2396 : 2398 : 2400 : 2402 : 2404 : 2406 : 2408 : 2410 : 2412 : 2414 : 2416 : 2418 : 2420 : 2422 : 2424 : 2426 : 2428 : 2430 : 2432 : 2434 : 2436 : 2438 : 2440 : 2442 : 2444 : 2446 : 2448 : 2450 : 2452 : 2454 : 2456 : 2458 : 2460 : 2462 : 2464 : 2466 : 2468 : 2470 : 2472 : 2474 : 2476 : 2478 : 2480 : 2482 : 2484 : 2486 : 2488 : 2490 : 2492 : 2494 : 2496 : 2498 : 2500 : 2502 : 2504 : 2506 : 2508 : 2510 : 2512 : 2514 : 2516 : 2518 : 2520 : 2522 : 2524 : 2526 : 2528 : 2530 : 2532 : 2534 : 2536 : 2538 : 2540 : 2542 : 2544 : 2546 : 2548 : 2550 : 2552 : 2554 : 2556 : 2558 : 2560 : 2562 : 2564 : 2566 : 2568 : 2570 : 2572 : 2574 : 2576 : 2578 : 2580 : 2582 : 2584 : 2586 : 2588 : 2590 : 2592 : 2594 : 2596 : 2598 : 2600 : 2602 : 2604 : 2606 : 2608 : 2610 : 2612 : 2614 : 2616 : 2618 : 2620 : 2622 : 2624 : 2626 : 2628 : 2630 : 2632 : 2634 : 2636 : 2638 : 2640 : 2642 : 2644 : 2646 : 2648 : 2650 : 2652 : 2654 : 2656 : 2658 : 2660 : 2662 : 2664 : 2666 : 2668 : 2670 : 2672 : 2674 : 2676 : 2678 : 2680 : 2682 : 2684 : 2686 : 2688 : 2690 : 2692 : 2694 : 2696 : 2698 : 2700 : 2702 : 2704 : 2706 : 2708 : 2710 : 2712 : 2714 : 2716 : 2718 : 2720 : 2722 : 2724 : 2726 : 2728 : 2730 : 2732 : 2734 : 2736 : 2738 : 2740 : 2742 : 2744 : 2746 : 2748 : 2750 : 2752 : 2754 : 2756 : 2758 : 2760 : 2762 : 2764 : 2766 : 2768 : 2770 : 2772 : 2774 : 2776 : 2778 : 2780 : 2782 : 2784 : 2786 : 2788 : 2790 : 2792 : 2794 : 2796 : 2798 : 2800 : 2802 : 2804 : 2806 : 2808 : 2810 : 2812 : 2814 : 2816 : 2818 : 2820 : 2822 : 2824 : 2826 : 2828 : 2830 : 2832 : 2834 : 2836 : 2838 : 2840 : 2842 : 2844 : 2846 : 2848 : 2850 : 2852 : 2854 : 2856 : 2858 : 2860 : 2862 : 2864 : 2866 : 2868 : 2870 : 2872 : 2874 : 2876 : 2878 : 2880 : 2882 : 2884 : 2886 : 2888 : 2890 : 2892 : 2894 : 2896 : 2898 : 2900 : 2902 : 2904 : 2906 : 2908 : 2910 : 2912 : 2914 : 2916 : 2918 : 2920 : 2922 : 2924 : 2926 : 2928 : 2930 : 2932 : 2934 : 2936 : 2938 : 2940 : 2942 : 2944 : 2946 : 2948 : 2950 : 2952 : 2954 : 2956 : 2958 : 2960 : 2962 : 2964 : 2966 : 2968 : 2970 : 2972 : 2974 : 2976 : 2978 : 2980 : 2982 : 2984 : 2986 : 2988 : 2990 : 2992 : 2994 : 2996 : 2998 : 3000 : 3002 : 3004 : 3006 : 3008 : 3010 : 3012 : 3014 : 3016 : 3018 : 3020 : 3022 : 3024 : 3026 : 3028 : 3030 : 3032 : 3034 : 3036 : 3038 : 3040 : 3042 : 3044 : 3046 : 3048 : 3050 : 3052 : 3054 : 3056 : 3058 : 3060 : 3062 : 3064 : 3066 : 3068 : 3070 : 3072 : 3074 : 3076 : 3078 : 3080 : 3082 : 3084 : 3086 : 3088 : 3090 : 3092 : 3094 : 3096 : 3098 : 3100 : 3102 : 3104 : 3106 : 3108 : 3110 : 3112 : 3114 : 3116 : 3118 : 3120 : 3122 : 3124 : 3126 : 3128 : 3130 : 3132 : 3134 : 3136 : 3138 : 3140 : 3142 : 3144 : 3146 : 3148 : 3150 : 3152 : 3154 : 3156 : 3158 : 3160 : 3162 : 3164 : 3166 : 3168 : 3170 : 3172 : 3174 : 3176 : 3178 : 3180 : 3182 : 3184 : 3186 : 3188 : 3190 : 3192 : 3194 : 3196 : 3198 : 3200 : 3202 : 3204 : 3206 : 3208 : 3210 : 3212 : 3214 : 3216 : 3218 : 3220 : 3222 : 3224 : 3226 : 3228 : 3230 : 3232 : 3234 : 3236 : 3238 : 3240 : 3242 : 3244 : 3246 : 3248 : 3250 : 3252 : 3254 : 3256 : 3258 : 3260 : 3

[illegible][illegible]

॥ ६ ॥ — ପ୍ରଥମ ଦାବତାମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରସିଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ ଏହି ମାଧ୍ୟମରେ
 ଯେଉଁମାନେ ଏହି ‘ବିଶେଷତା’ ପ୍ରାପ୍ତି କରିଛନ୍ତି ସେମାନେ ଏହିପରି
 ପ୍ରସିଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହିପରି ପ୍ରସିଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି
 ଏହିପରି ପ୍ରସିଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହିପରି ପ୍ରସିଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି
 ଏହିପରି ପ୍ରସିଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହିପରି ପ୍ରସିଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି
 ଏହିପରି ପ୍ରସିଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହିପରି ପ୍ରସିଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

የቴሌቢድ ድዌልፕመንት

++++

॥ १६ ॥ गीतम् पुनस्तु 'सन्तानं विप्रसन्तानं'
'ग्रीष्मकाले गीतम्' 'दशमं गीतम्' ॥ १७ ॥

[illegible][illegible]

॥ ७ ॥ (१६३-२१५६५५६)

ପ୍ରାୟ-ମାତ୍ରାମାତ୍ରା (ମାତ୍ରା) ହେଉଛି ଗିରି, ମାତ୍ରା ମାତ୍ରାମାତ୍ରା ମାତ୍ରାମାତ୍ରା
 ମାତ୍ରାମାତ୍ରା ଗିରି ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା 'ହ' ହାତ୍ରା ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା
 ମାତ୍ରାମାତ୍ରା ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା 'ମି' ମିତ୍ରାମାତ୍ରା ମିତ୍ରା ମିତ୍ରା ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା
 ମାତ୍ରା : ମିତ୍ରା ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା
 -ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା ମିତ୍ରା ମିତ୍ରା 'ମାତ୍ରା' ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା ମାତ୍ରା—ମାତ୍ରାମାତ୍ରା

[illegible]

॥ १ ॥ ॐ ह्रीं क्लीं ॥

[illegible][illegible]

11 : 11 (9 47 122 141628

[illegible]

11 83 11 ኢኩዳ

[illegible]

11 ኂጊ 11 ፤ በክፍሉ ሊካሄድ

[illegible]

11 22 11 Իգլիկի

၅၂ ဟု ခေါ်ဆိုသော ဥပဒေကြမ်းကော်မတီ၏ အစီရင်ခံစာကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြပါသည်။

॥ ६६ ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ६६ ॥

[illegible]

॥ २२ ॥ पञ्चमः

፩ የገዢነት ሰነድ ሲሰጥ ለገዢው ማረጋገጫ ማስገባት ይገባል፡፡
፪ የገዢነት ሰነድ ሲሰጥ ለገዢው ማረጋገጫ ማስገባት ይገባል፡፡

॥ ०६ ॥ ॐ ह्रीं ह्रूं ॥ ॐ ह्रीं ह्रूं ॥ ॐ ह्रीं ह्रूं ॥

[illegible]

। ०६ ॥ पुनः

[illegible]

ନିଜ ନି ଭାବ ଯୁକ୍ତିର ପ୍ରମାଣ ହେଉ ହେଉ ଯେତେବେଳେ ; ଓ ନିଜ ନି ମିତ୍ର
-ସତେ ପାଳେ ହେଉ ପ୍ରାୟତଃ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ 'ଉ ନାମ ନାମ ପ୍ରାୟତଃ
ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ ; ନାମ ଶ୍ରୀ—ଶ୍ରୀକାବ୍ୟ

॥ ୨୧ ॥ ଶ୍ରୀକାବ୍ୟ, ଶ୍ରୀକାବ୍ୟ, ଶ୍ରୀକାବ୍ୟ

। ଶ୍ରୀକାବ୍ୟ ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ

॥ ନାମ ନାମ ନିପ୍ରାୟତଃ

। ନାମ ନାମ ପ୍ରାୟତଃ ନିପ୍ରାୟତଃ

॥ ୨୨ ॥ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପ୍ରାୟତଃ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରାୟତଃ ଶ୍ରୀ ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ
ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ ଶ୍ରୀ ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ
ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ ଶ୍ରୀ ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ
ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ ଶ୍ରୀ ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ
ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ ଶ୍ରୀ ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ

॥ ୨୩ ॥ ନିପ୍ରାୟତଃ

-ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ
। ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ

॥ ୨୪ ॥ [ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ]

ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ
ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ
ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ
ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ
ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ
ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ

॥ ୨୫ ॥ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ
। ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ

॥ ୨୬ ॥ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ

ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ, ନିପ୍ରାୟତଃ

11 ԵԸ 11 ԴԵԿՏԵՆԴԵ ՍՅԻՆՈՇՅՈՒՆ ԵՐԶԻԿ

1. အကျဉ်းချုပ် ပြောရန် ပြုရန် ဖြစ်သည်။

11 ሆደዝ ሆሎ ከከፊቱ ሆኖ ከሰላሳ

1. Եւեհի Բոյեհեա Պէրսի Բրաւի Ռիփլէ

॥ ८८ ॥ गुरु नाम्नात् प्रदिग्गतिरिति मते द्वाते मते

ମାତ୍ର କଲେ ଗିର ମଧ୍ୟ ପ୍ରଥମ-ମାତ୍ର [୫ ଓ ଗ୍ରାମସ୍ଥିତ ୪୦ ଗ୍ରାମସ୍ଥିତ ୧୫] ଓ ଗ୍ରାମସ୍ଥିତ

ክፍል ስም ሆኖታል ይህም ስምምነት ላይ ይገኛል [ሆኖታል]

ደብዳቤው ላይ ስለሚገኝ የጥያቄው ዝርዝር መረጃ እና የሚጠየቀው የጥያቄው ዓላማ ለማረጋገጥ የሚያስፈልጉ ሰነዶችን ማቅረብ አለብኝ፡፡

[illegible][illegible]

॥ २२ ॥ नृसिंहदेव

ଜାମା ପ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରଶାସନ : ନାମ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରଶାସନ

1. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ: ਸਰਕਾਰੀ ਸਿੱਖ ਸਿੱਟਰ 183 ਨੰਬਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ 20 ਨੰਬਰ

॥ ०८ ॥ ॐ श्री गणेशाय नमः

ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਣਾ ਆਮੀਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੇ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ੨੨ ਮਾਰਚ ੧੯੭੭

ᐱᕈᕐ ᑭᓚᑦ ᑭᓚᑦ ᐅᐸᑦ ᑭᓚᑦ ᐱᕈᕐ ᐱᕈᕐ ᐱᕈᕐ—ᐱᕈᕐ

॥ ०८ ॥ गुरुदेवार्पणं नमः ॥ ८ ॥

1. কোন কোন দেশে পুষ্টি নিয়ন্ত্রণ ব্যবস্থা হয় ?

11. ନିହାଳ ନିପ୍ରାବନ୍ଧ ନେ ନି

1. Գիտելով, որ Երվանդը և Սեփակը արդեն Երևանում են, Բաբելը և Գրիգորը Երվանդին և Սեփակին հարցաքննեցին.

॥ ७८ ॥ [११६ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥]

මාලිකා තමාගේ ආදායම මගින් ජාතික-ආර්ථිකයට දායක වේ.

[illegible][illegible]

। पान्नालुङ्गि पन्नालुङ्गि एतन्नालुङ्गि

[illegible]

1. ፳፻፲፱ ዓ.ም. ጥቅምት ፳፱ ቀን

॥ ୧୧ ॥ । ଫଳ

ଯ ପ୍ରାୟ ଧ୍ୟାୟ [ପ୍ରକ୍] ଯଥା ଶାସ୍ତ୍ର ଲେଖା ଯେ ପ୍ରକ୍ତି ଧ୍ୟାୟ
 ଯଥା ଧ୍ୟାୟ 'ଉ ପ୍ରାୟ ଧ୍ୟାୟ ପ୍ରାୟ ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ
 'ଉ ପ୍ରାୟ ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ
 ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟ

-ተደናገገው ሆኖታል ለዚህ ስራ

[illegible]

1 ወላጅነት ሂሳብ ለማግኘት

[illegible]

1. የፍትሕ ስርዓት ማረጋገጥ

॥ ୭୧ ॥ 'ହ' ହିତ ପ୍ରାଣି ଉଦୟ
 ପ୍ରାଣେ 'ପ୍ରାଣେ ଗିତେ' । ୧୧ । [ପ୍ରାଣ ପ୍ରାଣ ଗିତେ ପ୍ରାଣେ ଗିତେ
 ପ୍ରାଣେ] ଗିତେ । ଗିତେ ଗିତେ ପ୍ରାଣେ ଗିତେ ଗିତେ ଗିତେ ଗିତେ
 ପ୍ରାଣେ ଗିତେ 'ପ୍ରାଣେ ଗିତେ' । ୧୧ । ଗିତେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ଗିତେ
 ଗିତେ 'ପ୍ରାଣେ ଗିତେ' । ୧୧ । ଗିତେ ଗିତେ ଗିତେ ଗିତେ ଗିତେ
 ଗିତେ 'ପ୍ରାଣେ ଗିତେ' । ୧୧ । ଗିତେ ଗିତେ ଗିତେ ଗିତେ ଗିତେ

॥ ୧୧ ॥ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ କବିଚିନ୍ତାମଣି ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ

1. ԼՆԻԱԿԱՅԻՆ ՍԵՐԻԱ

11 ክሪከ 13ሆ ኑ 13ኃ ኑ 13ኃ1/2

1. Ինքնակենսակերպը և օրվա ընթացքը

11 ንደ 11 ዓ ረፍ 11 ኩረ-11ከፍ

ሆስቲና ቢሮቦኔን ርክፍቷ ላይ [፪ ሰዓት] ሰዓት ሰዓት ሆኖ ይገኛል

ገዢዎች እና ሌሎች ለገንዘብ ምንጭ ለመገኘት ለሚችሉ ሁኔታዎች ምሳሌዎች

[illegible]

ନାମାଲକ ! ନେତ୍ରୀ ! ନାମ ! ନିଗାଧି ! ଶୁଭେ ସିଂହାସନ

11 ՀԵ 11 ԲՅԻԿԻՅԵՅԻ : 11 ԻՆԻԵՅ ԷՍ ԲՅԻԿԻ

1. ለዚህ ዓይነት ጥያቄ የሚያስፈልጉትን ሰነዶች ይጻፉ፡

11 ԴԱՆԻԵԼԻԱՆՅ ԽՔԷ ԽԼ-ԲԵՅՆԻ

1. ԲԱՏԱԿԱՆ ԼՈՏ ԿԵԼ ԿՔ ԾԵ-ՅՅ

11 ከደ 11 ዓ ክብ [ኢያሱ] ይሁኑ ይገባ ሁኔታዊ ሁከታዊ

[illegible]

କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପାଇଁ ଏହି ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ।

መላኪያ ስያ ስለገደብኩት ስለገደብኩት ስለገደብኩት ስለገደብኩት—ገደብኩት

॥ ५६ ॥ :नमोऽस्तुते :विधि मालिनीयुक्त मालिनीयुक्त

- Ի՞նչ խնդիրներ կան և լուծվե՞լ են:

॥ गे।गङ।शिव। दी।कमु।क ह।गु।म।क।

-Տվյալների, տեղեկության փոխանցում

॥ २६ ॥ ; ଓ ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି

ጠቅላይ ሚኒስትሩ ለጥቅምት ፳፻፲፱ ዓ.ም. የፌዴራል ሚኒስትሮች ምክር ቤት ስብሰባ ተሳታፊ ሆኖ ተገኝተዋል።

'ପ୍ରାଣ ଗ୍ରାହକ ପଃଡ଼ି ହେଉ ନାହିଁ-ତୁ ପଛ-କୁ ଦୂର ଭାବେ ପଥ

[illegible]

ਪਿਥ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ॥ ਅਰਜੁਨੁ ॥ ੧੦ ॥

[illegible]

॥ ७६ ॥ २ ॥ ५६७८९० ॥ १०१११२ ॥ १३१४१५

[illegible]

11. ଲୋକମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟରେ ଶାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରିବା

[illegible][illegible]

11 78 11 አብዮታዊነቱም በጋራ ሆኖ

[illegible]

11 ԴԻՈՋ ԳՐԻԳՈՐԻԱՆԻՔՈ ՅԻՔՈ ԱՌ

1. የአባልነት ደረጃዎችን በአጭር ጊዜ ውስጥ

॥ ୩୧ ॥ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ

[illegible]

- 1 Երեւելիք Երան Երանի
 1 Դիւան Երանի Երան Երան
- 11 12 11 Երան Եր Եր Եր Եր Եր Եր
 1 Երան Երան Երան Երան
 11 Երան Երան Երան Երան
 1 Երան Երան Երան Երան
- 11 26 11 Երան Եր Երան Երան Երան
 1 Երան Երան Երան Երան
 11 Երան Երան Երան Երան
 1 Երան Երան Երան Երան
- 11 76 11 Երան Երան Երան Երան Երան
 1 Երան Երան Երան Երան Երան
 11 Երան Երան Երան Երան Երան
 1 Երան Երան Երան Երան
- 11 86 11 Երան Եր Երան Երան Երան
 1 Երան Երան Երան Երան Երան
 11 Երան Երան Երան Երան Երան
 1 Երան Երան Երան Երան
- 11 36 11 Երան Երան Երան Երան Երան
 1 Երան Երան Երան Երան Երան
 11 Երան Երան Երան Երան Երան
 1 Երան Երան Երան Երան
- 11 46 11 Երան Երան Երան Երան Երան
 1 Երան Երան Երան Երան Երան
 11 Երան Երան Երան Երան Երան
 1 Երան Երան Երան Երան

11 :ከጋራነታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
1 ፍጥነታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን

11 ጌጃ 11 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
1 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
11 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
1 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን

11 ጌጃ 11 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
1 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
11 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
1 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን

11 0፩ 11 :ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
1 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
11 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
1 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን

11 ፩፩ 11 :ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
1 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
11 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
1 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን

11 ፪፩ 11 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
1 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
11 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
1 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን

11 ፫፩ 11 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን
1 ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን ከጎረቤታችን

11 | ԿՈՒՆ 11-ՁԵԽ | Ը-ԲԵ ԿՈՆԻ ԿՈՆԸ
1 | ԿՈՆԸ Զ | Ե-ԲԵ ԽՍԽ:Ն | ԿԽ Խ

11 7Ե 11 :1Կ-ՊԵՆԻԹ Խ Խ-ՅԵՅ ԲՅԿ :1ԿՅ ԾԻԵՆԵ
1 | ԿԻԿԽ:Ն ԵՅԼԻԽԽՍ ԽԸ ԿՇՅՏԻԽ
11 1ԿՇԻԹ ԿՅՏԻԸԻՅ 1ԿԵ ԿՅԽԸ Խ ԽԲ
1 | ԿՅՏԻԸՅԻՅ ԿՅՏԻԸՅԻԵ ԿՅՏԻԸՅԻԵ

11 8Ե 11 Ը ԸԿԽԵԸՑ :ԿԽԸ ԿԽԿՅԻԸ
1 | ՅԸԽԻԿ ԳՅԲՅԻՇԻՅ 1ԳԵՅԻԵԿ
11 ԿՅՏԻԸՅԻՇԻՅԿ ԿՅՇԻԵ | 1ԸԵՅ ԽԻ
1 | ԽԸԵԻՇԻՇԻՇԻՅ ԳԻԸ Խ ԽԲ

11 9Ե 11 ԴԽԻԿԻՇԻՇԻՅԿ ԳԽԽԸՅԻ 1ԸԽ
1 | 1ԽԵԹՆԻ ԸԽԻ ԽԽԽ ԳԸԸ
11 ԴԸՃԻՅԸԳ 1ԽԸՅԿ 1ԿԵ ԸԽ
1 | ԸՇ Խ 1ԸՇԻՅԻ ԵՍ ԿՅՇԸԽԽԽ

11 ԿԵ 11 ԲՅԸԵ ԿՅԸԵ ԸԿՅՅԻՅ 1ԽՅ
1 | ԸԵԵԵՅԻԿԸ ԵՍ Ը ԸՅՅԻԿԸ
11 ԿՅՏԻԸ 1ԸՇԵԸԸ ՊԵԿ ԸԽ ԸԽ
1 | ԸԽԻԸՅԻՅԻՅԻՅԻՅ ԸԻԿԵԸՅԿԸ

11 10Ե 11 :ԽԻԿԽԽԽ ԵՅ Խ | 1ԸԵՅ ԽՍ ԿՅՅԻԿ
1 | :1ԸՇՇՇ ԿԵՇԻԸԸԸԸԸԸԸԸԸԸԸԸԸ
11 1ԿՇԻԽԽԸՅԻՅ ԿՅԵՅ ԲՅԿԸԸԸ
1 | ԿՅ ԿԵՅ Ը | ԿՅՅԽԽԽ ԵԸ ԽՇԽԽԸ

11 11Ե 11 :ԸՅ Խ:Ն ԵԹ ԽԹԲՅԿԽԹ :ԿՇՏԻԸ
1 | :ԽԸՅՅԻԽԽԽԽԹԲՅԿ :ԽԸԸԸ

11 22 11 (Դեմոկր) 11 Ընտրել Դեմոկրատիայի և
 11 Ինքնի Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և

11 23 11 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և
 1 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և
 11 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և
 1 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և

11 24 11 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և
 1 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և
 11 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և
 1 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և

11 25 11 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և
 1 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և
 11 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և
 1 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և

11 26 11 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և
 1 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և
 11 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և
 1 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և

11 27 11 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և
 1 Դեմոկրատիայի և Դեմոկրատիայի և

'የታዘብ ስህተት ለገንዘብ ማግኘት
 'ለገንዘብ ማግኘት ስህተት
 'ስህተት ለገንዘብ ማግኘት
 'ለገንዘብ ማግኘት ስህተት

‘ସିନ୍ଧୁ ପ୍ରାୟ ସିନ୍ଧୁ ତ୍ରିମ
‘ପ୍ରାୟ ଶାନ୍ତ ସିନ୍ଧୁ ତ୍ରିମ
‘ସିନ୍ଧୁ ପ୍ରାୟ ସିନ୍ଧୁ ତ୍ରିମ
‘ସିନ୍ଧୁ ପ୍ରାୟ ସିନ୍ଧୁ ତ୍ରିମ

ॐ ह्रीं नमो भगवते वासुदेवाय ।
 'नमो भगवते वासुदेवाय'
 'नमो भगवते वासुदेवाय'
 'नमो भगवते वासुदेवाय'

‘ପ୍ରତୀକ୍ଷା ପ୍ରମାଣ ଦ୍ଵିତୀୟ
‘ଶାଳା ଆମ ଶ୍ରୀ ମୁକ୍ତେଶ୍ଵର ମନ୍ଦିର
‘ମଧ୍ୟରେ ଲିଖିତ ୧୫୫୫
‘ପ୍ରମାଣ ମଧ୍ୟ ଲିଖିତ ୧୫୫୫

'ገዢ ልዩነት' ይባላል
 'ገዢ ልዩነት' ይባላል
 'ገዢ ልዩነት' ይባላል
 'ገዢ ልዩነት' ይባላል

‘Jrista hite hite hite 75 dote
‘Ehite hite hite hite hite hite hite hite
jite hite hite hite hite hite hite hite hite
‘Jrista hite hite hite hite hite hite hite hite

‘ମିତ୍ରାନ୍ତରାଜ୍ୟ’ ଶାନ୍ତି ଶାନ୍ତି
; ଶାନ୍ତି ଶାନ୍ତି ଶାନ୍ତି

۱۲۹ ۱۲۸

• ୨୨ ୨୫୩୭ ୫୮୮୭

ሆኖ ሆኖ ይሰጣል

[illegible]

ବିଷୟ ଗୋଷ୍ଠି

ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରକାଶିତ

• ଚିତ୍ର ଗାୟକ ମିଳିତା ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀମତୀ 'ବିଜୟା' 'ନାୟକ'

• ବିଦେଶ ଗାମନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ୧୯୫୬ '୧୧' ମାସ '୧୫' ତାରିଖ '୧୫'—:୨୫:୨୫

•ପିତୃ ତାତ୍ତ୍ୱ ପିତୃତା ୧୭ ୧୮ ୧୯—:୧୧୫୫୫୫

• ବିଦେଶ ଗୋଷ୍ଠି, ମିତ୍ରତ୍ବପ୍ରେମୀ ପ୍ରାଚୀନ—: ୧୫୫

—: ३ ३५ ५५ ५५ ५५

በጊዜ የሰራ ሁሉም ሰራተኛ ሰራተኛ ሰራተኛ

1 ኢትዮ ስነ ምግባር

[illegible]

1955 ਵਿੱਚ ਇਹ ੨-19੨੦ ੨ 1੨੫-੫

ପାଞ୍ଚ ଲାକ ୩୫ ପ-୧୨୫୦

:-विशेष नोट

[illegible]

[illegible]

ମୁଦ୍ରାଣ : ଗିରୀଧର : ବିଶ୍ୱାସୀୟ

ଗିରୀଧର ଗୋବିନ୍ଦ ‘ମହାର’ ‘ମହାର’ ‘ଗିରୀଧର’ ‘ମୁକତ୍ୟ’ ‘ଝାଡ଼ି
-ମହାର’ ‘ମୁକତ୍ୟ’ ପାଟଲି । ଗିରୀଧର—ଗିରୀଧର ମୁକତ୍ୟ

ଗାଁରୁ ଗାଁକୁ ' ଗିରିଗାଢ଼ୀରୁ ଗାଁରୁ ଗାଁକୁ ' ଗିରିଗାଢ଼ୀରୁ ' ଗିରିଗାଢ଼ୀରୁ
 ଗାଁରୁ ଗାଁକୁ ' ଗାଁରୁ ' ଗାଁରୁ ' ଗାଁରୁ ' ଗାଁରୁ ' ଗାଁରୁ ' ଗାଁରୁ ' ଗାଁରୁ
 ଗାଁରୁ ' ଗାଁରୁ ଗାଁରୁ ଗାଁରୁ—ଗାଁରୁ ଗାଁରୁ ଗାଁରୁ ଗାଁରୁ

ଯୁଗଯୁଗେ ଗାନ୍ଧୀଜୀ ବିହାରୀକାୟା ଶ୍ରୀମତେ ନମଃ । ଗିହାନ୍ତ ମନ୍ତ୍ର
 'ଗିହାନ୍ତାନ୍ତ' 'ବିହାରୀକାୟା' 'ଗିହାନ୍ତ' 'ଗାନ୍ଧୀଜୀ' 'ମୟା' 'ମୟା' ।
 'ଗାନ୍ଧୀ' 'ଗାନ୍ଧୀ' 'ମୟା' 'ମୟା' 'ଦାଶାନ୍ତ' 'ଦାଶାନ୍ତ' 'ବିହାରୀକାୟା' 'ବିହାରୀକାୟା' ।
 ଯେ ପ୍ରାଚୀନ ଶତ୍ରୁ ଶତ୍ରୁ ଶତ୍ରୁ ଶତ୍ରୁ — ଗାନ୍ଧୀଜୀ ପ୍ରତି

‘মুদ্রাংগু’ . ‘নিবন্ধ’
‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’
‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’
‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’ ‘নিবন্ধ’

ኢጵካ ሽብከቴዚክ (ጸ)

ከጸ ሂረ	ፌድ ግ	ኃ	ጠ	ደከ ሂረ	ፌፌ ጠ	ገረ ኃ	ዐድ
ከጸ ሂረ	ደድ ግ	ግ	ጠ	ገጸ ሂረ	ግ ጠ	ፌረ ኃ	ከረ
ጠጸ ሂረ	ኃድ ግ	ደፌ ጠ	ደጸ ሂረ	ገ ጠ	ከረ ኃ	ዐረ	
ገጸ ሂረ	ግድ ግ	ገረ ጠ	ከድ ሂረ	ከ ጠ	ዐድ ኃ	ከረ	
ዐከ ሂረ	ረጸ ግ	ደረ ጠ	ጠረ ሂረ	ረ ጠ	ከድ ኃ	ዐረ	
ዐከ ሂረ	ጸጸ ግ	ኃረ ጠ	ጸረ ሂረ	ረ ጠ	ገድ ኃ	ከ	
ጊከ ሂረ	ጠጸ ግ	ዐድ ጠ	ገረ ሂረ	ዐ ጠ	ረጸ ኃ	ፌ	

ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ
ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ

ዘገቢ

ከከ ሂረ	ጠጸ ግ	ፌድ ጠ	ጠፌ ሂረ	ዐ ጠ	ደጸ ኃ	ዐድ
ጸከ ሂረ	ጊከ ግ	ኃድ ጠ	ፌረ ሂረ	ግከ ኃ	ገጸ ኃ	ከረ
ከከ ሂረ	ከከ ግ	ረጸ ጠ	ረ ሂረ	ኃከ ኃ	ጸከ ኃ	ዐረ
ጠከ ሂረ	ጠከ ግ	ኃጸ ጠ	ጠከ ፌረ	ጠከ ኃ	ገከ ኃ	ከረ
ገከ ሂረ	ፌ ዐረ	ፌከ ጠ	ዐከ ሂረ	ደከ ኃ	ደ ጠ	ዐረ
ግከ ሂረ	ደ ዐረ	ከከ ጠ	ጸጸ ፌረ	ጊከ ኃ	ጠ ጠ	ከ
ዐ ፌ	ኃ ዐረ	ግከ ገ	ገድ ፌረ	ግጸ ኃ	ፌ ጠ	ፌ

ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ
ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ	ሆኔ	ፍ

ዘገቢ

ዐአ ሂፊ	ገረ ግ	አከ ኃ	ኃረ ፍፊ	ፍፍ ል	ል	፡	ዐፍ
ግረ ሂፊ	ገረ ግ	አከ ኃ	ኃረ ፍፊ	ገፍ ል	፡	፡	አረ
ገረ ሂፊ	ልረ ግ	ፍከ ኃ	ኃረ ፍፊ	ፊፍ ል	ከ	፡	ዐረ
ልረ ሂፊ	ኃረ ግ	ረከ ኃ	ኃረ ፍፊ	ዐፍ ል	ጸ	፡	አፊ
ኃረ ሂፊ	አረ ግ	ረከ ኃ	ጸረ ፍፊ	ገረ ል	ገ	፡	ዐፊ
ኃረ ሂፊ	አረ ግ	ረከ ኃ	ፍረ ፍፊ	ልረ ል	ጸ	፡	ከ
ከረ ሂፊ	ጸረ ግ	ረከ ኃ	ፊረ ፍፊ	አረ ል	ጸ	፡	ፊ
ሆሮ 'ፍ	ሆሮ 'ፍ	ሆሮ 'ፍ	ሆሮ 'ፍ	ሆሮ 'ፍ	ሆሮ 'ፍ		
ሆሮሐኪ ፪	ሆሮሐኪ	ሆሮሐካሐኪ	ሆሮሐካሐኪ	ሆሮሐካሐኪ	ሆሮሐካሐኪ		ሆሮ

ሆሮ

አረ ሂፊ	ጸረ ግ	ረከ ኃ	ፊረ ፍፊ	ልረ ል	ጸ	፡	ዐፍ
ጸረ ሂፊ	አረ ግ	ጸከ ኃ	ከፊ ፍፊ	ፊረ ል	፡	፡	አረ
ፍረ ሂፊ	አረ ግ	ከከ ኃ	ረፊ ፍፊ	ግፊ ል	ል	፡	ዐረ
ፍረ ሂፊ	ኃረ ግ	ልከ ኃ	ገ ፍፊ	ልፊ ል	ግ	፡	አፊ
ጸረ ሂፊ	ልረ ግ	ግከ ኃ	ከ ፍፊ	ኃፊ ል	ፊፊ	፡	ዐፊ
ጸረ ሂፊ	ግረ ግ	ረ ል	ዐ ፍፊ	ጸፊ ል	ጸፊ	፡	ከ
ጸረ ሂፊ	ዐፍ ግ	ጸ ል	ኃከ ረፊ	ረፊ ል	ኃፊ	፡	ፊ
ሆሮ 'ፍ	ሆሮ 'ፍ	ሆሮ 'ፍ	ሆሮ 'ፍ	ሆሮ 'ፍ	ሆሮ 'ፍ		
ሆሮሐኪ ፪	ሆሮሐኪ	ሆሮሐካሐኪ	ሆሮሐካሐኪ	ሆሮሐካሐኪ	ሆሮሐካሐኪ		ሆሮ

፪

አዐረ

ገጸ ጊፊ	ዐጸ ግ	ገፊ ገ	ጸገ ጊፊ	ከ ገ	ጌጽ ፍ	ዐጽ
ግጸ ጊፊ	ግጽ ግ	ፍፊ ገ	ጊጸ ጊፊ	ዐፊ ገ	ገጊ ፍ	ከጊ
ጌጸ ጊፊ	ግጽ ግ	ከፊ ገ	ጸገ ጊፊ	ጸፊ ገ	ገጊ ፍ	ዐጊ
ጊጸ ጊፊ	ገጽ ግ	ፍፊ ገ	ጸገ ጊፊ	ገፊ ገ	ከጊ ፍ	ከፊ
ጊጸ ጊፊ	ገጽ ግ	ፊፊ ገ	ገጸ ጊፊ	ፊጊ ገ	ፍጊ ፍ	ዐፊ
ጸገ ጊፊ	ጸጽ ግ	ግ ገ	ፍ ፍፊ	ጸጊ ገ	ፊጊ ፍ	ከ
ጸገ ጊፊ	ፍጽ ግ	ገ ገ	ገ ፍፊ	ጸጊ ገ	ግፊ ፍ	ፊ
ሁ ፍ	ሁ ፍ	ሁ ፍ	ሁ ፍ	ሁ ፍ	ሁ ፍ	
ሁጽጽፊ ፊ	ሁጽጽፊ	ሁጽጽጽፊ	ሁጽጽፊ	ሁጽጽፊ	ሁጽጽፊ	ሁጽ

ጽሁፍ

ፍጸ ጊፊ	ፍጽ ግ	ገ ገ	ገ ፍፊ	ጸጊ ገ	ግፊ ፍ	ዐጽ
ፍጸ ጊፊ	ጸጽ ግ	ከ ገ	ጊፊ ፍፊ	ግጊ ገ	ጸፊ ፍ	ከጊ
ፍጸ ጊፊ	ጸጽ ግ	ጊ ገ	ገፊ ፍፊ	ጊጊ ገ	ጸፊ ፍ	ዐጊ
ፍጸ ጊፊ	ፍጽ ግ	ፊ ፍ	ዐጊ ፍፊ	ፍጽ ገ	ፍፊ ፍ	ከፊ
ጊጸ ጊፊ	ጊጽ ግ	ግጸ ፍ	ጊጊ ፍፊ	ፍጽ ገ	ፊፊ ፍ	ዐፊ
ጌጸ ጊፊ	ዐጽ ግ	ጸጸ ፍ	ጸጊ ፍፊ	ፍጽ ገ	ግ ፍ	ከ
ጌጸ ጊፊ	ግጽ ግ	ፍጸ ፍ	ከጊ ፍፊ	ፍጽ ገ	ገ ፍ	ፊ
ሁ ፍ	ሁ ፍ	ሁ ፍ	ሁ ፍ	ሁ ፍ	ሁ ፍ	
ሁጽጽፊ ፊ	ሁጽጽፊ	ሁጽጽጽፊ	ሁጽጽፊ	ሁጽጽፊ	ሁጽጽፊ	ሁጽ

ጽሁፍ

ጽሁፍ

ፄ

ጌደ ጊጌ	ፊጸ ገ	ገደ ጸ	ዐጌ ፊጌ	ጌጌ ጎ	ጌክ ጎ	ዐፎ
ጌደ ጊጌ	ዐፉ ገ	ጎደ ጸ	ጎጌ ገገ	ጸጌ ጎ	ገጸ ጎ	ኢፈ
ጌደ ጊጌ	ገደ ገ	ደደ ጸ	ጸደ ጌጌ	ገጌ ጎ	ከፈ ጎ	ዐጌ
ደደ ጊጌ	ገደ ገ	ጌደ ጸ	ገደ ጌጌ	ጌጌ ጎ	ፍጸ ጎ	ከገ
ጸደ ጊጌ	ገደ ገ	ዐደ ጸ	ደጸ ጌጌ	ከጌ ጎ	ጌጸ ጎ	ዐጌ
ጎደ ጊጌ	ገደ ገ	ገጌ ጸ	ጌክ ገጌ	ጌደ ጎ	ዐጸ ጎ	ከ
ጸደ ጊጌ	ገደ ገ	ገጌ ጸ	ጸክ ገገ	ጸደ ጎ	ዐጸ ጎ	ጌ
ሆደ ፍ	ሆደ ፍ	ሆደ ፍ	ሆደ ፍ	ሆደ ፍ	ሆደ ፍ	
ሆቴኒኪ ኪ	ሆቴኒኪ	ሆጌጎፍጎኪ	ኮዘኮጎ	ኮጎክኩ	ክጎጎኪ	ሆ

ጌክጎጎጎጎ

ፅ

ጸደ ጊጌ	ገደ ገ	ጎጌ ጸ	ገክ ጌጌ	ጎደ ጸ	ገደ ጎ	ዐፎ
ገደ ጊጌ	ገደ ገ	ከጌ ጸ	ደ ጊጌ	ዐጸ ጎ	ጸደ ጎ	ከጌ
ጌጸ ጊጌ	ገደ ገ	ጸጌ ጸ	ገ ጊጌ	ከጸ ጎ	ጎደ ጎ	ዐጌ
ጌጸ ጊጌ	ገደ ገ	ደጌ ጸ	ጸጌ ጊጌ	ገጸ ጎ	ከደ ጎ	ከጌ
ጸጸ ጊጌ	ገደ ገ	ዐጌ ጸ	ጸጌ ጊጌ	ጎክ ጎ	ጌደ ጎ	ዐጌ
ከጸ ጊጌ	ገደ ገ	ዐጌ ጸ	ጎጌ ጊጌ	ገክ ጎ	ፍደ ጎ	ከ
ጸጸ ጊጌ	ገደ ገ	ገጌ ጸ	ጌደ ጊጌ	ደ ጸ	ጌደ ጎ	ጌ
ሆደ ፍ	ሆደ ፍ	ሆደ ፍ	ሆደ ፍ	ሆደ ፍ	ሆደ ፍ	
ሆቴኒኪ ኪ	ሆቴኒኪ	ሆጌጎፍጎኪ	ኮዘኮጎ	ኮጎክኩ	ክጎጎኪ	ሆ

ጌክጎጎጎጎ

ገጸ ረፊ	ገ ሰፊ	ጸፊ ገ	ጸጸ ሰፊ	ረፊ ኃ	ኃረ ጸ	ፀፀ
ጸጸ ረፊ	ኃ ሰፊ	ረፊ ገ	ኃጸ ሰፊ	ሰፊ ኃ	ጸረ ጸ	ከረ
ከጸ ረፊ	ፀ ሰፊ	ሰፊ ገ	ከጸ ሰፊ	ጸ ኃ	ረረ ጸ	ፀረ
ረጸ ረፊ	ፊ ሰፊ	ጸ ገ	ኃጸ ሰፊ	ከ ኃ	ገፊ ጸ	ከፊ
ፀጸ ረፊ	ገከ ገ	ጸ ገ	ጸጸ ሰፊ	ፍ ኃ	ኃፊ ጸ	ሰፊ
ገፀ ረፊ	ከከ ገ	ፊ ገ	ገጸ ሰፊ	ረ ኃ	ፀፊ ጸ	ከ
ኃፀ ረፊ	ፀከ ገ	ገከ ገ	ፊከ ሰፊ	ፊ ኃ	ሰፊ ጸ	ፊ
ሆፍ	ሆፍ	ሆፍ	ሆፍ	ሆፍ	ሆፍ	
ሆሮሮኪ	ሆሮሮኪ	ሆሮሮሰኪ	ሆሰሰኪ	ሆሮኪ	ከሰኪ	ሆ

ሮሮሮኪ

ኃፀ ረፊ	ፀከ ገ	ገከ ጸ	ፊከ ሰፊ	ፊ ኃ	ሰፊ ጸ	ፀፀ
ጸፀ ረፊ	ፀከ ገ	ጸከ ጸ	ኃከ ሰፊ	ረ ኃ	ኃ ጸ	ከረ
ፀፀ ረፊ	ገጸ ገ	ፊከ ጸ	ገከ ፀ	ረ ኃ	ፀ ጸ	ፀረ
ረፀ ረፊ	ኃጸ ገ	ገጸ ጸ	ፀ ፊፊ	ፀ ኃ	ፀ ጸ	ከፊ
ፊፀ ረፊ	ጸጸ ገ	ከጸ ጸ	ገ ፊፊ	ከ ኃ	ጸከ ኃ	ሰፊ
ፊፀ ረፊ	ረጸ ገ	ረጸ ጸ	ፀፊ ፊፊ	ጸ ኃ	ጸከ ኃ	ከ
ፊፀ ረፊ	ፊጸ ገ	ገፀ ጸ	ገፊ ፊፊ	ሰፊ ኃ	ፊከ ኃ	ፊ
ሆፍ	ሆፍ	ሆፍ	ሆፍ	ሆፍ	ሆፍ	
ሆሮሮኪ	ሆሮሮኪ	ሆሮሮሰኪ	ሆሰሰኪ	ሆሮኪ	ከሰኪ	ሆ

ሮሮሮኪ

፪ኛ ሆኖ ገደብ ይገኛል (ገንዘብ ገደብ) } ገንዘብ
 ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ } ገንዘብ
 (ገንዘብ ገንዘብ)

ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ } ገንዘብ
 (ገንዘብ ገንዘብ)

ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ } ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ } ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ } ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ } ገንዘብ

—:፪ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ } ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ

ገንዘብ ገንዘብ

ገንዘብ

'ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ } ገንዘብ
 'ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ } ገንዘብ
 ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ } ገንዘብ

‘දේ 110111 111111 ‘12 111 111111 111111
 2 011111...111111 1111 1111 ‘111 111 111111 12 111
 :111111 111111 ‘1111 111 111 111 111
 :111111 111 111111 ‘111111 111 111 111111

3 011111...111111 111 111 ‘111 11111111 11111111
 :111111 12 111 111111 ‘111 111111 11111111 111111
 ‘111111 111 111111 111 ‘111111 111111 111 111111
 :111111 111111 ‘111 111111 111 111 111111
 ‘111111 111111 ‘111 111111 111111 111111 111111

*

1111 1111 111111

1 011111 :1111 111111 111111 111 ‘11111111 11111111 11111111
 :11111111 1111 111111 ‘111111 1111 11111111 1111
 2 011111 :1111 111111 111111 ‘111111 11111111 11111111
 :111111 111111 11111111 ‘111111 111111 11111111-1111
 3 011111 :1111 111111 111111 ‘1111 1111111111 111111 1111
 :111111 111111 111111 ‘111111 1111111111 11111111 111111
 4 011111 :1111 111111 111111 ‘111111 11111111 11111111
 :111111 111111 111111 ‘111111 111111 111111 111111 111111
 5 011111 :1111 111111 111111 ‘111111 111111 11111111 111111
 :111111 1111 11111111 1111 ‘111111 1111 11111111 1111

*

(111111 111 111 111111-111111)

111111 1111 1111

154

+++++

3 071015 'ହି ଶାଳା ମିଶାଳୁ ଡେଇଟ 'ଫାଉ ଓ ହିନ୍ଦ 'ମୁମି ମହଲ,
 'ହି ଶାଳା ମୁ ଡେଇଟି 'ଶାଳା ଲିଖାଲାଡ଼ି ଫାଉଲି
 4 071015 'ହି ଶାଳାଟି ଫାଉଲି 'ଫାଉ ଫାଉ ଫାଉ ଶାଳା
 'ହି ଶାଳା ଡେଇଟି 'ଫାଉ ଫାଉ ଫାଉଲି
 5 071015 'ହି ଶାଳାଟି ଫାଉଲି 'ଫାଉ ଫାଉ ଫାଉଲି, ଫାଉ
 'ହି ଶାଳା ଡେଇଟି 'ଫାଉ ଫାଉ ଫାଉଲି
 6 071015 'ହି ଶାଳାଟି ଫାଉଲି 'ଫାଉ ଫାଉ ଫାଉଲି
 'ହି ଶାଳା ଡେଇଟି 'ଫାଉ ଫାଉ ଫାଉଲି
 7 071015 'ହି ଶାଳାଟି ଫାଉଲି 'ଫାଉ ଫାଉ ଫାଉଲି
 'ହି ଶାଳା ଡେଇଟି 'ଫାଉ ଫାଉ ଫାଉଲି
 'ହି ଶାଳା ଡେଇଟି 'ଫାଉ ଫାଉ ଫାଉଲି

[ଭୂ ଧାତୁରୁ ମାତ୍ର ଭୂ ଧାତୁରୁ ମାତ୍ର-ମାତ୍ର]

६ महर्षि राघवे

costs

୧. ଚଳାଚଳିତ 'ପ୍ରାଙ୍ଗ' ଗ୍ରନ୍ଥ ଲାଭ 'ଉ' ଛାଡ଼ି ପ୍ରାଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ଲାଭ
 'ଝ' ଛାଡ଼ି ପ୍ରାଣ ଲାଭ 'ନ' ଛାଡ଼ି ପ୍ରାଣ ଲାଭ

୧ ଠେଉଁ ପି [ଟ] ଟାକେ ଛାଡ଼ି ଯିବୁ 'ଲୁହେରି ପଟଳ ପ୍ରାଣେ ମୁଁ
 'ଦାସୀକେ ପି ଯିବୁ ଘର ଟାକେ ପହଞ୍ଚାଇ ମୁଁ ଲବଣିଆ
 ୨ ଠେଉଁ ପି [ଟ] 'ବାଟାକେ ଲୁହେରିଆକେ 'ଶାଫ ଲାଗା ଲାଗା-ଲାଗା
 'ଗାଳାକେ ପ୍ରବେଶ ଦିଅ ଲାଗିଲୁ ଲୁ ଲାଗେ ଲାଗିଲୁ
 ୩ ଠେଉଁ ପି [ଟ] ଲାଗୁ ପାଟେ ପାଟି 'ପ୍ର ଦେବ ଗାଥା ଲେଖି ଲାଗି
 'ଲାଗିଲେ ଲାଗି ପାଟି ଟାକେ ଲାଗିଲୁ ଲାଗିଲୁ ଲାଗିଲୁ
 ୪ ଠେଉଁ ପି [ଟ] ପାଟେ ପାଟିଲାଗାକେ ଟାକେ ପାଟି ଲାଗିଲୁ ଲାଗିଲୁ
 'ପାଟିଲାଗା ପାଟିଲାଗା ଟାକେ ଟାକେ ଟାକେ ଟାକେ
 ଲାଗିଲୁ ଟାକେ... ଲାଗିଲେ ଲାଗିଲେ ଲାଗିଲେ 'ଲାଗିଲେ ଲାଗିଲେ
 'ଲାଗିଲେ ପାଟି ଲାଗିଲେ ଲାଗିଲେ ଲାଗିଲେ ଲାଗିଲେ
 'ଟାକେ ଲାଗିଲେ ଲାଗିଲେ ଲାଗିଲେ 'ଟାକେ ଟାକେ ଟାକେ ପି

*

ଟାକେ ଲାଗିଲେ

'ଲାଗି ଲାଗି ଲାଗି 'ପାଟି ପାଟି ଲାଗି ଟାକେ
 'ଲାଗି ଲାଗି ଲାଗି 'ଲାଗି ଲାଗି ଲାଗି ଟାକେ
 'ଲାଗି ଲାଗି ଲାଗି 'ଲାଗି ଲାଗି ଲାଗି ଟାକେ

*

*

*

'ଲାଗି ପାଟିକେ ଟାକେ 'ଲାଗି ଲାଗି ଟାକେ ଲାଗି
 'ଲାଗି ଲାଗି ଲାଗି 'ଲାଗି ଲାଗି ଲାଗି ଟାକେ
 'ଲାଗି ଲାଗି ଲାଗି 'ଲାଗି ଲାଗି ଲାଗି ଟାକେ

,

*

'ଲାଗିଲୁ ଲାଗିଲୁ 'ଲାଗିଲୁ ଲାଗିଲୁ ଲାଗିଲୁ
 'ଲାଗିଲୁ ଲାଗିଲୁ 'ଲାଗିଲୁ ଲାଗିଲୁ ଲାଗିଲୁ
 'ଲାଗିଲୁ ଲାଗିଲୁ ଲାଗିଲୁ 'ଲାଗିଲୁ ଲାଗିଲୁ

292

- ୧ 'ହେବ ନାଲି ପ୍ର ୧୫୩୩ ୩୫୫ 'ପ୍ରାଣ ୧୧୧ ୧୫୫
 'ହେବ ୧୫୫୫ ୧୫୫୫ ୧୫୫୫ 'ହେବ ୧୫୫ ୧୫୫
 ୧ '୫୫ ୫୫ ୫୫ ୫୫୫୫୫୫ ୫୫ '୫୫ ୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫
 '୫୫ ୫୫ ୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫ '୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫
 '୫୫ ୫୫୫ ୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫ '୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫
 ୧ '୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫ 'ହେବ ୫୫୫୫୫୫ ୫୫
 ୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫ '୫୫୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫
 '୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫୫୫ '୫୫୫୫ ୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫
 '୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫

[୧୫୫୫୫୫୫୫୫୫]

୫୫୫୫୫୫୫୫୫୫

- ୧୫ ୦୫୫୫୫ ...୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫ '୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫
 [୫୫୫୫ ୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫୫ '୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫୫୫୫୫,
 ୦୫ ୦୫୫୫୫ ...୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫ '୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫
 [୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫ '୫୫୫୫ ୫୫୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫୫
 ୦୫ ୦୫୫୫୫ ...୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫ '୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫୫
 [୫୫୫୫ ୫୫୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫ '୫୫୫୫ ୫୫୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫୫
 ୦୫ ୦୫୫୫୫ ...୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫ '୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫୫
 [୫୫୫୫ ୫୫୫୫୫୫୫୫୫୫ ୫୫୫୫ '୫୫୫୫ ୫୫୫୫ ୫୫୫୫୫୫୫୫

୧ ୦୫୩୨ ...ପ୍ରାଣେ ଗର୍ଭେ ମହାତ୍ମା, ଶୁଭେ ଗିରୀ ଶ୍ରୀମ
 'ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ
 'ପ୍ରାଣେ ଶୁଭେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ

୨ ୦୫୩୨...ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ
 'ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ
 'ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ
 (ପ୍ରାଣେ)

ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ
 'ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ

*

ହରିଜିତ ମହାପାତ୍ର ପ୍ରାଣେ

~~~~~

୧ ୦୫୩୨ ...ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ
 'ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ

୨ ୦୫୩୨ ...ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ
 'ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ

୩ ୦୫୩୨ ...ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ
 'ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ

୪ ୦୫୩୨ ...ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ
 'ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ

୫ ୦୫୩୨ ...ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ
 'ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ

୬ ୦୫୩୨ ...ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ
 'ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ

*

ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ

~~~~~

୧ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ
 'ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ

[illegible]

*

(181516 16 1211-1012)

15ክ16 15ክ13

***

1. 0100 0100 ... 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100
 2. 0100 0100 ... 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100
 3. 0100 0100 ... 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100
 4. 0100 0100 ... 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100
 5. 0100 0100 ... 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100
 6. 0100 0100 ... 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100 0100

[1711c ፩ ሪገላዊ ይከታተል ከዚህ በፊት—ገላጽ]

ਪ੍ਰਸਿਧ ੧੫ ੧੧੮੮ ੧੩੬੬੬੬

***

*

~~~~~

232

૩	નામના	દાનના	પ્રદાન	કે	દાન	સહ	કે	પ્રદાન
૪	નામના	દાનના	પ્રદાન	કે	દાન	સહ	કે	પ્રદાન
૫	નામના	દાનના	પ્રદાન	કે	દાન	સહ	કે	પ્રદાન
૬	નામના	દાનના	પ્રદાન	કે	દાન	સહ	કે	પ્રદાન

ਫਾਟ੍ਰੇਕੀਨਾਨੁ

୧ ୦।ପ।ସ । 'ମୁଁ' କହିବେ ମୁଁ । ମାୟାରେ ଏ । 'ମାୟା' ଏ । ଗାୟା ହେବେ ଏ ।
 : 'ମାୟା' ଏ । 'ମାୟା' ହେବେ ଏ । 'ମାୟା' ହେବେ ଏ । 'ମାୟା' ହେବେ ଏ ।
 ୨ ୦।ପ।ସ । 'ମୁଁ' କହିବେ ମୁଁ । ମାୟାରେ ଏ । 'ମାୟା' ହେବେ ଏ ।
 : 'ମାୟା' ହେବେ ଏ । 'ମାୟା' ହେବେ ଏ । 'ମାୟା' ହେବେ ଏ । 'ମାୟା' ହେବେ ଏ ।
 ୩ ୦।ପ।ସ । 'ମୁଁ' କହିବେ ମୁଁ । ମାୟାରେ ଏ । 'ମାୟା' ହେବେ ଏ ।
 : 'ମାୟା' ହେବେ ଏ । 'ମାୟା' ହେବେ ଏ । 'ମାୟା' ହେବେ ଏ । 'ମାୟା' ହେବେ ଏ ।

14. የግንባታ ስራ

[illegible]

[illegible]

ህግ፡ ሆኖ ለሀገራችን ሆኖ

7 ዓብይነት ሲታይ ስራው ሲሰራ 'በደብዳቤ' ዘመን ሲሆን
 'ሲታይ' ሲሆን ይህም 'ሲታይ' ይባላል ሲሆን
 8 ዓብይነት 'ሲታይ' ሲሆን ይህም 'ሲታይ' ይባላል ሲሆን
 'ሲታይ' ሲሆን ይህም 'ሲታይ' ይባላል ሲሆን
 9 ዓብይነት 'ሲታይ' ሲሆን ይህም 'ሲታይ' ይባላል ሲሆን
 'ሲታይ' ሲሆን ይህም 'ሲታይ' ይባላል ሲሆን
 10 ዓብይነት 'ሲታይ' ሲሆን ይህም 'ሲታይ' ይባላል ሲሆን
 'ሲታይ' ሲሆን ይህም 'ሲታይ' ይባላል ሲሆን
 11 ዓብይነት 'ሲታይ' ሲሆን ይህም 'ሲታይ' ይባላል ሲሆን
 'ሲታይ' ሲሆን ይህም 'ሲታይ' ይባላል ሲሆን
 12 ዓብይነት 'ሲታይ' ሲሆን ይህም 'ሲታይ' ይባላል ሲሆን
 'ሲታይ' ሲሆን ይህም 'ሲታይ' ይባላል ሲሆን

4. 'પૃષ્ઠે પૃથ્વીય પૃથ્વિ ભૂમિ માન્યદ્રાક્ષિત
 ગિદ્ધૃ પૃથ્વિ ભૂમિ પૃથ્વિત દેવિ
 'ગિદ્ધૃ પૃથ્વિ માન્યદ્રાક્ષિત માન્ય માન્ય
 ગિદ્ધૃ માન્યદ્રાક્ષિત માન્યદ્રાક્ષિત
 'પૃષ્ઠે પૃથ્વીય પૃથ્વિ ભૂમિ માન્યદ્રાક્ષિત

੨ ਏ।ਏ ਫਿਰ ਜਿਹ ਏ।ਏ ਮਿਹਾਏ ਦੇ ਪੁਰਖ ਮਿਹ
 'ਏ।ਏ ਮਿਹਾਏ ਮਿਹਾਏ ਮਿਹਾਏ ਮਿਹਾਏ
 'ਮਿਹਾਏ ਮਿਹਾਏ ਪੁਰਖ ਮਿਹਾਏ ਮਿਹਾਏ
 'ਮਿਹਾਏ ਮਿਹਾਏ ਮਿਹਾਏ ਪੁਰਖ ਮਿਹਾਏ

୧. କିଏ ପଠାଉ ଲାଗି ନାହିଁ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ
 'କାନ୍ଦି' ଲାଗି ନାହିଁ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ
 'କାନ୍ଦି' ଲାଗି ନାହିଁ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ
 'କାନ୍ଦି' ଲାଗି ନାହିଁ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ

૨. 'પ્રજ્ઞા' કૌંસ દ્વારા ૨૫૦ ૫૫ જાણ
 'પ્રજ્ઞા' પ્રજ્ઞા ૫૫૫૫૫ ૫૫૫૫૫
 ૫૫૫ ૫૫ ૫૫ ૫૫૫૫૫૫ ૫૫ ૫૫૫૫
 '૫૫' ૫૫૫ ૫૫ ૫૫૫ ૫૫૫ ૫૫૫

2. હાજર વિગત લિખિત મળતી પ્રકારે દિવસ
'હાજર' પ્રાપ્તિ ૫૦ વિગતો દિવસે વિગત
'હાજર' ૫૦ વિગતો લિખિત પ્રકારે મળેલ
'હાજર' ૫૦ વિગતો પ્રકારે ૧૦૦ ૧૦૦

[ပုဂံကမ္ဘာ]

ਮਨੋ ਮਾਯਾ, ਮਨੋ

੨੦. ਫੀਮਲ ... ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ
 ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ
 ੨੦. ਫੀਮਲ ... ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ
 ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ
 ... ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ
 'ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ

உயர்நீதி, சிபிஐ

[illegible]

জাতিতে উল্লেখ

2   ገደለና   ከኦህ   ከክፍ
       'ግዛ   ከላኔ   ሀይለማርያም
 3   ገደለና   ከኦህ   ከክፍ
       'ግዛ   ከላኔ   ሀይለማርያም
 4   ገደለና   ከኦህ   ከክፍ
       'ግዛ   ከላኔ   ሀይለማርያም
 5   ገደለና   ከኦህ   ከክፍ
       'ግዛ   ከላኔ   ሀይለማርያም

'ଶ୍ରୀ' ନାମିନି ପ୍ରାଣପଦେ
 'ଶ୍ରୀ' ନାମେ ପଦେ
 'ନାମ' ଶ୍ରୀ ପ୍ରାଣେ ଶ୍ରୀ
 'ଶ୍ରୀ' ନାମେ ନାମ
 'ନାମ' ଶ୍ରୀ ନାମେ ନାମ
 'ଶ୍ରୀ' ନାମେ ନାମେ
 'ନାମ' ଶ୍ରୀ ନାମେ
 'ନାମ' ଶ୍ରୀ ନାମେ

ዘወ.ደ ዘረገባዊ

[illegible]

[Punkte]

ਜਿਹਿ ਭਾਖਿਓ ਭਾਖਿਓ ਭਾਖਿਓ

୧. ଠାକୁରାଣୀ ପ୍ରାଣେ ଚିନ୍ତା ହେଉ ... ଶାନ୍ତିରାଜ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ
 ଶାନ୍ତିରାଜ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ
 ୨. ଠାକୁରାଣୀ ପ୍ରାଣେ ଚିନ୍ତା ହେଉ : ଶାନ୍ତିରାଜ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ
 ଠାକୁରାଣୀ ପ୍ରାଣେ ଚିନ୍ତା ହେଉ : ଶାନ୍ତିରାଜ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ
 ୩. ଠାକୁରାଣୀ ପ୍ରାଣେ ଚିନ୍ତା ହେଉ : ଶାନ୍ତିରାଜ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ
 ଠାକୁରାଣୀ ପ୍ରାଣେ ଚିନ୍ତା ହେଉ : ଶାନ୍ତିରାଜ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ

ହାତ ଓ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ପିତା

୧. ଓଡ଼ିଆ... ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ
 'ମା' ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ
 'ମା' ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ

[illegible]

3. օրհնել է ... քաղաքացիները և ք. հե. խորհուրդը
 : հաշտությունը եղբայրների միջև
 : քաղաքի խաղաղությունը օրհնել է

✱
E19113

<p> ၁။ ၊ ကမ္ဘာ၌ ကမ္ဘာ၌ ကမ္ဘာ၌ ၊ ချစ် ကျစ်လျစ် ပျစ်လျစ် ငါးလျစ် </p> <p> ၂။ ၊ ကမ္ဘာ၌ ကမ္ဘာ၌ ကမ္ဘာ၌ ၊ ချစ် ကျစ် လျစ်လျစ် </p> <p> ၃။ ၊ ကမ္ဘာ၌ ကမ္ဘာ၌ ကမ္ဘာ၌ ၊ ချစ် ကျစ် လျစ်လျစ် </p>	<p> ' ကမ္ဘာ၌ ကမ္ဘာ၌ ကမ္ဘာ၌ ၊ ချစ် ကျစ်လျစ် လျစ်လျစ် </p> <p> ၊ ချစ် ကျစ်လျစ် လျစ်လျစ် </p> <p> ၊ ချစ် ကျစ်လျစ် လျစ်လျစ် </p>
--	---

<p>ደ ዐባብጦሪሎ ... ደሰኤታ ሆላይ ሰጸጋ : ደሰኤታ ሆላይ ሰጸጋ</p>	<p>‘ሆላይቲ ክፍል ሆላይቲ ሰጸጋ ‘ሆላይቲ ክፍል ሆላይቲ ሰጸጋ</p>
<p>ፈ ዐባብጦሪሎ ... ደሰኤታ ሆላይ ሰጸጋ : ደሰኤታ ሆላይ ሰጸጋ</p>	<p>‘ሆላይቲ ክፍል ሆላይቲ ሰጸጋ ‘ሆላይቲ ክፍል ሆላይቲ ሰጸጋ</p>
<p>ፊ ዐባብጦሪሎ ደሰኤታ ክፍል ሆላይ ሰጸጋ : ደሰኤታ ሆላይ ሰጸጋ</p>	<p>‘ሆላይቲ ክፍል ሆላይቲ ሰጸጋ ‘ሆላይቲ ክፍል ሆላይቲ ሰጸጋ</p>

✱

[ታሪክ ገጽ]
 ከገጽ 10 ሆኖ ገጽ 11

[illegible]

୩ ଓହ୍ଲି...।ନେତେ ଗାଁର ଗାଁର ମେଢ଼େ 'ଗାଁଗାଁର ମେଢ଼େ ହାତେ
 'ହାତେ ମେଢ଼େ ପ୍ରାୟ ପ୍ରାୟ
 'ହାତେ ମେଢ଼େ ପ୍ରାୟ ମେଢ଼େ

୪ ଓହ୍ଲି...।ନେତେ ଗାଁର ଗାଁର ମେଢ଼େ 'ଗାଁଗାଁର ହାତେ ହାତେ
 'ହାତେ ହାତେ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ
 'ହାତେ ହାତେ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ

୫ ଓହ୍ଲି...।ନେତେ ଗାଁର ଗାଁର ମେଢ଼େ 'ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ
 'ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ
 'ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ

୬ ଓହ୍ଲି...।ନେତେ ଗାଁର ଗାଁର ମେଢ଼େ 'ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ
 'ହାତେ ହାତେ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ
 'ହାତେ ହାତେ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ

୭ ଓହ୍ଲି...।ନେତେ ଗାଁର ଗାଁର ମେଢ଼େ 'ଗାଁଗାଁର ହାତେ ହାତେ
 'ହାତେ ହାତେ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ
 'ହାତେ ହାତେ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ

୮ ଓହ୍ଲି...।ନେତେ ଗାଁର ଗାଁର ମେଢ଼େ 'ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ
 'ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ
 'ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ

୯ ଓହ୍ଲି...।ନେତେ ଗାଁର ଗାଁର ମେଢ଼େ 'ଗାଁଗାଁର ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ
 'ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ

*

[ଗାଁଗାଁର ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ-ଗାଁଗାଁର]

ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ

~~~~~

୧୦ ଓହ୍ଲି...।ନେତେ ଗାଁର ଗାଁର ମେଢ଼େ 'ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ
 'ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ ମେଢ଼େ

377

८६

ደ ሥራ ገጽ ሰነዱ ሆ—

ዚህ ዚህ ዘመን ምርጫ ሆኖታል ደረሰው ልዩነት
 ያለ ገጽታ ስራ ደረሰው ሆኖታል ደረሰው ሆኖታል
 ደረሰው ሆኖታል ደረሰው ሆኖታል ደረሰው ሆኖታል

ደረሰው

ደረሰው ደረሰው ሆኖታል (፩)

ደረሰው

ደረሰው ደረሰው ደረሰው (፩)

ደረሰው

ደረሰው ደረሰው

ደረሰው ደረሰው ሆኖታል (፩)

ደረሰው ደረሰው

ደረሰው ደረሰው (፩)

ደረሰው ደረሰው (፩)

ደረሰው ደረሰው

ደረሰው

ደረሰው ደረሰው (፩)

ደረሰው ደረሰው (፩)

ደረሰው ደረሰው (፩)

ደረሰው

ደረሰው

ደረሰው

ደረሰው

